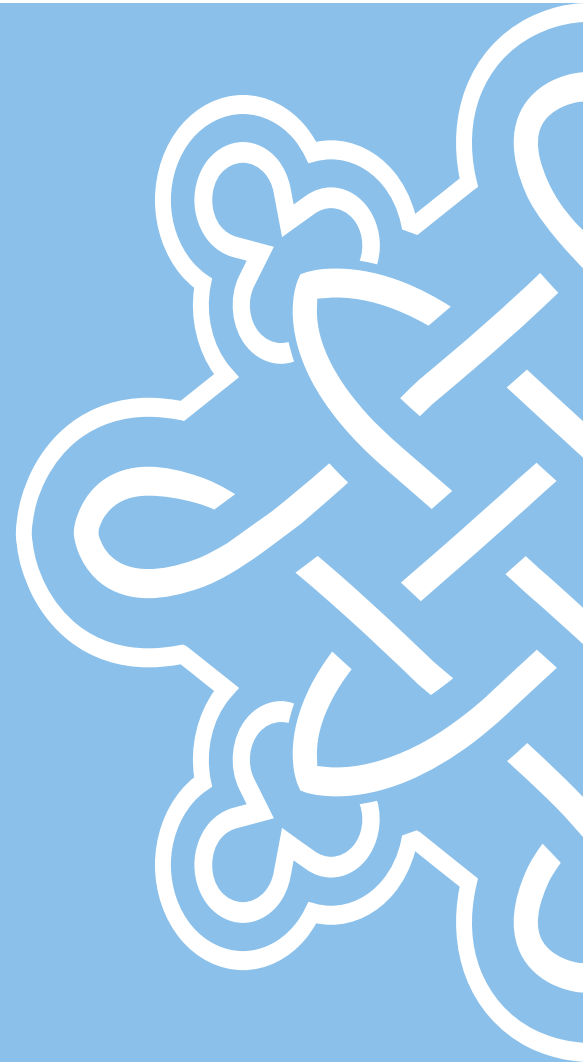

ÉVES JELENTÉS

2021
B/42

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK
2021. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

2021

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2021. évi üzleti jelentése	5
1. Elnöki köszöntő	7
2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden	8
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai	8
2.2. Az MNB szervei, vezetői	9
2.3. Az MNB szervezete	12
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja	12
3. Beszámoló az MNB 2021. évi tevékenységéről	17
3.1. Monetáris politika	17
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	26
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	32
3.4. Szanálás	45
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	47
3.6. Nemzetközi tartalékok kezelése	52
3.7. Kézpénzlogisztikai tevékenység	55
3.8. Statisztikai szolgálat	61
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	63
3.10. Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenysége	65
3.11. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők	69
3.12. Az MNB 2021. évi eredményének alakulása	70
3.13. Az MNB 2021. évi gazdálkodása	72
3.14. A KBER-bizottságok bemutatása	77
3.15. Az MNB kutatási tevékenysége	78
3.16. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák	79
4. Kiegészítő információk az MNB 2021. évi felügyeleti tevékenységéről	87
5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	92

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2021. évi auditált beszámolója	97
1. Auditori jelentés	99
2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	102
3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	103
4. Kiegészítő melléklet	104
4.1. Az MNB számviteli politikája	104
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2021. évi mérlegére és eredményére	109
4.3. Központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	110
4.4. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	110
4.5. Központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	110
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	111
4.7. Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	112
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	113
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	114
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	114
4.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	115
4.12. Befektetett eszközök	117
4.13. Céltartalék és értékvesztés	124
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	124
4.15. Saját tőke alakulása	125
4.16. Kiegyenlítési tartalékok alakulása	125
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	126
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	128
4.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	131
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	131
4.21. Egyéb eredmény	132
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	132
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	133
4.24. A banküzemi eredmény alakulása	134
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	136
4.26. Egyéb, a 2021-es évet érintő és a beszámolási időszakot követő jelentős események	137

A) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2021. évi üzleti jelentése

1. Elnöki köszöntő

Nehéz és egyúttal sikeres esztendő volt a Magyar Nemzeti Bank számára 2021. Nehéz azért, mert ezt az évet is alapvetően meghatározta a koronavírus-járvány által okozott összetett válság. 2021-ben ismét egy bonyolult problémákkal teli esztendőt tudhattunk a hátunk mögött. Sikeres volt ez az év ugyanakkor azért, mert a Magyar Nemzeti Bank a monetáris politika időben végrehajtott fordulataival eredményesen kezelte az infláció tartós emelkedésével összefüggő kihívásokat. A jegybank intézkedései és programjai nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy az újrainduló magyar gazdaság teljesítménye már a második negyedévben elérje a válság előtti szintet, ennek köszönhetően pedig a hazai gazdasági fejlettség még a válság időszakában is közeledni tudott az Európai Unió átlagához.

Az összetett válság a gazdaságot, az egészségügyet, a társadalmat, a közösségeket, valamint a munkaerőpiacot fenyegette. Fontos szempont ugyanakkor, hogy nem alakult ki pénzügyi válság, mert gazdaságunk biztos alapokon állt. 2020-2021-ben, a válságkezelés éveiben is azért tudott az ország sikereket elérni, mert megnyertük a korábbi évtizedet, emiatt erős immunrendszert mutató magyar gazdaságra és társadalomra épültek a válságkezelő programok. Ezek az alapok megerősítették, támogatták a kormány, a jegybank, a bankrendszer és az üzleti szektor közös lépéseit.

A 2021-es esztendő értékeléséhez érdemes egy kicsit visszatekinteni: a 2020-as év legnagyobb eredménye az volt, hogy a válságkezelési programokkal sikerült megvédenünk a korábbi évtized eredményeit. A kormányzattal összehangolt jegybanki lépések megalapozták Magyarország gyors helyreállítását. 2021-ben pedig – az előző év eredményeire építve – éves alapon 7,1 százalékos gazdasági növekedést sikerült elérni. Magyarország 2021-ben Európa leggyorsabb helyreállást mutató gazdaságai közé tartozott, amiben nagy szerepe volt az MNB válságkezelő programjainak is. A magyar jegybank az elmúlt száz évet nézve is példátlan mértékben támogatta a hazai gazdaságot a válság kezelésében és a válságból történő kilábalás finanszírozásában. A jegybanki programok révén az állampapírpiac is végig biztos lábakon állt a válság alatt és a pénzügyi rendszer stabilitása egyetlen pillanatra sem került veszélybe.

A példátlan mértékű támogatással ugyanakkor azt a következményt is vállaltuk, hogy a Magyar Nemzeti Bank mérlege a 2019-es bruttó hazai termékhez mért 26 százalékról 43 százalékra növekedett. Vállalhattuk ezt azért, mert a 2013 és 2020 közötti szakaszban szűkítettük a mérleget. A válság elleni küzdelem költségeinek köszönhetően viszont 2021 végére bekövetkezett a markáns fordulat: a jegybanki mérleg bővülése

megállt. A 2013 óta állandó éves nyereség után az MNB 2021. évi eredménye 57,1 milliárd forint veszteséget mutatott. Azt sem szabad ugyanakkor elfelejtenünk, hogy a válságkezelés elősegítése érdekében a jegybank 2021-ben az eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe és a jegybanki programok jelentősen növelték az államháztartás adóbevételeit is.

2021 legjelentősebb kihívásai közé tartozott a válság következtében világszerte fellépő infláció visszatérése. Az ellátási és termelési láncok globális szinten érzékelhető felbomlása, az energiahordozók és szállítási költségek drasztikus növekedése erős inflációs hullámot teremtett, amire a jegybank kellő időben és megfelelő határozottsággal, egyúttal kiszámítható és rugalmas módon reagált. Európában az elsők között kezdtük meg a kamatemelési ciklust. A monetáris politikában fordulatot hajtottunk végre, annak irányultsága szigorúbbá vált.

Nagyon fontos, mérföldkőnek tekinthető változást hozott 2021 abban a tekintetben is, hogy a Magyar Országgyűlés Európában elsőként, a világon pedig az elsők között adott a Magyar Nemzeti Banknak zöld mandátumot, amelyen keresztül sikeresen és hatékonyan tudjuk támogatni Magyarországot fenntarthatósági és zöld átmenetét. Ennek az új jegybanki szemléletmódnak a gyakorlati alapjait a 2021. július 6-án meghirdetett Zöld jegybanki eszköztár-stratégia fektette le, amelynek fő célja, hogy egységes keretet adva mutasson rá azokra a lehetséges irányokra, amelyekeken haladva az MNB monetáris politikai eszköztárába is át tudja ültetni a klímavédelem és környezeti fenntarthatóság szempontjait. Magyarország fenntartható felzárkózása a gazdaság zöld átalakításával valósulhat meg, amelynek feltétele, hogy legkésőbb az évtized végére egy olyan pénzügyi rendszer alakuljon ki hazánkban, amelyik figyelembe veszi és érvényesíti a környezeti fenntarthatósági szempontokat. A zöld szempontok beépítésének támogatásához megfelelő kiindulópontot jelentett a lakáshitelek piaca, tekintettel arra, hogy a hazai lakóingatlanállomány energetikai hatékonysága alacsony, korszerűsítésére jelentős tér áll rendelkezésre. Ennek érdekében az MNB két új kezdeményezést indított el, az NHP Zöld Hitel Programot, valamint a Zöld Jelzálólevél-vásárlási Programot.

A Magyar Nemzeti Bank 2021. évi működését és gazdálkodását is az eredményesség jellemezte. A jegybank mindhárom mandátumának eleget tett, megvédte a korábbi eredményeket, valamint jó alapokat teremtett a kilábaláshoz és ahhoz, hogy hazánk visszatérhessen a felzárkózási pályára. Sikerral teljesítettük a küldetésünket és a ránk bízott feladatokat egyaránt. Ennek részleteit tartalmazza 2021. évi jelentésünk.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 2021. október 31-ig 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9., 2021. november 1-től 1013 Budapest, Krisztina körút 55.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924.

Tulajdonosa (részvényese): a magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNBtv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNBtv.-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNBtv. 2021. augusztus 2-án hatályba lépett módosítása szerint az MNB másodlagos mandátuma a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos kormányzati politika támogatásával bővült.

Az MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is

rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNBtv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a Kormánytól, az Európai Központi Bank (EKB) és – KBER tagságból, a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszeréből eredő tagságból származó feladatok kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A Kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, és értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységét végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNBtv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;
- a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

- szanálási hatóságként jár el;
- kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét

a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,

b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,

c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;

– ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felölősségével.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Stabilitási törvény) értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló információ és szakmai tudás támogatja a KT munkáját. Az MNB a KT Stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNBtv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megbízásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNBtv. határozza meg.

Ugyancsak az MNBtv. határozza meg az MNB szerveit, következőképpen: a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

– a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizataralék kezelése és az árfolyam-politika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;

– a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai

keretekről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;

- az ügyrendjének megállapítása;
- döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke, mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2021-ben Virág Barnabás alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2021-ben:

- Dr. Matolcsy György, 2013. március 4-től az MNB elnöke, egyben a Monetáris Tanács elnöke, kinevezve újra 2019. március 4-től;
- Dr. Patai Mihály, alelnök 2019. április 22-től;
- Dr. Kandrás Csaba, alelnök 2019. október 2-től;
- Virág Barnabás, alelnök 2020. június 22-től;
- Dr. Kardkovács Kolos, 2016. szeptember 13-tól;
- Dr. Kocziszky György, újraválasztva 2017. április 6-tól;
- Dr. Parragh Bianka, 2017. március 23-tól;
- Pleschinger Gyula, újraválasztva 2019. március 5-től;
- Dr. Gottfried Péter, 2021. január 1-től.

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB hatáskörébe tartozó ügyek közül a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között az MNB nevében jár el a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanalási hatósági feladatokkal, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos döntéshozatal során.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;

– nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

– megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;

– szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;

– szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

– az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;

– évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit;

– döntést hoz az MNB szanalási feladatkörének gyakorlása keretében a szanalást elrendelő, valamint szanalási intézkedést alkalmazó határozatok tekintetében, valamint a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a szanalási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban;

– döntést hoz az MNBtv. 39–41. §-ban meghatározott törvények, illetve az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai hatálya alá tartozó személyek és szervezetek, valamint tevékenységek feletti felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint; és

– döntést hoz az MNB egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a makroprudenciális feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

- az MNB elnöke, elnökként,
- az MNB alelnökei,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként az engedélyezésért és jogérvényesítésért; a pénzügyi rendszer elemzéséért és statisztikáért; a digitalizációért és a FinTech szektor fejlesztéséért; a monetáris politikáért és devizatartalék-kezelésért (illetve 2021 novemberétől a jegybanki eszköztárért és devizatartalék-kezelésért), valamint a pénzügyi szervezetek prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyeletéért felelős ügyvezető igazgatók, és
- a főigazgató.

Az MNBtv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik többek között:

- a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;
- az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;
- az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;
- az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;
- az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;
- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és terveinek megtárgyalása;
- a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával,

az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektív szerződés-módosítás és

- a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNBtv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megbízásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megbízását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megbízott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának megfelelően működik-e.

A **felügyelőbizottság** az MNBtv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNBtv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanalási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény szerinti beszámolóval összefüggésben előírt jelentését is e korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNBtv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnök, az Országgyűlés által választott további három tag, valamint az államháztartáért felelős miniszter (pénzügyminiszter) képviselője és az

államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét az Országgyűlés kormánypárti képviselőcsoportjai, az Országgyűlés által választott további tagokat az országgyűlési képviselőcsoportok jelölik. A felügyelőbizottság tagjainak megbízatása azon év december 31. napjáig tart, amely évben az Országgyűlés megbízatása megszűnik.

Az Országgyűlés 2018. szeptember 17-én választotta meg a felügyelőbizottság képviselőcsoportok által jelölt tagjait, azt követően a pénzügyminiszter megjelölte a testületbe delegált képviselőjét és az általa megbízott szakértőt.

A felügyelőbizottság tagjai 2021-ben:

- Dr. Papcsák Ferenc, elnök,
- Madarász László,
- Molnár István,
- Dr. Nyikos László,
- Dr. Szényei Gábor András, valamint
- Dr. Tóth Attila Simon.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását az igazgatóság tagjain túl a főigazgató, valamint a döntések legmagasabb szintű végrehajtóiként az ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

2021. év során az MNB szervezeti felépítésének módosítására az elnök, a monetáris politikáért és pénzügyi stabilitásért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, a nemzetközi kapcsolatokért, készpénzlogisztikáért, pénzügyi infrastruktúráért, digitalizációért és hitelösztönzésért felelős alelnök, továbbá a főigazgató által irányított területeket illetően került sor. A módosítások célja elsődlegesen a hatékonyság növelése volt.

A szervezeti változások eredményeként kialakult, a munkaszervezet 2021. december 31-én hatályos felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbit az EKB Igazgatóságának tagjai, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökei alkotják. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente üléselő testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU valamennyi tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM-II-ben részt vevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyampolitika összehangolására, valamint az ERM-II intervenció és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáférésére vonatkozó tilalmat. Ezen felül részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi uniós tagállam bevezette az eurót.

A KBER-tagok és az euroövezeti jegybankok száma 2021-ben nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részese-dése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

Jelenleg az EKB alaptőkéjének 81 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 19 százaléka

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

Dr. Kandrács Csaba
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Patai Mihály
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Virág Barnabás
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Gottfried Péter
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kardkovács Kolos
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszky György
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Parragh Bianka
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Dr. Tóth Attila Simon, Dr. Nyikos László, Madarász László, Dr. Papcsák Ferenc (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Molnár István

pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális hányadának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, amelyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, amikor megváltozik az EKB tőkéjéhez hozzájáruló nemzeti központi bankok száma. Legutóbb az Egyesült Királyság EU-ból való kilépése után korrigálták a tőkekulcsokat, amelynek eredményeként az MNB tőkekulcsa 2020. február 1-jei hatállyal 1,5488 százalékra, a befizetett tőkerészesedés összege pedig 6,3 millió euróra emelkedett.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző

jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. Az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4-5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak KBER-összetételben a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.14. fejezet mutatja be.)

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek e bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2021-ben is hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

3. Beszámoló az MNB 2021. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A jegybank monetáris politikai fordulatot hajtott végre 2021-ben. Amíg az év elején a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak kezelésére hozott előző évi intézkedések fenntartásával és újabb intézkedések alkalmazásával tartósan laza kondíciókat tartott fenn, az év második felétől a gazdaság újraindítása, majd a tartósan emelkedő infláció miatt megváltozott környezet hatására a monetáris politikai irányultság szigorúbbá vált.

Az MNB monetáris politikai lépéseit 2021 első hónapjaiban a koronavírus-járvány gazdasági hatásai és a gazdaság helyreállítása határozta meg. A jegybank intézkedései és programjai nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar gazdaság sikeresen újrainduljon és a gazdaság teljesítménye már a második negyedévben elérje a válság előtti szintjét.

Az év közepétől emelkedő infláció kezelésére a jegybank 2021 júniusától kamatemelési ciklust indított, és megkezdte a válságkezelő eszközök alkalmazásának leépítését is. Az MNB év az utolsó hónapjaiban is folytatta a havi kamatemeléseket, a pénz- és árupiaci kockázatok erősödésére pedig határozottan és rugalmasan reagált. Ezen felül decemberben befejezte a válságkezeléshez kapcsolódó programok lezárását.

Az MNB mandátuma 2021 nyarán zöld felhatalmazással egészült ki. A jegybank elsődleges célja továbbra is az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi stabilitás fenntartását és a Kormány gazdaság-, illetve környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját.

Nemzetközi pénzügyi folyamatok

2021 egészében változóképpen alakult a pénz- és tőkepiaci hangulat. Év elején a vakcinákkal kapcsolatos kedvező hírek következtében javult a befektetői hangulat, ugyanakkor a globális deflációs aggodalmak és a megugró fejlett piaci hozamok miatt nőtt a kockázatkörülés. Az év közepétől egyre több országban megkezdődött a gazdaságok újraindítása. Ezzel egyidejűleg a globális defláció kockázatai erőteljesebbé váltak. A nyári hónapokban a koronavírus-járvány közelgő újabb hulláma, a globális ellátási problémák és a deflációs

félelmek rontották, ugyanakkor az időszak második felében a globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikai üzenetei és a beérkező makrogazdasági adatok javították a nemzetközi kockázatvállalási hajlandóságot. Az év utolsó harmadában ismét romlott a globális befektetői hangulat. A nyersanyagpiacokon jelentős áremelkedési hullám volt megfigyelhető. Az energiahordozók esetében kiugró volt az árnövekedés, az év eleje óta a földgáz és az áram ára a többszörösére nőtt.

Nemzetközi monetáris politikai környezet

A nemzetközi monetáris politikai környezetet az év első felében laza kondíciók és a válságkezelő eszközök fenntartása jellemezte. A tavasz végétől növekvő deflációs aggodalmak, illetve az év második felében tartósan emelkedő infláció a jegybankok monetáris politikai irányultságának szigorodását eredményezte. Számos jegybank kezdte meg nemhagyományos eszközeinek kivezetését és az irányadó kamatok emelését. A globálisan meghatározó jegybankok közül a Federal Reserve (Fed) esetén először a döntéshozók kommunikációja jelezte a monetáris politikai irányultság szigorodását. Ezt követően a novemberi ülésen a döntéshozók bejelentették az eszközvásárlási program fokozatos kivezetését, aminek gyorsítását tartották szükségesnek decemberben a várhatóan tartósan magas infláció következtében. A program várhatóan 2022. márciusban fejeződik be, amellyel egyidőben a jegybank megkezdheti az irányadó ráták emelését. Az Európai Központi Bank (EKB) 2021-ben nem módosította az irányadó rátákat. Ugyanakkor decemberben a Kormányzótanács a pandémiás vészhelyzeti eszközvásárlási program (PEPP) fokozatos kivezetéséről döntött, így a vásárlások 2022. márciusában véget érnek. Az emelkedő inflációra reagálva a kelet-közép-európai régióban a jegybankok mindegyike jelentős kamatemelést hajtott végre a negyedik negyedévben.

Belföldi makrogazdasági környezet

2021-ben a fogyasztói árak összességében 5,1 százalékkal emelkedtek. Az infláció az év első negyedévében a toleranciasáv felső szélé alatt, amíg a második negyedévben a sávból kilépve afelett alakult. A fogyasztóiár-index emelkedését a gazdaság újraindításából, jövedékiadó-emelésből és bázishatásból fakadó deflációs hatások okozták. A nyári

hónapokban – elsősorban bázishatások miatt – valamelyest mérséklődött az infláció, azonban továbbra is a toleranciasáv széle felett alakult. Szeptembertől az infláció emelkedése felgyorsult és az év végi hónapokban elérte a 7,4 százalékot. A folyamat hátterében a globális nyersanyagár-emelkedés fogyasztói árak egyre szélesebb körében való megjelenése állt.

A magyar gazdaság a koronavírus-járvány harmadik hulláma alatt is bővült. 2021 első negyedévében a hazai GDP 2,0 százalékkal növekedett az előző negyedévhez képest, amíg 2,1 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbi szinttől. Az Európai Unió élvonalába tartozó lakossági átoltottsági szint megfelelő alapot adott a gazdaság újraindításához. Magyarország Európa leggyorsabb helyreállást mutató gazdaságai közé tartozott: a GDP a második negyedévben elérte a válság előtti szintjét. A harmadik negyedévben mérséklődő dinamikával folytatódott a növekedés. A GDP éves alapon 6,1 százalékkal bővült, így 0,7 százalékkal haladta meg a válság előtti szintjét. A negyedik negyedévben a gazdaság bővülése a korábban vártnál kedvezőbbben alakult, miközben a növekedés szerkezetét kettősség jellemezte. Egyfelől a nemzetközi termelési láncok zavarai, valamint az emelkedő nyersanyag- és energiaárak lassították a gazdaság helyreállítását, másfelől a tovább erősödő belső kereslet tompította a külső tényezők hatásait. A költségvetés hiánya és az államadósság-ráta a rendelkezésre álló adatok alapján 2021-től csökkenő pályára állt. A folyó fizetési mérleg egyenlege részben a nyersanyag- és energiaárak megugrása miatt átmenetileg csökkent, azonban a külső piacok és az ellátási láncok helyreállásával párhuzamosan fokozatosan javulni fog.

Monetáris politikai intézkedések

Az MNB nem változtatott a kamatkondíciókon a 2021. januári–májusi kamatdöntő ülésein, ugyanakkor a koronavírus-járvány okozta megváltozott gazdasági helyzet kezelése érdekében a Monetáris Tanács számos intézkedést hozott. A jegybank januárban a hosszabb futamidőre ható eszközök hatékonyabb alkalmazása érdekében az egyes programjai keretében kibocsátott likviditás átcsoportosítását hajtotta végre a fedezett hiteleszköz felől az állampapír-vásárlások irányába. Emellett az állampapír-vásárlásokat a tízévesnél rövidebb lejáratú állampapírokra is kiterjesztette, ezzel biztosítva a folyamatos állampapírpiazi likviditást a hozamgörbe középső szakaszán is. A Monetáris Tanács március 9-én úgy határozott, hogy az állampapír-vásárlási programon belül vásárlásait az egyes sorozatokat érintő limit nélkül, rugalmasan alakítja. A döntést a koronavírus-járvány harmadik hulláma és a fejlett gazdaságokban erősödő reflációs kockázatok hatására növekvő pénzügyi hozamok és volatilitás indokolta. Az MNB március 9-i döntése alapján kiterjesztette

a Növekedési Kötvényprogram (NKP) keretében történő vállalkozókötvény-vásárlásait a közzévalatok által kibocsátott értékpapírokra, majd április 6-án a Növekedési Hitelprogram (NHP) Hajrá keretösszegét 3000 milliárd forintra emelte. A hosszú távú fenntarthatóság támogatása jegyében az MNB – elsődleges célja veszélyeztetése nélkül – július elején bejelentette az NHP Zöld Otthon Programot (NHP ZOP) és a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programot.

Az év közepétől emelkedő inflációs kockázatokra reagálva a Monetáris Tanács az árstabilitás biztosítása, az inflációs kockázatok tartós hatásainak megelőzése és az inflációs várakozások horgonyzása érdekében kamatemelési ciklust indított. Júniusban a Monetáris Tanács az alapkamatot 30 bázisponttal 0,9 százalékra emelte. Az O/N betéti kamatot –0,05 százalékra, valamint az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközök kamatát 1,85 százalékra változtatlanul tartotta. Ezt követően júliusban és augusztusban a jegybanki alapkamat, az egynapos jegybanki betéti kamat, illetve az egynapos és egyhetes fedezett hitelkamat 30 bázispontos, amíg szeptemberben és októberben 15 bázispontos emeléséről döntött a Monetáris Tanács. Novembertől a magasabb inflációs pályára és a növekvő másodkörös hatások kockázatára reagálva a Tanács a monetáris kondíciók szigorítását ismét gyorsabb ütemben folytatta. Ennek megfelelően az év utolsó két hónapjában ismét 30-30 bázisponttal emelte az alapkamatot. Az alapkamat év végéig 180 bázisponttal 2,40 százalékra emelkedett.

Novembertől a monetáris politika új szakaszba lépett. A rövid távú pénz- és árupiaci kockázatok felerősödésére a jegybank gyorsan és rugalmasan, az egyhetes betéti eszköz kamatának alakításával reagált. November közepétől az egyhetes betéti kamat meghaladja az alapkamat mértékét. A monetáris politikai mozgástér növelése érdekében a Monetáris Tanács november 30-án a kamatfolyosó aszimmetrikussá tételéről döntött. Az egynapos és az egyhetes fedezett hitel kamatát 105 bázisponttal 4,10 százalékra emelte, így a kamatfolyosó felső sávjának szélessége 95 bázisponttal 200 bázisponttal nőtt. Emellett a Tanács az egynapos jegybanki betét kamatát 45 bázisponttal 1,60 százalékra emelte, majd decemberben az egynapos betéti kamatot 80 bázisponttal emelve az alapkamattal megegyező 2,40, amíg az O/N és egyhetes fedezett hiteleszköz kamatát 30 bázisponttal emelve 4,40 százalékban határozta meg. A megnövelt mozgástér felhasználva az egyhetes betéti kamatot az MNB az év végéig 4,00 százalékra emelte.

Az MNB a kamatkondíciók szigorításával párhuzamosan júniusban megkezdte a válságkezelő eszközök kivezetését. Ennek megfelelően a Monetáris Tanács jelezte, hogy az NHP Hajrát a 3000 milliárd forintos keret kimerülésével a jegybank lezárja. Júliusban megszüntette a hosszú lejáratú

fedezett hiteleszköz alkalmazását. Ezt követően a Monetáris Tanács több lépésben mérsékelte az állampapír-vásárlások heti célmennyiségét is, amely az augusztusi döntéssel heti 60 milliárd forintról 50 milliárd forintra, majd szeptemberben 50 milliárd forintról 40 milliárd forintra csökkent. Decemberben a Tanács a program lezárásáról döntött, így a vásárlások év végén befejeződtek. A Tanács a decemberi ülésen lezárta a Növekedési Kötvényprogramot is.

2021-ben az MNB a negyedévek végén euro likviditást nyújtó devizaswap tendereket tartott. A jegybank aktív piaci jelenléttel tompította a negyedév végi nemzetközi swappiaci feszültségek hazai begyűrűzését, hozzájárulva a monetáris kondíciók stabilitásának megőrzéséhez és ezen keresztül az árstabilitás fenntartásához. Decemberben a rövid futamidejű diszkontkötvény aukció tovább erősítette a pénzügyi rendszerben lévő likviditás hatékony sterilizációját. A swappiaci hozamok stabilitását a Monetáris Tanács az egynapos jegybanki betét kamatának az alapkamattal egyező szintre történő emelésével is támogatta. Ugyanakkor a jegybank a swappiaci folyamatokat figyelembe véve novembertől fokozatosan kivezeti a forintlikviditást nyújtó swapeszközét, ezzel – összhangban a júniusban megkezdett monetáris szigorítás irányultságával – szűkítve az eszközön keresztül nyújtott forintlikviditás mennyiségét.

Inflációs folyamatok 2021-ben

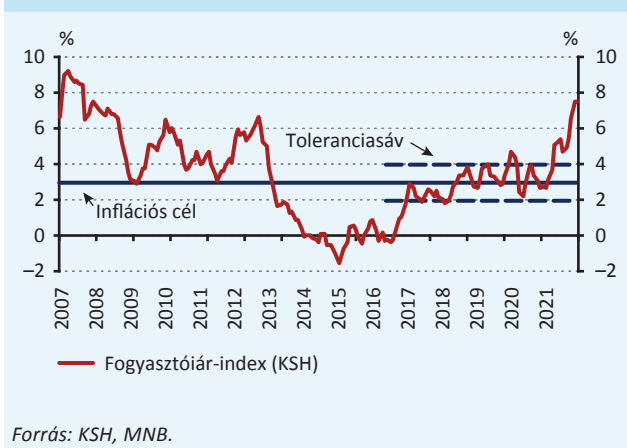
Azt követően, hogy 2017 és 2020 között az infláció alapvetően összhangban alakult az MNB által kitűzött 3 százalékos inflációs céllal, 2021-ben nagyobb részt külső hatások következtében az infláció emelkedett. Az infláció éven belüli alakulására a nyersanyagárak emelkedése, illetve a globális koronavírus-járvány elleni védekezés szakaszai jelentős hatást gyakoroltak, a korábbi évekhez képest nagyobb változékonyságot okozva a fogyasztói árak változásában. A jegybanki inflációs cél többéves teljesítése után 2021-ben nagyobb részt külső hatások következtében a hazai infláció az év folyamán a januári 2,7 százalékról decemberre 7,4 százalékra emelkedett, éves átlagban pedig 5,1 százalék volt.

2021 első hónapjaiban az előző évinél alacsonyabb, amíg áprilistól – a járványügyi korlátozások feloldásával párhuzamosan – magasabb átárazás valósult meg. Magyarország az elsők között nyitott a járvány enyhülésekor, ami gyors gazdasági helyreállást eredményezett. A nemzetközi tapasztalatok alapján magasabb volt az áremelkedés azokban az országokban, ahol gyorsabban zajlott le a gazdaság újraindulása. A gazdaság globális nyitásának idején a kínálat nem tudott lépést tartani a fellendülő kereslettel, aminek következtében először a nyersanyagok és a szállítmányozás piacán alakultak ki szűk keresztmetszetek. Emellett elhalasztott átárazások is érvényesülhettek a nyár elején

a hazai gazdaságban, valamint az év első felében két lépésben emelkedett a dohánytermékek jövedéki adója az EU szabályozásának következtében.

Az év második felében az energiahordozók áremelkedése okozott globálisan is magas inflációt. A gáz átlagára 2021. decemberben mintegy hétszerese, amíg az áram 2021. decemberi átlagára mintegy ötszöröse volt a 2020. decemberi átlagárnak. Az energiahordozók és a nyersanyagok árának kiugró emelkedésére leginkább az üzemanyagok ára reagált közvetlenül, de fokozatosan a termékek és szolgáltatások mind szélesebb körében érződött a hatásuk. Az őszi folyamán az infláció gyorsulásának 80 százaléka ezeknek a nemzetközi folyamatoknak a következménye volt annak ellenére is, hogy a háztartási energiaárak a kormányzati szabályozás értelmében nem növekedtek. Az infláció emelkedése globális jelenség: az infláció decemberben az USA-ban 7,0 százalékra, a régióon belül Csehországban 6,6 százalékra, Lengyelországban pedig 8,6 százalékra emelkedett.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása

A tartósabb inflációs tendenciákat megragadó mutatóink (a feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció és ritkán változó árú termékek és szolgáltatások inflációja) az év elején csökkentek. Ezt követően az év nagy részében növekedés volt megfigyelhető mind a feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció, mind a ritkán változó termékek inflációja terén. Az indirekt adóktól szűrt maginfláció szintén fokozatosan nőtt az év második felében, az év végén 6,4 százalék volt a mutató értéke. Az éves átlagos adószűrt maginfláció 2021-ben átlagosan 3,9 százalék volt. Az iparcikkek éves összehasonlításban számolt inflációja az év közepétől folyamatosan emelkedett, amiben a nyersanyag- és energiaárak növekedése mellett szerepet játszott a globális félvezetőhiány hatása is. A piaci szolgáltatások éves összehasonlításban számolt inflációja a tavasz folyamán csökkent, majd az év végéig folyamatosan emelkedett.

1. táblázat

A fogyasztóiár-szint változása és komponensei

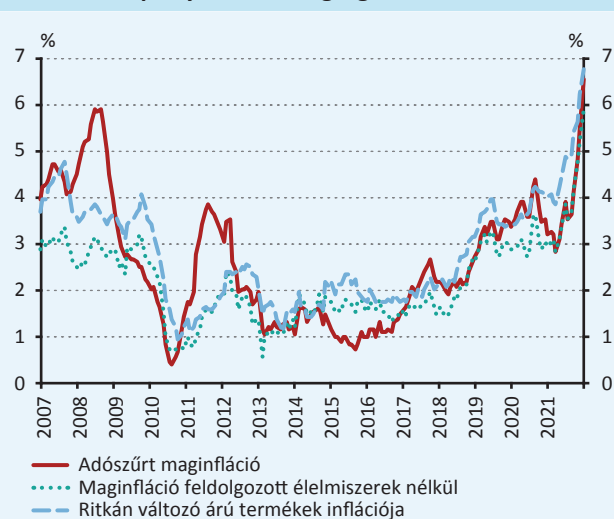
(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2019	2020	2021	2021			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	3,1	3,7	3,9	3,0	3,4	3,7	5,5
Feldolgozatlan élelmiszerek	8,9	11,7	2,6	1,7	-0,3	3,2	5,8
Járműüzemanyag és piaci energia	1,2	-4,6	20,6	5,8	29,4	18,8	28,4
Szabályozott árak	0,7	0,4	0,6	-1,3	0,6	0,9	2,2
Fogyasztóiár-index	3,4	3,3	5,1	3,2	5,2	5,0	7,1
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,2	3,2	4,6	2,8	4,5	4,5	6,6

Megjegyzés: A Központi Statisztikai Hivatal 2021. május 4-én publikált közleményének megfelelően változott a maginfláció számítása. A KSH a 2021. áprilisi fogyasztóiár-index adatok publikációjától (2021. május 11.) a szeszes italokkal és a dohányárakkal szűkíti azon termékek körét, amelyek árváltozását figyelembe veszi a maginfláció kiszámításánál. A változás visszamenőlegesen is érintette a maginflációs idősort.

A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet.

Forrás: KSH.

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Megjegyzés: A feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció változatlan tartalom mellett a korábbi keresletérzékeny inflációnak felel meg. Az új elnevezést az indokolja, hogy általánosan ható jelentős költség-sokkok időszakában a korábbi elnevezés félreérthető lehet.

Forrás: MNB.

A monetáris politikai eszköztár változásai

2021-ben az erősen változékony járvány- és nemzetközi gazdasági helyzet következtében az MNB – 2020-hoz hasonlóan – sorozatos intézkedésekkel reagált.

Január 12-én az MNB az NKP addigi sikereire, valamint a program iránti intenzív érdeklődésre tekintettel a jegybanki vállalatikötvény-vásárlásokra fordítható keretösszeg 750

milliárd forintról 1150 milliárd forintra történő emeléséről döntött. A vásárolható értékpapírok futamidejét 20 évről 30 évre, az egyazon vállalatcsoporttal szemben vállalható jegybanki kitettségek plafonját pedig 50 milliárd forintról 70 milliárd forintra növelte.

Március 9-én a Monetáris Tanács az EKB kötvényvásárlási gyakorlatához hasonlóan az NKP keretében folytatott vállalatikötvény-vásárlásokat kiterjesztette a hazai székhelyű nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott kötvényekre is annak érdekében, hogy az NKP eredetileg megfogalmazott céljai a kötvénypiacon teljes körűen érvényesülni tudjanak. A koronavírus-járvány harmadik hulláma 2021 első hónapjaiban a pénzpiacokon hozamemelkedést és fokozódó volatilitást okozott. A Monetáris Tanács a gyorsan változó környezetben a monetáris transzmisszió hatékonyságának megőrzése, valamint az állampapírpiac stabilitásának és likviditási helyzetének támogatása céljából úgy döntött, hogy az állampapír-vásárlási programon belül vásárlásait az egyes sorozatokat érintő korábbi 50 százalékos limit nélkül, rugalmasan alakítja. A jegybanki vásárlások hozzájárultak az állampapírpiac stabil likviditási helyzetének fenntartásához, valamint erősítették a monetáris transzmisszió hatékonyságát.

Áprilisban a Monetáris Tanács az NHP Hajrá keretösszegét 2500-ról 3000 milliárd forintra emelte az elhúzódó járványhelyzetre tekintettel.

Június 22-én a Monetáris Tanács az árstabilitás biztosítása és az inflációs várakozások horgonyozása érdekében kamat-emelési ciklust indított.

A második félévben – az inflációs kockázatok tartóssá válása miatt – a jegybank folytatta a kamatemelési ciklust, átalakította a hosszú futamidőkre ható eszköztárát, az időszak második felében pedig eszközök kivezetéséről és likviditáscsökkentő intézkedésekről döntött.

A hosszú futamidejű fedezett hiteleszköz július 27-től szüneteltetésre került. Így a teljes kihelyezett összeg az utolsó, július 21-i tendert követően 2623 milliárd forinton stagnál. Az MNB fedezett hiteleszköze eredményesen biztosította a szükséges likviditást a bankrendszer számára, ugyanakkor a bankok stabil likviditási helyzete nyomán a fedezett hitel-eszköz szerepe lecsökkent a válság akut szakaszához képest.

Az MNB augusztus 2-án elindította Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programját, amely keretében az MNB a nemzetközi standardoknak megfelelő zöld minősítéssel rendelkező, fix kamatozású, forintban denominált, legalább 5 éves eredeti futamidővel kibocsátott jelzálogleveleket vásárol az elsődleges és a másodpiacon.

Augusztus 18-án az MNB az NKP keretében folytatott jegybanki vásárlások keretösszegét 400 milliárd forintra 1550 milliárd forintra emelte.

A Monetáris Tanács augusztus 24-i ülésén döntés született az állampapír-vásárlási program fokozatos, a piaci stabilitás fenntartásának szempontjait figyelembe vevő kivezetésének megindításáról, a heti vásárlási célmennyiség csökkentése mellett.

A keretösszeg kimerülésével szeptember 30-án az NHP Hajrá lezárult. A konstrukciónak fontos szerepe volt a kkv-hiteldinamika fenntartásában és ezzel a koronavírus-járvány reálgazdasági hatásainak tompításában, több mint 40 ezer vállalkozást juttatva kedvező finanszírozáshoz.

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként, a Növekedési Hitelprogram keretében október 4-én elindult az NHP ZOP 200 milliárd forintos keretösszeggel.

November 3-án az MNB az NKP-s kötvényvásárlások során egyazon vállalatcsoporttal szemben vállalható jegybanki kitettség plafonját 70 milliárd forintról 100 milliárd forintra emelte.

November 16-tól a bankrendszeri likviditás szűkítése érdekében a jegybank megszüntette a forintlikviditást nyújtó swapeszköz alkalmazását. Emellett egy új, korlátos, eseti jellegű és rövid futamidejű jegybanki diszkontkötvény bevezetéséről is döntött, amely támogatja a pénzügyi rendszerben lévő likviditás hatékony sterilizációját.

November 30-án a Monetáris Tanács a kamatfolyosó kiszélesítéséről és aszimmetrikussá tételéről döntött.

December 14-én a Monetáris Tanács az állampapír-vásárlási program lezárásáról döntött, amelynek értelmében a jegybank leállította kötvényvásárlásait mind a heti aukciók meghirdetését, mind a másodpiaci vásárlásokat tekintve. A jegybank Monetáris Tanácsa az NKP lezárásáról is döntött, melynek értelmében a folyamatban lévő kibocsátói tárgyalások – legfeljebb a program keretösszegéig történő – realizálását követően a jegybank nem vásárol újabb vállalati kötvényeket.

A Monetáris Tanács havi kamatemelési döntései eredményeképpen az alapkamat 2021 végére 180 bázisponttal 2,4 százalékra emelkedett, a kamatfolyosót tekintve pedig 2,4 százalékos O/N betéti kamattal, valamint 4,4 százalékos egynapos és egyhetes fedezett hitelkamattal zárult az év.

A jegybank számára változatlanul kiemelt szempont, hogy a rövid oldali kamatok minden részpiacon és minden időszakban a Monetáris Tanács által optimálisnak tartott rövid oldali kamatszinttel összhangban alakuljanak. E cél érdekében az MNB 2021-ben minden negyedév végén aktívan, mennyiségi korlát nélkül használta az euro likviditást nyújtó swapeszközét. Emellett 2021 decemberében rövid futamidejű diszkontkötvény aukcióval kezelte a pénzügyi rendszerben lévő likviditás egy részének hatékony sterilizációját.

2. táblázat Fontosabb jegybanki intézkedések	
Döntés időpontja	Intézkedés
2021.01.12.	Növekedési Kötvényprogram feltételeinek módosítása
2021.03.09.	Növekedési Kötvényprogram kiterjesztése a közzállalati kötvényekre
2021.03.09.	Állampapír vásárlási limit >50%-ra nő
2021.06.22.	Kamatemelési ciklus indítása: +30 bázispont → alapkamat 0,9%
2021.07.06.	Zöld Jelzáloglevél-vásárlási program bejelentése
2021.07.06.	NHP Zöld Otthon Program bejelentése
2021.07.27.	Hosszú futamidejű fedezett hitel megszüntetésre kerül
2021.08.02.	Zöld Jelzáloglevél-vásárlási program elindulása
2021.08.18.	Növekedési Kötvényprogram keretemelése
2021.08.24.	Állampapír-vásárlási program fokozatos kivezetése
2021.09.30.	Lezárul az NHP Hajrá
2021.10.04.	NHP Zöld Otthon Program elindulása
2021.11.03.	Növekedési Kötvényprogram jegybanki kitétségi plafon emelése
2021.11.16.	Forintlikviditást nyújtó FX-swapeszköz kivezetése
2021.11.16.	Eseti diszkontkötvény bevezetése
2021.11.30.	Kamatfolyosó szélesítése, 1,6-4,1%
2021.12.14.	Növekedési Kötvényprogram lezárása
2021.12.14.	Állampapír-vásárlási program lezárása
negyedévek végén	Eurolikviditást nyújtó FX-swaptenderek

A jegybanki eszközök igénybevétele és a rövid futamidejű hozamok alakulása

2021-ben a bankrendszer átlagos nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek értéke csökkentve az egynapos és egyhetes hitelekkel) az év egészét tekintve átlagosan 8233 milliárd forintot tett ki, növekvő tendencia mellett. Az egyes negyedévek átlagos értékei rendre 6662, 7526, 8799, illetve 9903 milliárd forintot értek el, az év végi záróérték pedig 8489 milliárd forint lett. A növekedés mögött elsősorban a KESZ kiáramlása és az MNB likviditásbővítő intézkedései húzódtak meg, amelyek hatása forrás oldalon leginkább az egyhetes betéti eszköz kihasználtságának növekedésében tükröződött. A bankrendszeri likviditást a készpénzállomány bővülése ennél kisebb mértékben szűkítette.

A bankrendszer havi összesített tartalék-kötelezettsége az év során lassú növekedéssel havi 286–346 milliárd forint között mozgott. A tartalékszámok átlagos állománya – beleértve az azonnali tartalékszámok egyenlegeit is –, éves szinten 350 milliárd forint volt. A kumulált túltartalékolás az év folyamán csökkenő trendet mutatott: a legmagasabb érték február végén 77 milliárd forintot tett ki, majd tendenciájában csökkenve augusztusban érte el a 12 milliárd

forintos minimumát, és az év további részében is 20 milliárd forint alatt maradt.

A bankrendszer fölös likviditása a jegybanki egynapos (O/N) és egyhetes betétben, emellett a jegybanki preferenciális betéti eszközben helyezhető el.

Az O/N betét szerepe december közepéig másodlagos volt a kedvezőbb kamatozású preferenciális betéthez, illetve egyhetes betéti eszközhöz képest. Az eszköz kamatozása december közepétől a kamatfolyosó aljának emelése miatt az alapkamattal megegyezővé vált, és 2,4 százalékra emelkedett. Így az eszköz átlagos kihasználtsága is lényegesen megemelkedett, december 15-től év végéig a 450 milliárd forintot is meghaladta. Ezzel szemben az év többi részének átlagos kihasználtsága mindössze 91 milliárd forintot ért el.

A preferenciális betételhelyezési lehetőség az NHP *fix*, NHP Hajrá és az NKP konstrukciókban való részvételhez kötött. Az MNB e konstrukciók keretében kibocsátott többletpénzmennyiségnek megfelelő mértékű betételhelyezési lehetőséget biztosított a preferenciális betéti eszközben a 2021-es évben. A preferenciális betéti eszköz sávós kamatozás mellett – alapkamaton, 2 százalékos, illetve 4 százalékos kamatszinten – volt elérhető, amely limitek a kapcsolódó jegybanki programokban történő részvétel alapján kerültek meghatározásra.

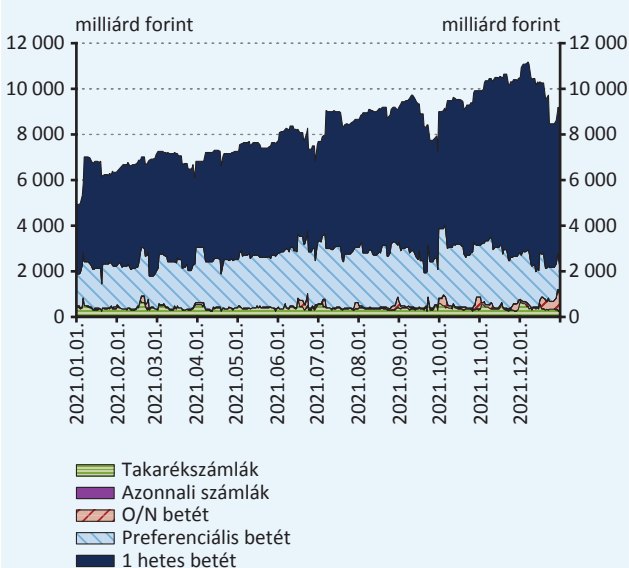
A betéti eszközök közül a vizsgált időszakban a legnagyobb mértékben az egyhetes eszközt használta likviditáslekötésre a bankrendszer. Az MNB által tartott betéti tendereken minden benyújtott ajánlat elfogadásra került. A tenderenkénti ajánlatok növekvő tendenciát mutattak, az első félév 4578 milliárd forintos átlagos elhelyezése a harmadik negyedévben 5930, amíg a negyedikben 7042 milliárd forintra nőtt. A legmagasabb elfogadott mennyiség közel 8236 milliárd forinttal december 2-án volt.

2021 folyamán egynapos fedezett hitelt 57 alkalommal vettek fel a bankok, mintegy 4 milliárd forint átlagos értékben. Egyhetes hiteleszközre – a megelőző évhez hasonlóan – nem volt igénybevétel.

Az MNB hosszú futamidejű fedezett hiteleszközét a júliusi felfüggesztésig 3 és 5 éves futamidőn hirdette meg. Az összkereslet a meghirdetett 29 tenderen 5 éven volt nagyobb, összesen 3639 milliárd forint. Az MNB is csak 5 éves futamidőn fogadott el, összesen 360 milliárd forintot. A tenderek hatására a teljes állomány az év eleji 2263 milliárd forintról a júliusi 21-i utolsó tender után 2623 milliárd forintra nőtt. A fennálló állomány döntően 5 éves eredeti futamidejű, 2589 milliárd forint értékben.

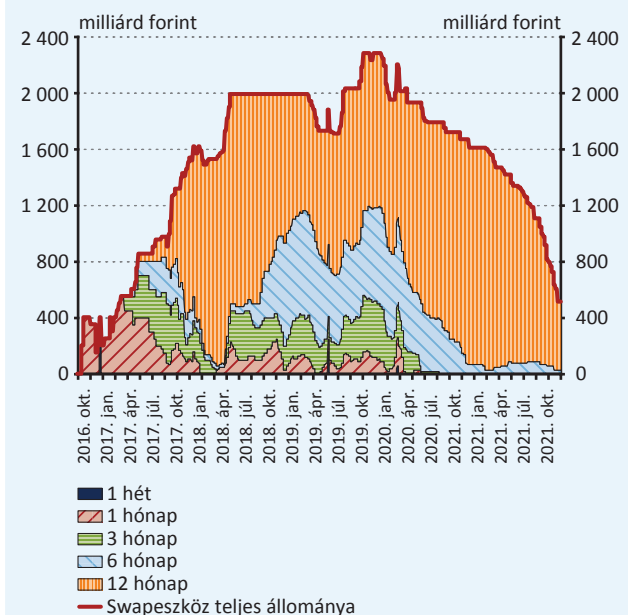
A forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok 1606 milliárd forintos év eleji nyitóállománya folyamatosan csökkenve év végére 511 milliárd forintra apadt. Az eszköz november 16-i kivétele eredményeképp az állomány fokozatosan csökkenve 2022. szeptember 7-én fog teljesen kifizetni.

3. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

4. ábra
A jegybanki FX-swap állomány alakulása

Forrás: MNB.

3. táblázat

Jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swap tenderek ajánlott és elfogadott mennyiségei

Tender futamideje	Ajánlatok (milliárd forint)	Ajánlatok (millió euro)	Elfogadás (milliárd forint)	Elfogadás (millió euro)
1 hónap	577	1 605	0	0
3 hónap	611	1 703	0	0
6 hónap	1 493	4 181	97	273
12 hónap	2 681	7 496	485	1 358
Összesen	5 362	14 985	582	1 631

4. táblázat*Jegybanki eurót nyújtó FX-swap tenderek főbb adatai, mennyiségek millió euróban*

Tendernap	Értéknep	Lejárat	Típus	Összes elfogadott mennyiség
2021.03.24.	2021.03.26.	2021.04.08.	2 hetes	765
2021.03.29.	2021.03.31.	2021.04.01.	spotnext	325
2021.03.30.	2021.03.31.	2021.04.01.	tomnext	125
2021.03.31.	2021.03.31.	2021.04.01.	overnight	767
2021.06.23.	2021.06.25.	2021.07.08.	2 hetes	2 613
2021.06.28.	2021.06.30.	2021.07.08.	1 hetes	265
2021.06.29.	2021.06.30.	2021.07.01.	tomnext	1 350
2021.06.30.	2021.06.30.	2021.07.01.	overnight	292
2021.09.15.	2021.09.17.	2021.10.01.	2 hetes	920
2021.09.22.	2021.09.24.	2021.10.01.	spotweek	2 150
2021.09.28.	2021.09.30.	2021.10.07.	spotnext	510
2021.09.29.	2021.09.30.	2021.10.01.	tomnext	1 665
2021.09.30.	2021.09.30.	2021.10.01.	overnight	30
2021.12.07.	2021.12.09.	2022.01.06.	1 hónapos	1 610
2021.12.21.	2021.12.23.	2022.01.06.	2 hetes	1 460
2021.12.30.	2021.12.31.	2022.01.06.	1 hetes	1 505
2021.12.31.	2021.12.31.	2022.01.06.	1 hetes	817
Összesen	-	-	-	17 169

Az MNB minden negyedév vége előtt az esetleges swappiaci feszültségek csillapítása érdekében euro likviditást nyújtó tendereket tartott. Az euro likviditást nyújtó tendereken a teljes elfogadott mennyiség 1982, 4520, 5275, illetve 5392 millió eurót tett ki. A tenderek futamideje jellemzően az egynapostól (O/N) a kéthetes futamidőig terjedt, a december 7-i egy hónapos tender kivételével.

A jegybanki kommunikáció és a teljes beérkezett mennyiségek elfogadása sikeresen csillapította az időszakok végén a swappiaci volatilitást.

Az FX-swapok piac simító hatása mellett az MNB december 20-án eseti diszkontkötvény aukciót tartott a turbulensebb év végi FX-swappiaci likviditási folyamatok áthidalására, kéthetes futamidővel, január 6-i lejáráttal. Az MNB a 6 ajánlattevő partner teljes benyújtott ajánlatait elfogadva összesen 796 milliárd forint értékben bocsátott ki diszkontkötvényt.

Az MNB a vizsgált időszakban változó aktivitással jelent meg az állampapírpiacon. A program fokozatos kivezetéséről szóló augusztus 24-i döntésig a heti mennyiség 50–60 milliárd forint között ingadozott. Szeptember 27-től a vásárolt összeg heti 40, majd november 22-től 30 milliárd forint alá esett, amíg a program teljes kivezetése előtti utolsó heti vásárlás a december 13-i héten 10 milliárd forintot tett ki.

Az MNB a vizsgált időszakban összesen 50 állampapír aukción 1336 milliárd forint névértékű értékpapírt vásárolt meg. A vásárolt névérték a 10 évesnél hosszabb futamidejű állampapírokra koncentrált. A másodpiai vásárlások éves teljes összege 1165 milliárd forintot tett ki.

Az államilag garantált értékpapír-vásárlások 2021. évi összege mintegy 106 milliárd forint névértéket tett ki. Legnagyobb mennyiséget az EXIM2027/1, illetve az MFB2031/1 jelű sorozatokból vásárolt az MNB.

Az Állampapír-vásárlási program nyomán a jegybank mérlegében lévő állampapírok időszak végi záró állománya 3379 milliárd forintot tett ki.

2021 folyamán hagyományos jelzálogleveleket az MNB már csak árfolyamkarbantartási céllal és a másodpiacon vásárolt, 26 milliárd forint névértékben. Így a program júliusi lezárásakor a teljes megvásárolt mennyiség az elsődleges piacon (még 2020-ban) 144, a másodlagos piacon (2020-ban és 2021-ben) 163, összesen pedig 307 milliárd forint névértéket tett ki.

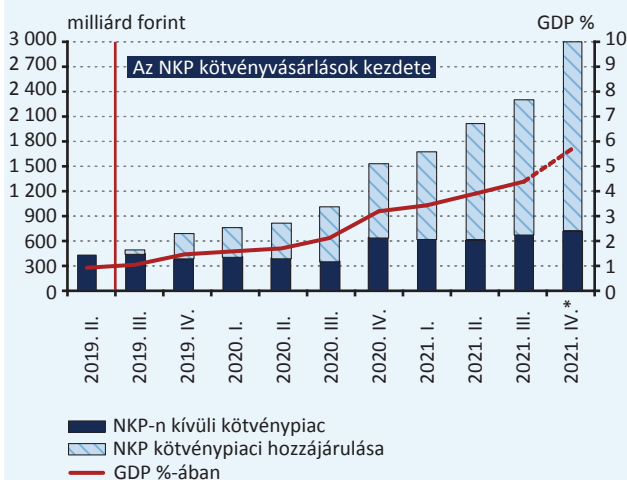
A Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Programban az év végi záróállomány mintegy 51 milliárd forintot ért el.

A 2021. szeptember 30-án lezárult NHP Hajrá az egyik leghatásosabb eszköz volt a válságkezelésben, mintegy 62 ezer hitel- illetve lízingszerződés jött létre, több mint 40 ezer hazai vállalkozás forráshoz jutását elősegítve. A konstrukció keretében kint lévő – azaz már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2075 milliárd forint, amíg az NHP összes – a kv-k finanszírozását célzó – szakasza és konstrukciója keretében fennálló hitelállomány együttesen 2858 milliárd forint volt 2021 végén. Az NHP ZOP-ban részt vevő hitelintézetek 2021 végéig 31 milliárd forintnyi megkötött szerződést jelentettek az MNB felé.

Az NKP-ban 2021 során 38 kibocsátó 41 kötvénysorozatának forgalomba hozatalára került sor, összesen több mint 1590 milliárd forintos vállalati forrásbevonás és 770 milliárd forintos jegybanki kötvénvásárlás mellett. A program kezdete óta így összesen 71 kibocsátó 94 kötvénysorozatának kibocsátása történt meg, amelyeken keresztül a forrásbevonás teljes volumene meghaladta a 2480 milliárd forintot, az MNB vásárlásai pedig az 1310 milliárd forintot. Az értékpapírok 7 és 15 év közötti futamidővel rendelkeznek, ugyanakkor a leggyakoribb futamidőnek a 10 év minősül.

Az NKP keretében végrehajtott sikeres kibocsátások érdemi hozzájárulásának köszönhetően a magyar, nem pénzügyi vállalatok kötvénypiacja a visegrádi országok közötti sereghajtói pozíciójából eredményesen zárkózott fel a regionális piacok átlagához. 2021 végén a hazai székhelyű nem pénzügyi vállalatok kötvénypiacának mérete közel 3000 milliárd forintot tett ki, amely a GDP 5,7 százalékával egyenértékű.

5. ábra
A Növekedési Kötvényprogram hozzájárulása a hazai székhelyű nem pénzügyi vállalatok kötvénypiacának állományához

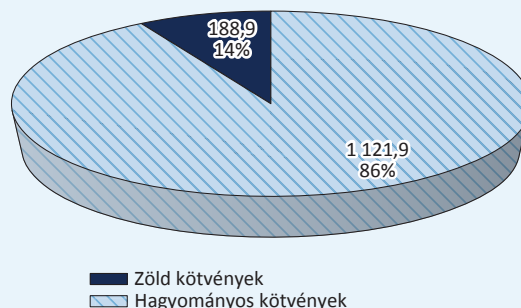
* A bruttó hazai termék 2021 negyedik negyedévére vonatkozó adata becslés alapján.

Forrás: MNB.

A hazai tőkepiacok fontos mérföldköveként az NKP keretében került sor az első magyarországi zöld vállalati kötvény forgalomba hozatalára 2020 augusztusában, amelyet 2020. végéig további két sorozat követett. 2021 során 10 további zöld vállalati kötvény kibocsátása történt meg, amik révén a kibocsátók több mint 220 milliárd forintnyi forrást fordítanak fenntarthatósági hitelcélokra. A jegybank az eddigi 13 zöld értékpapírsorozatból közel 190 milliárd forint összegben vásárolt, amelynek köszönhető 2021 végén az MNB által tartott vállalatkötvény-portfóliónak 14 százalékát tették ki a zöld minősítéssel rendelkező kötvények.

6. ábra
A zöld vállalati kötvények állományának részaránya az MNB vállalatkötvény-portfólióján belül

milliárd forint és MNB portfólió százaléka

Forrás: MNB.

Annak érdekében, hogy az MNB monetáris politikai eszköztárában minden eleme az árstabilitás minél gyorsabb elérését támogassa, a Monetáris Tanács 2021. december 14-i ülésén az NKP lezárásáról döntött. A jegybank megítélése szerint a bankrendszer bőséges likviditása és erős tőkehelyzete, valamint a kötvénypiaci feltételek elmúlt években bekövetkezett javulása és a piacfejlesztés hatása lehetővé teszi a vállalati szektor finanszírozási igényeinek piaci alapú kielégítését. Ezzel összhangban a folyamatban lévő kibocsátói tárgyalásoknak – legfeljebb a program hatályos keretösszegének erejéig – történő végleges lezárását követően az MNB nem vásárol újabb vállalati kötvényeket.

Környezeti fenntarthatóságot támogató eszközök

Mérföldkönek tekinthető, hogy az Országgyűlés 2021. május 28-i döntésével törvényi felhatalmazást adott arra, hogy az MNB támogassa a kormány környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját. Ennek az új jegybanki szemléletmódnak a gyakorlati alapjait a 2021. július 6-án meghirdetett Zöld jegybanki eszköztár-stratégia fektette le, amelynek fő célja, hogy egységes keretet adva mutasson rá azokra a lehetséges irányokra, amelyeken haladva az MNB monetáris

politikai eszköztárába is át tudja ültetni a klímavédelem és környezeti fenntarthatóság szempontjait. A közzétett stratégiai dokumentumban¹ megfogalmazott jövőképe szerint Magyarország fenntartható felzárkózása a gazdaság zöld átállásával valósulhat meg, amelynek feltétele, hogy legkésőbb az évtized végére egy olyan pénzügyi rendszer alakuljon ki hazánkban, amely figyelembe veszi és érvényesíti a környezeti fenntarthatósági szempontokat. A bejelentéssel egy időben felfüggesztésre került a zöld minősítéssel nem rendelkező, „barna” jelzaloglevelek másodpiaci vásárlása. A zöld szempontok beépítésének támogatásához megfelelő kiindulópontot jelent a lakáshitelek piaca, tekintettel arra, hogy a hazai primerenergia-felhasználás harmadát kitevő lakóingatlanállomány energetikai hatékonysága alacsony, korszerűsítésére jelentős tér áll rendelkezésre. Ennek érdekében az MNB két új kezdeményezést, az NHP ZOP-t és a Zöld Jelzaloglevél-vásárlási Programot indította el.

Az NHP ZOP a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését segíti elő, ami egyúttal hozzájárulhat a zöld otthonok iránti kereslet, illetve ezen keresztül a kínálat élénkítéséhez is. A program kedvező és a futamidő végéig rögzített, így kiszámítható kamatozású hitellel segíti a lakosság energiahatékony újlakás-vásárlását és -építését, közvetetten ösztönözve ezzel az építői oldalt is energiahatékony lakóházak építésére. A jegybank az NHP korábbi – a kkv szektor forráshoz jutását támogató – szakaszaihoz hasonlóan ezúttal is 0 százalékos kamattal biztosítja a hitelintézeteknek refinanszírozási forrást, amelyet azok maximum 2,5 százalékos kamattal hitelezhetnek tovább lakossági ügyfelek részére. A hitelt tehát csak természetes személyek igényelhetik, energiahatékony (legalább BB energetikai besorolású és legfeljebb 90 kWh/m²/év primer energiaigényű) új lakások és családi házak saját lakhatás céljából történő vásárlására, illetve építésére, legfeljebb 70 millió forint összegben és 25 éves futamidővel. Az NHP ZOP-ban részt vevő hitelintézetek december végéig mintegy 31 milliárd forintnyi megkötött szerződést jelentettek az MNB felé, 1596 ügylethez kapcsolódóan. A ténylegesen kinn lévő, azaz a már lehívott, de még nem törlesztett állomány 7 milliárd forint volt.

A Zöld Jelzaloglevél-vásárlási Programstratégiai célja, hogy célzott vásárlásokon keresztül hozzájáruljon a hazai zöld jelzaloglevél-piac megteremtéséhez, ezen keresztül pedig a zöld jelzaloghitelek terjedéséhez. Mindez közvetetten támogatja az energetikai szempontból korszerű ingatlanok építését, és egy egészségesebb szerkezetű hazai ingatlanállomány kialakulását. A program keretében az MNB 4 kibocsátó 5 aukcióján összesen 48 milliárd forint névértékű

értékpapírt vásárolt meg. A másodpiacon vásárolt további 3 milliárd forint értékű jelzaloglevéllel a 2021. év végi záróállomány mintegy 51 milliárd forintot ért el.

Mindezek mellett a zöld eszköztár stratégia gyakorlatban történő megvalósítása kiterjedt a jegybanki fedezetkezelési gyakorlatra is. A fedezetkezelés a monetáris politikai eszköztár egyik központi eleme, a kapcsolódó keretrendszer érdemben befolyásolja a bankrendszer számára elérhető likviditás mértékét, segítségével az MNB támogathat egyes szektorokat, elősegítheti a piaci legjobb gyakorlatok elterjedését, miközben folyamatosan biztosítani kell a jegybanki hitelkihelyezési tevékenységhez kapcsolódó kockázatok minimalizálását. A fenntarthatósági szempontok érvényesítése nélkül nincs hatékony monetáris politikai implementáció, ezért a fedezetkezelés „zöldítését” is szükséges az MNB-nek vizsgálni.

A fedezetként elfogadott eszközök értékét a klímakockázatok befolyásolják, így a klímakockázatok az MNB kockázati kitettségre is hatással vannak, mérlegelni kell a kockázatkezelési eszközök optimális kialakítását. A jegybanki fedezetkezelési gyakorlat a kereskedelmi bankok tevékenységére, a kitettségeik zöldítésére, a gazdaság fenntarthatósági transzformációjára is érdemi hatással bír. Ezzel összhangban 2021 szeptemberében bevezetésre került a „zöld haircut”, ami a zöld kötvények preferenciális kezelésével rövidtávon hatékonyan hozzájárulhat a zöld kötvénypiac fejlődéséhez. A klímakockázati jelentési gyakorlatok fejlődésével, az adatok, modellek elérhetőségének javulásával, a legjobb nemzetközi eljárásrendek megszilárdulásával párhuzamosan az MNB-nek érdemes átgondolnia további lépések megtételét a fedezetkezelésben a klímakockázatokkal kapcsolatban.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

A hazai bankrendszer az elhúzódó járványhelyzetben is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából jónak mondható. A magyar bankok folyamatosan képesek biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek. A jegybanki és állami hitelprogramoknak, a moratórium meghosszabbításának, valamint az erős kereslet fennmaradásának köszönhetően továbbra is dinamikusabbnak bővült a hitelállomány. A hazai válságkezelés karaktere hitelalapú, amit jól mutat, hogy a hitelintézetek háztartási hitelállománya éves alapon 15 százalékkal bővült 2021 során, elsősorban a lakáshitelek erőteljes bővülésének köszönhetően. Jelenleg a hazai háztartási hitelezés bővülési üteme az egyik legmagasabb éves

¹ Fenntarthatóság és jegybanki politika – Zöld szempontok az MNB monetáris politikai eszköztárában, MNB, 2021

dinamika az Európai Unióban. A vállalati hitelállomány is dinamikusabban bővült, éves növekedési üteme közel 11 százalékos volt 2021-ben, amíg a kv szegmens növekedési üteme 16,8 százalék volt 2021-ben, amiben érdemi szerepet játszott az NHP Hajrá és a 2021. október végéig meghosszabbított általános moratórium, valamint az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai. Az NHP Hajrá keretösszegének kimerülése nem okozott feszültséget a hazai vállalatok finanszírozásában, a vállalati hitelek iránti kereslet erős maradt az NHP Hajrá második félévi kivezetését követően is a piaci hitelek részarányának növekedése mellett.

Az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a koronavírus-járvány pénzügyi stabilitásra gyakorolt potenciális negatív hatásainak mérséklése állt a rendszerszintű kockázatok alakulásának és a piaci szereplők alkalmazkodásának monitorozása mellett. A bankok közötti verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának erősítése érdekében az MNB lehetővé tette a hitelfedezeti mutató számításakor az ingatlan forgalmi értékének statisztikai alapú módszerekkel történő becslését, valamint kiterjesztette a Minősített Fogyasztóbarát termékek minősítési keretrendszerét a személyi hitelek piacára is. A likviditási és finanszírozási szabályozások terén az MNB Zöld Programjával összhangban a zöld ingatlanok finanszírozására felvett forrásokra vonatkozó kedvezményt vezetett be a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató szabályozásban, valamint a devizaswap-piac támogatása érdekében aszimmetrikusan lazította a Devizaegyensúly mutatóra vonatkozó előírását.

2021-ben az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjének felmérésére, erősítésére, illetve a FinTech ökoszisztéma mélyítésére fókuszált. 2021-ben a jegybank második alkalommal publikálta FinTech és digitalizációs jelentését, emellett kiadott egy nemzetközi szinten is újdonságnak számító ajánlást, ösztönözve a hazai bankrendszer digitális transzformációját. Emellett az MNB szakértői publikáltak egy tanulmánykötetet a digitális jegybankpénzről, ami átfogó jellege miatt világviszonylatban is újdonságnak számít.

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva

ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

A pénzügyi stabilitás kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő *Pénzügyi stabilitási jelentésekben* 2021-ben is részletesen bemutatásra kerültek a hazai bankrendszer működését befolyásoló kockázatok és azok lehetséges kezelése. A koronavírus-járvány továbbra is érdemi hatást gyakorol a gazdaság működésére, a hazai bankrendszer azonban stabil, sokkellenálló képessége mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából jónak mondható. Ezt jól mutatja, hogy a koronavírus-járvány ellenére mind a lakosság, mind pedig a vállalkozások hitelállománya érdemben bővülni tudott, amelyben a jegybanki és állami hitelprogramoknak, valamint a fizetési moratóriumnak is nagy szerepe volt. A történelmi mélypont után 2021. végén az általános moratórium kivezetésével a bankrendszer nemteljesítő hiteleinek aránya mind a vállalati, mind a lakossági hitelek esetében kissé emelkedett, így decemberben mindkét szegmensben 4 százalékon állt. A hitelkockázati költségek csökkenésének köszönhetően jelentősen javult a hazai bankrendszer jövedelmezősége, a szektor 2021-ben 550 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami az előző évhez képest 346 milliárd forintos javulást jelent. A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója 2021 december végén 18,6 százalék volt, ami 29 bázisponttal haladja meg az előző évi szintet. Az érvényben lévő enyhítésekkel a hitelintézetek mindegyike teljesíti a jogszabályi tőke megfelelést, de a szabad tőkepufferek szektoron belüli eloszlása továbbra is koncentrált.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A *Hitelezési folyamatok* című kiadvány félévente ad részletes áttekintést a hazai hitelezés alakulásáról. A lakosság és a vállalkozások hitelállománya az elhúzódó koronavírus-járvány ellenére is érdemi bővülést mutatott 2021-ben. Ebben szerepet játszott a 2020. márciusban bevezetett és 2021. október végéig meghosszabbított általános fizetési moratórium. 2020. május végén a lakossági hitelállomány 55 százaléka és a vállalati hitelállomány 53 százaléka volt moratóriumban, amíg 2021. október végén a lakossági hiteleknek már csak 22 százaléka, a vállalatiaknak pedig 13 százaléka volt érintett.

A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 15 százalékkal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként (7. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene az első

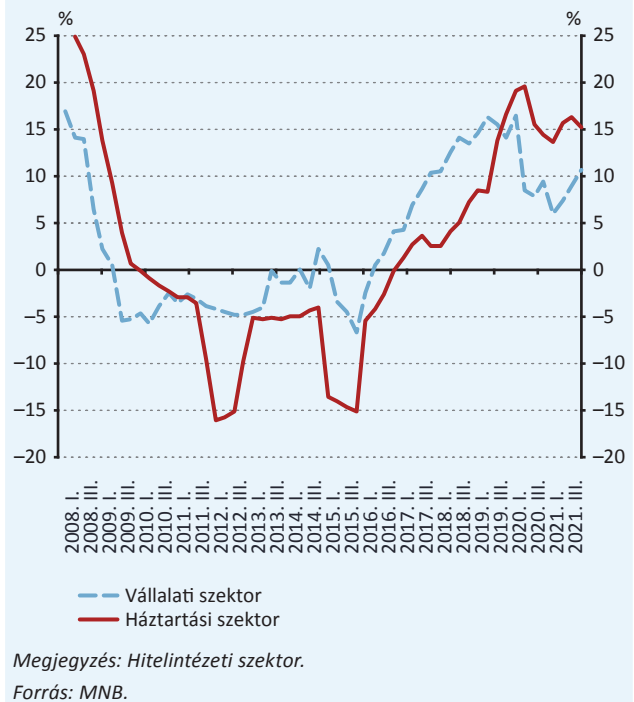
negyedévben a koronavírus-járvány harmadik hullámával összefüggésben enyhén visszaesett, az év hátralévő részében azonban rekord volumenű kibocsátás volt megfigyelhető. Az új szerződéskötések értéke 2021-ben 22 százalékkal haladta meg a 2020. évi értéket, amelyben a 2021-től elérhető új otthoneremtési intézkedések érdemi szerepet játszottak. Az év során valamennyi lakossági hiteltermék kibocsátása bővülni tudott, egyedül a babaváró hitelek esetében következett be visszaesés, de a babaváró hitelek állománya év végére már meghaladta az 1500 milliárd forintot, ezzel a termék a lakossági hitelállomány 17 százalékát adta. A családvédelmi- és otthoneremtési programokhoz kötődő támogatott hitelek továbbra is segítséget nyújtanak a lakossági hitelezés számára, a támogatott konstrukciók (CSOK, falusi CSOK, babaváró támogatás) a kibocsátott volumen 29 százalékát tették ki.

A lakáshitel-folyósítások közel 1300 milliárd forintos éves volumene 2021-ben 42 százalékos bővülést mutat az előző évhez képest, ami új történelmi csúcst jelent. A kamatkockázat mérséklését a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segítette az elmúlt években, 2021 végén e termékek részesedése a teljes új lakáshitel-kihelyezésen belül mintegy 61 százalékot ért el. 2021-ben bevezetésre került a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékminősítés, amelynek gyors feladásával áprilistól már minden ötödik kihelyezett személyi kölcsön ilyen minősítéssel bírt. A 2021 októberében indult NHP Zöld Otthon Program keretében december végéig 1596 lakáshitel folyósítottak a hitelintézetek 31 milliárd forint összegben. Ennek 55 százaléka saját építésre felvett hitel volt, kész lakások vagy házak vásárlásához 24 százalék kapcsolódott, 21 százalék pedig még épülő lakások, illetve házak vásárlásához köthető. Az átlagos hitelméret közel 29 millió forint, az átlagos futamidő pedig 20,6 év volt.

A vállalati hitelállomány éves növekedése mintegy 11 százalékot tett ki, a kvv szegmens növekedési üteme pedig 16,8 százalékos volt 2021 végén. A vállalati hitelállomány 2021-es tranzakciós bővülése 1000 milliárd forint volt, ami 28 százalékkal haladta meg az előző évi értéket. Az állomány bővülésének fenntartásához a 2021. október végéig meghosszabbított általános moratórium és az NHP Hajrá, továbbá az állami intézmények hitel- és garanciaprogramjai is érdemben hozzájárultak. A szeptember végével lezárult NHP Hajrá teljes keretösszege felhasználásra került, a kihelyezett volumen 62 százalékát mikro- és kisvállalkozások vették igénybe, az ügyletek számát tekintve pedig e vállalkozások kötötték a szerződések 88 százalékát. Bár a szerződéskötési időszak véget ért, a programban biztosított források a szakaszos folyósítások miatt továbbra is támogatják a vállalkozások működését. Az NHP Hajrá kivezetését követően is erős maradt a kereslet a vállalati hitelpiacon, a negyedik

negyedévben a hitelintézetek 1000 milliárd forintot meghaladó összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket a piaci hitelek részarányának növekedése mellett. A negyedik negyedéves kibocsátás volumene érdemben meghaladta a két évvel korábbi mennyiséget, amíg a piaci hitelek részaránya 80 százalékot tett ki, mely jelentősen magasabb, mint az előző év azonos időszakában tapasztalt 45 százalékos érték, és alig marad el a koronavírus megelőző időszakban jellemző 85–90 százalékos értékektől.

7. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

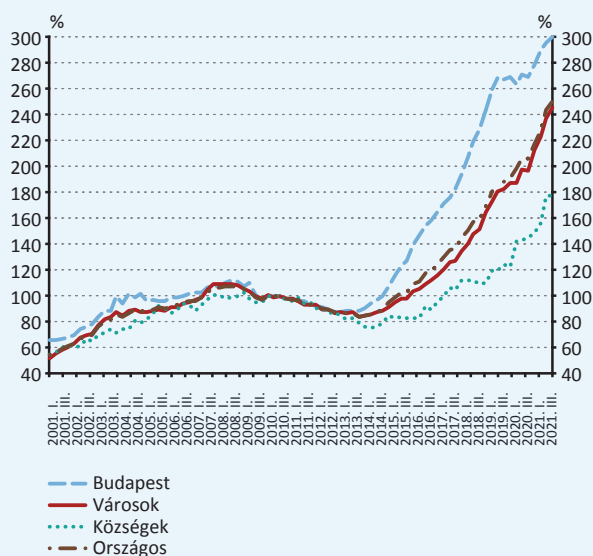

2021 során érdemben javultak a lakáspiacek keresletet meghatározó fundamentumok. A gazdaság újraindítását követően megkezdődött a munkaerőpiac gyors helyreállása, a foglalkoztatottság a nyári hónapokban történelmi csúcsra emelkedett, amivel összhangban a lakosság reáljövedelme is növekedett. A kereslet bővülését az év elejétől induló új otthoneremtési kedvezmények is támogatták. A lakáscélú hitelkibocsátás ennek hatására 2021 második negyedévében új csúcst ért el. A hazai lakáspiacon az erősödő kereslet tükrében 2021 során ismét gyorsult a lakásárak emelkedése. A *Lakáspiacek jelentésben* is publikált MNB lakásárindex alapján a budapesti lakásárak éves alapon 11,3 százalékkal emelkedtek a negyedik negyedévben, a vidéki városokban ugyanakkor jelentősen magasabb, 25,0 százalékos éves dinamika volt megfigyelhető (8. ábra). A negyedik negyedévben a lakásárak éves növekedési üteme országos átlagban nominálisan 21,4 százalékot tett ki, ami jelentősen meghaladja a 2020. év végi 8,9 százalékot. 2021-ben országos átlagban

historikusan is magas szintre emelkedett a lakások fundamentumokhoz viszonyított felülértékelttsége, a főváros pedig ismét a 2018–2019-ben tapasztalt szint közelébe került.

2021 első három negyedében éves összevetésben 1,7 százalékkal csökkent az átadott új lakások száma. Az eredetileg 2020-ra tervezett, de 2021-re átcúsított társasházi lakásadásoknak köszönhetően a fővárosban még jelentősen bővült, vidéken azonban már 27,3 százalékkal visszaesett a lakásépítések száma az első három negyedében. Ugyanakkor a kiadott új építési engedélyek alapján a kedvezményes lakásáfa 2021. év eleji ismételt, ideiglenes bevezetésének hatására ismét emelkedett a lakásépítési kedv, amelynek további növelésére a kínálatot fenntarthatóan ösztönző lépések szükségesek. Az NHP ZOP közvetlen a környezeti szempontból fenntartható, új lakóházak építésére ösztönöz. Összességében megállapítható, hogy a lakás piac élénkülése és a lakások 2021-től mérhető ismételt gyors növekedése egyelőre nem társult hitelpiaci túlfűtöttséggel. A hitelfelvétel segítségével megvalósuló tranzakciók még mindig az adásvételek kevesebb, mint felét teszik ki, és az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez együttesen az új lakáshitelek csupán 5,5 százaléka volt közel (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM). Az MNB szorosan nyomon követi a lakás- és hitelpiac bővülését, és folyamatosan vizsgálja a ciklikus rendszerkockázatok csökkentésére szolgáló eszközök alkalmazásának szükségességét.

8. ábra
A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként megbontva (2010 = 100%)

Forrás: MNB.

A 2021 elején megindult gazdasági visszapattnás eredményeként a kereskedelmiingatlan-piac szempontjából releváns ágazatok teljesítménye javult, ugyanakkor a növekedés ingatlanpiacra gyakorolt kedvező hatása elmaradt a korábbi ciklusokban tapasztaltaktól, ami részben a járvány közvetlen hatása (a turizmus tartós visszaesése), részben pedig az általa felgyorsított trendekből (az otthoni munkavégzés és az e-kereskedelem térnyerése) adódó bizonytalanságnak tulajdonítható. 2021. év végén a budapesti irodapiac kihasználtsági rátája 9,2 százalékon állt, ami 0,1 százalékponttal haladja meg a 2020. év végi szintet. A ráta viszonylag stabil alakulása az év során leginkább az alacsony volumenű új átadásoknak tulajdonítható. Ugyanakkor az ipar-logisztikai piacon – 2020-hoz hasonlóan – 2021-ben is élénk kereslet mutatkozott, az új átadások volumene rekord szintet ért el, a kihasználtsági ráta azonban enyhén nőtt: a 2020. év végi 2 százalékos szintről 3 százalékra emelkedett 2021. év végére, ami még mindig egy rendkívül alacsony szint. A kis-kereskedelmi szegmensben a fogyasztás és a látogatottság élénkülése mellett stagnált a kihasználtsági mutató. 2021 során a hitelintézetek nem szigorítottak finanszírozási feltételeiken, az év végén pedig a kereskedelmi ingatlan fedezett projekthitel-állomány mindössze 3,1 százaléka vett már csak részt a célzottan meghosszabbított moratóriumban, amelynek túlnyomó részét a szállodakitettségek adták. A bankrendszer tőkeellátottsága megfelelő szintű, aminek köszönhetően a szektor képes kezelni a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó kockázatokat.

A történelmi mélypont után 2021 végén az általános moratórium kivezetésével a bankrendszer nemteljesítő hiteleinek aránya mind a vállalati, mind pedig a lakossági szegmensben enyhén emelkedett. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 14 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 30 milliárd forinttal csökkent az elmúlt egy évben a hitelintézeti szektorban. Ugyanakkor a 90 napon túl nem késedelmes, de nemteljesítő hitelek állománya rendre 119, illetve 171 milliárd forinttal emelkedett. Ennek hatására december végére mindkét szegmensben 4,2 százalékra nőtt a nemteljesítő hitelek aránya (2020 végén a háztartási NPL-ráta 3,1 százalék, a vállalati ráta 3,5 százalék volt). A nemteljesítő állomány nagysága 432, illetve 390 milliárd forint volt 2021 végén. A vállalati nemteljesítő hitelállomány egyötödét, a háztartásinak pedig 30 százalékát teszik ki a 90 napon túl késedelmes hitelek. A vállalati hitelportfólión belül a problémamentes (Stage1) kategóriába tartozó hitelek aránya 78 százalékot, a megemelkedett kockázatú (Stage2) 19 százalékot, a nemteljesítő (Stage3) hitelek aránya 3 százalékot tett ki december végén; amíg a háztartási szegmensben ezek az arányok rendre 74 százalék, 22 százalék és 4 százalék volt. A hitelintézetek által megképzett értékvesztés a vállalati

hitelek esetében 2 százalékkal csökkent, a háztartási hitelek esetében viszont 28 százalékkal nőtt 2020 végéhez képest. A Stage3 vállalati és háztartási hitelek értékvesztéssel való fedezettsége tovább csökkent a negyedév során, így december végén rendre 46 százalékot, illetve 48 százalékot tett ki a két szegmensben.

2021-ben a hitelintézeti szektor 550 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi (nem konszolidált) adatszolgáltatás szerint, ami 346 milliárd forintos növekedést jelentett az előző évhez képest. A 12 havi gördülő sajáttőke-arányos jövedelmezőség (ROE) 6,7 százalékponttal 11 százalékra nőtt, az eszközarányos profit pedig 52 bázisponttal 0,95 százalékra emelkedett. Az adózott eredmény növekedését leginkább a kockázati költségek csökkenése, valamint a nettó kamateredmény növekedése támogatta, ez utóbbi tétel bővülését azonban jelentős részben a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos átmeneti intézkedések hatása segítette. A sterilizációs állomány emelkedése és a bankok állampapírállományának bővülése is a magasabb kamateredmény irányába hatott. A jutalék- és díjeredmény is említésre méltó éves növekedést mutatott, amiben a koronavírus-járvány enyhülése miatt élenkülő gazdasági aktivitásnak, hitelkihelyezéseknek és pénzforgalomnak is szerepe volt. Egyedül a működési költségek emelkedése hatott a jövedelmezőség romlásának irányába, összhangban azzal, hogy a járvány kezdete óta stagnáló személyi jellegű ráfordítások szignifikánsan nőttek. Eszközarányosan azonban 9 bázisponttal csökkentek a működési költségek a bővülő mérlegfőösszegnek köszönhetően, amíg a nettó kamatbevételek eszközarányosan stagnáltak.

A bankrendszer konszolidált tőkefelelési mutatója a harmadik negyedévben megfigyelt csökkenést követően az év végére 18,6 százalékra emelkedett. Az emelkedés elsősorban a teljes kockázati kitettséérték lassuló növekedésének tudható be. A szektor szabad tőkéje 1631 milliárd forintot tett ki, a teljes, auditálás hiányában a szavatoló tőkébe egyelőre nem beszámítható éves eredménnyel együtt és a tőkefenntartási puffer 2022 júniusáig érvényes felhasználhatóságával számolva pedig 2900 milliárd forintot. A teljes éves eredménnyel számolva a bankok döntő többségének 4 százalékot meghaladó szabad puffere van, a tőkeáttételi rátájuk pedig jellemzően 4 százalék felett alakult.

2021-ben került sor a jegybank tizennegyedik *Piactudás felmérésére*, amelynek keretében az MNB kilenc nagy hazai kereskedelmi banknak küldte ki a járvány gazdasági hatásaira vonatkozó írásbeli kérdéseit és a magyar bankrendszert övező kockázatok felmérésére szolgáló kérdőívét. A felmérés eredményei a júniusban publikált *Pénzügyi stabilitási jelentésben* kerültek bemutatásra.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában 2021-ben is a járványhelyzet okozta potenciális rendszerkockázatok alakulásának, illetve a piaci szereplők korábban bevezetett intézkedésekhez történő alkalmazkodásának monitorozása, és az ezt támogató módszertani fejlesztések, valamint a makroprudenciális eszköztár finomhangolása állt. Az MNB részletesen értékelt a 2021. évi *Makroprudenciális jelentésében* a pénzügyi rendszerkockázatok alakulását, a rájuk adott makroprudenciális politikai válaszokat és azok tapasztalatait.

Az MNB 2021 februárjában az adósságfék szabályok módosításáról döntött, tekintettel a lakossági jelzáloghitelekhez kapcsolódó értékbecslési folyamatok egyszerűsítését megteremtő jogszabály megjelenésére. Ennek értelmében a hitelfedezeti mutató számításához az ingatlanok forgalmi értéke ezentúl statisztikai alapú értékbecslési módszerrel is megállapítható. A módosítás támogatja a banki digitalizáció kiteljesítését, valamint a gyorsabb és költség-hatékonyabb hitelezési gyakorlatok kialakítását. Emellett az MNB az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazását segítő módosításokat is bevezetett a piaci szereplők tapasztalataira építve.

A bankok közötti verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának további előmozdítása érdekében az MNB fogyasztóvédelmi szempontokat is szem előtt tartva kiterjesztette a Minősített Fogyasztóbarát termékek minősítési keretrendszerét és kialakította a „Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel” termékminősítést. A Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelek 2021 januárjától érhetőek el a fogyasztók számára és az év végére már hét hitelintézet kínálatában szerepeltek. Ebből is jól látható a minősített személyi hitelek térnyerése, részesedésük 2021 végén már több mint 20 százalékot ért el az új személyi hitelek kihelezésén belül.

2021-ben az MNB Zöld Programjával összhangban felülvizsgálta a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozását. A módosítás értelmében 2021. július 1-jétől a zöld jelzálogalapú források kedvezményes súlyozással vehetők figyelembe a mutató számításakor, ami a nemzetközileg egyre elterjedtebb zöld jelzaloglevelek jövőbeli hazai kibocsátását, ezen keresztül pedig a zöld ingatlanokat finanszírozó jelzáloghitelek elterjedését is ösztönzi. Az MNB a sektorszintű forint lejáratú összhang növelését támogató módosításokat is végrehajtott a szabályozásban: a mutató elvárt minimumszintjének 25-ről 30 százalékra emelését, az újonnan kibocsátott jelzaloglevelek

tőzsdei bevezetésének elvárását, valamint a koronavírus járvány miatt felfüggesztett, a bankok közötti jelzáloglevél-kelesztulajdonlási korlátozások módosított formában történő visszavezetését, amelyek várhatóan 2022. október 1-jével lépnek hatályba.

A piaci folyamatok és kockázatok alakulását figyelembe véve az MNB 2021 novemberében a devizaegyensúly mutatóra (DEM) vonatkozó szabályozói limit aszimmetrikus lazításáról döntött. Eszerint devizaforrás-többlet esetén a mutató elvárt minimum értéke a korábbi –15-ről –30 százalékra csökken, devizaeszköz-többlet esetén pedig a hatályos limit (+15 százalék) marad továbbra is érvényben. A módosítás elsősorban az elmúlt években a növekvő deviza ügyfélbetétek miatt emelkedő szektorszintű devizaforrás-többlet mellett nagyobb teret ad a bankok swappiaci aktivitásának, így támogatja a devizaswap-piac hatékonyságát is. A módosítás érdemi kockázatonövekedést nem okoz, mivel a devizaforrás-többletes működés jóval kisebb kockázatokat hordoz a devizaeszköz-oldali többletchez képest, a devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM) szabályozás pedig továbbra is biztosítja, hogy a bevont devizaforrások kellően hosszú lejáratúak és stabilak legyenek.

Az MNB 2021-ben is újraértékelte a hazai hitelintézetek rendszerszintű jelentőségét, és a korábban meghatározott nyolc intézmény helyett hét bankcsoportot azonosított rendszerszinten jelentősként. Az érintett hitelintézetek körének változását az okozta, hogy a Magyar Bankholding Zrt. 2020. december 15-től megkezdte tulajdonosi felügyeleti működését az MTB Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt., az MKB Bank Nyrt. és a Budapest Bank Zrt. részvételével. Az intézmények között kialakuló egyre szorosabb integráció miatt a csoportot a legmagasabb konszolidációs szinten vette számításba az MNB az azonosítási eljárás során. A koronavírus-járvány miatt az MNB által 2020-ban ideiglenesen feloldott tőkepuffereket a rendszerszinten jelentős hitelintézeteknek 2022-től három év alatt, fokozatosan kell visszaépíteniük.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (CCyB) előírást. A vizsgált mutatók alakulása a ciklikus rendszerkockázatok növekvő, de anticiklikus tőkekövetelmény előírását még nem indokló szintjét mutatta, így az anticiklikus tőkepufferráta mértékét az MNB 2021-ben is 0 százalékon hagyta. A hitelezési trendek és ingatlanpiaci folyamatok alapján, a gazdaság gyors helyreállása és a jelentős konjunktúra miatt középtávon a ciklikus rendszerkockázatok felépülése várható, amit az MNB szorosan nyomon követ.

A jegybank szakértői 2021-ben is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

2021 májusában az MNB immáron második alkalommal publikálta a FinTech és digitalizációs jelentését, amelynek keretében bemutatta a legfontosabb FinTech trendeket, átfogóan és részletesen elemezte a hazai FinTech ökoszisztémát, valamint részletesen értékelte a hazai bankrendszer és a biztosítási szektor digitalizációs szintjét. A kialakított helyzetértékelés alapján 2021 első felében a jegybank egy nemzetközi szinten is újdonságnak számító ajánlást adott ki a hazai bankrendszer digitalizációjának további erősítése érdekében. Az ajánlás egy átfogó digitális transzformációs stratégia kialakítását és benyújtását várta el az intézményektől október 31-ig, amely követelményt mindegyik intézmény teljesítette.

Az MNB mind a hazai, mind a nemzetközi szereplőkkel való együttműködések során törekszik az innováció és a digitalizáció széles körű támogatására, valamint a FinTech ökoszisztéma megerősítésére. Ehhez kapcsolódóan a jegybank aktívan részt vesz a Global Financial Innovation Network (GFIN) kezdeményezéshez kapcsolódó feladatokban. 2021. november 11–12 között pedig immáron másodszor valósult meg az MNB szervezésében a World FinTech Festival in Budapest online rendezvény, együttműködve a Singapore FinTech Festivallal. A rendezvény keretein belül – a két ország FinTech szövetségeinek, jegybankjainak és vállalatainak bevonásával – Szingapúrban megtartották az első Magyarország–Szingapúr FinTech Business Fórumot is. A budapesti rendezvény zárónapján a magyar és a szingapúri FinTech szövetségek pedig együttműködési megállapodást írtak alá.

2021 júliusában az *Egy új kor hajnalán – Pénz a 21. században* címmel egy nemzetközi viszonylatban is egyedülállóan átfogó tanulmánykötet került publikálásra az MNB által, amely egyszerre vizsgálja a digitális jegybankpénz koncepcionális, design, monetáris politikai, pénzügyi stabilitási és infrastrukturális kérdéseit.

Az MNB Digitális Diákszéf mobilalkalmazás tesztjelleggel üzemelve jelentős sikert aratott, így a 2021/2022-es tanévben újabb tesztidőszak került meghirdetésre. A digitális jegybankpénz koncepciójának tesztelése mellett az MNB Digitális Diákszéf erősíti a gyermekek pénzügyi ismereteit és innovatív takarékoskodási formát kínál digitális eszközön. A pénzügyi intézmények számára hozzáférhető, úgynevezett wholesale digitális jegybankpénz kapcsán az MNB megfigyelőként vesz részt a Dunbar projektben, amely a BIS Innovation Hub szingapúri irodájának, továbbá a szingapúri, az ausztrál, a dél-afrikai és a maláj jegybankok közös kezdeményezése, ahol a digitális jegybankpénz potenciális szerepét vizsgálják határon átnyúló, professzionális pénzügyi szereplők közötti tranzakciókban.

Mindezek mellett a korábban felállított keretek között a jegybank továbbra is érdemben járult hozzá az innovációk hazai pénzügyi rendszerben történő biztonságos elterjedéséhez. Az MNB Innovation Hub működtetésével a jegybank számos kezdeményezés kapcsán egyaránt támogatta a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő felügyeleti, jogértelmezési kérdések tisztázásában.

Az MNB 2021 során is kiemelt figyelmet fordított a digitális kompetenciák fejlesztésére. Számos hazai felsőoktatási intézménnyel már korábban kialakított, digitalizációs fókuszú együttműködése keretében többek között tananyagfejlesztéssel, kutatási projektek támogatásával, oktatások tartásával, szakmai eseményeken való részvétellel, illetve hallgatói versenyek (például hackathon) szervezésével járult hozzá a pénzügyi és technológiai edukáció fejlődéséhez.

A jegybank szakértői a 2021-es esztendő folyamán is több nemzetközi online fórumon és konferencián részt vettek, ahol a nemzetközi FinTech és digitalizációs folyamatokról és szabályozási irányokról is első kézből nyílt lehetőségük tájékozódni. Emellett az MNB számos bilaterális, jegybankok közötti megbeszélés keretében mutatta be digitalizációs törekvéseit és eredményeit. A nemzetközi együttműködések fejlődése és a hatékony információmegosztás egyaránt támogatják az MNB-t abban, hogy a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb elismerést szerezzen.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

2021-ben az MNB mikroprudenciális felügyeleti tevékenységének fókuszában a koronavírus-járványhoz kapcsolódó intézkedések fokozatos kivezetésének támogatása volt az egyes piaci szereplők stabilitásának megőrzésével és a fogyasztóvédelmi tevékenység előtérbe helyezésével.

A pénzügyi vizsgálatok kiemelten fókuszáltak az intézmények ügyfélcsoportképzéssel kapcsolatos folyamataira, a fizetési moratórium kapcsán tett intézkedéseikre, a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelekre vonatkozó ajánlásban foglaltak betartására, továbbá a problémás ügyletek kezelésének keretrendszerére. A vizsgálatok során az MNB a vállalatirányítás területén a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a compliance terület szabályozottságával és erőforrás ellátottságával, a csalásmegelőzési keretrendszerrel és annak szabályozottságával, a belső hitelek szabályozottságával, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosította. Az MNB szoros monitoring folyamat keretében folyamatosan nyomon követi a felügyelt hitelintézetek értékvesztésképzés-szintjét és gyakorlatát.

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2021-ben is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítási értékesítésről szóló irányelv (IDD²) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a PRIIPs rendelet³ alá tartozó KID dokumentumok vizsgálata. 2021-től fokozott figyelem irányult a biztosítók IFRS17-re⁴ való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére. Az MNB vizsgálta a KGFB díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságát és a unit-linked eszközalapok befektetési tranzakcióinak célszerűségi, piacszerűségi és költséghatékonysági aspektusait.

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban továbbra is a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, az üzleti modell megalapozottságára, a befektetési politika megfelelőségére és annak a tényleges eszközösszetételrel való összhangjára irányult az MNB kiemelt figyelve.

² IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

³ PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

⁴ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – Biztosítási szerződések standard

Középpontba került továbbá a TKMNYP⁵ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzése, az elavult IT rendszerek vizsgálata, valamint a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozása is, kiemelt fókusszal az ingatlanbefektetésekre.

A befektetési szolgáltatási tevékenység prudenciális felügyelete során elsődleges fókuszban voltak az ügyfélkövetelések kezelésével kapcsolatos gyakorlatok, illetve az ügyfélkövetelések rendelkezésre állásának ellenőrzése. A befektetési alapkezelők prudenciális felügyelésében a prioritás a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés, a nettó eszközérték-számítás és a belső védelmi vonalak működésének ellenőrzése volt.

Az MNB a proaktív fellépés jegyében több száz jogosulatlan tevékenység és piaci visszaélés gyanúját tartalmazó bejelentést vizsgált meg. A jogosulatlan tevékenységek visszaszorítása érdekében a jegybank jogszabály-módosítások útján törekszik a fogyasztók érdekeit leginkább védő eszköztárat kialakítani.

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelem, valamint a fogyasztóközpontú üzleti attitűdök támogatását célzó intézkedések 2021-ben továbbra is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak. A minősített termékek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyfél-tájékoztatást és az ügyintézéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljes körű online folyamatok széles körű elterjedését.

Az MNB a 2021. december 31-i állapot szerint 1297 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét⁶ látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – így különösen részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmosási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, 2021-ben további több mint 300 intézmény felett

gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezek az intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmosási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

2021-ben összesen 74 prudenciális, 330 fogyasztóvédelmi, 23 piacfelügyeleti, 1 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 3 pénzmosás megelőzésével kapcsolatos témavizsgálat zárult le. Az MNB ebben az időszakban a vizsgálatokhoz, valamint a folyamatos felügyeléshez kapcsolódóan összesen 2302 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező érdemi döntést, valamint fogyasztóvédelmi ügyben 550 döntést, ebből 262 határozatot adott ki. A piacfelügyeleti területen 419, a kibocsátói felügyelési területen 692 hatósági döntés született, amíg pénzmosás megelőzési témakörben 44 határozatot és végzést adott ki. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként 2021-ben összesen 1433,1 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 744,8 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 211,3 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 141,5 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 7,1 millió forint, a pénzmosás megelőzésével kapcsolatos bírság 321 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 7,4 millió forint volt.

Az MNB több vezetői körlevelet, ajánlást adott ki a vizsgált időszakban annak érdekében, hogy felhívja a piaci szereplők figyelmét meghatározott szabályok betartására, illetve az MNB által elvárt magatartásra. A kiemelt figyelmet érdemlő vezetői körlevelek, ajánlások az alábbiak voltak:

– Az MNB felszólította a hitelintézeteket, hogy 2021. december 31-ig ne fizessenek osztlékot és ne vállaljanak visszavonhatatlan osztlékfizetési kötelezettséget a 2019-es és 2020-as pénzügyi év, illetve a korábbi évek eredményeinek terhére. Szigorú feltételeknek való megfelelés esetén limitált osztlékfizetésre ugyanakkor sor kerülhet. Az osztlékfizetési korlát fenntartásának alapvető oka volt, hogy a törlesztési moratórium 2021. szeptember végéig meghosszabbodott, és november 1-től egyes kiemelt társadalmi csoportok részére 2022. június 30-ig még elérhető. Figyelemmel azonban a moratórium 3. ütemébe bejelentkezett adósok alacsony arányára (5 százalék) az intézmények által elszámolt értékvesztés szint nagyságára és az európai szabályozás tendenciájára, az MNB úgy döntött, hogy az osztlékfizetési korlátozást annak lejártát követően nem hosszabbítja meg, így 2022. január 1-től az osztlékfizetésre vonatkozó egyéb jogszabályi előírások betartásával lehetőség van a kifizetésre.

⁵ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

⁶ Az intézményi kör tagjai az MNB teljes körű (prudenciális) felügyelete alatt állnak.

– Az MNB június végén jelezte⁷, hogy elvárja az érintett hitelintézetektől, pénzügyi vállalkozásoktól, fióktelepektől, hogy a törlesztési moratórium kapcsán ne számítsanak fel előtörlesztési, illetve szerződésmódosítási díjat akkor, ha ügyfelük részlegesen vagy teljesen szeretné előtörleszteni a fizetési stop kapcsán felhalmozódott kamat- és díjtartozását. A jegybank szorgalmazza, hogy az ügyfeleknek legyen lehetőségük díjmentes szerződésmódosításra akkor is, ha a meghosszabbított futamidő mérséklése érdekében önkéntesen magasabb összegű havi törlesztőrészlet megfizetését vállalják. A lakossági ügyfelek esetében a pénzügyi intézményeknek, ennek kapcsán természetesen figyelembe kell venniük a jövedelemarányos törlesztési mutatóra vonatkozó adósságfék-szabály előírásait is. Az MNB továbbá elvárja, hogy e díjmentes szerződésmódosítási lehetőségeket a pénzügyi intézmények legalább 2022. december 31-ig biztosítsák ügyfeleik számára.

– 2021. július 30-án kelt vezetői körlevélben⁸ az MNB tájékoztatta az intézményeket a fogyasztói pénzforgalmi szolgáltatási keretszerződések felmondására és a kapcsolódó elszámolásra vonatkozó álláspontjáról és elvárásairól, figyelemmel arra, hogy folyamatos felügyelés keretei között több, a felmondási jogosultságot korlátozó intézményi gyakorlatot azonosított. A vezetői körlevélben az MNB felhívta az intézményeket arra is, hogy a megfogalmazott elvárásoknak való megfelelésről, a felülvizsgálat elvégzéséről és annak eredményeiről számoljanak be az MNB részére.

– A hitelkockázat-vállalás környezetvédelmi és társadalmi felelősségvállalási (ESG⁹) kockázatai tekintetében „az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, és a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben” című, 2021. első felében megjelent új MNB ajánlás fogalmaz meg elvárásokat az intézmények számára.

– 2021 novemberében vezetői körlevelet adott ki az MNB a törlesztési moratóriumból kikerült vagy abban részt nem vevő ügyfelek esetleges fizetési nehézségeinek kezeléséről az érintett hitelintézeteknek, pénzügyi vállalkozásoknak. A jegybank elvárja, hogy a pénzügyi intézmények fordítsanak kiemelt figyelmet a törlesztési problémákkal küszködő lakossági, vállalati ügyfelekre. Dolgozzanak ki olyan

finanszírozási konstrukciókat, megoldásokat, s belső folyamatokat, amelyekkel megfelelően kezelhetik az adósok megváltozott fizetőképességével előállt helyzeteket.¹⁰

– Szintén 2021 novemberében megújított ajánlást¹¹ tett közzé honlapján a pénzügyi szervezetek panaszkezeléséről az MNB. A piaci szereplők számára megfogalmazott iránymutatások az ügyfélbarát és hatékony panaszkezelést mozdítják elő, ami hozzájárul a pénzügyi szervezetek és a fogyasztók közötti jogviták kialakulásának, elmélyülésének elkerüléséhez, illetve a szolgáltatók iránti közbizalom erősítéséhez.

– Az MNB az átlátható és az ügyfélérdeket előtérbe helyező biztosítói kárrendezés támogatására vezetői körlevelet¹² küldött az érintett biztosítóknak arról, hogy a piaci szereplők hogyan járjanak el a nem-élet biztosítási – leggyakrabban KGFB-balesetek utáni – személyi sérüléssel járó károsultak esetében az őket illető biztosítási járadékok egyösszegű megváltásakor.

Az átláthatóbb, hatásosabb és erőteljesebb fogyasztóvédelem, valamint a fogyasztóközpontú üzleti attitűdök támogatását célzó intézkedések 2021-ben továbbra is az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fókuszában maradtak. A minősített termékek elterjedése a verseny erősödését eredményezheti, támogathatja a megfelelő ügyfél-tájékoztatást és az ügyintézéshez kapcsolódó határidők rövidülését, valamint ösztönözheti a teljes körű online folyamatok széles körű elterjedését:

– A Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel (MSZH)¹³ termékek forgalmazása 2021. elején kezdődött meg. A hitelezők a 2021. januártól december végéig terjedő időszakban közel 109 milliárd forint értékben folyósítottak MSZH termékeket, és ezen időszakban több, mint 30 200 kölcsönszerződés megkötésére került sor. Az MNB 7 intézmény számára engedélyezte MSZH termékének forgalmazását.

– A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL)¹⁴ teljes folyósított állománya 2021. december végével átlépte az 2176 milliárd forintot, a szerződésszám pedig meghaladta a 157 ezer darabot. A bő 18 éves átlagos futamidő változatlansága mellett az átlagos hitelösszeg 2021.

⁷ <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-fizetesi-moratorium-igenybevetelere-tekintettel-felhalmozodott-tartozas-rendezesevel-kapcsolatos-dijakrol.pdf>

⁸ <https://www.mnb.hu/letoltes/keretszerzodesek-felmondasa-vezetoi-korlevel.pdf>

⁹ Environment, Social, Governance

¹⁰ Vezetői körlevél a fizetési moratóriumba 2021. november 1-jével belépett ügyfelek kitettségeinek kezeléséről, valamint a minimum értékvesztés szintekről és a portfóliószintű management korrekciók elszámolásáról.docx (mnb.hu)

¹¹ MNB 16/2021. (XI. 25.) ajánlás a pénzügyi szervezetek panaszkezeléséről

¹² vezetoi-korlevel-a-magyar-nemzeti-bank-elvarasairól-a-nem-eletbiztositasi-jaradekok-megvaltasaval-kapcsolatosan.pdf (mnb.hu)

¹³ <https://www.mnb.hu/mszh/>

¹⁴ <https://minositetthitel.hu/>

decemberben 15,69 millió forint volt, ami 1,1 millió forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának adatait. A 10 éves kamatperiódusú MFL termék továbbra is a legkeresettebb, a teljes MFL állományon belül már 59 százalékos részesedéssel rendelkezik.

– A Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) termékek száma 2021-ben hétre nőtt a hazai biztosítási piacon, így a piac nagy része (díjbevétel alapon) már rendelkezik MFO termékkel. Az MFO-val biztosított lakossági vagyon 2021. év végén közel 270 milliárd forintot ért el, az értékesítés bővült. Az MFO termékek országos lefedettséget értek el, a fogyasztók lakásokra és családi házakra egyaránt választják, továbbá népszerűnek bizonyulnak a digitális megoldások. Az MNB a versengő MFO ajánlatok egyedi kalkulációja és a termékek összehasonlíthatósága céljából kalkulátort fejlesztett, amely 2021 márciusában indult, majd augusztusban online adatnavigációs funkcióval bővült. A termékek közötti választást megkönnyítő összehasonlító oldalt indulása óta már több, mint 20 ezer alkalommal látogatták meg az érdeklődők. Az összehasonlítás után az MNB oldaláról át lehet navigálni a kiválasztott biztosító oldalára és ott befejezni a szerződéskötést. Így a digitális folyamat egyszerűbb ügyintézés, csökkenő átfutási időt, és nem utolsósorban környezettudatosságot jelent. Az MFO-kalkulátor fejlesztése illeszkedik ahhoz a jegybanki elváráshoz, hogy a biztosítók ügyfelekkel való kommunikációja, a kárbejelentés és a kárrendezés teljes folyamata digitálisan elvégezhető legyen. Év végén az MFO termékek széles körű kampányával találkozhattak a fogyasztók. A 2022-es évben további MFO termékek megjelenése várható.¹⁵

A 2021. év elején első alkalommal publikált MNB kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (KGFB) index¹⁶ segítségével a fogyasztók ezentúl összevethetik kötelező felelősségbiztosításra vonatkozó saját ajánlatukat a tényleges piaci árváltozásokkal. A jegybanki adatok a KGFB teljes piacáról számolnak be, a torzító hatásokat is kiszűrve. Az index az egyedi használatú (nem flottás), normál üzemmódú és szerződésű (például nem taxi) személygépkocsik KGFB díjának alakulását mutatja az MNB által működtetett, a biztosítók adatszolgáltatásán alapuló tételes KGFB szerződés- és káradatbázis (KKTA) segítségével. A KGFB index negyedévente jelenik meg, ennek megfelelően 2021-ben négyszer kaphatott átfogó információt a közvélemény a KGFB díjak alakulásáról. Az év elején tapasztalt emelkedés után a második és harmadik negyedévben a személygépkocsik átlagdíja éves szinten csökkent, ami elsősorban a budapesti díjak visszaesésének

köszönhető. Az egyéb gépjárművek esetében is jellemzően mérséklődtek az átlagdíjak az első negyedévet követően.

Az elmúlt egy évben mintegy 1,3 millió alkalommal jelent meg az internetes befektetési lehetőségeket kereső fogyasztók képernyőin az MNB figyelmeztetései elérhetősége. A jegybank ugyanis – a magyarországi ügyfelek által leggyakrabban használt keresőportál hirdetési lehetőségeivel élve – a tipikus befektetési kulcsszavakra való webes keresések során jeleníti meg a találatok között fogyasztóvédelmi üzeneteinek linkjét. Ennek köszönhetően az MNB üzenetei az összes, a befektetési „slágertémákkal” kapcsolatos keresések több, mint felénél, gyakorta a legelső találatok között – és hangsúlyozottan az esetlegesen gyanúsnak tűnő hirdetések közvetlen közelében – voltak elérhetőek. Az elmúlt évben, az így megjelenített linkekre kattintva az eddiginél közel 80 ezerrel több ember kereste fel az MNB honlapjának fogyasztóvédelmi oldalait és kapott ezáltal segítséget a megfelelő, biztonságos pénzügyi döntés meghozatalában.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB a pénzügyi szektor felügyelését egyrészt vizsgálatokon, másrészt a felügyelt intézmények által az MNB rendelkezésére bocsátott adatok és információk folyamatos értékelésén keresztül, az úgynevezett folyamatos felügyelés eszközeivel látja el. A folyamatos felügyelés során megvalósuló intézményi szintű kockázatértékelések a felügyeleti adatszolgáltatásokon alapuló elemzésekre épülnek, amelyek hangsúlyos alkotóelemei az intézmények irányítását ellátó bizottságok napirendjeinek, előterjesztéseinek és döntéseinek értékelései, továbbá a felügyelt intézmények felsővezetőivel folytatott párbeszéd. Az MNB munkatársai pénzügyi folyamatos felügyelés keretében 2021-ben 89 prudenciális interjút folytattak le a felügyelt intézmények felsővezetőivel, valamint 137 vezető testületi és munkacsoport ülésen vettek részt. A kvalitatív és kvantitatív információkon alapuló periodikus kockázatértékelések intézményenként egy úgynevezett életképességi értékelésben összegződnek az éves felügyelési ciklus során. Nemzetközi bankcsoportok felügyeléséből kifolyólag az MNB 13 nemzetközi prudenciális felügyeleti kollégium tagja, amelyek közül az OTP Bankcsoport esetében a kollégiumi munkát koordináló, összefogó, úgynevezett home szerepet tölt be.

A vizsgálatok kiemelten fókuszáltak az intézmények ügyfélcsoportképzéssel kapcsolatos folyamataira, a fizetési moratórium kapcsán tett intézkedéseikre, a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelekre vonatkozó

¹⁵ MFO (mnb.hu)

¹⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-kgfb-index-2020q4.pdf>

ajánlásban foglaltak betartására, továbbá a problémás ügyletek kezelésének keretrendszerére. A vizsgálatok során az MNB a vállalatirányítás területén a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a compliance terület szabályozottságával és erőforrás ellátottságával, a csalásmegelőzési keretrendszerrel és annak szabályozottságával, a belső hitelek szabályozottságával, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosította. A hitelkockázat területén továbbra is jelentős számban fordulnak elő a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével kapcsolatos hiányosságok miatt tett megállapítások. Az MNB szoros monitoring folyamat keretében folyamatosan nyomon követi a felügyelt hitelintézetek értékvesztésképzés-szintjét és gyakorlatát. Vezetői körlevél¹⁷ is készült annak érdekében, hogy az intézmények az értékvesztésre vonatkozó modellek, folyamatok materiális hatású változtatásait, valamint a jelentős értékvesztés-felszabadításokat, azok bevezetése előtt az MNB-vel előzetesen egyeztessék.

Az MNB a hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások és pénzforgalmi intézmények, pénzügyi közvetítők felügyelete keretében összesen 25 prudenciális vizsgálatot és 14 teljes körű, illetve fókuszált ICAAP/BMA¹⁸ vizsgálatot zárt le. A felügyelet ezen kívül a kisebb, rendszerszempontról alacsonyabb kockázatúnak ítélt intézmények vonatkozásában folytatta az egyszerűsített ICAAP felülvizsgálati gyakorlatát.

- Jelentős jogsértéseket tárt fel az MNB a MagNet Bank Zrt. átfogó csoportvizsgálata keretében. A vizsgálat többek között a felügyelőbizottság és a belső ellenőrzés működése kapcsán azonosított problémákat. Ezért, továbbá a hitelkockázati, betétbiztosítási, az IT-biztonságra és a tőkeszámitásra vonatkozó hiányosságok miatt 46,25 millió forint bírságot szabott ki a bankkal szemben, leányvállalatát, a MagNet Faktor Zrt.-t pedig 4,37 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MTB Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt. (MTB Zrt.) és egyes leányvállalatai, a Takarékbank Zrt. (Takarékbank), valamint a Takaréki Központi Követeléskezelő Zrt. (TKK) célvizsgálata során az MNB az MTB Zrt.-t egyes hitelkockázat, informatika, tőkeszámitás, adatszolgáltatás, értékvesztésmódszertani, valamint vállalatirányítás terén feltárt hiányosságok miatt 15,5 millió forint, a Takarékbankot a hitelkockázat, a tőkeszámitás, a betétbiztosítás, az informatika, az adatszolgáltatás és a vállalatirányítás kapcsán feltárt anomáliák okán 14 millió forint, a TKK-t

pedig a hitelkockázat területét érintő hiányosságok miatt 3 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.

- Az MNB az ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepénél lefolytatott célvizsgálatot lezáró határozatban a fióktelepet egyes Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR) részére történő referenciaadat szolgáltatási hibák orvoslását szolgáló intézkedések megtételére hívta fel, egyúttal a KHR-rel kapcsolatos hiányosságok miatt 12 millió forint összegű felügyeleti bírságot szabott ki.
- Az MKB Bank Nyrt.-nél lefolytatott célvizsgálat a fizetési moratóriumra vonatkozó szabályozásnak való megfelelést érintő hiányosságot tárt fel, amelyek kiküszöbölésére kötelezte a bankot és emellett 6 millió forint bírságot szabott ki.
- Az MNB a zálogkölcönzési tevékenység közvetítők igénybevitelével történő végzésére vonatkozó hiányosságok miatt a Takarékbank Zrt.-vel szemben intézkedéseket alkalmazott és a bankot 10 millió forint összegű bírság megfizetésére kötelezte.
- Az MNB a Gránit Bank Zrt.-nél lefolytatott átfogó vizsgálat keretében tapasztalt hiányosságok miatt összességében 58,5 millió forint bírságot szabott ki különösen a vállalatirányítás, a hitelkockázatok kezelése, az értékvesztések elszámolása, pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése, valamint az informatika területén feltárt hiányosságok miatt.
- Az MNB a KDB Bank Európa Zrt. utóvizsgálata során 2,6 millió forint bírságot szabott ki az előző átfogó vizsgálat során feltárt hiányosságok nem megfelelő szintű megszüntetése miatt, illetve az utóvizsgálat során lefolytatott KBB betétnyilvántartási vizsgálat során feltárt hiányosságok okán.
- Az MNB átfogó vizsgálata során 45,3 millió forint bírságot szabott ki az Erste Bank Hungary Zrt.-re, 5,7 millió forintot a csoporthoz tartozó Erste Lakástakarék Zrt.-re és 3,7 millió forintot az Erste Jelzálogbank Zrt.-re, egyebek közt vállalatirányítási, hitelkockázati, IT-biztonsági, adatszolgáltatási, hitelkockázat-számitási, értékvesztésképzési, illetve a betétbiztosítási nyilvántartásra vonatkozó problémák miatt.
- Az MNB átfogó vizsgálata nyomán a hitelezési kockázatok kezelésére vonatkozó, a vállalatirányítási, az

¹⁷ Vezetői körlevél a fizetési moratóriumba 2021. november 1-jével belépett ügyfelek kitettségeinek kezeléséről, valamint a minimum értékvesztés szintekről és a portfóliószintű management korrekciók elszámolásáról.docx (mnb.hu)

¹⁸ A tőkeemegfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA).

értékvesztés- és tőkekövetelményszámítási, az informatikai, a betétbiztosítást érintő, illetve az adatszolgáltatási hiányosságok miatt 41,3 millió forint bírságot szabott ki a Sberbank Magyarország Zrt.-re.

- Az MNB átfogó vizsgálata során 27 millió forint bírságot szabott ki az UniCredit Bank Hungary Zrt.-re, 3-3 millió forintot a vele összevont felügyelet alá tartozó UniCredit Jelzálogbank Zrt.-re és UniCredit Leasing Zrt.-re. A vizsgálat az intézményeknél vállalatirányítási, belső kontroll, adatszolgáltatási, hitelezési, tőkeszámítási, informatikai biztonsági és betétnyilvántartási problémákat tárt fel.
- Az MNB a Porsche Finance Zrt. pénzügyi vállalkozásnál lefolytatott célvizsgálata során a JTM-számítás, THM-meghatározás, kereskedelmi kommunikáció és panaszkezelés témakörben tárt fel hiányosságokat, aminek nyomán összesen 4 millió forint bírságot szabott ki.

Az MNB témavizsgálatot kezdett meg a törlesztési moratóriummal kapcsolatos előírások alkalmazásának áttekintésére 16 banknál, illetve lakástakarékpéztárnál. A vizsgált pénzügyi intézmények a lakossági hitelállomány bő 90 százalékát tudhatják magukénak, és a moratórium kapcsán is a leginkább érintettek. A vizsgálat célja annak áttekintése, hogy az érintett hitelintézetek hogyan módosítják majd – a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően – a törlesztési moratóriumból kilépés vagy annak lejártával az érintett lakossági hitelszerződések futamidejét. A témavizsgálat nyomon követi a hitelintézetek felkészülését, s annak végrehajtását is, így az várhatóan 2022-ben zárulhat le.

ICAAP felülvizsgálatok során nagyobb hangsúly helyeződött a rendszerszinten jelentős bankok fejlett 1. és/vagy 2. pilléres hitelkockázati modelljeinek vizsgálatára. A benchmark modellek mellett a jegybank fontosnak tartja a banki saját modellek alaposabb vizsgálatát és – amennyiben szükséges – javíttatását is. Az elmúlt évek alatti SREP párbeszéd miatt a bankok belső értékelése és a felügyeleti számítások közelebb kerültek egymáshoz.

Az MNB ajánlást adott ki a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelekről¹⁹. Az ajánlás többek között elvárásokat és iránymutatásokat tartalmaz a projektek finanszírozásával kapcsolatban a kockázati keretrendszert és a projektekkel összefüggő kockázatvállalási eljárásokat illetően. A 2021. április 1-jét követően az újonnan nyújtott lakóingatlanfejlesztési projekthitelek és vevőoldali finanszírozások esetében alkalmazandó jegybanki ajánlás így

együttal a lakóingatlanok leendő (lakossági) vevői biztonságának megerősítését is szolgálja.

A pénzügyi szervezetek hitelkockázat-vállalásával, mérésével, kezelésével és kontrolljával kapcsolatban az MNB elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése érdekében az MNB 2021. szeptemberben adott ki megújított ajánlást²⁰. Az új keretrendszer kialakítása keretében módosult a nem teljesítő ügyfelekkel szembeni kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló MNB rendelet, továbbá az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló MNB rendelet is. Az MNB a hitelkockázati keretrendszerrel összefüggő új előírások és elvárások alkalmazását 2021. október 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Az MNB módosította továbbá a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló 15/2021. (X. 29.) számú MNB ajánlást a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelekről. Az ajánlás többek között kiegészült a statisztikai alapú értékelési módszer ingatlanl fedezett hitel kihelyezése céljából történő alkalmazásának feltételrendszerére vonatkozó elvárásokkal, összhangban a termőföldnek nem minősülő ingatlanok hitelbiztosítéki értékének meghatározására vonatkozó módszertani elvekről szóló 25/1997. (VIII. 1.) PM rendelet 2021. február 5-i hatállyal történő módosításával. Az ajánlás alkalmazását az MNB 2021. december 1-jétől várja el.

A hitelintézetek engedélyezése terén kiemelendő, hogy 2021 harmadik negyedévében engedélyezte az MNB Magyar Takaréknál Bankholding Zrt. néven a második, Magyarországon létesített pénzügyi holding társaságot. 2021. október 8-án pedig a Magyar Takaréknál Bankholding Zrt. befolyásoló részesedésszerzését is engedélyezte az MTB Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt.-ben és leányvállalataiban. A harmadik negyedév során továbbá az OTP Bank Nyrt. kapott engedélyt arra, hogy kínai vegyesvállalatban befolyásoló részesedést szerezzen. Nyilvántartásba vette a jegybank a Nyíltbankolás Zrt.-t, mint kizárólag számlainformációs szolgáltatást végző pénzforgalmi intézményt, valamint ugyanabban a negyedévben adta vissza az ICT Európa System Szolgáltató Zrt. pénzforgalmi intézmény a tevékenységi engedélyét. Egy befolyásoló részesedésszerzést (Duna Bank Zrt.-ben) és két állományátruházást (Gránit Bank Zrt. – SME Property Lízing és Pénzügyi Szolgáltató Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt. – K&H Pénzforgalmi Kft.) engedélyező határozatot is kiadott az MNB. Emellett számosságuk miatt

¹⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/1-2021-lakoingatlan-ajanlas.pdf>

²⁰ MNB 14/2021. (IX. 16.) számú ajánlása a hitelkockázat vállalásáról, méréséről, kezeléséről és kontrolljáról

említést érdemelnek a 2021. végén lezárult kiemelt közvetítő (zálogközvetítő) igénybevételének engedélyezésére irányuló eljárások, továbbá a PSD2 (pénzforgalmi) irányelv alapján érkező határon átnyúló bejelentések. A pénzügyi vállalkozások vonatkozásában az első és második negyedév folyamán tapasztalt kiugróan nagyszámú befolyásoló részesedésszerzés engedélyezésére irányuló eljárások száma 2021. második félévében folyamatosan magas szinten stagnált. 2021. harmadik negyedévében egy kérelmező kapott engedélyt pénzügyi vállalkozás megalapítására (iCredit Zrt.). A MagNet Bank Zrt. pénzváltói piacra való belépése tovább folytatódik, ezzel párhuzamosan lezárult a kezizálogközvetítői piac átrendeződése is egy új megbízó intézmény (Hypotheca Financing Zrt.) belépésével.

Az MNB szankciós jelleggel visszavonta 3 pénzügyi vállalkozás (a MikroCredit Zrt., CREDIT HOUSE Magyarország Ingatlanfinanszírozási Hitelezési Zrt. és HOLMIUM WORK-OUT Zrt.) tevékenységi engedélyt és elrendelte a pénzügyi vállalkozások végelszámolását. Az intézkedés oka többek között az volt, hogy a pénzügyi vállalkozások nem feleltek meg a hitelintézeti törvény prudens működést meghatározó előírásainak.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének keretében 10 pénzügyi intézménynél témavizsgálatban ellenőrizte a szerződéskötést követő tájékoztatási gyakorlatot, így többek között az éves kivonatok megküldésére, a szerződésmegszűnést követő, az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátására, a KHR adattovábbítást megelőző, valamint az adattovábbítást követő tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartását. A vizsgálatok minden intézmény esetében hiányosságokat tártak fel, jellemzően a fizetési számla vagy hitelszerződés megszűnését követő tájékoztatásra, az előtörlesztéshez kapcsolódó információk rendelkezésre bocsátására, a KHR adattovábbítást megelőző, az adattovábbítást követő tájékoztatásra, valamint az éves Díjkimutatás megküldésének kötelezettségére vonatkozó jogszabályi rendelkezések tekintetében, ezért az MNB összesen 64,7 millió forint bírság kiszabásáról döntött.

Az MNB folyamatos felügyelés keretében feltárta, hogy a Takarékbank Zrt. a fizetési számlákhoz kapcsolódó előző évi tranzakciók éves összesítését és azok díjait áttekinthetően tartalmazó ügynevezett Díjkimutatást a jogszabályi határidőt követően 10 munkanappal küldte meg közel 850 ezer

esetben. A feltárt jogszabálysértésre tekintettel az MNB 2,5 millió forint bírságot szabott ki.

A Polgári Bank Zrt.-nél az MNB célvizsgálata jogszabálysértést azonosított a fogyasztók fizetési számláival kapcsolatos díjfelszámítása és díjmódosítása témájában. Az MNB határozatában 8 millió forint bírság kiszabásáról döntött. Az intézmény a vizsgálathoz kapcsolódóan intézkedett a jogtalanul felszámított díjak visszatérítéséről.

Biztosítási piac felügyelete

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2021-ben is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítási értékesítésről szóló irányelv (IDD²¹) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a PRIIPs rendelet²² alá tartozó KID dokumentumok vizsgálata. 2021-től fokozott figyelem irányult a biztosítók IFRS17-re²³ való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére. Az MNB vizsgálta a KGFB díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságát és a unit-linked eszközalapok befektetési tranzakcióinak célszerűségi, piacszerűségi és költséghatékonysági aspektusait. Az informatika területén prioritást kapott az elavult IT rendszerek ellenőrzése.

Az MNB a biztosítók esetében 6 átfogó vizsgálatot és 1 célvizsgálatot, a biztosításközvetítők esetében 3 prudenciális célvizsgálatot zárt le. Az MNB a lefolytatott biztosítói átfogó vizsgálatok során kiemelt megállapításokat tett és bírságot szabott ki többek között a KGFB állománykezelést, az IT-biztonságot, a javadalmazási politikát, a kockázatkezelési rendszert, a befektetési életbiztosítások állománykezelését, a kiszervezést, illetve az ügyfél-tájékoztatást és a panaszkezelést érintő jogsértések miatt.

– Az MNB összesen 50 millió forintos felügyeleti és fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az Union Vienna Insurance Group Biztosító Zrt.-re, többek között a KGFB, illetve a befektetési életbiztosítások állománykezelése, az IT-biztonság, kiszervezés, ügyfél-tájékoztatás és panaszkezelés terén feltárt jogsértések miatt.

– Az MNB átfogó vizsgálata nyomán 22 millió forint bírságot szabott ki a Genertel Biztosító Zrt.-re, többek között

²¹ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

²² PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

²³ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – Biztosítási szerződések standard

az ügymenet kiszervezésének irányítása és ellenőrzése, a KGFB-szerződések állománykezelése, kárrendezése, illetve a casco és KGFB szerződéseknél az ügyfelek jogainak érvényesíthetősége terén feltárt hiányosságok miatt.

- A lezárt célvizsgálat alapján az MNB összesen 36 millió forint felügyeleti bírsággal sújtotta a CIG EMABIT Biztosító Zrt. három korábbi felsővezetőjét és két korábbi, illetve egy, a határozat meghozatalakor is a biztosítónál szakmai vezetőként foglalkoztatott személyt a biztosító olaszországi határon átnyúló kezesi és garanciabiztosítási tevékenységhez kötődő személyi felelősségük miatt.
- A biztosításközvetítői piacon három jelentős vizsgálat zárult a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft.-nél, az ERSTE Bank Hungary Zrt.-nél, valamint a Raiffeisen Biztosításközvetítő Kft.-nél. Mindhárom biztosításközvetítő esetében a tevékenységi engedélynek megfelelő működés került a vizsgálatok fókuszába, tekintettel arra, hogy értékesítési tevékenységük jelentős, szinte teljes eltolódást mutatott egy biztosító irányába annak ellenére, hogy a LIC Független Biztosítási Alkusz Kft. alkuszként az ügyfél megbízásából, amíg az ERSTE Bank Hungary Zrt. és a Raiffeisen Biztosításközvetítő Kft. többes ügynökként, több biztosító megbízásából végzi tevékenységét. A társaságok esetében a célvizsgálatot lezáró határozatokban a prudens működésnek való megfelelésre, a hiányosságok megszüntetésére szóló felhívás mellett az alkusz esetében 9 millió forint felügyeleti és 6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, amíg a két többes ügynök esetében 40 millió és 15 millió, illetve 30 millió és 5 millió forint felügyeleti és fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki az MNB.

Az MNB 2021. második felében témavizsgálatot indított, amelynek keretében felméri és értékeli, hogy a biztosítók milyen változtatásokat hajtottak végre a kárrendezési gyakorlatukban (ideértve az ehhez szükséges nyilvántartó rendszereik kiépítését) annak érdekében, hogy a kárrendezés során nyújtandó tájékoztatási kötelezettségük tekintetében – határidőben – eleget tudjanak tenni a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 123/A. §-nak.

Az MNB a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokhoz kötődő automatikus portfóliókezelési szolgáltatásokról adott ki ajánlást júniusban. Az ajánlás elsődleges célja

a veszteségkorlátozás, az időzített befektetést vagy profitkivételt célzó szolgáltatások kialakítása, működtetése, az ügyfelek tájékoztatása és a biztosítók ehhez kötődő belső ellenőrzése során az ügyfélérdek szolgálata.

A harmadik negyedév folyamán fontos mérföldkőhöz érkezett a Szolvencia II²⁴ felülvizsgálat, ugyanis az Európai Bizottság 2021. szeptember 22-én publikálta az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA, European Insurance and Occupational Pensions Authority) véleménye alapján készült módosító javaslatát. A folyamatot az MNB szoros figyelemmel kíséri, és részt vesz a tervezet véleményezésében.

A biztosítási törvény²⁵ 2021. június 26-án hatályba lépett módosítása az eddiginél részletesebben szabályozza a nem-életbiztosítási termékek kárrendezését. A törvény szerint a biztosítónak többek között tájékoztatnia kell a járadék-megváltást kérő károsultat a megváltási tőkeösszeg jelenértékéről, amelynél kisebb összegért nem válthatja meg a járadékot. Az MNB vezetői körlevelet²⁶ adott ki a témában a részletszabályok tisztázása érdekében. A szakmai szövetségekkel több körben egyeztetett iránymutatások az átlátható és az ügyfélérdeket előtérbe helyező kárrendezést támogatják. A vezetői körlevél az utóbbi időszakban a KGFB-piac szabályozása kapcsán tett felügyeleti intézkedések újabb eleme, az MNB 2020. szeptemberi díjkalkulációs vezetői körlevele²⁷, illetve a 2021-től indult KGFB indexe után. A jegybanki lépések célja a KGFB-piac pénzügyi stabilitásának szavatolása mellett az ügyfélérdekek figyelembevétele is.

A biztosítási engedélyezés területén a vizsgált időszak kiemelkedő eseménye volt a Wáberer Hungária Biztosító Zrt.-ben történő minősített befolyásszerzés engedélyezése, továbbá a CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt. lengyel casco és kiterjesztett garancia biztosítási szerződéses állományának a máltai székhelyű Fortegra Europe Insurance Company Ltd.-re történő átruházásának engedélyezése. 2021 kiemelkedő eseményei között említendő még az NN Biztosító Zrt. bolgár fióktelepe állományának a bolgár DZI-Life Insurance EAD biztosítóra történő átruházásának engedélyezése, valamint ezzel összefüggésben egyes IT-szolgáltatásokkal kapcsolatos tevékenységek – biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységként történő – engedélyezése. A harmadik negyedévben az MNB

²⁴ A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló Európai Parlament és Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.)

²⁵ A biztosítási tevékenységről 2014. évi LXXXVIII. törvény

²⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-magyar-nemzeti-bank-elvarasairol-a-nem-életbiztosítási-jaradékok-megváltásával-kapcsolatosan.pdf>

²⁷ vezetői-korlevel-a-kotelezo-gepjarmu-felelossegbiztositas-megfelelo-dijszabashoz-felhasznalható-kkta-karstatistikakrol-es-annak-az-mnb-vizsgálatok-soran-torteno.pdf

engedélyezte, hogy – nyilvános vételi ajánlat keretében – a Hungarikum Biztosítási Alkusz Kft. a CIG Biztosítóknál 100 százalékos, a Hungarikum Biztosítási Alkusz Kft. közvetlen és közvetett tulajdonosai pedig 50 százalékos részesedést szerezzenek.

A Dimenzió Önkéntes Kölcsönös Biztosító Egyesület állományátruházásának engedélyezésére irányuló eljárások lezárultak, az MNB a 2021. szeptember 29-én kelt határozataiban engedélyezte, hogy a biztosító – egyebek mellett – kockázati, vegyes és unit-linked életbiztosítást tartalmazó szerződésállományát a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt., a tőkegyűjtési szakaszban lévő halasztott kezdetű nyugdíjkiegészítő biztosítási szerződésállományát pedig a Pannónia Nyugdíjpénztár vegye át.

A fentiekben túl az MNB engedélyezte, hogy az UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt. biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységként a CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt. utas- és lakásbiztosítási üzletágának viszontbiztosítására vonatkozó együttműködés keretein belül, ezen termékekhez kapcsolódóan végezzen tevékenységeket a CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt. részére.

A biztosítói szektort érintően 2021-ben 55 kérelemre indított fogyasztóvédelmi eljárás zárult le. A folyamatos felügyelés és vizsgálatok során az MNB ellenőrizte a tájékoztatói tevékenységet, azon belül kiemelt hangsúlyt fektetett a szerződéskötéskori tájékoztatásra, az értesítő levelek és a honlapok tartalmára, és ellenőrzéseket folytatott a panaszkezelést és a kárszolgáltatási gyakorlatokat érintően is. Az egyedi beadványokban ismétlődően tapasztalhatók a gépjármű-, és ingatlanbiztosítások szolgáltatására, illetve a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra vonatkozó tájékoztatói kötelezettségek hiányosságaival kapcsolatos panaszok, amelyeket az MNB mind a kérelemre, mind a hivatalból indult vizsgálataiban kiemelt súllyal szerepeltet.

Pénztári piac felügyelete

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban továbbra is a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, az üzleti modell megalapozottságára, a befektetési politika megfelelőségére és annak a tényleges eszközösszetételrel való összhangjára irányult az MNB kiemelt figyelme. Középpontba került továbbá a TKM_{NYP}²⁸ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzése, az elavult IT rendszerek

vizsgálata, valamint a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozása is, kiemelt fókusszal az ingatlanbefektetésekre.

Az MNB a pénztárak esetében összesen 16 prudenciális vizsgálatot zárt le, ebből 2 az informatikai biztonságot ellenőrizte. A Pannónia Nyugdíjpénztár ingatlangazdálkodási célvizsgálatát lezáró határozatban az MNB kezdeményezte az igazgatótanács elnökének felmentését és az ügyvezető – aki egyben a befektetésekért felelős vezető is – munkaviszonyának megszüntetését. Rájuk és további 13 jelenlegi és volt pénztári vezetőre pedig összesen 59 millió forintos személyi bírságot szabott ki. A vizsgálat megállapította, hogy egy budapesti (lakásokat és irodákat magában foglaló) ingatlanfejlesztés kapcsán a pénztár egyik vezetője, valamint egyes, a vezetőkhöz vagy a pénztárhoz kapcsolódó érdekeltek a lakások más vevőknek felszámított listaárához képest kedvezményes áron, illetve egyéb kedvezményekkel és fizetési ütemezéssel vásárolhattak lakásokat maguknak. Az ingatlanfejlesztést a pénztár a tagok megtakarításait tartalmazó fedezeti tartalékban tartotta nyilván, így az indokolatlanul nyújtott kedvezmények a tagi megtakarítások hozamait csökkentették.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1238 rendelete (2022. március 22-től alkalmazandó) alapján a páneurópai egyéni nyugdíjtermék (PEPP)²⁹ nyilvántartásba vétele és a termék szolgáltatásának felügyelete a nemzeti hatóságok, így Magyarország tekintetében az MNB feladata lesz. Az MNB felhívta a PEPP-termék lehetséges jövőbeli szolgáltatásában érintett intézmények (biztosítók, hitelintézetek, befektetési vállalkozások, alapkezelő társaságok, alternatív befektetési alapkezelők, foglalkoztatói nyugdíjintézmények) figyelmét az EIOPA által indított kérdőívre, amelynek eredményeként a felmérésben nemzetközi tekintetben kiemelkedően, a legmagasabb arányban vettek részt a magyar intézmények.

2021-ben is megjelentek az MNB honlapján az önkéntes nyugdíjpénztárak éves hozamaira, valamint a 10 és a 15 éves átlagos hozamrátaira vonatkozó adatok³⁰. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 4,13 százalékos – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamot értek el 2020-ban. Az inflációs hatást (2,7 százalékos) figyelembe véve ez nettó 1,39 százalékos reálhozamnak felelt meg, tehát ismét sikerült szektorszinten infláció feletti hozamteljesítményt elérniük a pénztáraknak. Az alapvetően hosszú távú megtakarítást ösztönző önkéntes nyugdíjpénztári szektor 10 éves és 15 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozama 6,23 százalékos, illetve 5,91

²⁸ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

²⁹ Pan-European Personal Pension Product

³⁰ <https://www.mnb.hu/letoltes/kozvetetel-honlapra-1.pdf>

százalék volt 2020-ban. Ezek 3,87 százalék, illetve 2,49 százalék reálhozamot jelentenek a tagok számára.

Az MNB 2021. októberben megjelentette az önkéntes nyugdíjpénztárak tagokat terhelő 2020. évi átlagos díjterhelésére vonatkozó adatokat³¹. A változatlan működési levonásoknak és a – főképp a vagyionkezelési sikerdíjak mérséklődése miatt – jelentősen visszaeső befektetési költségeknek köszönhetően korábban soha nem látott mértékben, 0,75-ről 0,64 százalékra csökkent az önkéntes nyugdíjpénztári tagok átlagos díjterhelése 2020-ban. A pénztártagok jövőbeni költségeit modellező hosszú távú pénztári TKM_{Nyp} 0,85 százalék lett. Mindez azt jelenti, hogy a pénztári szektor változatlanul költséghatékony és így versenyképes az egyéb nyugdíjcélú előtakarékossági lehetőségekkel összevetve.

Az MNB 2021. januárban felügyeleti biztost rendelt ki a Tempo Egészség- és Önszegélyező Pénztárhoz, aki az intézmény már elhatározott beolvasásáig segítette a pénztár működési kiadásainak ésszerűsítését, valamint gondoskodott a gazdálkodási és könyvviteli nyilvántartások szabályos vezetéséről, illetve a megbízható felügyeleti adatszolgáltatásról. A Patika Önkéntes Kölcsönös Kiegészítő Egészség- és Önszegélyező Pénztárba 2021. március 31-i fordulónappal történő beolvasással a felügyeleti biztos megbízatása 2021. április 1-jével megszűnt.

2021 első félévében egy végelszámolást lefolytató pénztár (MOK Önkéntes Kölcsönös Kegyeleti Önszegélyező Pénztár „végelszámolás alatt”) tevékenységi engedélyét vonta vissza az MNB.

Tőkepiac felügyelete

Az MNB a befektetési vállalkozások és alapkezelők esetében összesen 20 prudenciális vizsgálatot zárt le. Ezen vizsgálatok az intézmények széles körét érintő, rendszerszintű problémára utaló megállapítást nem tettek. A lezárt felügyeleti vizsgálatok közül kiemelendő a CIB Bank Zrt. ellenőrzése során feltárt jelentős, ügyfél-tájékoztatási és felügyeleti adatszolgáltatási gyakorlatra kiterjedő hiányosság, amely miatt az MNB 40 millió forint bírságot szabott ki.

A befektetési szolgáltatási tevékenység prudenciális felügyelete során az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordított az ügyfélkövetelések kezelésével kapcsolatos gyakorlatok,

illetve az ügyfélkövetelések rendelkezésre állásának ellenőrzésére. Ezért az MNB folyamatos felügyelés keretében napi szinten ellenőrizte a pénz- és értékpapír-fedezettséget, valamint negyedéves rendszerességgel jelentést kért a befektetési szolgáltatók ügyfélkövetelések védelméért felelős munkatársától (Safeguarding Officer, SGO) az intézményeknél esetlegesen felmerülő kockázatok nyomon követése érdekében. Az MNB 2021 decemberében harmadik alkalommal tartotta meg év végi workshop-ját az SGO-k számára, amelyen megosztotta a tapasztalt jó és rossz gyakorlatokat, valamint a szektorral szembeni felügyeleti elvárásait. A prudenciális felügyelés prioritásai közé tartozott továbbá – az adott intézmény üzleti modelljétől függően – a harmadik felektől elfogadott kifizetések felhasználása, a folyamatos tranzakciós monitoring eljárások (dolgozók személyes ügyletei, piaci manipuláció kiszűrése), a javadalmazási gyakorlat, valamint a tőkeáttételes ügyletek kockázatkezelési eljárásainak megfelelése.

Prudenciális felügyelési szempontból érdemi változást jelentett a befektetési vállalkozások működésében a 2021 júniustól alkalmazandó IFR/IFD szabályozás³², amely a tőkekövetelmények és tőkeszámítási előírások módosítását hozta magával. Az MNB által 2021 első negyedévében végzett előzetes piaci felmérés, valamint a 2021. szeptemberre vonatkozó adatszolgáltatások alapján a piaci szereplők alapvetően felkészültek az új típusú tőkeszámítási gyakorlat alkalmazására, valamint rendelkeznek a szabályozásban meghatározott szerinti elsődleges tőkekövetelménynek megfelelő szavatoló tőkével. Ugyanakkor a másodszintű szabályozói előírásokat – többek között a pótlólagos tőkekövetelmény meghatározásának módjával kapcsolatban – még továbbra sem adta ki végleges formájukban az Európai Bankhatóság (EBH), ezért a piaci szereplők teljes körű alkalmazkodási periódusa és a teljes szavatoló tőkekövetelmény IFR/IFD szabályozás szerinti, első alkalommal történő meghatározása 2022-re toldott. A szabályozás változásával párhuzamosan az MNB – figyelembe véve az EBH szabályozói irányvonalait – szintén tervezi áttekinteni az éves felügyeleti felülvizsgálatok során alkalmazandó kiegészítő tőkekövetelmény meghatározásának módszertanát.

A befektetési alapkezelők prudenciális felügyelésében a prioritás a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés, a nettó eszközérték-számítás és a belső védelmi vonalak működésének ellenőrzése volt.

³¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/osszefoglalo-a-nyugdijpenztari-tagok-dijterhelese.pdf>

³² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2033 rendelete (2019. november 27.) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2034 irányelve (2019. november 27.) a befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről

Az MNB 19,2 millió forint bírságot szabott ki az Erste Alapkezelő Zrt.-re az általa kezelt ingatlanalapokat érintő jogsértő eljárás miatt. Az alapkezelőnél folytatott célvizsgálat elsődlegesen arra irányult, hogy tevékenysége során betartotta-e a jogszabályi rendelkezéseket és felügyeleti elvárásokat, kiemelten a nyilvános nyílt végű ingatlanalapok befektetési jegyeinek forgalomba hozataláról szóló MNB ajánlásban rögzítetteket. A célvizsgálat eredményeképpen az MNB feltárta, hogy az Erste Alapkezelő megsértette a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket azzal, hogy az általa kezelt ingatlanalapok tekintetében a forgalomban lévő befektetési jegyek mennyisége meghaladta a kezelési szabályzatban előírtakat. A vizsgálat megállapítása szerint ez arra vezethető vissza, hogy az Erste Alapkezelő részéről nem állnak rendelkezésre azok a kontrollt biztosító folyamatok és eljárások, amelyek révén megfelelő módon figyelemmel tudná kísélni a forgalomban lévő befektetési jegyek aktuális mennyiségét, illetve kezelni tudná a maximális mérték elérését követően beérkezett vételi megbízásokat.

A járvány miatt megnőtt bizonytalanság előtérbe helyezte a befektetési alapkezelők esetében a likviditási kockázatok kezelését. Az MNB a likviditási kockázatokra több prudenciális megbeszélés keretében is felhívta az alapkezelői szektor figyelmét, a befektetési alapok likviditási stressztesztelési gyakorlatával kapcsolatos elvárásairól pedig 2021 áprilisában ajánlást³³ is publikált. A nyilvános nyílt végű ingatlanalapok esetében nagy hangsúly került a befektetési alapokban kezelt ingatlanportfólió összetételének elemzésére, továbbá a koronavírus által generált bizonytalanságra való tekintettel a folyamatos felügyelés keretében történő likviditási monitoringra.

2021-ben az európai nemzeti felügyeleti hatóságok az Európai Értékpapír-piaci Hatósággal (ESMA-val) közösen meghatározott módszertan alapján vizsgálták az ÁÉKBV³⁴ alapok működése során terhelt költségeket és díjakat. Ebben a 2021-es közös felügyeleti fellépésben (Common Supervisory Action, CSA) a módszertan alapján az ÁÉKBV alapkezelők 20 százalékának részvételével, és az ÁÉKBV alapokon keresztül kezelt állomány 30 százalékának lefedettségével került sor az alapokra terhelt költségek ellenőrzésére. Az MNB a folyamatos felügyelés keretében négy ÁÉKBV alapkezelő állományára kiterjedően végezte el a CSA ellenőrzést.

Három új alternatív befektetési alapkezelő (ABAK), a Herius Capital Alapkezelő Zrt., a Batthyány Tőkealap-kezelő Zrt. és a – Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány tulajdonában álló – KBKB Kék Bolygó Klímavédelmi Befektetési Alapkezelő Zrt. kapott tevékenységi engedélyt. Négy esetben került sor ABAK tevékenységi kör bővítésének engedélyezésére további alap-típusok kezelésére kiterjedően (GLADIÁTOR Befektetési Alapkezelő Zrt., Széchenyi Alapok Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt., AXIOM Alapkezelő Zrt., FINATECH Capital Befektetési Alapkezelő Zrt.). Az Erste Befektetési Zrt., mint közvetlen tulajdonos és az Erste Bank Hungary Zrt., mint közvetett tulajdonos kérelmére az MNB engedélyezte a Random Capital Broker Zrt. befektetési vállalkozásban történt minősített befolyásszerzésüket. A holland STX-csoport engedélyt kapott a Vertis Környezetvédelmi Pénzügyi Zrt.-ben történő minősített befolyásszerzésre.

A teljes egészében 2021. június 26-tól alkalmazandó IFR/IFD rezsिम kivételszabálya alapján előterjesztett kérelemre az Erste Befektetési Zrt. és a Random Capital Broker Zrt. számára az MNB engedélyezte, hogy a CRR/CRD³⁵ rezsिम hatálya alatt maradjon. Egy befektetési vállalkozás tevékenységi köre módosításának engedélyezése történt meg a Sinus–Fair Corporate Zrt. esetében, a befektetési tanácsadási befektetési szolgáltatásra kiterjedően.

Az MNB a nemzetközi gyakorlat figyelembevételével új ajánlást³⁶ dolgozott ki a sikerdíjak számítási mechanizmusa kapcsán az alapkezelői szektornak. 2021. augusztus 1-jétől kell alkalmazni az érintett piaci szereplőknek az ajánlásban előírtakat az ezt követően újonnan létrehozott sikerdíjat alkalmazó alapok esetében. A már korábban meglévő ilyen jellegű alapoknál az ajánlás elvárásainak teljesítését 2022. január 1-jétől várja el az MNB, amely az ESMA iránymutatását is figyelembe vette szabályozásának megfogalmazásakor. Az ajánlás egyik hangsúlyos pontja, hogy a sikerdíj számítási modelljének összhangban kell lennie az alap befektetési céljaival, s az ügyfelek részére egyértelmű tájékoztatást kell adni annak minden fontos jellemzőjéről. Az ügyfeleket az alapok előzetes marketinganyagaiban, illetve a kiemelt információs dokumentumban egyértelműen tájékoztatni kell, példákkal is szemléltetve a sikerdíj számítási módjáról, időpontjáról, és a számítás alapjául szolgáló referenciaindex múltbeli teljesítményéről is.

³³ A Magyar Nemzeti Bank 6/2021. (IV. 29.) számú ajánlása az ÁÉKBV-kre és ABA-kra végzett likviditási stressztesztelésről

³⁴ Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozás

³⁵ Az Európai Unióban a hitelintézetek prudenciális szabályait részben az Európai Parlament és Tanács hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendelete (CRR), részben a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek prudenciális felügyeletéről szóló 2013/36/EU irányelve (CRD) tartalmazza.

³⁶ A Magyar Nemzeti Bank 11/2021. (VII. 1.) számú ajánlása a befektetési alapkezelők által alkalmazott sikerdíjakról: <https://www.mnb.hu/letoltes/11-2021-sikerdij-ajanlas.pdf>

A MiFID II irányelv³⁷ befektetővédelmi előírásainak való megfelelést az MNB folyamatosan ellenőrizte. Ennek részeként a befektetési szolgáltatók pénzügyi eszközök alkalmasságának értékelésére vonatkozó gyakorlatát érintően témavizsgálatot is lefolytatott, amelyet 2021 augusztusában zárt le. Ennek keretében 9 szolgáltatóval szemben hozott intézkedést tartalmazó határozatot, de bírságot nem szabott ki. A vizsgálat a termékek kockázati besorolására vonatkozó módszertannal, az alkalmassági teszt tartalmával, a költség-haszon elemzést nyomon követő módszertannal, a befektetések közötti váltás túl szűk értelmezésével, valamint az alkalmassági jelentés túl általános indoklásával kapcsolatban tárt fel hiányosságokat. A vizsgálat mindezek mellett azonban számos jó piaci gyakorlatot is azonosított. A témavizsgálat lezárását követően az MNB vezetői körlevelében hívta fel a piaci szereplők figyelmét az alkalmasság értékeléssel kapcsolatos felügyelési elvárásokra, valamint az azonosított jó és rossz gyakorlatokra.

Az MNB 2021. végén ellenőrizte a vezetői levelében megfogalmazott, az ügyfeleknek nyújtott éves utólagos költségtájékoztatók gyakorlatára vonatkozó elvárásokhoz való alkalmazkodást. A tapasztalatok alapján a szolgáltatók túlnyomó többsége közel fél év alatt érdemi lépéseket tett a felügyelési elvárásoknak való megfelelés érdekében, mind a tájékoztatók határideje, mind tartalmi részletezettsége és áttekinthetősége szempontjából.

Az MNB folyamatosan erősíteni kívánja a külföldi, különösen a tőkeáttételes befektetéseket kínáló szolgáltatók magyarországi internetes megjelenésének monitoringját, az ügyfél-tájékoztatók szempontjából káros gyakorlatok kiszűrése érdekében. 2021. decemberben az MNB szakmai cikkben³⁸ hívta fel a fogyasztók figyelmét arra, hogy az említett internetes reklámok számos esetben megtévesztő képet festhetnek a befektetések jellemzőiről, elrejtve a kockázatot és a várható veszteséget. A vizsgálatokban az MNB továbbra is hangsúlyt kíván helyezni arra, hogy a befektetők részére adott terméktájékoztatók megfelelőségét, illetve az ügyfelekkel való kommunikáció kiegyensúlyozottságát ellenőrizze.

Piacfelügyelet

Az MNB 2021-ben 23 piacfelügyeleti eljárást folytatott le jogosulatlan tevékenység, piaci visszaélés (bennfentes kereskedelem, piaci manipuláció) és a short selling rendelet szabályainak ellenőrzése céljából. Az MNB a fentiekben túl

lefolytatott egy jogorvoslati eljárást is, amelyben a döntést a Pénzügyi Stabilitási Tanács hozta meg.

Az MNB a proaktív fellépés jegyében több száz jogosulatlan tevékenység és piaci visszaélés gyanúját tartalmazó bejelentést vizsgált meg. A jogosulatlan tevékenységek visszaszorítása érdekében a jegybank jogszabály-módosítások útján törekszik a fogyasztók érdekeit leginkább védő eszköztárat kialakítani, ilyen módosítási javaslat alapján válik lehetővé 2022 januárjától a honlapblokkolás. Az MNB emellett honlapjának Figyelmeztetések aloldalán³⁹, közleményeiben és a pénzügyi tudatosságot erősítő előadásaiban hívta fel a figyelmet 2021-ben is a jogosulatlan szolgáltatók és tevékenységi formák kockázataira.

Kiemelendő, hogy egy piacfelügyeleti eljárás lezárásaként az MNB az F-hold Kft. tekintetében jogosulatlan kölcsönnyújtást állapított meg több, mint 240 esetben, összesen mintegy 1,8 milliárd forint összegben. Az MNB ezért egyebek mellett 100 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot szabott ki.

A piacfelügyeleti tevékenység másik jelentős szegmensét a MAR által definiált piaci visszaélések elleni küzdelem teszi ki, amelyek felderítése érdekében az MNB a rendelkezésére álló eszközökkel folyamatosan monitorozza a tőkepiacot és a tevékenység megkezdését követően mihamarabb megteszi a szükséges intézkedéseket. A MAR jogsértéssel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárások közül kiemelkedik egy természetes személy tevékenységének vizsgálata, amely során az MNB első alkalommal állapított meg a MAR végrehajtási rendeletében nevesített layering tevékenység útján elkövetett piaci manipulációt. A feltárt tényállás szerint ugyanis az ügyfél egy adott időszakon belül nagyszámú esetben adott be nagy volumenű, a piaci ártól távoli, valótlan ajánlatokat az ajánlati könyv egyik oldalán és ezek ajánlati könyvben léte (élettartama) alatt az ajánlati könyv másik oldalán ügyleteket kötött, amelyek megkötését követően az előbb említett nagy volumenű valótlan ajánlatait visszavonta. Az MNB a fenti tevékenység miatt 5 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki.

Kibocsátói felügyelés

Az MNB a nyilvános értékpapír-kibocsátóknál 3 célvizsgálatot indított és 1 célvizsgálatot zárt le 2021-ben. A kibocsátók közzétételeinek ellenőrzése során az MNB kiemelt figyelmet fordított azokra, amelyek kapcsán a MAR szerinti tőkepiaci visszaélések gyanúja merül fel.

³⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU IRÁNYELVE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról

³⁸ <https://www.penzcentrum.hu/megtakaritas/20211217/cfd-reklamok-es-a-valosag-a-mindenki-szamara-konnyu-befektetes-illuzioja-1120327>

³⁹ Befektetői figyelmeztetések (mnb.hu)

Az MNB jelentős erőforrásokat összpontosított a piaci szereplők oktatására, 2021-ben számos személyre szabott kibocsátói workshopon és a december első felében megrendezett Tőkepiaci Szakmai Nap keretében biztosított lehetőséget a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír-kibocsátók számára a tőkepiaci kötelezettségeikkel kapcsolatban felmerült kérdéseik tisztázására. A szakmai nap keretében 50 kibocsátó 174 regisztrált résztvevője hallgatta meg a bennfentes információ azonosításával, kezelésével, közzétételével és a vezetők ügyleteivel kapcsolatos, a jegybank által követendő gyakorlatként azonosított módszertanról szóló előadásokat.

Informatikai felügyelés

2021. január 1-jével hatályba lépett az informatikai rendszerek védelméről szóló felülvizsgált MNB ajánlás⁴⁰, valamint a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről szóló MNB ajánlás⁴¹. Az ajánlások alkalmazásával kapcsolatban számos konzultációt, előadást, oktatást tartottak az MNB szakértői szakmai fórumokon, konferenciákon és egyetemeken, hogy a felügyelt intézmények számára könnyebb legyen az ezeknek történő megfelelés.

A vizsgált időszakban lezárult a PSD2 szerinti számlainformációs szolgáltatókat (AISP) érintő informatikai témavizsgálat. Összességében megállapítható, hogy a szolgáltatók a felügyeleti elvárásoknak megfelelően működnek. Folyamatban van az elektronikus szerződéskötésre és távoli ügyfélazonosításra vonatkozó témavizsgálat, amelynek során a kedvező tapasztalatok mellett 2021 harmadik negyedében született egy igazán súlyos, szorosan a témához kapcsolódó megállapítás is: az ügyfelek felhőben tárolt elektronikus szerződéseit vesztette el egy incidens során az érintett intézmény.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési (AML/CFT⁴²) vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá

a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról. Az elmúlt években egyre fontosabb szerepet tölt be az AML/CFT felügyeletben is a folyamatos felügyelés annak érdekében, hogy a felügyelt intézmények a feltárt kockázatokat mielőbb kezelhessék, továbbá a folyamatos felügyelés eredményei hatékonyan támogassák a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázatértékelés felülvizsgálatát.

2021-ben az MNB több, a felügyelete alá tartozó intézmény esetében folyamatos felügyelet keretében vizsgálta, hogy a szolgáltatók határidőben eleget tettek-e a Pmt.⁴³ és a Kit.⁴⁴ szerinti kijelölt személy Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda (pénzügyi információs egység) felé történő bejelentésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségüknek. A vizsgálat során az MNB több esetben is a kijelölt személyek bejelentésének hiányát detektálta, ezért 17 pénzügyi vállalkozás, valamint 1 befektetési vállalkozás esetében összesen 8,4 millió forint összegű felügyeleti bírságot szabott ki. Az MNB egy bank és egy befektetési szolgáltató esetében folyamatos felügyelet keretében vizsgálta, hogy indokolt esetekben tesznek-e bejelentést a pénzügyi információs egység felé. Tekintettel arra, hogy mindkét intézmény esetében hiányosságokat tárt fel a vizsgálat, összesen 2,2 millió forint felügyeleti bírság kiszabásáról született döntés.

Az MNB 2021-ben lezárt témavizsgálatai közül az egyes pénzváltó irodák és megbízási hitelintézetektől elvárt pénzmosás bejelentési és a bejelentéseket támogató ügyfélátvilágítási feladatok, a megbízási kontroll megfelelőségének, és a hitelintézet és a pénzváltó ügynök együttműködésének ellenőrzésére indított témavizsgálat során az MNB mind a megbízási hitelintézeteknél, mind a pénzváltóknál számos hiányosságot tárt fel. A pénzváltók – amelyeket bankjaink e téren elégtelenül ellenőriztek – több pénzmosásnyilvánulást nem jelentettek, nem kérdeztek rá ügyfeleiknél a pénzeszközök forrására, és hiányos volt szűrési és kockázatértékelési gyakorlatuk is, ezért a vizsgált intézmények esetében összesen 108,6 millió forint összegű felügyeleti bírság kiszabására került sor.

⁴⁰ 8/2020.(VI. 22.) MNB ajánlás az informatikai rendszerek védelméről

⁴¹ 12/2020.(IX. 6.) MNB ajánlás a távmunka és távoli hozzáférés informatikai biztonsági követelményeiről

⁴² Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

⁴³ A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény

⁴⁴ Az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. törvény

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatához 2021-ben összesen 24 817 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján ezek szektor szerinti megoszlása szerint legnagyobb arányban a pénzügyi piacot (kb. 60 százalék), és a biztosítási piacot (23 százalék) érintették. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel kapcsolatban fordultak a jegybankhoz.

A koronavírus-járvány nemzetgazdaságot érintő hatásainak enyhítése érdekében hozott gazdasági intézkedésekkel összefüggő pénzügyi kérdésekben 2021-ben összesen 1051 alkalommal keresték meg az ügyfelek az MNB ügyfélszolgálatát. A megkeresések leggyakrabban a törlesztési moratóriummal (631) és a gazdaság újraindítása érdekében hozott intézkedésekkel (178) kapcsolatban érkeztek.

Az MNB ügyfélszolgálatán a járványügyi korlátozó intézkedések következtében 2021. március 8. napjától szünetelt a személyes ügyfélfogadás. A lakossági ügyfelek 2021. május 25-től intézhették újra személyesen ügyeiket az MNB budapesti ügyfélszolgálatán, illetve 2021. június 1-jétől a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat megyeszékhelyeken elérhető kirendeltségein. A Pénzügyi Békéltető Testület 2021. május 31-től szintén visszatért a személyes meghallgatásokhoz. Az ügyfelek mindhárom intézményt a járványügyi higiéniai szabályok betartása mellett látogathatták.

3.4. SZANÁLÁS

A szanálási feladatkörében eljáró MNB 2021-ben már az európai uniós jogszabályi változásoknak megfelelően módosított szanálási törvénnyel összhangban tett eleget a szanálási tervezési és a szanálhatóság értékelésére irányuló, illetve a szavatolótőkére, a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimum-követelmények (MREL-követelmény) előírásával és felülvizsgálatával összefüggő kötelezettségeinek a joghatósága alá tartozó érintett bankcsoportok és intézmények vonatkozásában. Emellett tovább bővítette az MREL-követelmény előírására vonatkozó alapelveit (MREL-policy), valamint közzétette a veszteségviselés, illetve a feltőkésítés során alkalmazandó leírás, illetve átalakítás sorrendjét. Az MNB szakértői európai uniós projekt keretében, online előadásorozat keretében segítették a Montegrói Központi Bankot a szanálási hatósági feladatokra való felkészülésben, emellett szakértői aktív szerepet vállaltak az európai felügyeleti hatóságok (EBH, EIOPA, ESMA) szanálási munkacsoportjaiban, valamint a kollektív pénzalapok (OBA, Szanálási Alap) igazgatótanácsaiban. Fentiekben túl kiszámításra kerültek a tagintézmények által a Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjak, valamint az MNB

továbbra is ellátta az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogok gyakorlását.

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB szanálási feladatkörének kiemelt területe a szanálási tervezési tevékenység és annak részeként a szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelmény (MREL-követelmény) meghatározása. A 2021. évi szanálási tervezés során és az MREL-követelmény előírásakor az Európai Parlament és Tanács által 2019 júniusában elfogadott, az európai uniós bankrendszer kockázatainak csökkentését célzó szabályozási csomag – amelynek a szanálási irányelvet érintő részei a magyar jogba átültetésre kerültek és döntő részük 2020. december 26-tól hatályos – új rendelkezéseit kellett az MNB-nek figyelembe vennie, amely alapvető változást hozott elsősorban az MREL-követelmény előírása vonatkozásában.

Az új szabályozásra tekintettel az MNB csoportszintű szanálási hatóságként a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek kapcsán kiszámította az MREL követelményt mind a csoport konszolidált, mind a magyar leányvállalatok egyedi szintjén, továbbá együttes döntések (joint decision) születtek a szanálási tervről és szanálhatósági értékelésről, valamint az MREL-követelményről. Emellett az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban is folytatódott az MNB részvételével a csoportszintű szanálási tervezést és az MREL-követelmény meghatározását érintő munka. Ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta valamennyi érintett magyar leányvállalat egyedi MREL-követelményére vonatkozó javaslatait, majd együttes döntés keretében elfogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és csoportszintű, illetve egyedi MREL-követelményeket.

Az MNB ellátta nemzeti szanálási hatósági feladatait valamennyi további, nem az SRB, mint csoportszintű szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumban is.

A hazai intézmények, illetve határon át nem nyúló csoportok esetében az MNB lefolytatta a szanálhatósági

vizsgálatokat, illetve az érintett intézményeknél előírta az MREL-követelményeket. Mindemellett az egyszerűsített kötelezettség alá tartozó intézmények szanalási terveinek felülvizsgálata is megkezdődött.

Aktív szerepvállalás a szabályozás belföldi és nemzetközi alakításában

A Szanalási törvénynek⁴⁵ az európai szanalási irányelv módosításait⁴⁶ átültető rendelkezéseivel összhangban az MNB felülvizsgálta és tovább részletezte – a hazai tapasztalatok és a nemzetközi legjobb gyakorlat figyelembevételével – az MREL-követelmény előírására vonatkozó alapelveit (MREL-policy). A tovább részletezett alapelvek kiterjednek az egyedi MREL-követelmény alkalmazásától való eltekintés, illetve az egyedi MREL-követelmény részben vagy egészben garanciával történő teljesítése szabályainak értelmezésére. Az MREL-követelmény teljesítésével kapcsolatos MNB elvárások egyértelműsítése érdekében az MNB kialakította az MREL-követelmény felépítési időszak során alkalmazandó szankcionálási politikáját. Uniós rendelet⁴⁷ előírásával összhangban az MNB közzétette honlapján a leírási, illetve átalakítási hatáskörének gyakorlása során alkalmazandó leírás, illetve átalakítás sorrendjét az intézmények MREL-adatszolgáltatási kötelezettségeinek elősegítése céljából. Ezen felül az MNB részt vett a szanalási törvény vonatkozó rendelkezéseinek legújabb módosításait érintő véleményezésben, javaslattételben is.

Az MNB szakértői résztvevői az Európai Bankhatóság (EBH) szanalási tervezéssel és a szanalási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó munkacsoportjainak. A munkacsoportokban kialakították a tagállamok szanalási (tervezés és végrehajtás) tevékenységének konvergenciáját célzó programot (EBH 2022 – European Resolution Examination Programme), és az ezek végrehajtásáról szóló éves jelentés előkészítése is a munkacsoportok feladata lesz a jövőben. Az MNB 2021-ben is teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségeit az EBH felé. Az Európai Unió Hivatalos lapjában 2021 elején kihirdetésre került a valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendelet a központi szerződő felek helyreállítási és szanalási keretrendszeréről, amelyhez kapcsolódóan az MNB

közreműködött az Európai Értékpapírpiazi Hatóság (ESMA) munkacsoportjában a vonatkozó alsóbb szintű jogszabályok kidolgozása érdekében.

Az Európai Bizottság 2021 szeptemberében nyilvánosságra hozta javaslatát a biztosítók helyreállítási és szanalási keretrendszerének kialakítását célzó irányelvről, amely nagymértékben épített az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA) által kidolgozott koncepcióra, utóbbi megvitatásában korábban az EIOPA munkacsoportjain keresztül az MNB szakértői is részt vettek a bankszanalás terén megszerzett tapasztalataik megosztásával.

Pénzügyi stabilitási védőhálót erősítő intézményekkel kapcsolatos szanalási vonatkozású MNB feladatok

A pénzügyi stabilitási védőháló erősítését szolgálja, hogy a Szanalási Alap feltöltöttségi szintje a tagintézmények rendszeres éves befizetéseinek köszönhetően a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy a Szanalási Alap eszközeinek értéke 2028. december 31-ig elérje a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összeghatár alá eső összes biztosított betétállománya egy százalékát. Ennek érdekében az MNB európai uniós rendelet⁴⁸ által meghatározott módszertan alapján és a szanalási törvény rendelkezéseinek megfelelően valamennyi tagintézményre kiszámolta a 2021. évi rendszeres éves díj mértékét majd erről értesítette mind a tagintézményeket, mind a Szanalási Alapot. Ezen felül az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.

Az MSZVK Magyar Szanalási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK Zrt.) és leányvállalatai által kezelt követelés- és ingatlanállomány döntő része 2018 júliusára értékesítésre került. Az MNB, mint a tulajdonosi jogok gyakorlója jóváhagyta az MSZVK Zrt. igazgatóságának előterjesztése alapján az MSZVK-csoport középtávú üzleti tervét, amely szerint a csoport részére legalább 2026-ig elegendő forrás áll a rendelkezésére a további működése biztosításához.

⁴⁵ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény

⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2019. május 20-i (EU) 2019/879 irányelve a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások veszteségviselő és feltőkésítési képessége tekintetében a 2014/59/EU irányelv, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról

⁴⁷ A Bizottság 2021. április 23-i (EU) 2021/763 végrehajtási rendelete az 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek és a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény felügyeleti adatszolgáltatása és nyilvánosságra hozatala tekintetében történő alkalmazására vonatkozó végrehajtás-technikai standardok megállapításáról

⁴⁸ A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanalásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az azonnali fizetési rendszer bevezetése óta mind a tranzakciók száma, mind értéke folyamatosan növekszik. A rendszerre épülő innovatív fizetési megoldások fejlesztése is megkezdődött 2021-ben, a lakossági ügyfelek már közel 80 százalékának elérhető a fizetési kérelem szolgáltatás és több, mint 60 százalékuknak a QR-kódos fizetés. Az MNB az azonnali fizetés bevezetésének sikere okán elnyerte a Central Banking Award 2020-as díját, valamint a lengyel és litván jegybankkal közösen részt vesz a témában egy Európai Uniói szakmai támogatásnyújtási projektben.

Az MNB fókuszában volt a fizetési kártyával kezdeményezett online fizetések esetén is kötelező erős ügyfél-hitelesítés, amelyben az ellenőrzéseken túl koordináló és támogató szerepet is vállalt. Az Európai Bankhatóság (EBH) az aktív szerepvállalás miatt a legfelkészültebb négy ország közé sorolta. Ezek mellett az MNB kiemelt fontossággal kezeli, hogy teljes körűen megfeleljen a PSD2 alapján megfogalmazott nyílt bankolás követelményeinek.

A KELER Szolgáltatásfejlesztési Programja keretében megújította többek között az értékpapír-kiegyenlítés folyamatát és a nyomon követésének módját. A KELER KSZF a 2021-ben tapasztalható energiapiaci turbulenciák következtében likviditási nyomás alá került. A nemteljesítési kockázatok csökkentésének érdekében folyamatosan emelte garancia-elemei összességét.

Az MNB elégedettségi felmérést készített a VIBER-hez közvetlenül csatlakozó rendszertagok körében, ami alapján kijelenthető, hogy a VIBER-tagok elégedettek az MNB által nyújtott szolgáltatásokkal.

2021 során a jegybank 26 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, 12 pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárást indított és 10 pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárást zárt le.

A hazai pénzügyi infrastruktúrák és pénzforgalom hatékonysága, valamint biztonsága

Továbbra is töretlen az azonnali fizetési rendszer sikere

Az azonnali fizetési rendszerben továbbra is töretlenül növekszik a tranzakciók száma, 2021-ben összesen több mint 135 millió, a legforgalmasabb hónapban pedig már több mint 12,5 millió tranzakció teljesült. A tranzakciók 70

százaléka egy, 96 százaléka két másodpercen belül teljesült. Az azonnali fizetés bevezetése a lehető legjobbkor történt a koronavírus-járvány fényében, a folyamatosan emelkedő darabszámokból arra következtethetünk, hogy a járvány alatt a lakosság könnyen és hamar megszokta a gyors és innovatív szolgáltatást. Az azonnali fizetés alkalmazása a járvány szempontjából is biztonságos megoldás, mivel használatával fizikai jelenlét, közvetlen kapcsolat és a lakhely elhagyása nélkül is van lehetőség pénzküldésre és vásárlásra. A kis összegű átutalási tranzakciók száma nagymértékben növekedett az előző év azonos időszakához képest. A 10 ezer forint alatti tranzakciók száma 10 százalékkal, a 10 és 20 ezer közötti tranzakciók száma 5 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ebből arra következtethetünk, hogy az azonnali fizetés bevezetésével és a koronavírus-járvány hatására a kis összegű korábbi készpénzes tranzakciók (például magánszemélyek, rokonok közötti tranzakciók, zsebpénz küldés, szolgáltatás fizetés, illetve számlafizetések) egy része már átcsatornázódott az azonnali fizetési rendszerbe.

2021-ben intenzívvé vált az alapszolgáltatásra épülő, innovatív fizetési megoldások fejlesztése. Az azonnali fizetés indulása után másfél évvel a lakossági ügyfelek közel 80 százalékának elérhető a fizetési kérelem szolgáltatás és több, mint 60 százalékuknak a QR-kódos fizetés. Ez az arány a következő időszakban tovább növekedhet mindkét szegmensben. Ahhoz, hogy a kiegészítő szolgáltatások a lehető legjobb ügyfélményt nyújtsák, illetve a legtöbb fizetési helyzetben valós alternatívát jelentsenek, az MNB konzultációt szervezett a legnagyobb hazai bankokkal. A konzultáció során az MNB feltérképezte azokat a tényezőket, amelyek lassíthatják a szolgáltatások fejlesztését és széles körű elterjesztését. A konzultáció eredményeként az MNB az érintett piaci szereplőkkel együttműködve meghatározza azokat a lépéseket, amelyek támogathatják az azonnali fizetési ökoszisztéma teljessé tételét, így pedig a bankokat és a vállalati szektort az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások fejlesztésében.

A hazai pénzügyi infrastruktúrák a járványhelyzetben is biztonságosan és hatékonyan működtek

A járványhelyzet 2021-ben sem tette lehetővé, hogy a hazai pénzügyi infrastruktúrák rendszerüzemeltetői visszatérjenek teljes létszámban az otthoni, illetve megosztott telephelyeken történő munkavégzésről az irodákba. Előző évhez hasonlóan a VIBER, a Bankközi Klíring Rendszer, a KELER Központi értéktár és a KELER KSZF jól kezelte a pandémia miatti távoli munkavégzés és a hozzá kapcsolódó rendszerüzemeltetés kihívásait. Továbbra is biztonságosan, hatékonyan, súlyos incidensek és hosszabb leállások nélkül számolták el és

teljesítették a hazai fizetési és tőkepiaci forgalmat. Az MNB felvigyázóként kiemelt figyelmet fordított arra, hogy nyomon kövesse a pénzügyi infrastruktúrák működését, üzletmenet-folytonosságát és rendelkezésre állását.

Elégedettségi felmérés a VIBER-tagok körében

Az MNB 2021 harmadik negyedében elégedettségi felmérést készített a VIBER-hez közvetlenül csatlakozó rendszertagok körében. A kérdőív a következő témakörökben mérte fel a rendszertagi véleményeket: teljesítmény, üzembiztonság, ügyfélkapcsolat-tartás, rendszertagság, likviditáskezelés, kapcsolódó rendszerek likviditáskezelése, díjak és fizetési megbízásokhoz kapcsolódó értesítések. A beérkezett válaszok alapján kijelenthető, hogy a VIBER-tagok elégedettek az MNB által nyújtott szolgáltatásokkal, ugyanakkor több témakör esetében is látnak lehetőséget a fejlődésre. Különösen fontos visszajelzés, hogy a VIBER feldolgozási teljesítményével és üzembiztonságával maradéktalanul elégedettek a rendszertagok, azaz a VIBER megfelelően látja el a magyar pénzügyi rendszer kritikus alapinfrastruktúrájának szerepét. Közepes átlagértékelés egyedül a VIBER díjaival kapcsolatban született, a többi témakör minősítése jó vagy kiváló lett. A kérdőívet kitöltő rendszertagok több javaslatot is tettek a VIBER-folyamatok hatékonyságának javítására, melyek megvalósítására törekedni fog az MNB.

A PSD2 szerinti erős ügyfél-hitelesítése alkalmazása és MNB ajánlás publikálása

Az MNB kiemelt fókuszában volt az a változás, ami alapján 2021. január 1-jétől a fizetési kártyával kezdeményezett online fizetéseket esetén is kötelező az erős ügyfél-hitelesítés.

A jelentős változás előkészítésében az MNB koordináló és támogató szerepet is vállalt az ellenőrzések mellett. Ennek is köszönhető, hogy az EBH az uniós szektor felkészültségét vizsgáló jelentése alapján a hazai szektort – mind kártya kibocsátói, mind kártya elfogadói oldalon – a legfelkészültebb négy ország közé sorolta.

Az MNB elkészítette és publikálta 2021-ben az ajánlását *A Nyílt Bankolás akadályozása* címmel, illetve szakmai konzultációt biztosított a Bankszövetség bevonásával az érintett pénzforgalmi szolgáltatók számára is. Az Ajánlásban az MNB megfogalmazta részletesen az elvárásait és a jó gyakorlatnak tekintendő megoldásokat a nyílt bankolással kapcsolatban.

Az EBH felszólította a nemzeti hatóságokat, így az MNB-t is, hogy hozzanak felügyeleti intézkedéseket a PSD2 irányelv és a kapcsolódó részletszabályok szerinti fizetési számlákhoz való hozzáférés, az API-khoz való hozzáférés akadályainak felszámolása érdekében.

Az MNB kiemelt fontossággal kezeli, hogy teljes körűen megfeleljen a PSD2 alapján az SCAR-ben és Pft.-ben megfogalmazott nyílt bankolás követelményeinek, és ennek érdekében több lépést is tett. Szektorvizsgálat keretében 2021-ben technikai oldalról is megkezdte a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók által megvalósított, – a nyílt bankolást támogató – interfészek (továbbiakban API-k) ellenőrzését, független egyedi eseti szakértőt rendelt ki a vizsgálatok lefolytatására, és ajánlást⁴⁹ is adott ki a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók API-ját alkalmazó harmadikfél-szolgáltatók akadályozásával szemben. Emellett az MNB konzultációt kezdeményezett a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók és a harmadikfél-szolgáltatók kommunikációjának és működésének megkönnyítésére, és ezt a jövőben rendszeres időnként *API Kerekasztal megbeszélés* címen tervezni folytatni.

Új MNB rendeletek jelentek meg 2021-ben, továbbá a hazai felvigyázói keretrendszer is kibővült

Az MNB egyik alapvető és kiemelt feladata a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek felvigyázása, amely támogatja és erősíti a pénzügyi stabilitást. A fizetési és értékpapír-tranzakciókkal kapcsolatos szolgáltatói és résztvevői tér sokszereplős és a rendszerek kapcsolódnak egymáshoz. Az elszámolási és kiegyenlítési folyamatban vannak közvetlenül érintett szereplők (például elszámolóház, kiegyenlítő bank, résztvevő), és az ehhez szükséges háttérrel biztosítók (például kommunikációs szolgáltatók, szoftverszállítók). A szolgáltatók közül kiemelten fontos szereplők a rendszer üzemeltetői, akik a rendszer résztvevői részére nyújtanak elszámolási, illetve kiegyenlítési szolgáltatást.

Annak érdekében, hogy az MNB eleget tudjon tenni a felvigyázásból eredő folyamatos kötelezettségeinek, hatékony eszközszerre van szüksége. A felvigyázói munka elsősorban a megelőzésre fekteti a hangsúlyt és tanácsadói jellegű, de az eszköztárban jogilag kötelező érvényű szabályozás is van, MNB rendelet formájában. A korábban hatályban lévő MNB rendeletek felülvizsgálatok olyan mértékű

⁴⁹ A Magyar Nemzeti Bank 10/2021. (VII. 1.) számú ajánlása

módosítások váltak indokolttá, hogy az MNB a kodifikációs szabályok szerint új jogszabályokat⁵⁰ adott ki a harmadik negyedévben.

A módosítást több tényező is indokolta, a legfontosabb ezek közül, hogy az *Alapelvek a pénzügyi piaci infrastruktúrák részére* (PFMI⁵¹) című kiadvány alapján a korábbi években az MNB által elvégzett és a folyamatban lévő felvigyázói átfogó értékelések, továbbá a folyamatos kockázatalapú fizetési rendszer monitoring kijelölte azokat az alapelvárásokat, amelyek szükségessé tették, hogy az MNB szigorúbb jogi eszközzel is kikényszerítse az elvárásainak való megfelelést.

A kiberkockázatok növekvő fenyegetettséget jelentenek a pénzügyi infrastruktúrákban, amely végső soron veszélyeztetheti a pénzügyi stabilitást és a gazdasági növekedést is. Ez a fenyegetettség egyre növekszik, ha figyelembe vesszük a pénzügyi piacokon az egyre összetettebb rendszer működtetői és résztvevői közötti kölcsönös függőségeket. Ezért is tartotta fontosnak az MNB a kiberkockázatok megfelelő kezelését, így a már említett felvigyázói tevékenység részeként, – az EKB kiber-ellenállóképességgel kapcsolatos felvigyázói elvárásaival⁵² összhangban – az MNB átültette a kapcsolódó alapelveket (CROE) a hazai felvigyázói keretrendszerébe. Az MNB a CROE nyolc alapelvével kiegészítette a keretrendszerét, és ennek megfelelően értékeli és ellenőrzi a hazai felvigyázott rendszereket.

Az MNB a pénzforgalomban zajló jelentős technikai innováció, valamint a 2018 és 2019 évekre benyújtott adatszolgáltatások feldolgozása alapján az adatszolgáltatás módjának módosítása mellett döntött. A cél egy olyan adatszolgáltatás kialakítása volt, amely segíti illetve számos pénzügyi szolgáltató esetén fejleszti a pénzforgalmi szolgáltatások esetén a kockázattudatosságot. A P69 MNB azonosító kódú adatszolgáltatás az MNB által – a témában a korábban kiadott – 26/2018. (VIII. 16.) számú ajánlására épül.

G20-akcióterv a határon átnyúló fizetések hatékonyságának növelésére

Az MNB 2021 szeptemberében részt vett a globális pénzügyi rendszer stabilitásával foglalkozó nemzetközi szervezet, a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) regionális konzultatív testületének ülésén. Az ülésen megvitatták a határon átnyúló

fizetések hatékonyságának növelésére irányuló G20-akcióterv kvantitatív céljait, valamint a cél teljesülésének nyomon követését. A kitűzött célok a következőket kívánják elérni a határon átnyúló bankközi átutalások, lakossági és vállalati átutalások, valamint a hazautalt jövedelmek tekintetében: alacsony költség, gyorsaság, széles körű hozzáférés és átláthatóság. Az FSB jellemzően 2027 végére kívánja teljesíteni a globális célkitűzéseket. Az MNB elkötelezett az átutalások hatékonyságának növekedése mellett, ennek megfelelően nyomon követi az FSB vonatkozó tevékenységét, és részt vesz a szakértői munkában.

Értékpapír elszámolási rendszer 2021-ben

Energiapiaci turbulenciák és hatásai a KELER KSZF-re

2021 folyamán, különösen az év második felében, az energiapiacok kapcsán folyamatos áremelkedés volt tapasztalható, amely hatással volt és van az energiapiacokon kereskedő szereplőkre, és a kereskedés utáni folyamatokat üzemeltető intézményekre, mint amilyen a KELER KSZF is. Az áremelkedés olyan fundamentális okokra vezethető vissza, mint a koronavírus utáni kilábalás okozta felfokozott gazdasági növekedés, a téli időjárásra való felkészülés, az európai gáz-tárolók alacsonyabb töltöttségi szintje, az Oroszországból Európába érkező gázszállítmányok megszokottnál alacsonyabb szintje, valamint Ázsia megnövekedett LNG szükségletei. A KELER KSZF központi szerződő félként számolja el és garantálja a magyarországi gázpiacokat, valamint az ECC⁵³ általános klíringtagjaként hozzáférést biztosít az európai gáz- és árampiacokhoz egyaránt. Ennek következtében a fokozatosan emelkedő árak folyamatosan emelkedő kockázatokat, kitettségeket eredményeztek, amely a garanciarendszerbe helyezendő egyéni és kollektív biztosítékok növekedését is okozta. A piaci szereplők és piaci infrastruktúrák emelkedett likviditási nyomás alá kerültek, a megfelelő likviditási keretrendszer működése kritikussá vált, a gyors forrásbevonás lehetősége pedig jelentősen felértékelődött. A KELER KSZF is folyamatosan emelte garanciaelemeinek összességét annak érdekében, hogy minél ellenállóbb legyen egy esetleges nemteljesítés kezelése során, mivel az energiapiaci turbulenciák jelentős veszélybe sodorták a KELER KSZF szolgáltatásait igénybe vevő energiakereskedő cégeket.

⁵⁰ A 33/2021. (IX. 15.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetése tevékenységre vonatkozó részletes szabályokról, valamint 34/2021. (IX. 15.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetését végző szervezetek üzletszabályzatára és egyes szabályzataira vonatkozó követelményekről (a 2021-es módosítást megelőzően: 34/2009. (XII. 28.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetését végző szervezetek üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről, 35/2009. (XII. 28.) MNB rendelet a fizetési rendszer működtetésére vonatkozó tárgyi, technikai, biztonsági és üzletmenet-folytonossági követelményekről).

⁵¹ BIS CPSS-IOSCO, Principles for Financial Market Infrastructures April, 2012

⁵² Cyber Resilience Oversight Expectations (CROE)

⁵³ European Commodity Clearing

Gázpiaci garanciarendszer módosítások a KELER KSZF-nél

A KELER KSZF 2021. május 7-én kezdeményezte az Európai Értékpapír-piaci Hatóságnál (ESMA) gázpiaci garanciarendszerének módosítását az azonnali gázpiaci vonatkozásában, amelynek értelmében az EMIR rendelet⁵⁴ 49. cikke szerinti engedélyezési eljárás lebonyolítására volt szükség. Az ESMA Felügyeleti Bizottsága 2021. december 16-án tárgyalta és fogadta el a módosításokról készült riportot, a kezdeményezett változásokat előremutatónak értékelte, valamint az EMIR előírásoknak megfelelőnek minősítette. A KELER KSZF Felügyeleti Kollégiuma szavazott a gázpiaci módszertani módosításokról, a mandátummal rendelkező kollégiumi tagok egyhangúlag elfogadták a gázpiaci módszertani módosításokat, amelynek értelmében a KELER KSZF bevezetheti azokat mindennapi gyakorlatába. A módosítások bevezetését követően szigorodnak a biztosíték számítási szabályok, új stressztesztelési módszer kerül alkalmazásra, változik a garanciaalap szükséges méretének számítása, valamint a garanciaalap hozzájárulásának megállapítása, illetve szigorodik a kereskedési limitrendszer.

KELER KSZF Kollégium 2021-es működése

2021-ben is lezajlott a KELER KSZF EMIR szerinti éves felügyeleti kollégiumi ülése. A nemzetközi felügyeletekből és az ESMA-ból álló Kollégium október 20-án tartotta ülését, a járványhelyzetre tekintettel online formában. Az ülés első szakaszában részletesen bemutatták és megtárgyalták az MNB által 2021-ben elvégzett felügyeleti, illetve felvigyázói tevékenységeket, a 2021-ben befejezett átfogó felügyeleti vizsgálat eredményeit, a KELER KSZF kockázatkezelési és informatikai működésének megfelelőségét, valamint a 2022-es évre tervezett felügyeleti és felvigyázói feladatokat. Továbbá összefoglalták az év folyamán a Kollégiummal közösen folytatott munkákat. Az ülés második szakaszában az előző év KELER KSZF-ben történt legfontosabb eseményei kerültek bemutatásra, mint például a közelgő szabályozási változásoknak, a helyreállításra és szanálásra irányuló keretrendszernek és a kiegyenlítési fegyelmet javítani célzó keretrendszernek való tervezett megfelelés, továbbá a KELER KSZF jövőbeni legfontosabb stratégiai

céljai és tervei. Az ülés folyamán a Kollégium tagjai megfelelőnek értékelték mind az MNB felügyeleti és felvigyázói tevékenységét, mind a KELER KSZF EMIR előírások szerinti működését.

A KELER Zrt. új értéktári alaprendszerének indulása

Az MNB többségi tulajdonában álló KELER Zrt. 2021. december 6-án értesítette új értéktári alaprendszerét. A KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) első szakaszának lezárása nyomán életbe lépő szoftver megújította az értékpapír-kiegyenlítés folyamatát, az értékpapír-kiegyenlítés nyomon követésének módját, az értéktári törzsadatok és riportok kezelését, valamint hozzájárult az Európai Unió által előírt értéktári sztenderdeknek való hazai megfelelés javulásához. A 2021. december 6-i értesítést egy 2021. december 31-i követte, amely során megújításra került az értéktári díjak számításának folyamata. A KSZP második szakasza a kiegyenlítési fegyelem javítása érdekében létrehozott uniós rezsimnek (settlement discipline regime, SDR) való megfelelést szolgáló pénzbírságmodul működésbe állásával fog végződni, lezárva a KSZP fő funkcióinak üzembe helyezését.

A központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló szabályozás kialakítása

2021. február 11-én hatályba lépett az központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló szabályozásról szóló, úgynevezett R&R rendelet⁵⁵. A rendelet mandátummal ruházta fel az ESMA-t további szabályozó technikai sztenderdek (RTS⁵⁶-ek), illetve iránymutatások kidolgozására a központi szerződő felek helyreállítása és szanálása terén, mely munkába az ESMA a nemzeti illetékes hatóságokat is bevonta munkacsoportban és bizottságban való részvétel útján. A fő koncepció lefektetése után az ESMA a helyreállítási részletszabályok és iránymutatások vonatkozásában 2021. szeptember 14-ig nyilvános konzultációt⁵⁷ tartott az érintett szereplőkkel. A nyilvános konzultációból származó felvetések mentén még egyszer átdolgozásra kerültek a szabályozói tervezetek, és az összes vonatkozó RTS-t és iránymutatást a 2022. január végi ESMA BoS⁵⁸ döntésre előterjesztették. A szanálással kapcsolatos mandátum tárgyában

⁵⁴ European Market Infrastructure Regulation, ami a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adatokról szóló 2012. július 4-i 648/2012/EU számú európai parlamenti és tanácsi rendelet. EMIR szerinti működési engedéllyel a KELER KSZF is rendelkezik.

⁵⁵ A központi szerződő felek helyreállítására és szanálására irányuló keretrendszerrel, továbbá az 1095/2010/EU, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 806/2014/EU és az (EU) 2015/2365 rendelet, valamint a 2002/47/EK, a 2004/25/EK, a 2007/36/EK, a 2014/59/EU és az (EU) 2017/1132 irányelv módosításáról szóló 2020. december 16-i (EU) 2021/23 számú európai parlamenti és tanácsi rendelet

⁵⁶ Regulatory technical standards

⁵⁷ ESMA Nyilvános Konzultáció a központi szerződő felek helyreállítása kapcsán: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-launches-public-consultations-ccp-recovery-regime>

⁵⁸ Board of Supervisors

is folynak a munkálatok, a nyilvános konzultációt⁵⁹ az érintettek 2022. január 24-ig tölthették ki.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2021 során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 26 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi MNB rendelet, valamint a pénzforgalmi törvény egyes előírásainak értelmezésére irányultak. Emellett az MNB a honlapján publikálta és egy alkalommal frissítette a *CBPR – Gyakori kérdések és válaszok* oldalt, amely a határon átnyúló fizetésekről szóló európai uniós rendelet rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

Az MNB 2021-ben 12 pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárást indított, ebből kilencet hitelintézetnél, kettőt hitelintézeti típusú EGT-fióktelepnél (a továbbiakban fióktelep) és egyet úgynevezett harmadikfél típusú pénzforgalmi szolgáltatónál. Az ellenőrzések tárgyát tekintve e vizsgálatok három fő típusba sorolhatók. Az MNB honlapján közzétett általános vizsgálati szempont szerepelt a vizsgálat tárgyaként 4 hitelintézet, egy fióktelep és a harmadikfél típusú pénzforgalmi szolgáltató eljárásában, amíg 4 hitelintézetnél egy szűkebb keretben, külső szakértő bevonásával vizsgálta az MNB a harmadikfél típusú szolgáltatók hozzáféréseit lehetővé tevő célra rendelt interfész megfelelőségét. Ezen felül a folyamatos felügyelés keretében beszerzett információk alapján egy hitelintézetnél és egy fióktelepnél indított eljárást az MNB az év során, ahol az MNB pénzforgalmi rendeletének három, kifejezetten ilyen fizetések lebonyolítására vonatkozó szabálya került ellenőrzésre.

2021-ben 10 pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárás került lezárásra, ebből 6 hitelintézet, 1 fióktelep és 3 harmadikfél típusú pénzforgalmi intézménynél volt. Az év során lezárt eljárásokban 4 hitelintézet esetében összesen 35,5 millió Ft bírság is kiszabásra került az MNB pénzforgalmi hatósági eljárásaiban megállapított szabályszegések miatt. Az eljárások éven áthúzódó hatását szemlélteti, hogy a tárgyévben megindított ellenőrzési eljárások közül 8 esetében a döntéshozatalra 2022-ben kerül sor, a lezárt ellenőrzési eljárásokból ugyanakkor 6 még 2020-ban indult.

Az MNB a 2021-es évben tovább folytatta a helyszíni vizsgálaton kívüli ellenőrzés technikai feltételeinek a kialakítását. 2020 márciusában az azonnali fizetési rendszer indulásával egy időben a P57-es adatszolgáltatás keretében megvalósult

az azonnali fizetési megbízások folyamatos ellenőrzésének lehetősége, azonban az adatok csak a Giro Zrt. elszámolási rendszerében történt eseményeket fedték le. Ezért 2021-ben az adatszolgáltatási rendeletben egy új, heti gyakoriságú adatszolgáltatás (P76) került elrendelése, amelyben a beérkező és a kimenő tranzakciókra vonatkozó azonnali elszámolásokról kér be információkat a pénzforgalmi szolgáltatóktól az MNB. Az adatok vizsgálatával az MNB várhatóan jelentősen növelni tudja a pénzforgalmi ellenőrzés hatékonyságát, hiszen így a Giro Zrt.-től kapott adatokon túl vizsgálhatóvá válik a küldés és a fogadás körülménye is. A bankoknak 2022. áprilistól indulóan kell erről jelentést küldeniük.

Előadások, konferenciák és elemzések

A bankközi jutalékok szabályozásának magyarországi hatásairól készített cikk (*The impact of policy effects on the Hungarian payments card market* címen) a *Journal of Banking Regulation* márciusi számában jelent meg. A *magyarországi kiskereskedők és vállalatok fizetési szokásainak elemzése* a Hitelintézeti Szemle 20. évfolyam 2. számában jelent meg. A *koronavírus-járvány hatása a magyarországi pénzforgalomra 2020-ban* címen MNB szakmai cikk készült.

Az Európai Bizottság kollégái szakértői egyeztetést kezdeményeztek az MNB-vel annak érdekében, hogy információt gyűjtsenek a magyar azonnali fizetési modellel, valamint a rendszer implementálásával és működési tapasztalataival kapcsolatban. Erre azért került sor, mert a 2020 szeptemberében kiadott, digitális pénzügyeket érintő bizottsági javaslatcsomag egyik sarkalatos eleme az euro alapú azonnali fizetések további elterjedésének támogatása, adott esetben akár az SCT Inst. (SEPA Instant Credit Transfer) szolgáltatás fogadó oldali bevezetési kötelezettségének az előírásával. Az irányvonalak pontosabb meghatározásához a nemzetközi szinten is egyedülálló magyar modell tapasztalatai jelentős támogatást nyújthatnak az Európai Bizottság számára.

A PSD2 számos jelentős újítást hozott, ezért az MNB kiemelten fontosnak tartotta 2021 folyamán, hogy ezzel a témával kapcsolatos szakmai konferenciákon és előadásokon előadóként is hozzájáruljon a tudásátadáshoz, továbbá egyértelművé tegye a szabályokkal kapcsolatos jogalkalmazói megközelítést és szempontrendszert. Ezek – a teljesség igénye nélkül – kiterjedtek az új pénzforgalmi szereplők helyzetére és a szolgáltatásaik akadályozására, a számlavezetők interferenciáinak hibáira, az online fizetések erős ügyfél-hitelesítésére és azok kivételi szabályaira, az adatszolgáltatások megújítására, valamint a fizetési csalások tendenciáinak változására.

⁵⁹ ESMA Nyilvános Konzultáció a központi szerződő felek szanálása kapcsán: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-launches-public-consultations-ccp-resolution-regime>

Az MNB ugyanezeket a témákat a Bankszövetség illetékes munkacsoportjaiban is többször megvitatta a szektor szereplőivel.

Az MNB számára kiemelkedő jelentőséggel bír a lakosság fizetési szokásainak, valamint a különböző fizetési módok használati arányának és az azok közötti döntési motivációknak a vizsgálata, amelynek eredményeiről 2021-ben egy tanulmányban⁶⁰ és egy négyrészes⁶¹ cikksorozatban számolt be az MNB.

3.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

Az MNB nemzetközi tartalékai 2021 során közel 4,7 milliárd euróval növekedtek, így 2021. december végén 38,4 milliárd euro volt az állomány. A devizatartalék szintjét növelték az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) devizakötvény kibocsátásai, az IMF SDR allokációja, az Európai Bizottságtól beáramló uniós transferek, valamint a hazai hitelintézetek által elhelyezett devizabetétállomány emelkedése. Ugyanakkor az állam adósságtörlesztési célú kifizetései, a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai, illetve a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állományának változása mérsékelte a növekedést. Az év végén meghirdetett euro likviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit.

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, az MNB – az MNBtv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot:

- a piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- a monetáris és árfolyampolitika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- és az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása érdekében.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb 2021-ben. Emellett e körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek is gyarapították a devizatartalékot. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2021-ben is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya 2021 során mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők által is követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti–Greenspan szabályt, amely alapján a tartalékok számottevően meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tartalék nagysága

Magyarország nemzetközi tartalékainak szintje 2021 során közel 4,7 milliárd euróval növekedett, az év végén 38,4 milliárd eurót tett ki.

Legnagyobb tartaléknövelő hatással az állami devizakötvény kibocsátások jártak. Szeptemberben az ÁKK 1 milliárd euro névértékben 7 éves, valamint 2, illetve 2,25 milliárd amerikai dollár névértékben bocsátott ki 10, illetve 30 éves állampapírt, amelyet decemberben egy 1 milliárd renminbi névértékű 3 éves futamidejű zöldkötvény követett.

Jelentős emelkedést okozott az IMF által augusztusban végrehajtott közel 1,9 milliárd SDR allokáció (ami átszámítva mintegy 2,2 milliárd eurónak felel meg).

A tartalékok növekedésének irányába hatott továbbá az Európai Bizottságtól beérkezett nettó 3,6 milliárd euro összegű EU-transzfer, valamint a hazai hitelintézetek által elhelyezett devizabetétállomány 217 millió eurós emelkedése, továbbá az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az arany euróban kifejezett mintegy 900 millió eurós átértékelődése.

Ezeket a tételeket részben ellensúlyozták az ÁKK adósságtörlesztési célú tételei (többek között márciusban a 30 milliárd névértékű japán yen és az 1,5 milliárd lejáratkori névértékű amerikai dollár kötvénylejáratok, júniusban a letelepedési

⁶⁰ mnb-tanulma-ny-hun-143-lakossagi-fizetesi-szokasok.pdf

⁶¹ A bankszámla-lefedettség már nem akadályozza az elektronikus fizetés terjedését (vg.hu)

Már a lakosság 80 százaléka veszi igénybe az elektronikus fizetési lehetőségeket (vg.hu)

Az életkortól, a végzettségtől, a foglalkoztatottsági státuszunktól és a jövedelmünktől is függ az, hogy mivel fizetünk. De mennyire befolyásolják vajon? (vg.hu)

A lakosság fele szívesebben fizet(ne) elektronikusan (vg.hu)

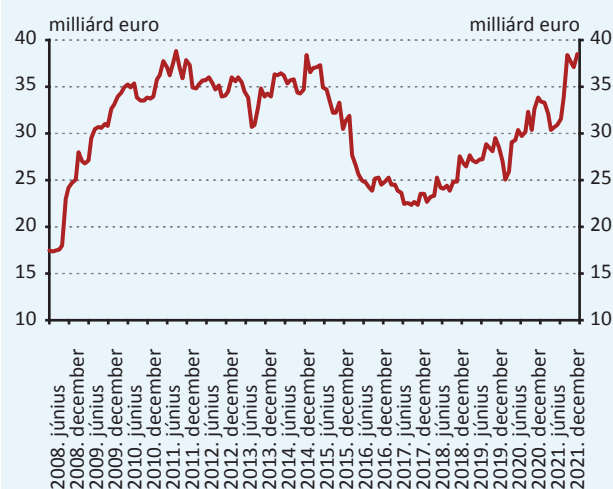
kötvénylejárat, szeptemberben a PEMÁP és letelepedési kötvénylejáratok, decemberben a letelepedési kötvény- és a 2 milliárd renminbi névértékű Pandakötvény lejáratok), illetve a MÁK devizakiadásai.

Tovább mérsékelte a tartalék szintjének növekedését a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állomány változása, összesen 3,1 milliárd euro értékben.

Az év végén meghirdetett euro likviditást nyújtó swap-tenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozású szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

Az MNB aranytartalékát 31,5 tonnáról 94,5 tonnára emelte 2021 első negyedéve során. A nemzetközi országgrangorban ezzel Magyarország a 37. ország, a kelet-közép-európai régióban pedig a 3. helyen áll.⁶²

9. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, illetve kiemelten az ország nemzetközi tartalékainak kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. A jegybank által követett alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptévékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázat vállalása legyen tudatos, illetve az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során

a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása és a szükséges likviditás fenntartása mellett törekszik a lehető legmagasabb hozamszint elérésére.

A devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban – a többi jegybanki alapfeladathoz hasonlóan – az MNB Monetáris Tanácsa a legfőbb döntéshozó testület, amely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat és igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az MNB igazgatósága végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a kockázatvállalás kereteit adó limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye összevetésre kerül egy referenciaportfólió (az úgynevezett benchmarkportfólió) teljesítményével. A benchmarkportfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló, passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB kockázat-hozam preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat (kiegyenlítési és partnerkockázat). A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz. A monetáris politikai eszközök devizalikviditás-igényét a tartalékkezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázatminimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy

⁶² Id. Central Bank Gold (www.centralbankgold.org), Reserve statistics

a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfelelően. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA⁶³ és kapcsolódó CSA⁶⁴ szerződéseket kötött, amelyek letételhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitétséget alacsony szinten tartják. A GMRA⁶⁵ szerződések által szabályozott repó ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva.

2020-ban a koronavírus-válság hatására a jegybankok hátróztottan a lazítás irányába mozdultak el, amely folyamat 2021 második felében megfordult. A lakosság átoltoztásának javulásával, a korlátozások körének csökkenésével, a gazdaságok újraindulásával a jegybanki fókuszba az emelkedő inflációs adatok kerültek. 2021-ben a Federal Reserve (Fed) változatlanul a 0–0,25 százalékos szinten hagyta az irányadó ráta célsávját, meghirdetett likviditásbővítő programjai keretében az év során folytatta eszközvásárlásait, ugyanakkor novembertől az eszközvásárlás ütemét több körben érdemben csökkentette, amelyet 2022-ben a várakozások szerint az irányadó ráta emelkedése is követni fog. Az EKB a szigorítás kapcsán visszafogottabb lépéseket tett: az irányadó kamat nem változott és a várakozások szerint emelés csak évek múlva valószínű. A válságkezelő, likviditásbővítő pandémiás vészhelyzeti vásárlási program (PEPP) 2022. márciusi lezárásáról döntött az EKB, az eszközvásárlási program (APP) párhuzamos, átmeneti erősítése mellett.

A piaci fejlemények eredményeként a tartalékkezelés szempontjából releváns piacok nagy részén érdemi hozamemelkedés volt megfigyelhető 2021-ben. A hozamgörbe az euroövezetben meredekebbé vált: a rövid szegmensben kismértékű csökkenés, vagy szinten maradás volt a jellemző, a hosszabb lejáratokon 30–40 bázisponttal nőttek a hozamok, amelyek az év végén az összes releváns tenoron a negatív tartományban tartózkodtak. Az amerikai állampapír-kibocsátások hozamai 60–90 bázisponttal emelkedtek a hosszabb lejáratokon, a görbe meredekebbé vált. A tartalékkezelés szempontjából releváns ausztrál dollár, angol font és kelet-közép-európai hozamok is érdemben emelkedtek 2021-ben, hozamcsökkenés csak a kínai piacon volt tapasztalható.

Az aranyárfolyamot a koronavírus-válság alakulása (oltási kampányok sikeressége, új vírusmutációk megjelenése), a jegybanki (különösen Fed) lépések, a globálisan erősödő

inflációs nyomás, a kötvényhozamok alakulása, valamint a dollár árfolyamváltozása befolyásolta elsősorban 2021 során. Az arany amerikai dollárral szembeni árfolyama volatilis pályát követve, a május végi lokális csúcsot követően év végén elmaradt az egy évvel korábbi szinttől. Az EUR/USD árfolyam vonatkozásában folyamatos dollár erősödés volt megfigyelhető 2021-ben (1,23-ról 1,14-re).

Az MNB 2021-ben is felkészült volt a koronavírus-járvány okozta nagyfokú bizonytalanság kezelésére. A devizatartalék szintje érdemben meghaladta a releváns referencia-mutatók értékét. Mindemellett korábban az MNB bilaterális swap és repo megállapodásokból álló nemzetközi védőháló alakított ki, amely addicionális devizaliquiditást jelent (rövid időn belül több mint 10 milliárd euróval növelhető a devizaliquiditás) és bővíti a Bank mozgásterét a nemzetközi tartalékok biztonságos szintjének megtartása mellett, csökkentve a külső és belső sérülékenységet.

– Az EKB-val és a Nemzetközi Fizetések Bankjával (BIS) kötött repo szerződések.

– A Fed által meghirdetett repo eszközhöz való hozzáférés.

– A Kínai Népköztársaság Jegybankjával (PBoC) kötött devizacsera-megállapodás.

Az MNB folyamatosan monitorozva a tartalék szintjére kockázatot jelentő folyamatokat – a jegybankok nagy részéhez hasonlóan – rendszeresen felülvizsgálja a tartalék befektetésének kereteit. Az MNB összhangban a tartaléktartás céljaival és szem előtt tartva a konzervatív befektetési kereteket, 2021 során egy érdemi változtatást hajtott végre a devizatartalék vonatkozásában. Az MNB 2021. március végére 31,5 tonnáról 94,5 tonnára növelte, így megháromszorozta az ország aranytartalékát, folytatva a 2018-ben elkezdett aranytartalék növelésének folyamatát. A döntés háttérében a hosszú távú nemzet- és gazdaságstratégiai célok álltak. A koronavírus-járvány során felerősödő kockázatok, mint a globálisan megugró államadósság, az emelkedő inflációs nyomás tovább erősítik az arany menedékeszköz szerepét, értékmegőrző funkcióját, nemzetstratégiai jelentőségét. Az arany hitel- és partnerkockázattól mentes instrumentum, így támogatja az országgal szembeni bizalom erősítését.

2021-ben az MNB a devizatartalékot alapvetően nyolc devizanemben (EUR, USD, JPY, GBP, AUD, RMB, PLN, CZK), különböző portfóliókba szervezve kezelte. Az MNB árfolyamkitétséget alapvetően euróban vállal: az egyéb deviza/

⁶³ International Swaps and Derivatives Association

⁶⁴ Credit Support Annex

⁶⁵ Global Master Repurchase Agreement

euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az eurótól eltérő denominációjú egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban, angol fontban, renminbiban és ausztrál dollárban összesen nyolc portfóliót kezel aktívan. Az MNB a kizárólag állampapírokat tartalmazó japán jen, cseh korona és lengyel zloty portfólióit a benchmark szigorú követésével indexhez kötött portfólióként kezeli. 2012 végétől – külső vagyongazdálkodóknak és letétkezelőknek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (céldurationje) a korábbi évekhez hasonlóan 1 év körül alakult, a zöldkötvény és az MBS kitettségek duration-je volt az év során a legmagasabb, 4-5 év. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, MNB-t érintő jelentős hitelkockázati esemény nem történt.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizataralék gerincét, amibe kizárólag magas minősítésű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. A második legnagyobb euro befektetési portfólióba – illetve jellemzően a befektetési portfóliókba – az előzők mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok is vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárat szerkezet igazítása érdekében kerülnek. Az euro kitettség mögött az amerikai dollár portfóliók együttes aránya a legjelentősebb a tartalékban, ahol a befektetési portfólió mellett kiemelendő az ügynökségi MBS-kitettség érdemi aránya.

Az MNB Zöld Programja keretében és az ehhez kapcsolódó társadalmi felelősségvállalási és környezetstratégiai céljainak elérése érdekében 2019-ben elindított zöld befektetéseket tartalmazó zöldkötvény-portfólió kiépítése 2020-ban befejeződött. 2021-ben az MNB további lépéseket tett a klímakockázatok megismerése, a velük kapcsolatos szempontok tartalékkezelésben történő figyelembevétel terén. A jegybankok körében az MNB az elsők között publikálta 2022-ben az intézmény klímakitettségét bemutató TCFD-riportot⁶⁶, amelynek részét képezi a tartalék klímakockázatainak elemzése is. Az MNB a riport publikálásával kíván a bankok számára is irányt mutatni, az MNB célja a riport minden évben történő megjelentetése és folyamatos fejlesztése.

2021-ben az MNB az arany- és devizataralékon –0,67 százalékos teljesítményt ért el. A kötvényportfóliók –64 bázispontos teljesítménye az euróra való fedezés miatti finanszírozási költséggel korrigálva euróban kifejezve –96 bázispont veszteség volt az év során, amelyet 29 bázisponttal javított az aranypozíció eredménye. A kötvényportfóliók saját devizában vett teljesítménye 7 bázisponttal haladta meg a benchmarkét.

A devizataralék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalékportfóliók teljesítménye negatív lehet azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai alacsony szinten vannak, illetve egy hozamemelkedés következtében elmozdulnak, ami rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti átértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét. Ugyanakkor egy hozamemelkedés a tartalék rövid durationje miatt középtávon az eredményre már pozitív hatást gyakorol, mivel a lejárat tartalékelemek újrabefektetése magasabb hozamszinten valósulhat meg. Az arany menedékeszköz státusza mellett megemlítendő annak árfolyam-volatilitása, amely a tartalék eredményét érdemben befolyásolhatja rövid távon.

3.7. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2021. december 31-én 7675,2 milliárd forint volt, mely 7,1 százalékos, 510,9 milliárd forint összegű bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A jegybankból történő készpénzkiáramlás 2021 jelentős részében, különösen a második és harmadik negyedévben szignifikánsan elmaradt a korábbi évek azonos időszakában tapasztaltaktól, aminek eredményeként a forgalomban lévő állomány hó/hó alapon mért éves növekedési üteme októberre 6,6 százalékra mérséklődött, amely 2017 óta tapasztalt legalacsonyabb érték. Ezzel szemben a november hónapot kiugró mértékű bankjegykereslet jellemezte, amelynek hátterében elsősorban a nyugdíjprémiumok egyszeri kifizetése állt, így továbbra is elmondható, hogy hosszabb távon lassuló ütemű bővülés jellemzi a hazai készpénzállományt. A koronavírus-járvány újabb hullámai már nem fejtettek ki érzékelhető hatást sem a bankjegyek, sem pedig az érmék keresletére.

Az MNB 2021-ben összesen 3124 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta számára, ezen belül 223,4 millió darab bankjegyet szolgáltat ki ügyfeleinek, miközben 187 millió darab bankjegy érkezett vissza a jegybankba.

⁶⁶ Task Force on Climate-related Financial Disclosures

A korábbi évek trendjének megfelelően, a forintbankjegyek hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű, a készpénzforgalomból kiszűrt forint-hamisítványok száma mindössze 195 darabot tett ki 2021-ben. Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre jutó hamis bankjegyek száma 0,3 darab volt 2021-ben, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

2021. április 1-jén lépett hatályba a forint- és az euroérmék utánzatáról szóló új 7/2021. (II. 25.) MNB rendelet. A szabályozás módosítására elsősorban a forgalmi-émlékváltozatok utánzatainak készítésével kapcsolatos követelmények meghatározása miatt került sor.

Az emlékérmek kibocsátási hagyományokat folytatva az MNB 2021-ben kivételesen gazdag emlékérmek-programot valósított meg: 19 témában 33 emlékérmét bocsátott ki, melyek közül 2 arany, 12 ezüst és 19 színesfém emlékérmek (6 önálló tematikában, 13 a nemesfém emlékérmek színesfém változataként jelent meg).

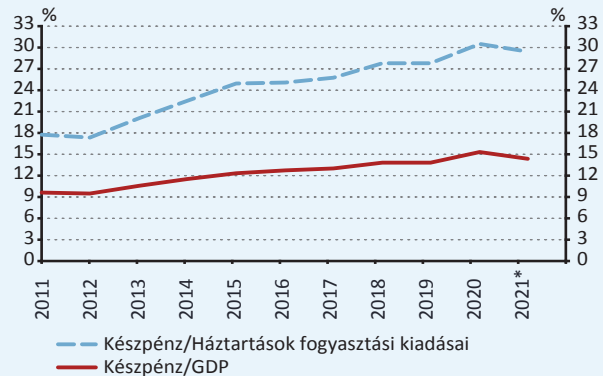
Emellett forint forgalmi-émlékváltozatokat is kivételesen magas példányszámban bocsátott a jegybank a készpénzforgalomba: 12 millió példányban az 5 forintos, 2 millió példányban az 50 forintos forgalmi érme új változatát.

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2021. december 31-én 7675,2 milliárd forint⁶⁷ volt, amely 7,1 százalékos elérést, nominálisan 510,9 milliárd forint összegű bővülést jelent az előző év végi állományi értékhez képest. A jegybankból történő készpénzkiáramlás 2021 jelentős részében, különösen a második és harmadik negyedévek során szignifikánsan elmaradt a korábbi évek azonos időszakában tapasztaltaktól, aminek eredményeként a forgalomban lévő állomány hó/hó alapon mért éves növekedési üteme októberre 6,6 százalékosra mérséklődött, amely 2017 óta tapasztalt legalacsonyabb érték. Ezzel szemben a november hónapot kiugró mértékű bankjegyekereslet jellemezte, amelynek hátterében elsősorban a nyugdíjprémiumok egyszeri kifizetése állt, így továbbra is elmondható, hogy hosszabb távon lassuló ütemű bővülés jellemzi a hazai készpénzállományt.

A koronavírus-járvány újabb hullámai már nem fejtettek ki érzékelhető hatást sem a bankjegyek, sem pedig az érmék keresletére.

10. ábra
Forgalomban lévő készpénzállomány az éves hazai GDP, valamint a háztartások fogyasztási kiadásai százalékában

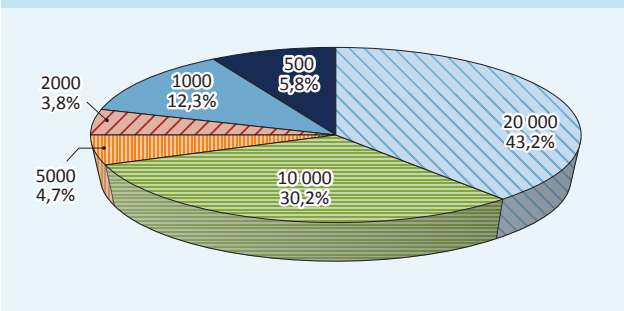
*A 2021. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB becslés

A bankjegyek forgalomban lévő állományának mennyiségi változása címetlenként eltérő képet mutat. Továbbra is a legnagyobb forgalmi részesedéssel bír a 20 000 forintos állomány, amelynek bővülése 2021 folyamán is jelentős, 8 százalékos volt. A 10 000 forintosok állománya ettől kisebb mértékben, 5 százalékkal növekedett. Említésre érdemes még, hogy az 1000 forintosok volumene is dinamikusan, 8 százalékkal bővült. Az 500 forintos forgalomban lévő állománya 6 százalékkal emelkedett 2020 év végéhez képest, mindezekkel ellentétben kisebb mértékű (1 százalékos) állománycsökkenés jellemezte a 2000 és az 5000 forintos címleteket.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is domináns szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegyállomány darabszámának 73, értékének pedig 96 százalékát tették ki 2021 végén.

A forint érmék forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest átlagosan 5 százalékkal bővült.

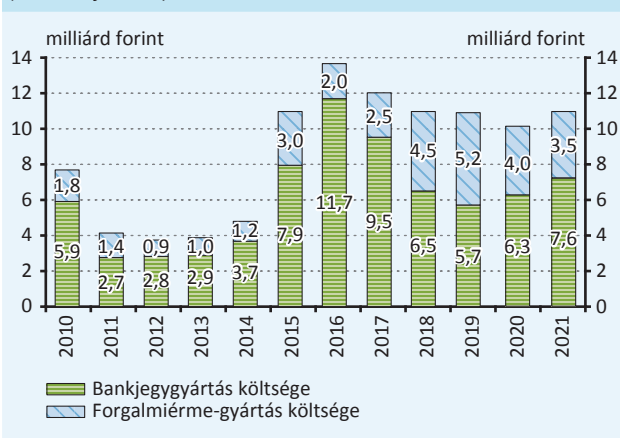
⁶⁷ Az érték tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmek és emlékbankjegyek állományát, amelyek törvényes fizetőeszközként névértéken ugyan a forgalomban lévő készpénzállomány részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt, ugyanakkor nem foglalja magába a jegybanki mérlegben kötelezettségként szereplő bevont, de még átváltható bankjegyek értékét.

11. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2021. év végén

Bankjegy- és érmegyártás

A jegybank a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználdott és emiatt selejtezett, megsemmisített fizetőeszközök pótlása miatt bankjegyeket és érméket gyártat.

Az MNB készpénzgyártással összefüggő ráfordításai 2021-ben bruttó 11,1 milliárd forintot tettek ki, amely 0,8 milliárd forinttal volt több, mint az előző évben.

12. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás (bruttó ráfordítás)

Készpénzforgalmazás

Az MNB 2021-ben összesen 3124 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta számára, ezen belül 223,4 millió darab bankjegyet szolgált ki ügyfeleinek, miközben 187 millió darab bankjegy érkezett vissza a jegybankba.

4. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁶⁸
 (2021. december 31-i és 2020. december 31-i adatok)

Bankjegyek	2021. december 31.				2020. december 31.			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	270,0	5 400,5	43,2	71,3	249,4	4 988,0	42,4	70,5
10 000 forint	188,6	1 886,5	30,2	24,9	179,8	1 797,6	30,6	25,4
5 000 forint	29,6	147,8	4,7	2,0	29,9	149,4	5,1	2,1
2 000 forint	23,9	47,9	3,8	0,6	24,2	48,5	4,1	0,7
1 000 forint	77,0	77,0	12,3	1,0	71,4	71,4	12,1	1,0
500 forint	35,3	17,7	5,8	0,2	33,5	16,8	5,7	0,3
Összesen	624,5	7 577,3	100,0	100,0	588,2	7 071,5	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	177,7	35,5	8,0	41,7	171,0	34,2	8,1	41,9
100 forint	224,2	22,4	10,1	26,3	214,5	21,5	10,2	26,3
50 forint	219,0	10,9	9,9	12,8	209,2	10,5	9,9	12,8
20 forint	407,5	8,2	18,3	9,6	384,6	7,7	18,2	9,4
10 forint	452,1	4,5	20,3	5,3	430,4	4,3	20,4	5,3
5 forint	741,2	3,7	33,4	4,3	701,2	3,5	33,2	4,3
Összesen	2 221,9	85,3	100,0	100,0	2 111,0	81,6	100,0	100,0

⁶⁸ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát.

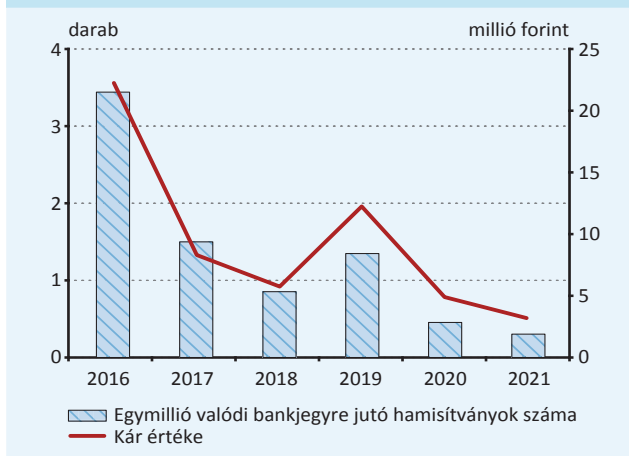
Az elmúlt évben az MNB mintegy 57 millió darab elhaszná-
lódott bankjegyet selejtezett le, illetve pótolta új, jó minősé-
gű fizetőeszközökkel. A selejtezés főként a kisebb címletű,
tranzakciós szerepet betöltő bankjegycímleteket érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A korábbi évek trendjének megfelelően a forintbankjegyek
hamisításának mértéke továbbra sem számottevő mértékű,
a készpénzforgalomból kiszűrt forint-hamisítványok száma
mindössze 195 darabot tett ki 2021-ben.

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre jutó
hamis bankjegyek száma 0,3 darab volt 2021-ben, ami nemzet-
közi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

13. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó
hamisítványok számának és az okozott kár értékének
alakulása

Tekintettel a járványhelyzet miatt alkalmazott korlátozások-
ra, az MNB általi térítésmentes bankjegyismereti oktatások-
ra korlátozott számban (17 alkalommal, 400 fő részvételével)
került sor 2021 folyamán.

Az előző évekhez hasonlóan 2021-ben továbbra is a maga-
sabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jel-
lemző, amelyek az összes hamisítvány 97 százalékát tették ki.

6. táblázat
A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti
megoszlása 2021-ben

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	0	1	0	2	31	66

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, ame-
lyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes

fénymásolók, printerek) használata jellemez. A hamisítvá-
nyok – a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén
– egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy
mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált
UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A jegybank szakértői 2021-ben 10 109 darab különbö-
ző valutahamisítványt azonosítottak. Ezen belül a hamis
eurobankjegyek száma 9875 darab volt. A forgalomból ki-
szűrt eurobankjegyek számában bekövetkezett növekedés
négy visszaéléshez kapcsolható, így a teljes hazai készpénz-
forgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a ha-
mis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

A bankjegycserét követően is átválthatók a bevont régi bankjegyek

A bevont forintbankjegyek még hosszú ideig nem veszítik el
értéküket, mivel a bevonási határnapot követően az MNB
lakossági pénztárában húsz évig válthatók át azonos címletű
törvényes fizetőeszközre.

2021. október 31-én lejárt a régi – 2017 előtt kibocsátott –
1000 forintosok ingyenes átváltási határideje a bankoknál és
a postán. A régi 1000 forintos címletből még 9,5 millió darab
nem áramlott vissza a jegybankba 2021. december 31-ig.

Módosultak az érmeutánzat-készítés szabályai

2021. április 1-jén lépett hatályba a forint- és az euroérmék
utánzatáról szóló új 7/2021. (II. 25.) MNB rendelet (új érme-
utánzat rendelet). A szabályozás módosítására elsősorban
a forgalmi érme-émlékváltozatok utánzatainak készítésével
kapcsolatos követelmények meghatározása, valamint a for-
galmi érme utánzatok paramétereire vonatkozó korlátozó
előírások kiegészítése miatt került sor, tekintettel az elmúlt
évek során történt forgalmi érme-émlékváltozat kibocsátá-
sokra és az új alapanyagú 100 forintos érme kibocsátására.
Az új szabályozás alapján emlékérméről, forgalmi érme-em-
lékváltozatról utánzatot készíteni az adott emlékérmé, for-
galmi érme-émlékváltozat kibocsátásától számított 20 évig
kizárólag az MNB engedélyével lehet.

Vezetői körlevél az ATM-ek üzemeltetéséről, az ATM-eket érintő ügyfélpanaszok kezeléséről, valamint a bankfióki pénztárak megszüntetéséről, működésének korlátozásáról

Az MNB – a Pénzügyi Békéltető Testület eljárásaiban egyre
nagyobb számban előforduló ügyfélpanaszokra tekintettel
– 2021 első negyedében felmérést végzett a hitelintézeti

szektorban a készpénzfelvételre, illetve készpénzbefizetésre szolgáló automaták üzemeltetésére, az automatákon keresztül lebonyolított fizetési műveleteket érintő ügyfélpanaszokra, valamint a panaszok kezelésének gyakorlatára vonatkozóan. A felmérés eredménye azt mutatta, hogy az ügyfélpanaszok alakulása összefüggésben áll az automaták hálózatában napjainkban megfigyelhető változásokkal, a továbbfejlesztett (a készpénzfelvétel mellett új szolgáltatásokat is nyújtó, több funkcióval is rendelkező, így például készpénzbefizetést fogadó, illetve címetválasztási lehetőséget biztosító) automaták megjelenésével és dinamikus terjedésével. Erre tekintettel az MNB 2021. szeptember 8-án vezetői körlevelet adott ki, amelynek célja az automaták üzemeltetésére, az ügyfelek tájékoztatására, a fizetési műveleteket érintő ügyfélpanaszok kezelésére, elszámolására vonatkozó jogszabályi rendelkezések egységes értelmezésének elősegítése, továbbá a bankfióki pénztárak megszüntetésére vagy működésének korlátozására irányuló intézkedések előkészítésével és megvalósításával kapcsolatban az MNB elvárásainak rögzítése.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2021-ben az MNBtv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek⁶⁹, a bankjegyrendelet⁷⁰, valamint a jegybanki adatszolgáltatásról szóló MNB rendeletek⁷¹ előírásainak betartását tíz hitelintézet, valamint egy pénzfeldolgozó szervezet és egy pénzforgalmi intézmény esetében ellenőrizte. További két pénzfeldolgozó szervezettel szemben a 2020-ban megindított ellenőrzési eljárás helyszíni szakaszát az MNB a koronavírus-járvány miatt 2021-ben folytatta le, és jogszabálysértés megállapítása hiányában végzéssel megszüntette azokat.

2021-ben az MNB hat hitelintézettel és egy pénzfeldolgozó szervezettel szemben összesen hét ellenőrzési eljárást indított, amelyek közül három eljárás 2021-ben, négy eljárás 2022 elején került lezárásra.

A 2021-ben megindított és lezárt három eljárás közül kettő esetében került sor intézkedés – figyelmeztető levél, annak keretében oktatás szervezésére, illetve a jogszabályoknak való jövőbeni maradéktalan megfelelésre való felhívás – alkalmazására. Egy esetben az MNB az ellenőrzési eljárást – jogszabálysértés megállapításának hiányában – intézkedés alkalmazása nélkül, végzéssel megszüntette. Folyamatos ellenőrzés keretében további öt intézmény – négy hitelintézet és egy pénzforgalmi intézmény – készpénzforgalmazás

szempontjából kritikus infrastrukturális hálózati elemeinek felülvizsgált listája került ellenőrzésre.

A 2020-ban megindított, 2021-ben lezárt ellenőrzési eljárások közül két esetben az MNB figyelmeztető levélben hívta fel az ellenőrzött intézményt a jogszabálysértő állapot megszüntetésére, amíg két esetben – jogszabálysértés megállapításának hiányában – az ellenőrzési eljárást intézkedés alkalmazása nélkül, végzéssel megszüntette.

A hatósági ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyzsgáló gépek működésére és üzemeltetésére, a hiányos sérült forintbankjegyek kezelésére, valamint a nehezen felismerhető és sérült forintbankjegyek átváltására vonatkozó egyes szabályok megsértését állapította meg.

Emlékerme és forgalmiérme-emlékváltozat kibocsátás

Az MNB tv. értelmében kizárólag az MNB jogosult bankjegy- és érme kibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyek és az emlékérmék kibocsátását is. Az MNB azzal a céllal bocsát ki emlékérméket, hogy összetársadalmi jelentőségű történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról az utókor számára maradandó formában emlékezzen meg, kortárs eseményeket örökítsen meg, és nemzeti példaképeknek állítson emléket.

2021-ben kivételesen gazdag volt az MNB emlékerme-kibocsátási programja: 19 témában 33 emlékérmét bocsátott ki a jegybank, melyek közül 2 arany, 12 ezüst és 19 színesfém emlékerme (6 önálló tematikában, 13 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként jelent meg). A jegybank 2 nagysikerű sorozatot indított 2021-ben: az Árpád-házi magyar királyokat felvonultató érmesorozat, amelynek indító darabja arany, ezüst és színesfém változatban is megjelent, illetve a Magyar népmesék rajzfilmszéria kiemelkedő darabjait felvonultató színesfém sorozatot.

Az MNB 2021-ben kivételesen magas példányszámban bocsátott ki forgalmiérme-emlékváltozatot is. A forint bevezetésének 75. évfordulója alkalmából a FORINT szó egy-egy betűjét tartalmazó, hatféle 5 forintos forgalmiérme-emlékváltozat egyenként 2-2 millió példányban került a készpénzforgalomba. Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából 2 millió példányban 50 forintos forgalmiérme-emlékváltozat került kibocsátásra.

⁶⁹ MNBtv. 16. alcíme

⁷⁰ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 19/2019. (V. 13.) MNB rendelet

⁷¹ A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló, a vizsgált tárgyidőszakokban hatályban volt 37/2019. (XI. 19.) MNB rendelet, illetve 41/2020. (XI. 18.) MNB rendelet P50, illetve P23 és P26 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezései

7. táblázat Az MNB 2021. évi emlékérmé-kibocsátási programja*									
Emlékérmé témája	Anyag	Súly g/db	Átmérő / méret (mm)	Szél	Kivitel	Névérték (Ft)	Kibocsátott mennyiség (db)	Kibocsátási időpont	Specifikáció
Szent István király	Au .999	31,104 (1 uncia)	34	sima, szélfelirattal	PP	500 000	500	2021. január 11.	
	Ag .999	31,104 (1 uncia)							
	CuZn10	23,40							patinázott (bronzos színű)
Millenniumi Földalatti Vasút	CuNi	27	39,60*26,40	sima	patinázott (fémes színű)	3 000	5 000	2021. május 3.	
	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	10 000	5 000	2021. május 15.	
CuNi	30,80	BU			2 000	5 000			
XVI. UEFA Labdarúgó Európa-bajnokság	CuNiZn	16	34	recés, szélfelirattal	proof-like	2 000	7 000	2021. május 18.	
	Ag .925	24	37	recés	PP	10 000	5 000		
XXXII. Nyári Olimpiai és XVI. Paralimpiai Játékok	CuNi	23,7	38,61	recés, szélfelirattal	BU	2 000	5 000	2021. június 4.	
	Ag .925	31,46			PP	10 000	5 000		
Önálló ügyézi szervezet	CuNi	30,80	38,61	recés, szélfelirattal	BU	2 000	5 000	2021. június 9.	
	Ag .925	9,40			PP	10 000	5 000		
750 éves Győr	CuNiZn	9,40	29,50	recés	veretényes	750	40 000	2021. június 10.	
	CuNiZn	18,40	37	recés	patinázott (bronzos színű)	2 000	10 000		
Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékhely	CuNiZn	16	34	recés	proof-like	2 000	15 000	2021. június 20.	
	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	10 000	5 000		
52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus	CuNi	30,80			38,40	recés	BU	2 000	7 000
	Ag .925	31,46	PP	10 000			10 000		
Benyovszky Móric	CuNi	30,80	38,40	recés	BU	2 000	10 000	2021. szeptember 20.	
	Ag .925	32,50			inlay rátéttel	15 000	5 000		
Egy a természettel - Vadászati és Természeti Világkiállítás	CuNi	30,80	38,40	sima	BU	2 000	7 000	2021. szeptember 27.	
	CuNiZn	16	34	recés	proof-like	2 000	15 000		
Magyar agár	Ag .925	12,50	30	recés	PP	7 500	4 000	2021. október 4.	
	CuNi	30,80			BU	2 000	4 000		
Cziffra György	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	10 000	5 000	2021. október 22.	
	CuNi	30,80			BU	2 000	5 000		
Szegedi Tudományegyetem	Ag .925	24	37	recés	PP	10 000	5 000	2021. november 12.	
	CuNi	23,70			BU	2 000	5 000		
10 éves Magyarország Alaptörvénye	Au .986	6,982	22	sima	PP	100 000	2 000	2021. november 16.	
	CuNiZn	4,20			BU	2 000	5 000		
Árpád-házi Szent Erzsébet	Ag .925	31,46	38,61	recés	PP	10 000	4 000	2021. november 19.	
	CuNi	30,80			BU	2 000	4 000		
Pillinszky János	Ag .925	31,46	38,61*38,61	sima	PP	15 000	5 000	2021. november 26.	
	CuNi	38,50			BU	3 000	7 000		

*Színjelölés:

arany

ezüst

szinesfém

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

2021-ben folytatódott az MNB statisztikai publikációinak megújítása és bővítése. Megújult a hitelintézetek összevont mérlegéről, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábakról szóló sajtóközlemény és a biztosítók statisztikai mérlegét tartalmazó publikáció. Elindult a közösségi (állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő) nagy vállalatok összesített mérlegadatainak közzététele. Ugyancsak vállalati adatkörben publikálásra kerültek a nem pénzügyi vállalatok jegyzett tőke változásait bemutató adatok. Bekerült a rendszeres publikációk közé a nemzetgazdasági kamattörvényről szóló kimutatás. Megjelent a háztartásokat segítő nonprofit intézmények mérlegadatait bemutató publikáció, elindult a valutaforgalommal kapcsolatos statisztikai adatközlés, és megjelent a külföldiek tulajdonában lévő hazai kibocsátású értékpapírok napi adatait bemutató publikáció is.

2021-ben folytatódott az egyedi szintű hiteladatokat tartalmazó jegybanki hitelregiszter (HITREG) adatszolgáltatás széles körű minőségellenőrzése. A 2021. szeptemberi vonatkozási időszakról kezdődően a hitelintézetek mellett a pénzügyi vállalkozások egy csoportja is bekerült a HITREG adatszolgáltatás jelentői körébe, lehetővé téve ezzel a csoportszintű elemzéseket. A HITREG adatszolgáltatás szektorális lefedettsége is bővült, így a jelentés a bankközi hitelek kivételével az összes szektor hitelügyleit tartalmazza, továbbá az adatszolgáltatásba bekerültek az ingatlanfinanszírozás megfigyelésére kiadott ESRB ajánlás alapján felmerült adatigények is.

2021. év során új feladatot jelentett a hitelintézetek EU szinten egységes prudenciális szabályrendszerének módosítása (CRR2) következtében 2021 második negyedétől jelentősen átalakuló egységes adatszolgáltatások, valamint a befektetési vállalkozások új prudenciális szabályozását támogató adatszolgáltatás bevezetése.

Az MNB az MNBtv. szerinti felhatalmazás alapján a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris politikai döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felügyeléséhez, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, valamint a mikro- és makroprudenciális felügyeleti tevékenység ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A statisztikai közleményeket, tájékoztatókat és idősorokat – a közzétett publikációs naptár szerint – az MNB honlapján

teszi elérhetővé a nyilvánosság számára. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani, illetve tematikus kiadványokat is megjelentet.

2021-ben hat adatszolgáltatási MNB rendelet került kiadásra 2022-re vonatkozóan: az elsődlegesen az MNB alapvető feladatainak ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó⁷² MNB rendelet, továbbá a négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet⁷³, valamint – 2022. április 1-jei hatálybalépéssel – a HITREG adatszolgáltatást az új adatigények miatt módosító MNB rendelet⁷⁴. A 2021. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek év közbeni módosítására a nemzetközi és hazai szabályozási környezet változása okán négy alkalommal került sor.

Hitelregiszter adatgyűjtés

A 2021. szeptemberi vonatkozási időszaktól kezdődően a hitelintézetek mellett a pénzügyi vállalkozások egy csoportja is bekerült a HITREG adatszolgáltatás jelentői körébe, lehetővé téve ezzel a csoportszintű elemzéseket. A 2019. decemberi vonatkozási időszaktól induló HITREG adatszolgáltatás szektorális lefedettsége is bővült a 46/2020. (XI. 20.) MNB rendelet alapján, szintén a 2021. szeptemberi vonatkozási időszaktól, így a jelentés a bankközi hitelek kivételével az összes szektor hitelügyleit tartalmazza, továbbá az adatszolgáltatásba – több kisebb módosítás mellett – bekerültek az ingatlanfinanszírozás megfigyelésére kiadott ESRB ajánlás alapján felmerült adatigények is.

A több, mint 400 adatmezőt tartalmazó HITREG adatszolgáltatás egyre intenzívebb felhasználása mellett az adatszolgáltatást felhasználó szakterületekkel közösen tovább folytatódott a HITREG adatok széles körű minőségellenőrzési tevékenysége. A szektorral, valamint az MNB szakterületeivel együttműködve megkezdődött az aggregált hiteladatszolgáltatások HITREG adatokkal történő kiváltásának vizsgálata, valamint 2021 végén kiadására került a HITREG adatszolgáltatást szakterületi igények alapján néhány pótlólagos adatigénnyel bővítő, 2022. második negyedétől módosító 59/2021. (XI. 24.) MNB rendelet.

Felügyeleti statisztikák

2021. év során új feladatot jelentett a hitelintézetek EU szinten egységes prudenciális szabályrendszerének módosítása (CRR2) következtében 2021 második negyedétől jelentősen átalakuló egységes adatszolgáltatások bevezetése,

⁷² 54/2021. (XI. 23.) MNB rendelet

⁷³ 55/2021. (XI. 23.) MNB rendelet, 56/2021. (XI. 24.) MNB rendelet, 57/2021. (XI. 24.) MNB rendelet, 58/2021. (XI. 24.) MNB rendelet

⁷⁴ 59/2021. (XI. 24.) MNB rendelet.

a változó és új adatgyűjtések MNB rendszerekben történő implementálása, valamint 2021. harmadik negyedévtől a befektetési vállalkozások új prudenciális szabályozását támogató adatszolgáltatás bevezetése.

A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások által szolgáltatott, prudenciális felügyelési célú jelentések befogadására és feldolgozására a 2020. év végi átállást követően már a megújult informatikai rendszerkörnyezetben került sor, így 2021-ben az új rendszerek (KARITER, Taxonómia Menedzser, FER) együttes működésének stabilizálása, a munkafolyamatok hatékonyságának növelése volt a fókuszban.

A többnyire negyedéves gyakoriságú felügyeleti adatszolgáltatásokra épülő publikációk az év során a kitűzött publikációs határidőkre az elvárt minőségben megjelentek az MNB honlapján, és megtörtént a pénztári publikációhoz kapcsolódó féléves gyakoriságú tájékoztató interaktív tétele is.

A biztosítói szektor esetében folytatódott a Solvency II szabályrendszer felülvizsgálatára vonatkozó jelentős nemzetközi munka. A párhuzamosan zajló, EIOPA által kiadott adatszolgáltatási technikai végrehajtási standard felülvizsgálata a statisztikai szakterület intenzív szakmai hozzájárulása mellett 2021-ben érdemben befejeződött, lezárása 2022 első félévében várható.

Tovább folytatódott a 2022-től forgalmazható páneurópai nyugdíjtermékkel (PEPP) kapcsolatos szakterületek közötti koordinációt igénylő előkészítő munka, valamint megtörtént az adatszolgáltatási MNB rendeletek módosítása a PEPP felügyeleti jelentésről szóló irányelveknek való megfelelés érdekében.

A tőkepiaci adatszolgáltatások minőségének javítása az elmúlt években kiemelt hangsúlyt kapott, az ESMA és a nemzeti hatóságok folyamatos közös munkájának köszönhetően az adatminőségi tesztek körének és gyakoriságának bővítésére került sor. Emellett 2021-ben több új ESMA hatáskörébe tartozó adatszolgáltatás is bevezetésre került, amely az MNB adatvagyonának körét is bővítette.

Publikációs változások az MNB statisztikáiban

2021-ben folytatódott a monetáris statisztikai publikációk megújítása és bővítése. 2021. március elején megújult szerkezetben, interaktív formában jelent meg a januári adatokra vonatkozóan a hitelintézetek összevont mérlegéről, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábakról szóló

sajtóközlemény. Szintén megújult a biztosítók statisztikai mérlegét tartalmazó publikáció, amely első alkalommal 2021 februárjában, a 2020. negyedik negyedévre vonatkozó adatokkal jelent meg interaktív formában.

A pénzügyiszámla-statisztika rendszeres adatközlései 2021-ben több új adatkörrel bővültek. Elindult a közösségi (állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő) nagy vállalatok összesített mérlegadatainak közzététele, ami a közösségi vállalatok éves pénzügyi számláinak kiegészítését jelenti. Ugyancsak a vállalati adatkörben publikálásra kerültek a nem pénzügyi vállalatok jegyzett tőke változásait bemutató adatok. Bekerült a rendszeres publikációk közé a nemzetgazdasági kamatjövedelmekről szóló kimutatás, amely a különféle pénzügyi instrumentumok után kapott vagy fizetett kamatjövedelmeket mutatja az adós és a hitelező szektoroknál. Megjelent a háztartásokat segítő nonprofit intézmények mérlegadatait bemutató publikáció, amely intézménytípusok szerint mutatja be az eszközöket és a kötelezettségeket. Szintén elindult a valutaforgalommal kapcsolatos statisztikai adatközlés, amely azt mutatja be havi bontásban, hogy a hitelintézetek és a valutaváltók milyen forgalmat bonyolítottak le euróban és dollárban.

Az értékpapírstatisztika keretében megjelent a külföldiek tulajdonában lévő hazai kibocsátású értékpapírok napi adatait bemutató publikáció, amely értékpapír-típusonként mutatja be a nem rezidensek állományait, illetve a tőzsdei részvények esetében a tranzakciókat is.

Az MNB frissítette és bővítette a 2016-ban létrehozott, kis- és középvállalati hitelkéselem-valószínűséget becsülő modellt⁷⁵. A modell legfrissebb adatokon történő újrakalibrálásán felül a számítás bekerült az MNB éles adattárházába, SQL-alapokra; új adatkörök bevonására került sor (Opten tulajdonosi adatai, a NAV ÁFA-bevallásának adatai); valamint egy fejlett gépi tanulási módszert, az xgboost eljárást is felhasználta az MNB a pontosabb becslések és az összefüggések jobb megértése érdekében. Az elemzésből egy, a nyilvánosságnak szánt publikáció is született, amely az MNB Occasional Papers sorozatban jelent meg.

Együttműködés a Központi Statisztikai Hivatallal

A KSH-val együttműködve projektek indultak a revíziós politikák egyeztetésére és a gazdasági szektorok meghatározásának gyakorlati harmonizálására abból a célból, hogy növekedjen a fizetési mérleg, a pénzügyi számla és a nemzeti számla adatok összhangja.

⁷⁵ lásd Banai et al 2016, MNB Tanulmányok 123

Az EKB által koordinált háztartási vagyongfelmérés (*Household Finance and Consumption Survey, Miből élünk?*) harmadik ütemének végrehajtása tovább folytatódott a KSH és az MNB együttműködésében. A felmérés adatainak javítása és pótlása zajlott le 2021-ben.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB státuszából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásoknak megfelelően, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat az EKB, az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat), az európai felügyeleti hatóságok (EBH, EIOPA), a BIS, az IMF, a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára.

A nemzetközi ajánlások, előírások teljesítése, illetve azok változásának követése érdekében az MNB folyamatosan képviselteti magát a jegybank statisztikai tevékenységét érintő nemzetközi fórumokon, és aktív szerepet vállal a módszertani fejlesztésekkel és az aktuális statisztikai ügyekkel foglalkozó nemzetközi statisztikai munkacsoportok munkájában.

2021-ben folytatódott a nemzetközi módszertani szabványok felülvizsgálata, ennek keretében a nemzeti számlák kézikönyv (SNA kézikönyv), a fizetési mérleg kézikönyv (BPM) és a közvetlen külföldi befektetések referencia könyve (BD) revíziója. Az MNB aktívan részt vett a felülvizsgálattal foglalkozó különböző nemzetközi munkacsoportok munkájában, az IMF és az EKB által küldött munkaanyagok véleményezésében.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

Az MNB 2021-ben az adatszolgáltatási MNB rendeletekben előírt adatszolgáltatási kötelezettségek betartását, azaz a határidőre történő teljesítést, illetve a megfelelő adatminőséget egyrészt folyamatos ellenőrzés során, másrészt helyszínen kívüli célvizsgálatok keretében ellenőrizte. Az MNB a folyamatos ellenőrzések alapján 2021-ben – a figyelmeztetésen, valamint a 49 határozatba foglalt kötelezésen, illetve felhíváson túl – 44 adatszolgáltatót érintően 45 alkalommal szabott ki bírságot összesen 24,5 millió forint összegben az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt.

A 2021-ben indított 3 célvizsgálatból 1 célvizsgálat intézkedést tartalmazó határozattal a tárgyév során lezárult, 2 célvizsgálat lezárására 2022-ben került sor.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül a közjót szolgálja és értéktéremtő össztársadalmi célok megvalósításához támogatást nyújtson. A stratégia fő elemei: a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység támogatása, a nemzeti kulturális értékek megőrzése és védelme, valamint a karitatív célú kezdeményezésekhez való hozzájárulás. A jegybank társadalmi felelősségvállalási tevékenységének 2021. évi eredményei hatékonyan járultak hozzá a stratégiai célok megvalósításához.

Felsőoktatási programok és együttműködések

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása keretében a 2021/2022-es tanévben hatodik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az *MNB kiválósági ösztöndíjprogramot*. Az adott tanévben 24 magyarországi felsőoktatási intézmény 554 hallgatója részesülhetett a juttatásban.

Az MNB 2021-ben megújította együttműködését a 2021/2022-es tanévre kiemelt egyetemi partnereivel: a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel (BME) és a Debreceni Egyetemmel (DE). A BME-vel való együttműködés keretében a két nagy szakmai műhelyben (a Digitalizáció, mesterséges intelligencia és adatkorszak műhely, valamint a Zöld pénzügyek és zöld gazdaság műhely) sikerrel folytatódtak a közös kutatási projektek a BME oktatóinak és az MNB szakértőinek a részvételével. A DE-vel való együttműködés keretében a korábban bevezetett két tantárgy mellett újabb kettő került elindításra és hét kutatási projektet bonyolítottak le. A partneregyetemek hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi versenyek is meghirdetésre kerültek.

Az MNB és a Budapesti Corvinus Egyetem együttműködése 2021-ben megszüntetésre került, ugyanakkor a Neumann János Egyetemmel (NJE) 2014-ben megkötött stratégiai együttműködési megállapodást kibővítette a két fél és a duális partnerségen túl létrehozta az NJE budapesti campusán az MNB Tudásközpontot (és annak részeként három

központot állított fel: Fenntartható Pénzügyi Központ; Gazdaságföldrajzi, Településmarketing és Geopolitikai Központ; Eurázsia Központ).

Az év során az MNB kiemelt egyetemi partnerei körébe nem tartozó felsőoktatási intézményekkel történő együttműködéseinek Horizontális Programmá történő átalakítása sikeresen valósult meg az „Egyetemi hálózat a fenntartható fejlődésért” kezdeményezés keretében.

Az MNB aktívan részt vesz a Magyarország Kormánya által meghirdetett „Keleti Nyitás” politikában, mely törekvések erősítése érdekében magyarországi kínai kutatócsoportok, kiemelt szereplők MNB általi támogatása valósult meg. Ennek keretében 2021-ben sikeresen folytatódott a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen működő „Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport” és az MNB közötti együttműködés.

Az MNB és a Budapesti Gazdasági Egyetem által közösen létrehozott Keleti Üzleti Akadémiai Központ (OBIC) működésének elsődleges célja a kelet-ázsiai nyelveket beszélő, a kelet-ázsiai országok, régiók kultúráját, gazdaságát ismerő fiatal szakemberek (közgazdászok, nemzetközi kapcsolatok-szakértők) képzésének támogatása, 2021 őszétől a Horizontális Program keretein belül.

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztönzőjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre *Tiszaroffi ösztöndíjpályázat* címmel. A program 2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával *Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat* címmel. A 2020/2021-es tanév tavaszi félévében 46 egyetemista (köztük 5 doktorandusz) és 26 középiskolai tanuló, a 2021/2022-es tanév őszi félévében 56 egyetemista (köztük 4 doktorandusz), illetve 29 középiskolai tanuló részesült ösztöndíjban.

Pénzügyi ismeretterjesztés a lakosság számára

A felnőtt lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében – kapcsolódva az MNB pénzügyi stabilitási és pénzügyi fogyasztóvédelmi céljaihoz is – alakította ki az MNB a *Pénzügyi Navigátor* elnevezésű komplex tájékoztató rendszerét, amelynek célja, hogy számos csatornán keresztül a lakosság széles körének adjon hiteles és közérthető

tájékoztatót a tipikus pénzügyi döntési helyzetekről, valamint a körültekintő pénzügyi döntések során mérlegelendő szempontokról és kockázatokról.

A *Pénzügyi Navigátor honlap* több száz cikkben mutatja be a különböző pénzügyi szolgáltatások és termékek jellemzőit, hangsúlyozza a tájékozódás, valamint a termék- és szolgáltató-összehasonlítás jelentőségét. A jogszabályváltozásokat és a piaci folyamatokat is nyomon követve az MNB rendszeresen aktualizálja, illetve bővíti a tartalmakat. A megfontolt pénzügyi döntéseket a termék- és szolgáltató-összehasonlítást ingyenesen elérhető termékkeresők és -kalkulátorok segítik: országos fiók- és ATM-kereső, Bankszámlaválasztó, Hitelkalkulátor, Betétkalkulátor, Háztartási költségvetés-számító, Hitel- és lízingválasztó, Betétválasztó alkalmazások stb. A tartalmak jelentős része egyszerűen kezelhető, testre szabható, iOS és Android rendszeren egyaránt futó mobilapplikáción is elérhető. A *Pénzügyi Navigátor mobilalkalmazás* friss hírekkel és árfolyamadatokkal, az online keresők és kalkulátorok beágyazott verzióival, ügyfélszolgálati időpontfoglalóval, valamint pénzügyi szótárral segíti tájékozódást.

A nyomtatott kiadványokból tájékozódók számára egy 40 részből álló tematikus füzetsorozat áll rendelkezésre. Az ingyenes *Pénzügyi Navigátor füzetek* az MNB ügyfélszolgálatán, pénzügyi szolgáltatók ügyfélszolgálati helyiségeiben, valamint az együttműködő civil szervezeteknél érhetőek el. 2021-ben a megújult füzetek több mint 100 partner (elsősorban pénzügyi szolgáltatók és a Magyar Posta) fiókhálózatán keresztül a lakosság széles köréhez jutottak el, valamint folyamatosan elérhetőek online az MNB honlap Pénzügyi Navigátor aloldalán.

Az MNB a lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztése érdekében *Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot (PNTI)*⁷⁶ működtet, amelynek irodái valamennyi megyeszékhelyen megtalálhatók. Az irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil szervezetek végzik. A tanácsadók pártatlan, szakszerű és díjmentes pénzügyi tanácsadást nyújtanak a fogyasztók számára személyesen, telefonon, elektronikus, valamint postai úton. Az MNB folyamatos szakmai kontrollja és támogatása mellett működő tanácsadás célja, hogy a fogyasztók a pénzügyi döntéseik előtt független szakértők véleményét is kikérhessék, illetve segítséget kapjanak a hivatalos okmányok, kérelmek, panaszlevelek megfogalmazásához és benyújtásához.⁷⁷A

⁷⁶ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/tanacsado-irodak>

⁷⁷ Az MNB a koronavírus kockázatainak megelőzése és csökkentése érdekében 2020. november 30-tól 2021. május 31-ig felfüggesztette a PNTI-irodáknban a személyes tanácsadást, továbbá a kihelyezett tanácsadók szervezését. A korlátozások enyhítését követően 2021. június 1-től – a kapcsolódó biztonsági előírások betartása mellett – fokozatosan nyitottak újra az irodák. A közbesző időszakban a tanácsadók kizárólag telefonon, elektronikus, valamint postai úton fogadták a megkereséseket.

PNTI-tanácsadók 2021-ben több mint 20 ezer ügyet kezeltek, a megkeresések csaknem kétharmada pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos érdeklődés volt. A fogyasztók leggyakrabban a Minősített Fogyasztóbarát termékekkel, a fizetési moratóriummal, valamint a végrehajtással kapcsolatban keresték meg az irodákat.

2021 második félévében az MNB átfogó kampányban népszerűsítette a pénzügyi fogyasztók számára ingyenesen elérhető Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat szolgáltatásait. A kampány révén – amely elsődlegesen a modern digitális csatornákra támaszkodott (web bannerek, közösségi média, GoogleAds) – a közvélemény több mint 20 millió alkalommal találkozhatott a mindennapi pénzügyeket megkönnyítő információkkal.

A játékos oktatás/szórakozva tanulás, ismeretterjesztés (edutainment) jegyében az MNB 2021-ben is pénzügyi ismeretterjesztő kérdéseket jelentetett meg egy népszerű hazai online stratégiai kvízzjáték webes és mobilapplikációs platformján, amellyel több százezer felhasználót ért el. Az adatok azt mutatják, hogy a helyes választ adók száma az ismétlődő kérdések esetében a játék során jelentősen növekszik.

Az MNB Zöld programjához és fenntarthatósági céljaihoz kapcsolódóan fontos lépés a zöld pénzügyi termékek iránti potenciális lakossági kereslet élénkítése. A jegybank ezért útjára indította új szemléletformáló *Családi Zöld Pénzügyek (CsZP) programját*, amely a felnőtteket célzó pénzügyi ismeretterjesztést, fogyasztói szemléletformálást kívánja bővíteni annak bemutatásával, hogy a pénzügyek tudatos kezelése a környezet, valamint a fenntartható fejlődés szolgálatába is állítható. A *Családi Zöld Pénzügyek* program a Pénzügyi Navigátor oldal egy új menüpontjaként indult, ökolábnym-kalkulátorral és sokszínű, gyakorlati segítséget nyújtó, folyamatosan bővülő tartalommal. Indulása óta a programnak otthont adó oldalon több mint 23 000 egyedi oldalmegettekintés volt. 2021 februárja óta a *Családi Zöld Pénzügyek* program tartalmainak az MNB facebook oldala is rendszeresen, heti több alkalommal otthont ad. A *Családi Zöld Pénzügyek* program fejlesztésének megalapozására, és a célcsoport igényeinek pontosabb megismerésére 2021 nyarán egy kvantitatív 1000 fős reprezentatív lakossági felmérés készült, amely alapján egyértelmű, hogy a háztartások környezettudatossága és pénzügyekhez való viszonya között összefüggés van.

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont

A Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont létrehozásával a jegybank kiemelt célja, hogy a pénzügyi kultúra fejlesztése elérhető legyen a társadalom minden szegmensének,

gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Az Európában mind technológiai mind muzeológiai szempontból kiemelkedő Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont 2022. március 15-én, Budapesten az MNB Széll Kálmán téri épületében nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt. A kialakításra kerülő innovatív élménytér interaktív módon, látványos szimulációk és játékok segítségével mutatja be a pénzügyi folyamatok világát, így minden korosztály számára egyedülálló szórakozási és edukációs lehetőséget nyújt.

Támogatási tevékenység

A jegybank lehetőségeihez mérten stratégiai együttműködési megállapodások keretében, valamint eseti támogatások nyújtásával 2021-ben is szerepet vállalt az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (például Pannonhalmi Főapátság Közhasznú Alapítvány, Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvány), a tudományos tevékenység és a pénzügyi ismeretterjesztés támogatásában (például Magyar Közgazdasági Társaság, Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány). Karitatív célú adományozással járult hozzá a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, valamint – több esetben a koronavírus járványhelyzettel is összefüggő – rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (például Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány).

Nemzeti kulturális értékek megőrzése és védelme

Az MNB a nemzetközi példákat és gyakorlatot követve szem előtt tartja a kultúra minden területére kiterjedő felelős értékmegőrző tevékenységet. Ennek jegyében kiemelt fontosságot tulajdonít a kortárs művészetek támogatásának is. Az MNB célja, hogy a nagyközönség mind jobban megismerhesse a hazai kortárs képzőművészet jeles képviselőinek munkáit, ezért a magyar kortárs képzőművészet keresztmetszetét bemutató gyűjteményt hozott létre, amelyről 2021-ben online katalógus is készült. A gyűjteménygyarapítás neves művészettörténészek javaslatai alapján – a hazai kortárs művészekkel foglalkozó galériák bevonásával – történik annak érdekében, hogy a jelenkori magyar kultúra műalkotásaiból reprezentatív gyűjtemény maradjon fenn az utókoroknak.

3.10. AZ MNB KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE

A jegybank a 2019-ben indított Zöld Programja keretében a következő években további lépéseket tett a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése és a magyarországi zöld pénzügyi

szolgáltatások bővítése érdekében. 2021-ben az MNB a Zöld Program mindhárom pillérében aktív volt, azaz egyrészt a pénzügyi szektorra, másrészt a saját társadalmi, nemzetközi kapcsolatainak fejlesztésére, harmadrészt pedig operatív működésének további „zöldítésére” irányuló tevékenységekben.

Az MNB szándéka, hogy a jövőben is elkötelezetten támogassa a teljes gazdaság klímabarát pályára való átállását az árstabilitás elérésének és fenntartásának veszélyeztetése nélkül. E célok elérését elősegíti, hogy az Országgyűlés 2021 nyarán zöld mandátummal ruházta fel a jegybankot, a korábbinál is erősebb jogalapot teremtve arra, hogy az MNB tevékenységében – elsődleges céljait szem előtt tartva – egyre hangsúlyosabban kapjanak szerepet a fenntarthatósági szempontok is⁷⁸.

Az MNB Zöld Programja lett 2021-ben a Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért által meghirdetett Fenntartható Jövőért díj egyik kategóriájának nyertese. Az MNB a Planet Budapest Fenntarthatósági Expó és Világtalálkozó részeként rendezte meg nemzetközi zöld pénzügyi konferenciáját.

Az operatív működéshez kapcsolódóan az MNB saját ökológiai lábnyomának további csökkentése érdekében a 2020–2022. közötti időszakra vonatkozóan környezetvédelmi stratégiát dolgozott ki. Saját működésének további zöldebbé tétele céljából ambiciózus karbonlábnyom csökkentésről döntött, miközben 2021-től élőhely-helyreállító beruházással teljes körűen ellentételezi a széndioxid kibocsátását. 2021-ben a stratégia megvalósítása mellett fontos feladat volt az új épületekbe történő költözés előkészítése és lebonyolítása során a környezettudatos működés megvalósításához szükséges folyamatok adaptálása.

Az MNB Zöld Programja

Az MNB szándéka, hogy a jövőben is elkötelezetten támogassa a teljes gazdaság klímabarát pályára való átállását az árstabilitás elérésének és fenntartásának veszélyeztetése nélkül. E célok elérését elősegíti, hogy az Országgyűlés 2021 nyarán zöld mandátummal ruházta fel a jegybankot, a korábbinál is erősebb jogalapot teremtve arra, hogy az MNB tevékenységében – elsődleges céljait szem előtt tartva

– egyre hangsúlyosabban kapjanak szerepet a fenntarthatósági szempontok is.

Az MNB elkötelezett a hazai finanszírozási környezet javítása érdekében. A zöld finanszírozás előtérbe kerülése érdekében az MNB Zöld Programján keresztül több kezdeményezést vezetett be, amelyek közül a 2020 decemberében elindított zöld vállalati tőkekövetelmény-kedvezmény program első eredményei már megjelentek. A tőkekövetelmény-kedvezmény célja, hogy a hazai hitelintézetek mérlegében növekedjen a zöld iparágak aránya, a fenntartható gazdaság felé történő átállás kockázatainak jobban kitétt „barna” ügyfelekhez képest. Az MNB így kívánja mérsékelni a hazai pénzügyi intézmények klímakitettséget és ezzel együtt zöldíteni a pénzügyi termékek körét. A programhoz 2021 végéig tizenkettő bank csatlakozott. A program elindulása óta 2021 végéig összesen 294 milliárd forint került kihelyezésre zöld kötvény vásárlás és megújuló energia hitelek folyósítása révén. A növekvő piaci igényekre való tekintettel a program kibővült, így 2021. szeptembertől az elektromobilitás, a fenntartható agrárium fejlesztés, a fenntartható élelmiszeripar és méhészet, valamint további zöld célokat szolgáló beruházások finanszírozása után is igényelhető a kedvezmény.

A jegybank július elején hirdetett először a fenntarthatóságot támogató zöld lakáshitelprogramot, ami a következő időszakban családok tízezreinek nyújthat kedvező kamatozású otthonteremtési hitelt lakásuk építése, vásárlása céljából.

A zöld vállalati tőkekövetelmény-kedvezményen kívül az MNB további erőfeszítéseket hajt végre a hazai pénzügyi rendszer – klímaváltozással szembeni – ellenállóképességének javítása és a környezeti kockázatok feltárása érdekében. Utóbbi nyomán az MNB hosszú távú klíma-stressztesztet készített⁷⁹. A 2021-ben megjelent *Zöld Ajánlás*⁸⁰ című dokumentum a hazai hitelintézetek klímaváltozásból eredő pénzügyi kockázatokra való felkészültségük felmérését és elemzését várja el. A hitelintézetek szeptember 30-ig adták be a *Zöld Ajánlásra* vonatkozó önértékelésüket és a hiányok megszüntetését célzó akcióterveket.

Ezenkívül az MNB vezetői körlevélben⁸¹ tájékoztatta a prudenciálisan felügyelt intézményeket a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos

⁷⁸ Az MNBtv. 3.§ (2) bekezdése szerint: „Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját.” Az MNBtv. 170.§ (3) bek. f) pontja szerint: „(3) Az MNB által kiszabott bírságból származó bevétel [...] f) 6%-a az MNB tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásai enyhítése céljából környezetvédelmi célok elősegítésére, támogatására fordítható.”

⁷⁹ Az MNB hosszú távú Klíma-stresszteszt főbb eredményei

⁸⁰ 5-2021-zold-ajanlas-2.pdf (mnb.hu)

⁸¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/129526-3-2021-sfdr-vezetoi-korlevel.pdf>

közzétételekről szóló, 2021. március 10-től alkalmazandó rendelettel (SFDR⁸²) kapcsolatos felügyeleti álláspontról, elvárásokról a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése és a jogszabály egységes alkalmazásának elősegítése érdekében. Az MNB az intézmények közzétételeinek elérhetőségét nem ellenőrzési eljárás keretében, hanem tájékoztatói és figyelemfelhívási céllal tervezi összegyűjteni.

Az MNB Zöld Programja lett 2021-ben a Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért által meghirdetett *Fenntartható Jövőért díj* egyik kategóriájának nyertese. A szervezet zsűrije a program innovatív, nemzetközi szinten is kiemelkedő, a fenntartható finanszírozást ösztönző megoldásai miatt döntött a mértékadó díj odaítéléséről.

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD), az MNB, illetve a Deloitte tanácsadó cég 2021. október 20-án közös online konferenciát rendezett Fenntartható Tőkepiacok/ Sustainable Capital Markets Conference címmel. A rendezvényen az előadások és beszélgetések egyebek közt azokra a jövőbeni zöld beruházásokra fókuszáltak, amelyek elengedhetetlenek Magyarország klímavédelmi, fenntarthatósági terveinek eléréséhez.

2021. októberben jelent meg a World Wide Fund for Nature (WWF) által kialakított interaktív online eszköz⁸³, amely összehasonlíthatóvá teszi a pénzügyi szabályozókat, felügyeletet és jegybankokat annak kapcsán, hogy miként integrálják az éghajlati, valamint a tágabb értelemben vett környezeti és társadalmi szempontokat a gyakorlatban. Ez az eszköz 37 ország – köztük Magyarország – és az Európai Unió pénzügyi szabályozási környezetét értékelte három fenntarthatósági kategóriában: klíma-, környezeti és társadalmi szempontok szerint. Bár az értékeléshez tételes rangsort nem publikáltak, fontos nemzetközi visszacsatolás, hogy a felügyeleti teljesítmény klímaszempontok szerinti értékelése alapján a mikroprudenciális felügyelés terén az MNB fenntarthatósági tevékenysége és klímaváltozáshoz köthető pénzügyi kockázatokkal kapcsolatos intézkedései a leginkább előrehaladottak közé tartoztak a vizsgált 37 ország intézménye közül. A monetáris politika témakörében az értékelés pozitívként emeli ki, hogy az MNB gyakorlatában egyértelműen megjelennek a klíma- és környezeti szempontok is. A WWF értékelése összességében így nagyon pozitív képet jelez a magyar jegybank fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységéről. Az MNB fontos klímabarát lépésnek tartja és üdvözlö, hogy az év során az első hazai hitelintézet csatlakozott az ENSZ Környezetvédelmi Programja Felelős Banki Működés Irányelvei (Irányelvek) kezdeményezéséhez, amelynek az MNB is hivatalos támogatója.

A dokumentumot eddig világszerte 250 hitelintézet – köztük több hazai kereskedelmi bank külföldi anyabankja – írta alá.

Az MNB a Planet Budapest Fenntarthatósági Expó és Világtalálkozó részeként rendezte meg nemzetközi zöld pénzügyi konferenciáját. A rendezvény előadásai és panelbeszélései fókuszában a COP26 klímacsúcs pénzügyi rendszerre gyakorolt következményei és a klímaváltozáson túli további környezeti anomáliák álltak. A konferencia keretében adták át a pénzügyi szervezeteknek szóló *Zöld Pénzügyek Díjakat* és a tudományos élet kiválóságait elismerő *Zöld Pénzügyi Tudományos Díjakat*. Az MNB a Zöld Bank Díj elbírálásakor a zöld hitelkihelyezések mértékét, az intézmények által birtokolt zöldkötvény portfóliót, valamint az intézmények klímaváltozás hatásainak való kockázati kitettséértékét vette górcső alá. A Zöld Biztosító és Pénztár Díj, valamint a Zöld Befektetési Alapkezelő Díj esetében pedig az intézményeknél elérhető, fenntarthatósági (ESG) szempontokat érvényesítő alapok, portfóliók számát, valamint az azokban kezelt vagyon mérték vették számításba a díj elbírálásakor. A Zöld Pénzügyek Díj bíráló bizottsága – valamennyi bírálati szempont figyelembevételével – a Zöld Bank Díjat az MKB Bank Zrt.-nek ítélte. A Zöld Biztosító és Pénztár Díjat az UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt. kapta, illetve a Zöld Befektetési Alapkezelő Díjjal az Erste Alapkezelő Zrt. zöld tevékenységét ismerték el.

Az MNB operatív működésének környezeti tényezői

Energetikai mutatószámok alakulása

Az MNB közvetlen környezeti hatása meghatározó mértékben az energia-felhasználásból adódik, ezen belül is döntő hozzájárulással bír az épületek működéséhez kapcsolódó felhasználás. Az MNB környezetirányítási rendszerében szereplő ingatlanok (Székház, Logisztikai központ, Krisztina körúti telephely) teljes energiafelhasználásával kapcsolatosan elmondható, hogy 2021-ben a járványügyi intézkedések miatt további csökkenés volt tapasztalható a villamosenergia-, illetve a gépjárműflotta üzemanyag-felhasználásban. Fontos megjegyezni, hogy az épületek működéséhez szükséges energiaigény jó része független az épületben dolgozók létszámától, a fűtési célú energiafelhasználás kismértékben az elmúlt évben is növekedett. A növekedés 2021-ben is abból adódott, hogy a fűtési (októbertől áprilisiig tartó) időszakban az átlaghőmérséklet a korábbi év azonos időszakához képest alacsonyabb volt (2021-ben átlagosan 1,62 C°-kal).

A fentiek eredőjeként az egy főre jutó teljes energiafelhasználás 2021-ben 1,6 százalékkal csökkent.

⁸² Sustainable Finance Disclosure Regulation, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről

⁸³ Sustainable Financial Regulation and Central Bank Activities Tracker, SUSREG Tracker

8. táblázat**A teljes energiafelhasználás alakulása**

Teljes energiafelhasználás	2020				2021				Változás 2021-ben %	Változás a 2019. évi bázishoz (%)
	Székház épület	MNB Logisztikai központ	Krisztina krt. telephely	Összesen	Székház épület	MNB Logisztikai központ	Krisztina krt. telephely	Összesen		
Villamosenergia-fogyasztás (kWh)	2 826 738	2 862 215	1 065 473	6 754 426	2 454 620	3 022 414	974 316	6 451 350	-4,5	-9,9
Fűtés, melegvízenergia-felhaszn. (kWh)	2 171 613	1 412 731	1 308 219	4 892 563	2 189 076	1 415 021	1 381 007	4 985 104	1,9	21,5
Üzemenyag energiafelhasználás (kWh)	357 467			357 467	352 724			352 724	-1,3	-22,2
Összes energiafogyasztás (kWh)				12 004 456				11 789 178	-1,8	0,6
Fajlagos energiafogyasztás (kWh/fő)				9 133				8 902	-2,5	-0,3

Hulladékgazdálkodás

2021-ben a szelektív hulladékgyűjtés rendszerében jelentős változás nem történt. Az alumínium alapanyagú kávékapszulák, valamint a Tetra-Pak dobozok 2020 elején bevezetett szelektív gyűjtése tovább csökkentette a lerakóba kerülő hulladék mennyiségét. A koronavírus járvány miatt módosított munkabeosztás miatt kisebb volt a munkavállalók irodai jelenléte, amelyhez kapcsolódóan a kommunális hulladék mennyisége a 2020-as 41 tonnás csökkenést követően, 2021-ben további 48,6 tonnával lett alacsonyabb. A teljes éves hulladékmennyiség 66 százaléka szelektíven került gyűjtésre, ami a bázishoz képest 18 százalékos javulást jelent.

2021 végén az MNB új épületekbe történő átköltözésével összefüggésben a feleslegesség vált eszközök (például bútorok, elektronikai készülékek, berendezések) 100 százalékban (újra)hasznosításra kerültek, döntő részben karitatív szervezet, illetve kismértékben hulladékhasznosító cég részére kerültek átadásra. A veszélyes hulladék teljes hulladékmennyiségén belüli aránya mindössze 0,19 százalék volt.

Vízgazdálkodás

Az alacsonyabb irodai létszám miatt az ivóvíz felhasználás 2021-ben további 11,8 százalékkal csökkent, így a bázishoz

képest 2021 végén 33,5 százalékkal volt kevesebb a felhasználás.

2021-ben locsolásra, valamint technológiai célú felhasználásra 32 százalékkal több kútvíz került felhasználásra.

Az MNB operatív működéséből adódó karbonlábnyom alakulása

A villamosenergia-felhasználáshoz kapcsolódó karbonlábnyom 2021-ben az alacsonyabb fogyasztás ellenére emelkedett. A növekedés az előző évhez képest abból adódott, hogy 2021-ben a villamosenergia-felhasználás nem tartalmazott megújuló forrásból származó mennyiséget. A teljes energiafelhasználáshoz kapcsolódó karbonlábnyom a bázishoz képest 29,0 százalékkal volt alacsonyabb.

Az üzleti célú utazások kibocsátásának csökkenése jelentős mértékű volt, a konferenciák és egyéb rendezvények alacsonyabb száma, illetve online módon történő lebonyolítása miatt, – a taxihasználathoz adódó kibocsátás növekedésével együtt is – 80,8 százalékot tett ki. A változást alapvetően a repülő utazások nagymértékű csökkenése eredményezte.

Az MNB operatív működéséhez kapcsolódó, egy főre jutó karbonlábnyom 2021 végén a bázisértékhez képest 29,7 százalékkal volt alacsonyabb.⁸⁴

⁸⁴ A 2020–2022. közötti stratégiai időszak egyik fontos célkitűzése a karbonlábnyom számítási modell finomítása, az alkalmazott emissziós faktorok felülvizsgálata, aktualizálása. 2020-ban az operatív működésből adódó környezeti terhelést okozó elemek köre bővítésre került, továbbá a modellben a WWF által is javasolt Clim'Foot adatbázisban szereplő faktorok kerültek alkalmazásra.

9. táblázat Az operatív működésből adódó karbonlábnyom alakulása				
Karbonkibocsátás/kiváltó ok	Karbonlábnyom alakulása (CO ₂ kibocsátás tonnában)		Változás 2021-ben (%)	Változás a 2019. évi bázishoz (%)
	2020	2021		
Villamosenergia-felhasználás	2 624	3 013	14,8	-26,4
Földgáz- és távhőfelhasználás	966	981	1,6	13,9
Gépjármű flotta üzemanyag-felhasználás	104	104	-0,05	-15,2
Energiafelhasználásból adódó összesen	3 694	4 098	10,9	-19,1
Külföldi kiküldetés repülővel	201	33	-83,6	-96,5
Külföldi kiküldetés autóval	0,4	0,5	25,0	-79,3
Belföldi kiküldetés autóval	1,9	2,7	42,1	-65,3
Taxihasználat	3,2	3,5	9,4	32,2
Üzleti célú utazás összesen	207	40	-80,8	-95,9
Hűtőközeg környezetterhelés	5	5	0,4	-
Bankjegybrikett energetikai célú hasznosítása	18	17	-6,6	-
Újrahasznosított irodai papír	2	3	57,9	-
Kommunális hulladék	156	110	-29,4	-
Egyéb terhelések összesen	181	135	-25,3	-
Karbonkibocsátás összesen (tonna)	4 082	4 273	4,7	-29,0
Fajlagos karbonlábnyom (tonna/fő)	3,1	3,2	3,9	-29,7

3.11. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2021-ben is fontos feladatának tartotta a jegybank tevékenységének, eredményeinek, jelentéseinek és javaslatainak folyamatos és transzparens bemutatását. A teljes körű tájékoztatás és a szakmai munkáról szóló információközlés érdekében az MNB közel 40 sajtótájékoztatót tartott és 300 sajtóközleményt tett közzé. Emellett az év során 175 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, az online gazdasági portálokon és a saját honlapján annak érdekében, hogy az MNB szakmai munkáját és döntéseinek gazdasági hatásait transzparensen bemutassa. A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának növelésére. Az MNB – hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is – fontos nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket honlapján, amelyeket a közösségi média felületei segítségével juttatott el az érdeklődő külföldi közönség számára.

Az MNB 2021-ben – a szokásos üzletmenetet továbbra is negatívan érintő pandémia ellenére – fontos feladatának tartotta a jegybank tevékenységének, eredményeinek, jelentéseinek és javaslatainak folyamatos és transzparens bemutatását. A teljes körű tájékoztatás és a szakmai munkáról

szóló információközlés érdekében az MNB közel 40 sajtótájékoztatót tartott és 300 sajtóközleményt tett közzé. A sajtó képviselőinek tájékoztatása egész évben az online térben zajlott, alkalmazkodva a járvány miatt hozott távolságtartási szabályokhoz.

A tájékoztató tevékenység során az MNB kiemelt helyen kezelte a jegybank alapfeladatait érintő, a monetáris politikára és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó legfontosabb döntések közlését és magyarázatát. Ennek értelmében rendszeresen ismertette a legfontosabb döntések tartalmát és hátterét, közzétette a Monetáris Tanács üléseinek eredményeit, illetőleg folyamatosan publikálta a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeit, az intézkedések tartalmát, valamint nem utolsósorban a megállapított jogsértések felelőseit. A felügyeleti kommunikációnak 2021-ben is része volt a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos, a kockázatok kiszűrése érdekében szükséges elővigyázatosságra való figyelemfelhívás, továbbá a Minősített Fogyasztóbarát Termékek aktív kommunikációja. Emellett kiemelt fontossággal bírtak az NHP Hajrá és az Azonnali Fizetési Rendszer (AFR) figyelemfelhívó kampányai az első félévben, valamint a hitelmoratórium lejáratához kapcsolódóan visszatérő fizetési kötelezettségről szóló szakmai kommunikáció a harmadik negyedévben.

A kiemelt jegybanki témákban íródott szakmai cikkek publikálása egyenesen zajlott az év során. A cikkek célja, hogy

az MNB tevékenységét megfelelő alapossággal, a közérthetőség követelményeinek is megfelelően, részleteiben mutassa be, egyúttal közelebb hozza az érdeklődőket a különböző szakterületek munkájához és a legfontosabb eredmények magyarázatához. A publikációk száma 2021-ben meghaladta a 170-et, a megjelentetésükben pedig a mértékadó hír- és gazdasági szakportálok voltak az MNB segítségére. A szakmai cikkek, elemzések, összefoglalók az mnb.hu honlapra is felkerültek annak érdekében, hogy a jegybank magas színvonalú szakmai munkájának eredményeként létrejött reputációt fenntartsák, a pozitív közvélekedést erősítsék, a honlap látogatottságát növeljék.

A jegybank társadalmi felelősségvállalási, valamint felügyeleti, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége és kommunikációs akciói során törekedett a vállalati szféra és a lakosság pénzügyi tudatosságának és ismereteinek növelésére. A fogyasztói tájékozottság szélesítése 2021-ben is a jegybanki kommunikáció fókuszában volt, nem csak a felügyeleti sajtókapcsolatok útján, hanem aktuális kampányok formájában is. A Minősített Fogyasztóbarát Termékek esetén a tájékoztató kampány mellett a Termékcsalád minden tagja külön tematikus oldallal és kalkulátorral is rendelkezik már az MNB honlapján belül. Az Országgyűlés 2021. májusi döntése Európában elsőként adott új, a környezeti fenntarthatóság előmozdítására is kiterjedő mandátumot a magyar jegybanknak. E döntés alapján az MNB tevékenységével elősegítheti a zöld pénzügyi piacok fejlődését, valamint erősítheti a környezettudatos fogyasztói szemléletmódot. Az MNB új Zöld Stratégiájához és az NHP–Zöld Otthon Program előkészítéséhez majd indításához kapcsolódó kommunikáció a 2021-es év második felében kiemelt jelentőséggel bírt.

A pandémia miatt az online térbe zajlott a kommunikáció 2021-ben is. Az MNB hivatalos Youtube-csatornáján közvetített nemzetközi konferenciák, sajtótájékoztatók, a videóblog és podcast adások a jegybank honlapján és közösségi média felületein is publikálásra kerültek. A lakosság tájékoztatása és pénzügyi tudatosságának erősítése mellett a szakmai eredmények hangsúlyozása volt a fő célja e tartalmak előállításának. Az „Y és Z generációk” elérésének leghatékonyabb platformja a Facebook és a Youtube, illetve az egyéb közösségi média platformok. Ennek keretében a platformokra specializált, könnyen befogadható audio-vizuális tartalmakon (animációk, kisfilmek) keresztül jutottak el a kiemelt jegybanki üzenetek.

Folytatódott az MNB emlékérmé-programja, amelynek tematikái között jelentős történelmi, tudományos és művészeti évszámok szerepelnek. Nemzeti fizetőeszközünk, a Forint 75. évfordulójáról is aktív kampánnyal emlékezett meg a jegybank: online konferencia, exkluzív történelmi kiadvány, valamint a közösségi médiában publikált kisfilmek,

infografikák segítségével. A zöld pénzügyek fontosságának erősítéséről, a fintech és digitalizációs fejlesztésekről, illetve a digitális jegybankpénzről szóló szakmai kommunikáció is fókuszban volt.

A jegybank társadalmi feladatának tekinti a kultúra és a művészet tradícióinak megőrzését, a magyar képzőművészeti értékek, a hazai kortárs alkotók bemutatását, erősítését is. Ennek jegyében készült el a jegybank kortárs gyűjteményről készült online katalógusa 2021-ben.

Az MNB a közösségi médiafelületeken történő kommunikációnak egyre nagyobb szerepet szánt: a közösségi média oldalai a közel 110 ezer követővel nagyszámú elérést képesek biztosítani. A jegybank hírnevének külföldi menedzselése szempontjából is fontos nemzetközi konferenciákat szervezett, valamint angol nyelven is jelentetett meg szakmai cikkeket honlapján. Az ezekkel kapcsolatos, a nemzetközi gazdasági szereplők felé történő információkövetítés jellemzően és elsősorban a Twitter-felületen keresztül történt, lehetővé téve a folyamatos és közvetlen interakciót is. A jegybank és vezetőinek nemzetközi aktivitásáról is folyamatosan tájékoztatta az MNB az év során a nyilvánosságot. A hazai delegációk külföldi látogatásairól és a hazánkban rendezett nemzetközi találkozókról és konferenciákról is aktív kommunikáció zajlott. Az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően a jegybank közösségi média-elérése az európai jegybankok között továbbra is az első háromba tartozik.

3.12. AZ MNB 2021. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

2021-ben az MNB eredménye 57,1 milliárd forint veszteség volt. A koronavírus-járvány okozta gazdasági hatások kezelése és a gazdaság újraindítása érdekében hozott jegybanki intézkedések mérlegbővítő hatásához és az emelkedő kamatokhoz köthetően a kamat- és kamatjellegű eredmény veszteségbe fordult. Az árfolyamnyereség – a korábbi időszakok magas értékéhez képest – csökkent. 2021-ben az MNB az eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe.

Az MNB 2021. évi eredménye 57,1 milliárd forint veszteség volt. Az év során a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

– a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, kockázatkezelési megfontolások, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;

10. táblázat
Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2020	2021	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	40,7	-72,6	-113,3
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	10,7	-70,0	-80,7
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	30,0	-2,6	-32,6
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	5,1	-25,0	-30,2
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	286,1	146,2	-139,9
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-76,5	-105,7	-29,2
7	Eredmény (1+4+5+6)	255,4	-57,1	-312,5
8	A saját tőke egyes elemei a mérlegben Eredménytartalék	202,9	208,3	5,4
9	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	586,4	654,5	68,1
10	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	58,0	-16,8	-74,8

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, céltartalék- és értékvesztésképzés, jutalékból származó és egyéb eredmény.

- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek, valamint a jegybank likviditásnyújtó és növekedéstámogató eszközeinek alakulásával;
- a monetáris politikának a bankok likviditását és hitelezési tevékenységét támogató eszközei (fedezett hiteleszköz, NHP), illetve a vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálását, a vállalatikötvény-piac likviditásának növelését célzó NKP;
- a jegybanki eszközvásárlási programok (állampapír- és jelzáloglevél-vásárlási programok);
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 72,6 milliárd forint veszteség volt, ami a 2020. évi nyereséghez képest 113,3 milliárd forintos csökkenést jelentett. A forint és a deviza kamateredmény egyaránt romlott. 2021-ben a mérlegfőösszeg bővülése folytatódott, a gazdaság újraindítása érdekében 2020-ban megkezdett jegybanki programok (fedezett hitel és NHP-hitelek nyújtása, jelzáloglevél-, állampapír- és vállalatikötvény-vásárlás) volumene tovább emelkedett, majd a programok fokozatos lezárásával bővülésük lassult a második félévben.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 70 milliárd forint veszteséget mutatott. Az új, hosszú lejáratú, fix kamatozású eszközöket (fedezett hitelek, jelzáloglevelek,

állampapírok és vállalati kötvények) a jegybank mérlegében változó kamatozású források (egyhetes betét, preferenciális betét) finanszírozták. Az első félévben a sávos kamatozású preferenciális betétekhez, a második félévben pedig a fokozatosan végrehajtott kamatemelésekhez köthetően a forint kamatráfordítások jelentősen nőttek. Az egyhetes betét kamata az év eleji 0,75 százalékról az év végéig 4 százalékra emelkedett. A kamatráfordítások növekedését csak részben ellensúlyozták az új jegybanki programok hatására emelkedő kamatbevételek. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény csökkenéséhez a hitelintézetekkel kötött kamatcsere-ügyletek – lejáratok miatt csökkenő állományok és emelkedő piaci forintkamatok mellett bekövetkező – alacsonyabb nyeresége is hozzájárult.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2,6 milliárd forint veszteség volt. A nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek az alacsony, részben negatív nemzetközi kamatkörnyezetben tovább csökkentek, amihez hozzájárult a tartalék szerkezetének változása is. A tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye szintén alacsonyabb lett. Az év utolsó hónapjaiban meginduló hozamemelkedés csak késleltetve, az értékpapírok cserélődésének ütemében érvényesül a kamatbevételekben, ezáltal 2021-ben még nem növelte azokat.

A pénzügyi műveletek eredménye a forint és deviza értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2021-ben az MNB a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon, valamint forint értékpapírok eladásán – a piaci árak emelkedéséhez köthetően – nettó 25 milliárd forint veszteséget realizált.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. A devizaeladások 2021-ben nagyjából az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódtak. Az ÁKK adósságtörlesztéseinek devizaigényét a korábbi év devizakötvény-kibocsátásai részben fedezték, ami így a devizaeladások volumenét csökkentette. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a konverziós mennyiség elmaradt a 2020. évi – a korábbi időszakokhoz képest magas – értéktől. Emellett a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése csökkent. A realizált árfolyamnyereség így az előző évhez képest 139,9 milliárd forinttal 146,2 milliárd forintra mérséklődött.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék- és értékvesztés-elszámolásokat, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, valamint a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2021-ben 105,7 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 29,2 milliárd forinttal emelkedtek. A növekedés a monetáris célú értékpapírok után prudenciális megfontolások alapján megképzett értékvesztéshez, ezen túl pedig a működési költségek növekedéséhez volt köthető.

A saját tőke állománya 2021. december 31-én 798,9 milliárd forint volt. Az igazgatóság döntése alapján az MNB 2021-ben eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe. A saját tőke nagyságát az osztalékfizetés, a tárgyévi veszteség és a kiegyenlítési tartalékok együttes egyenlegének változása csökkentette.

A forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés 2020. év végéhez képest csökkent, ugyanakkor az átértékelődő devizaállományok emelkedtek, így a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 68,1 milliárd forinttal magasabb lett, 2021. december 31-én 654,5 milliárd forint volt.

2021. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 16,8 milliárd forint nem realizált veszteség jelentkezett, ami az előző év végi szinthez képest 74,8 milliárd forintos csökkenést jelentett. A változás a devizahozamok – jellemzően az év utolsó negyedében bekövetkezett – emelkedésével függött össze, amelynek hatására az értékpapírok piaci ára alacsonyabb lett.

3.13. AZ MNB 2021. ÉVI GAZDÁLKODÁSA

A működési költségek 2021. évi tényleges összege 54 428 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli)

tervtől 5,7 százalékkal marad el, a 2020. évben felmerült kiadásoknál pedig 13,5 százalékkal magasabb. Az előző évhez viszonyított növekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként az új ingatlanok (MNB Budai Központ, MNB Felügyeleti központ és Pénzmúzeum) bérléséből és üzemeltetéséből, valamint a költöztetés költségeiből adódóan, a Szabadság téri székház rekonstrukciója és a Krisztina körút 39. szám alatti bérlemény használatának megszüntetése miatt.

A beruházások 2021. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 13 599 millió forint volt. A 2021. év folyamán a beruházásokhoz kötődően összesen 13 267 millió forint kifizetésére került sor. A 2021. évi beruházások jelentős része különféle informatikai hardvereszközök és szoftvertermékek beszerzéséhez kötődött.

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezeknek a céloknak és értékeknek a védelmében a hatékony működési kockázatkezelésnek komoly szerepe van. A működési kockázatoknak a szervezetben belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas válaszintézkedések meghozatala ezért az MNB vállalatirányításának integráns részét képezi. A működési kockázatkezelési tevékenység folyamatosan magas szinten tartásához a nemzetközi legjobb gyakorlatok figyelemmel kísérése és ezzel összhangban az MNB eljárásainak, rendszereinek fejlesztése elengedhetetlen.

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

A működési költségek 2021. évi tényleges összege 54 428 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 5,7 százalékkal marad el, a 2020. évben felmerült kiadásoknál pedig 13,5 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított növekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél jelentkezett, főként az új ingatlanok bérléséből (MNB Budai Központ: október 1-jétől, MNB Felügyeleti központ és Pénzmúzeum: november 5-étől) és üzemeltetéséből, valamint a költöztetés költségeiből adódóan. Emellett emelkedett az informatikai költségek és az értékcsökkenési leírás összege is. A 2021. évi személyi jellegű ráfordításokon belül elsősorban az állományba tartozók bérköltsége növekedett.

11. táblázat
Az MNB 2021. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2020. évi tény	2021. évi terv (tartalék nélkül)	2021. évi tény	Index (2021. évi tény / 2021. évi terv)	Index (2021. évi tény / 2020. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	26 058	28 478	27 722	97,3	106,4
Banküzemi általános költségek	21 916	29 229	26 706	91,4	121,9
Összesen	47 974	57 707	54 428	94,3	113,5

Személyi jellegű ráfordítások

A 2021. évi személyi jellegű ráfordítások (27 722 millió forint) az előző évi költségeket 6,4 százalékkal (1664 millió forinttal) haladták meg.

Az eltérésben jelentős szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében – a bértömeggazdálkodás rendszerében – a 2020. évi bértömegkeretek 2021. január 1-jei, illetve meghatározott feltételek mellett 2021. július 1-jei hatállyal, 5-5 százalékkal növekedtek. Ezen túlmenően a világjárvány miatt kialakult helyzetre való tekintettel 2021-ben az MNB igazgatósága a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről szóló kormányrendeletben foglaltak értelmében a munkavállalók számára nettó 350 000 forint összegű rendkívüli SZÉP-kártya juttatás biztosításáról döntött. Ehhez kapcsolódóan 2021. december végéig meghosszabbításra került a szociális hozzájárulási adómentesség, ami csökkentőleg hatott a személyi jellegű ráfordítások alakulására. Mindezek mellett a statisztikai átlaglétszám 4 százalékkal emelkedett.

Az előzőeken kívül a 2021. évi reprezentációs költségek a 2020. évi, rendkívül alacsony összegű kiadásokhoz képest ugyan 10,3 százalékkal emelkedtek, de eközben a járványhelyzet miatt az MNB nemzetközi szempontból is jelentős rendezvényeinek egy része továbbra is elmaradt, vagy csak online formában került lebonyolításra.

Banküzemi általános költségek

A 2021. évi banküzemi általános költségek (26 706 millió forint) a 2020. évinél 21,9 százalékkal (4790 millió forinttal) magasabbak, az összetevők változásait az alábbiak indokolják.

Az *IT-költségek* az előző évhez képest 996 millió forinttal (26,7 százalékkal) növekedtek, egyrészt a funkcióbővítések és a magasabb rendelkezésre állási szintek általi többletköltségek hatásaként, másrészt a már megvalósított informatikai beruházások költségvonzatából adódóan, főként az

új épületek informatikai és hálózati eszközeinek integrátori és gyártói támogatásával összefüggésben. Emelkedtek továbbá a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költségei, a hírszolgálati és az IT biztonsági szolgáltatások díjai is, részben a vonatkozó felhasználói igények és az árak növekedése, illetve a szolgáltatások előző évről történt áthúzódása következtében.

A 2020. évhez viszonyítva 2021-ben 3010 millió forinttal (46,2 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, amelyben meghatározó szerepet játszottak az új ingatlanok bérletéből és üzemeltetéséből, valamint a költöztetésből fakadó ingatlanbérleti és -fenntartási, közüzemi, továbbá szállítási költségek. (A Szabadság téri székház épülete 2021 decemberében került átadásra a rekonstrukciót végző kivitelező részére, a Krisztina körút 39. alatti ingatlant pedig – aminek bérleti díja emelkedett – az év végéig bérelte az MNB.) A fegyveres őrzés és védelem költségei szintén emelkedtek a szolgáltatást nyújtó MNB–Biztonsági Zrt. 2021 januárjától érvényes díjának és létszámának növekedése miatt. A 2021. évi egyéb üzemeltetési (főként szállítási) költségek az irodaköltöztetés, a nemesfémszállítás egyszeri kiadása, továbbá a belföldi futárszolgáltatás díjainak növekedése okán ugyancsak meghaladják az előző évi kiadásokat.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2021. évi összege 21 százalékkal (984 millió forinttal) magasabb az előző évi amortizációs költségnél. Ez főként a 2021-ben megvalósított, többnyire informatikai beruházások hatása, amelyek jelentős része az új épületek IT infrastruktúrájának eszközeihez, illetve a Microsoft licencek megújításához kötődött.

A 2021. évi *egyéb költségek* – döntően a kommunikációs szolgáltatások költségeinek mérséklődése miatt – 2,5 százalékkal (178 millió forinttal) csökkentek az előző év kiadásaihoz viszonyítva, miután a 2020. évi költségek egy része egyszeri kiadás volt, egy része pedig 2021-ben a korábbiaknál alacsonyabb értékben merült fel. A 2020. évihez képest emelkedtek viszont a 2021. évi tagdíjak költségei, az európai uniós szervezeteknek – a működési költségeik alapján – fizetett tagsági díjak összegének növekedése miatt.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – az előző évihez képest növekedett. Ennek döntő oka, hogy az azonnali fizetési rendszerrel – mint a pénzforgalommal – kapcsolatos költségek átvezetése részben új tételként jelentkezett (a vonatkozó törvényi előírásnak megfelelően), továbbá a VIBER miatti általános működési költségek átvezetésének összege az elmúlt évihez képest magasabb volt, főként az árváltozások hatására.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2021. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 13 599 millió forint volt. 2021-ben a beruházásokhoz kötődően összesen 13 267 millió forint kifizetésére került sor.

A 2021. évi beruházások túlnyomó része különféle hardvereszközök, továbbá informatikai rendszerek szoftverfejlesztési projektjeihez, egyéb szoftvertermékek és -licenckek beszerzéséhez kötődött.

Az ingatlanokkal kapcsolatos beruházások részeként a Logisztikai központ épületének csőhálózattal összefüggő gépészeti munkálatai valósultak meg.

Az MNB személyügyi tevékenysége

A hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az MNB folyamatosan stratégiai kérdésként kezeli az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Stabil foglalkoztatást biztosítva olyan munkakultúrát alakított ki, ahol az értékek által vezérelt légkörben a munkavállalók hatékonyan, teljesítményorientáltan tudják végezni feladataikat, az eredményes munkavégzéshez szükséges tudást, készségeket, kompetenciákat megszerzik és fejlesztik. A munkavállalók által elvégzett eredményes munkát ösztönzés és erkölcsi elismerés támogatja, ezzel együtt az MNB a munkatársai részéről a magas szintű munkavégzés mellett etikus magatartást vár el. Mindezek segítségével, az intézmény érdekeivel összhangban a munkatársak egyéni érdekei is érvényesülhetnek.

Az MNB a munkaerőpiacon kivételes, vonzó szervezetként jelenik meg, amelyet különleges jogállása, sajátos, széles körű feladatai, valamint munkatársainak anyagi és erkölcsi megbecsülése jellemez. Ezek együttes hatása jól érzékelhető már a munkaerőpiacon is, ugyanis a PwC munkavállalói

preferenciákról szóló felmérésében a pénzügyi szektorban az MNB az elmúlt három év során két alkalommal dobogós helyezést ért el.

A humán erőforrás-stratégia alapján megfelelő létszámban biztosíthatók a jól képzett, motivált munkatársak. Az MNB nemcsak a legkiválóbb munkatársak megszerzésére törekszik, hanem fontosnak tartja megtartásukat is, amelynek érdekében a szervezeti célokkal összhangban álló egyéni ambíciók támogatását is elősegíti. Az MNB egyik kiemelt humán erőforrás-stratégiai célja, hogy olyan, az intézménnyel szemben lojális munkatársakat alkalmazzon, akikre támaszkodva képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni.

A munkavállalók az év során jellemzően szakmai képzéseken, személyes készségfejlesztő programokon, valamint nyelvi képzéseken vettek részt, amelyek az egyéni igényekre szabva, eredményesen szolgálták a résztvevők fejlődését, mind a hatékonyság és hozzáállás, mind pedig az együttműködési készségek fejlesztése tekintetében. A pandémia okozta speciális munka- és élethelyzetre reagálva az MNB online formában biztosította a részvétel lehetőségét a nyelvi képzéseken, az egyéni és csoportos készségfejlesztéseken, továbbá a hibrid munkavégzés eredményességét, valamint a mentális és fizikai jóllétet támogató képzési programokon. A felkínált lehetőségek és témák támogatták az egészségmegőrzést, a folyamatosan változó élethelyzetek könnyebb megélését, a zökkenőmentes munkamenetet, valamint a vezetők számára komplex fejlődési lehetőséget is biztosítottak.

Az MNB a nemzetközi jó gyakorlatokat is ötvöző gyakorlonoki programjának kiterjesztésével továbbra is támogatta a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalatszerzését. A szakmai gyakorlonoki rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott a kötelező szakmai gyakorlatuk idejére, illetve duális képzés keretében. Az MNB a Neumann János Egyetemen együttműködve, annak duális vállalati partnereként vett részt az egyetem gazdálkodási és menedzsment, nemzetközi gazdálkodás, valamint pénzügy és számvitel alapképzési szakos hallgatóinak képzésében, amelynek keretében 2021. december 31-ig összesen 49 hallgató töltötte duális szakmai gyakorlatát az MNB szakterületeinél és leányvállalatainál. 2021-ben az MNB tovább bővítette duális képzési programját további felsőoktatási intézmények alap- és mesterképzési szakjaival, amellyel a programba bevonható újabb egyetemi hallgatói kört sikerült elérni.

Friss diplomások és pályakezdők is lehetőséget kaptak a gyakorlonoki programban való részvételre, ami egyrészt segítette munkaerőpiaci integrálódásukat, másrészt lehetőséget

adott az MNB-nek a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására és banki munkavállalóként való foglalkoztatására.

Az MNB 2021. évben tovább folytatta a HR-rendszerek fejlesztését és digitalizációját, amelyekkel támogatta az új belépők beilleszkedését, valamint a munkatársak és a szervezet kapcsolatát a jogviszony fennállása alatt, illetve segítette a szervezettől való távozás lebonyolítását.

A feladatok ellátásához szükséges létszám és a bérek kialakításában meghatározó a szakterületi vezetők szerepe. Az MNB bér- és jövedelempolitikája tükrözi speciális helyzetét és felügyeleti funkcióját. A bérekben elismerésre kerül az az egyedi tudás és szakértelem, amellyel – az előzőekben megfogalmazott feladatok ellátása érdekében – az egyes szakterületek munkatársai rendelkeznek.

Az MNB-ben működő bértömeg-gazdálkodási rendszer a bevezetéskor kitűzött céloknak megfelelően lehetőséget biztosít arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő változásokat, igényeket. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában is azáltal, hogy a szakterületi vezetők a kiemelkedő munkát és az elért eredményt közvetlenül tudják értékelni, amely a munkavállalók javadalmazásában is megjelenhet. A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslattevési lehetőséget biztosít a bér-gazdálkodási területek vezetőinek.

Az MNB a választható béren kívüli juttatások rendszerét 2020. január 1-jével kivezette és ezzel párhuzamosan, megtartva, illetve átalakítva az egyes korábbi béren kívüli juttatási formákat, új elemeket is bevezetett, amelyeket 2021-ben továbbra is fenntartott. Így ebben az évben is széles körben támogatta munkavállalóit, és fenntartotta a családokat támogató jóléti juttatási rendszerét. Ennek keretében kiemelten támogatta a családalapítást, a gyermekvállalást és a gyermeknevelést, valamint hozzájárult a váratlan élethelyzetek bekövetkezéséhez kapcsolódó terhek enyhítéséhez, illetve munkavállalóinak öngondoskodásához. A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszer igénybe vehető teljes körű állapotfelmérő egészségügyi program valamennyi munkatárs számára továbbra is elérhető volt. Ezen kívül a koronavírus-fertőzésen átesett munkavállalók a kifejezetten számukra összeállított post-covid szűrőcsomagot is igénybe vehették, valamint szélesítette az MNB a munkáltató által támogatott védőoltások körét.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is kiteljesedhessenek, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltekezve végezhesék munkahelyi feladataikat. Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként az MNB – a Gyermekközpontú és Családbarát Programjának elismeréseként – 2021-ben immáron egymást követő hetedik alkalommal nyerte el az Emberi Erőforrások Minisztériuma által adományozott *Családbarát Munkahely* címet. A szaktárca az elismeréssel azokat az erőfeszítéseket, programokat, kezdeményezéseket és rendszerszintű megoldásokat díjazta, amelyeket a jegybank a pályázattól függetlenül, a családos és gyermeket nevelő munkavállalók támogatása céljából önként vállalt. Az MNB az elmúlt hét évben számos új programmal és kedvezménnyel színesítette Családbarát programját.

Magyarország Kormánya a Családbarát Ország programja keretében 2019-ben első alkalommal hirdette meg a Családbarát Hely Tanúsító Védjegy Pályázatot, amelyre az MNB pályázatot nyújtott be és megkapta az első minősítési körben megszerezhető legmagasabb Bronz fokozatot. 2021-től a program átalakításra került, az MNB az új feltételrendszer szerint 2021-ben is megszerezte a Családbarát Hely védjegyet.

Létszám alakulása

Az MNB 2021. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény biztosítása befolyásolta.

A természetes elvándorlásból, minőségi cserékből és jogi állományváltozásból adódóan az év során 139 munkavállaló került ki az MNB statisztikai állományából.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett vagy új pozíciókba 2021-ben 189 fő felvételére került sor az MNB statisztikai állományába.

A csökkenések és növekedések egyenlegeként a 2021. évi záró létszám 1557 fő volt, ami 50 fővel haladja meg a 2020. évit.

Az MNB 2021. évi átlagléttszáma 1529,2 fő volt, amely az előző évinél 59,4 fővel volt magasabb.

A foglalkoztatottak átlagos életkora 2021. év végén 41,6 év volt.

Beszerezési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB az Európai Parlament és Tanács közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelve és a 2015. évi CXLI. törvény alapján közbeszerzés joghatóság alá tartozik. Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső utasítás, a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozza. A 2021-ben keletkezett beszerzési igények összesen 949 darab eljárást eredményeztek. Ezek összértéke a sikeresen lebonyolított beszerzési eljárások eredményeként 20 822,5 millió forint volt a megkötött szerződéseket figyelembe véve. A 2021-ben indított és lebonyolított beszerzési eljárásokkal kapcsolatban nem került sor jogorvoslatra. Az MNB a beszerzési feladatokat a határidők betartása mellett, megfelelő transzparenciával és az intézmény jó hírének, presztízsének szem előtt tartásával látta el.

Működési kockázatkezelés és üzletmenet-folytonosság

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) koronavírus-járvány terjedése kapcsán 2020. január végén kihirdetett egészségügyi veszélyhelyzeti (global health emergency) állapota 2021-ben is fennállt. Az MNB a munkavállalói egészségének védelme, valamint az üzletmenet-folytonosság biztosítása érdekében a koronavírus járvány folytatódása alatt is törekedett a járvány MNB-t érintő hatásainak minimalizálására. Az év során az otthoni munkavégzés volt a domináns intézkedés a járvány terjedésének csökkentésére, figyelembe véve az aktuális járványhelyzetet. A nemzetközi példák és gyakorlatok alapján az MNB vészhelyzet-kezelése, a meghozott – alábbiakban részletezett – intézkedések továbbra is kiemelkedőek, példaértékűek voltak.

2021. év elején a fertőzöttség nagyarányú elterjedését, valamint az országos oltakozás megkezdését követően a törvény adta lehetőségeket figyelembe véve munkaszervezési szempontok miatt gyűjtésre került (és jelenleg is tart), hogy mennyi munkavállaló rendelkezik érvényes védettségi igazolvánnyal. A kormányzati felhatalmazás után bevezetésre került a kötelező oltás, mint elvárás a bank üzembiztos működése biztosítása érdekében. A munkavállalók felé az intraneten és a vezetőkön keresztül történő kommunikáció a koronavírus járványügyi vészhelyzet során továbbra is megfelelően működik.

Ősszel megkezdődött az MNB új épületeibe történő átköltözés, ami 2021. év végéig sikeresen és eseménymentesen

lezárult. A költözés gördülékenyen és alacsony működési kockázati szinten történt meg a COVID járványhelyzet alatt már bejárattott és jól működő otthoni munkavégzés keretében.

A korábbi intézkedések mellett a harmadik hullám kezdetétől az alábbi intézkedések/lépések történtek a bank alacsony működési kockázati szinten történő működése és a munkavállalók egészségének megőrzése miatt:

- módosításra, a jogszabályi változásokra tekintettel aktualizálásra került a COVID-19 fertőzéses és fertőzés-gyanús esetek MNB-n belüli kezeléséről kiadott intézkedési terv.

- az MNB minden működési területén – ideértve a kritikus tevékenységet végző területeket is – általánosan lehetővé tette az otthoni munkavégzést minél szélesebb munkavállalói körnek, hogy a fertőződési gócok kialakulása megelőzhető legyen, illetve a köznevelési és szakképzést biztosító intézmények (óvodák, iskolák) esetleges bezárása miatti napközbeni gyermekellátás biztosítása miatt is.

- a védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról szóló 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet hatálya alatt felfüggesztette az MNB a jegybankban a személyes ügyfélszolgálat működését, és egyben belépési tilalmat rendelt el a személyes ügyfélszolgálatra vagy a Pénzügyi Békéltető Testülethez bármely okból érkező 3. személyekre vonatkozóan.

- a járványhelyzet 3. hullámában a személyes érintkezések korlátozása ismét elrendelésre került.

- Az eddigi személyes kapcsolatokat többségében felváltotta az online kapcsolattartás mind az MNB-n belül, mind a külső partnerekkel. A meglévő és korábban használt, elsősorban a tárgyalótermi videokonferencia rendszer és a munkaállomásokon működő kommunikációs rendszer mellett más kommunikációs csatornák használhatóságának felmérése, ennek eredményeként az akkor működő rendszer bővítése, majd cseréje is szükségessé vált.

A 2021 őszi kezdődő negyedik hullám intézkedései, a harmadik hullám során hozott intézkedések részbeni fenntartása mellett a következők voltak:

- 2021 szeptemberétől az MNB ismét növelte az otthoni munkavégzés arányát, illetve korlátozta a személyes találkozókat a fertőzés terjedésének megakadályozására.

- A készpénzlogisztikai területen rendszeres kötelező tesztelés került bevezetésre a készpénzellátás folyamatosságának fenntartása érdekében.

– A COVID munkacsoport kiemelt feladata volt 2021 őszétől, hogy az elnöki rendelkezésben meghatározott oltakozási kötelezettséget folyamatosan monitorozza, a szükséges intézkedési javaslatokat meghozza.

2021. év végére az MNB dolgozóinak döntő többsége felvette a védőoltásokat ezzel is csökkentendő a járvány hatásait és a működési kockázatokat, továbbá fenntartva a banki üzletmenet folytonosságát.

Az év során meghozott intézkedések eredményeként az MNB működése folyamatos volt, a jegybanktvényben meghatározott feladatait magas színvonalon teljesíteni tudta.

A járványhelyzet ideje alatt az MNB folyamatosan kapcsolatot tart az Európai Unió jegybankjaival egy, az erre a helyzetre alakult munkacsoport tagjaként a vészhelyzetkezelési tapasztalatok megosztása céljából.

3.14. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét. Az MNB vezetői és illetékes szakértői aktív résztvevői e bizottságok munkájának, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységének.

Magyarország uniós csatlakozása óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő összehangolt álláspontok kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

2021. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az úgynevezett Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism – SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, amelyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre, mandátuma röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és Eredményelszámolási Bizottság (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO): Kialakítja és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket és a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, valamint elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegy Bizottság (Banknote Committee – BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítására kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling Bizottság (Committee on Controlling – COMCO): Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, valamint elemzéseket készít az Eurorendszer és a KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költség szerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál. A COMCO csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs Bizottság (Eurosystem/ESCB Communications Committee – ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer és a KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak, és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi Stabilitási Bizottság (Financial Stability Committee – FSC): Feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső Ellenőri Bizottság (Internal Auditors Committee – IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága (International Relations Committee – IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Informatikai Bizottság (Information Technology Committee – ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához (különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra), és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít és hajt végre.

Jogi Bizottság (Legal Committee – LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösképpen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabály-tervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci Infrastruktúra és Fizetések Bizottsága (Market Infrastructure and Payments Committee – MIPC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszerek zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekkel kapcsolatos stratégiai döntésekben. Kiemelt figyelmet fordít a felvigyázási tevékenység erősítésére, valamint a páneurópai fejlesztések elősegítésére a kis és nagy értékű fizetések, az értékpapírok és a fedezetkezelés terén.

Piaci Műveletek Bizottsága (Market Operations Committee – MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris Politikai Bizottság (Monetary Policy Committee – MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és

árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek az euroövezeten kívüli tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési Bizottság (Organisational Development Committee – ODC): Az Eurorendszer és az SSM működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB döntéshozóinak munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti. Az ODC csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Kockázatkezelési Bizottság (Risk Management Committee – RMC): Feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB döntéshozóinak munkáját. Az RMC csak euroövezeti összetételben ülésezik.

Statisztikai Bizottság (Statistics Committee – STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költségghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság (Budget Committee – BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az EKB és az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája (Human Resources Conference – HRC): Célja az, hogy az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás terén az Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat-, vélemény- és információcseré fórumaként szolgáljon.

3.15. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB különböző szakterületein folyó kutatások célja a jegybanki döntés-előkészítés támogatása. A kutatások eredményei továbbá nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban és az MNB ez irányú kiadványaiban kerülnek publikálásra: a jellemzően angol nyelven megjelenő MNB Working Papers (MNB-füzetek) sorozatban, továbbá az MNB-tanulmányokban, valamint a Hitelintézeti Szemle folyóiratban. A publikációk mellett a kutatási tevékenység

része a nemzetközi konferenciákon, valamint az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban az MNB képviselete.

2021-ben tizenegy nemzetközi publikáció jelent meg MNB-s szerzők tollából, ezek túlnyomó többsége (nyolc tanulmány) a folyóiratok legrangosabb egynegyedében (Q1) került publikálásra. A *Journal of International Economics* márciusi számában jelentette meg egy MNB-s társszerző tanulmányát a monetáris politika banki hitelezésre gyakorolt hatásáról devizában denominált hitelek esetén. Ezen kívül a *Journal of Business and Economic Statistics* januári számában közölte egy MNB-s szerző tanulmányát, amelyben instrumentális változós modellekben a torzítás mértékét határozzák meg új ökonometriai módszerekkel. A *Journal of Money, Credit and Banking* augusztusi számában megjelent MNB-ben készült tanulmány a költségvetési politika és a nominális kamatok kapcsolatát vizsgálja. MNB-s a társszerzője annak a tanulmánynak is, amelyet a *Journal of Banking & Finance* januárban jelentetett meg a támogatott hitelek kisvállalatok reálaktivitására vonatkozó hatásáról. Szintén 2021 januárjában jelent meg az *Energy Economics* című folyóiratban egy MNB-s szerző tanulmánya, amelyben a szabályozott villamosenergia-árak hatását vizsgálja az áramszolgáltatók profiteloszlására. Az *International Journal of Forecasting* című folyóirat júniusban publikált egy MNB-s társszerző által írt tanulmányt a kérdőíves felmérések gazdasági előrejelzésekben történő felhasználhatóságáról. A *Renewable Energy* című folyóiratban, decemberben jelent meg egy olyan MNB-s tanulmány, amelyben a szerzők a demokratikus intézmények indirekt hatását vizsgálják a megújuló energiaforrások fogyasztási részesedésére. 2021 augusztusában jelent meg a szintén MNB-hez köthető tanulmány a *Current Issues in Tourism* című folyóiratban a koronavírus-válság hagyományos-, illetve diszkontlégitársaságok részvényárfolyamaira gyakorolt eltérő hatásairól. A fentiekén kívül 2021-ben MNB-s szerzők a következő folyóiratokban is közzétettek egy-egy tanulmányt: *Scottish Journal of Political Economy*, *Journal of Financial Services Marketing*, és *Journal of Banking Regulation*.

A nemzetközi folyóiratok mellett külföldi jegybankok, nemzetközi intézmények és egyetemek kiadványaiban is jelentek meg MNB-s kutatók és elemzők tanulmányai: így megjelent egy tanulmány a BIS Working Papers sorozatában, illetve egy fejezet a *Macroeconomic Responses to the COVID-19 Pandemic: Policies from Southeast Europe* című könyvben.

A hazai folyóiratok közül a *Hitelintézeti Szemle* 2021-es számaiban nyolc tanulmány, három esszé, öt szakmai cikk, hat könyvismertető és négy konferencia-beszámoló jelent meg MNB-s szakértők tollából. E mellett az MTA tudományos besorolása szerint A kategóriás folyóiratokban két MNB-s

tanulmány jelent meg a *Közgazdasági Szemlében*, illetve egy publikáció a *Statisztikai Szemlében*.

Számos alkalmazott kutatási eredmény jelent meg az MNB saját kiadványaiban is. Az *MNB-füzetek (MNB Working Papers)* sorozatban öt, az *MNB-tanulmányok (MNB Occasional Papers)* című kiadványban pedig két jegybanki szempontból releváns témájú tanulmány került publikálásra. A Hitelintézeti Szemle magyar és angol nyelvű kiadványai mellett 2021-ben kínai nyelven is jelentetett meg válogatást.

3.16. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK

2021-ben az MNB közgazdasági és monetáris politikai szakkönyvsorozata újabb kötetekkel bővült, és az MNB-kiadványok palettája is több új jelentéssel egészült ki. Az Egyensúly és növekedés című könyv új, angol változata mellett Eurázsia, a 75 éves forint, valamint a digitális jegybankpénz témakörében is készült tanulmánykötet. 2021-ben első ízben jelent meg a Fenntarthatósági valamint a Zöld pénzügyi jelentés.

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket illetve megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja e változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előrettekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, szttenderd és alternatív mutatókat is felhasználva mutassa be. A jelentés áttekinti a gazdasági

növekedést rövid-, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Termelékenységi jelentés

Az évente egyszer megjelenő Termelékenységi jelentés segít megérteni a gazdasági növekedés és felzárkózás kulcstényezőjének mozgatórugóit, jellemzőit, eloszlását és dinamikáját, ezáltal közelebb visz a termelékenységet javító reformok megfogalmazásához és végrehajtásához. A jelentés ezt komplex módon teszi, a hatékonysági mutatók széles körét vizsgálja: a munkatermelékenységet, az innovációs-, digitalizációs- és ökológiai hatékonyságot egyaránt.

Lakáspiaci jelentés

Az MNB Lakáspiaci jelentés című kiadványa féléves rendszerességgel mutatja be a hazai lakáspiac aktualitásait. A kiadvány célja, hogy átfogó képet adjon a lakóingatlan-piac rövid és hosszú távú trendjeiről, valamint, hogy bemutassa a hazai piac területi különbségeit. A lakáspiaci folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is.

Kereskedelmiingatlan-piaci jelentés

Az MNB tematikus kiadványa féléves rendszerességgel elemzi a kereskedelmi ingatlanok piacának folyamatait. A kiadványban bemutatásra kerülnek a piacot befolyásoló makrogazdasági tényezők, a különböző piaci szegmenseket jellemző, kereslet- és kínálatoldali tendenciák. A jelentés kitér a bankok ingatlanfinanszírozási aktivitására is, ami egyúttal a fő kapcsolatot jelenti az ingatlanpiaci folyamatok és a pénzügyi stabilitás között.

Makroprudenciális jelentés

Az évente megjelenő Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentés keretein belül feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az iparági szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is követhetőbbé és közérthetőbbé tegye az MNB makroprudenciális intézkedéseit.

Versenyképességi jelentés

A Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet adjon Magyarország versenyképességének olyan dimenzióiról, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. A jelentés 12 területen, több mint 150 mutatót keresztül – amelyek 95 százalékban objektívák – méri és értékeli Magyarország versenyképességét az Európai Unió és a visegrádi együttműködés államaival összehasonlítva.

Versenyképességi tükör

A kiadvány célja az MNB által eddig megfogalmazott versenyképességi irányok és javaslatok teljesülésének strukturált nyomon követése, ami a végrehajtás támogatásával hozzájárul a szükséges versenyképességi fordulat megvalósulásához. A Versenyképességi tükör minden év őszén értékeli hazánk versenyképességi előrehaladását a 2019-ben közzétett Versenyképességi programban megfogalmazott 330 javaslat alapján. A jegybanki javaslatok teljesülésének méréséhez a monitoring rendszer leíró és elemző módszert egyaránt alkalmaz.

FinTech és digitalizációs jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő FinTech és digitalizációs jelentés célja, hogy betekintést nyújtson a hazai pénzügyi piacokon is egyre meghatározóbbá váló pénzügyi innovációk, digitalizáció, illetve az ezeket támogató technológiák fejlődésének hazai és nemzetközi trendjeibe. Az MNB szándéka szerint ezáltal hozzájárul a hazai pénzügyi rendszer digitalizációs szintjének erősítéséhez, amely folyamatban a jövőben is kiemelt támogató szerepet kíván betölteni.

Biztosítási, pénztári, tőkepiaci kockázati és fogyasztóvédelmi jelentés

A kiadvány a biztosítók, a pénztárak, a közvetítők, a bankcsoporthoz nem tartozó pénzügyi vállalkozások és a tőkepiaci szereplők piacainak legfontosabb jellemzőit és kockázatait mutatja be. Az évente egyszer megjelenő jelentés célja, hogy tájékoztassa a közvéleményt, valamint a pénzügyi rendszer intézményeit az aktuális prudenciális és fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartását, erősítését. A kockázatok azonosítása, illetve az azok csökkentése céljából végzett hatósági

tevékenység, valamint a jegybank ismeretterjesztő, oktató tevékenysége és a magyar pénzügyi kultúra fejlődését szolgáló munkája hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi intézményeket és termékeket érintő döntésekhez a megfelelő információk az érintettek rendelkezésére álljanak, és így a pénzügyi rendszer egészének stabilitása erősödjék.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson e folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a belső pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési- és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás

és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT törvényben meghatározott feladataihoz háttérelmzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a Költségvetési jelentés című kiadványból (korábbi címén: Elemzés az államháztartásról) ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált számviteli törvény szerinti éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal, szeptemberben jelenik meg az Éves Jelentésnek megfelelő tartalommal. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése és beszámolója (nem auditált).

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az Éves és a Féléves jelentés közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNB tv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről

Az MNB által működtetett Pénzügyi Békéltető Testület évente egy alkalommal online és nyomtatott formában publikálja a működéséről és a tevékenységéről szóló összefoglaló tájékoztatóját, „Jelentés a Pénzügyi Békéltető Testület éves tevékenységéről” címmel. Az MNB törvény 130.§ (1) bekezdésében meghatározott szempontrendszer alapján elkészített éves jelentés kitér többek között a beérkezett kérelmek és az elintézett ügyek elemzésére, valamint a fogyasztók és a pénzügyi szolgáltatók között gyakran vitákat eredményező, rendszeresen előforduló vagy jelentős problémákra. Arra vonatkozó ajánlásokat is tartalmaz, hogy a jövőben az ilyen problémák hogyan kerülhetők el vagy oldhatók meg. A jelentés bemutatja a fogyasztói jogviták lezárásához szükséges átlagos időtartamot, valamint a meghozatalra került ajánlások, kötelezést tartalmazó határozatok, egyezséget jóváhagyó határozatok vállalkozás általi teljesítésére vonatkozó adatokat is tartalmazza.

Felügyelőbizottsági jelentés

Az MNB tv. előírja, hogy a felügyelőbizottság tagjai az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg a megbízó miniszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak. A felügyelőbizottsági feladatkör fókuszja a jegybank folyamatos működésének ellenőrzésén van. A felügyelőbizottság a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, valamint a testület működése során, a tagok által közösen definiált, belső működési alapelvek alapján végzi a tevékenységét. Ellenőrző tevékenységének fő formája a felügyelőbizottsági ülések, amelyek témáit az audit univerzumon alapuló éves, úgynevezett gördülő munkaterve állapítja meg. A felügyelőbizottság tevékenységének kivonata a Felügyelőbizottsági jelentés.

Környezetvédelmi nyilatkozat

A klímaváltozás elleni küzdelem és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint általában a súlyosbodó környezeti problémák a gazdaság egészét, és ezen keresztül a pénzügyi közvetítőrendszert is jelentősen érintik. Az MNB ennek tudatában indította el Zöld Programját 2019-ben, amelynek célja a klímaváltozáshoz és más környezeti problémákhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, a magyarországi zöld pénzügyi szolgáltatások bővítése, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi tudásbázis szélesítése, illetve a pénzügyi szereplők és saját ökológiai lábnyomának további mérséklése. Az MNB nemzetközi szinten is élenjáró gyakorlatot folytat annak érdekében, hogy a működéséhez kapcsolódó környezeti terhelést folyamatosan csökkentse. Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2001/EK, valamint a 2017/1505/EU rendeletben szabályozott úgynevezett EMAS (Eco- Management, and Audit Scheme) környezetirányítási menedzsmentrendszer követelményeinek megfelelően, évente publikálja a hitelesített Környezetvédelmi Nyilatkozatot. A kiadványban az érintettek számára bemutatásra kerülnek a környezeti teljesítmény javítására irányuló intézményi erőfeszítések és az elért eredmények.

Fenntarthatósági jelentés

A Fenntarthatósági jelentés célja, hogy az MNB – törvényi mandátumával összhangban – megvizsgálja és mérhetővé tegye hazánk hosszú távon fenntartható felzárkózásának és inkluzív növekedésének kulcstényezőit, támogatva a gazdasági-társadalmi jólét tartós megteremtését biztosító reformok megfogalmazását és végrehajtását. A Fenntarthatósági jelentés ezt komplex módon teszi: a reálgazdasági tényezők mellett azt is vizsgálja, hogy nemzetközi összehasonlításban a pénzügyi, társadalmi és környezeti erőforrások is fenntartható módon hasznosulnak-e a sikeres felzárkózás és társadalmi jólét elérése, valamint fenntartása érdekében.

A jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven.

Zöld pénzügyi jelentés

Az MNB évente tervezi publikálni a Zöld pénzügyi jelentés című kiadványt. A kiadvány célja a környezeti fenntarthatóság és a pénzügyek kapcsán az átláthatóság növelése és ezen keresztül a piaci informáltság erősítése, illetve hozzájárulás ahhoz, hogy a pénzügyi rendszer és a gazdaság szereplői, valamint a hazai társadalom pontosabban értsék az éghajlatváltozás pénzügyi vetületeit. Mivel a klímaváltozás és a környezeti anomáliák következményei pénzügyi kockázatokként is lecsapódhatnak, ezért a pénzügyi rendszerben lévő adathiányok áthidalása különösen lényeges. A kiadvány a fenntartható finanszírozással kapcsolatos informáltság erősítésével közvetve segítheti a fenntarthatósági törekvések eredményességét is.

Elemzések, tanulmányok, statisztikák

MNB-tanulmányok

Az MNB-tanulmányok (angol nyelven MNB Occasional Papers) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltat tekint vissza. A kiadvány negyedévente jelenik meg az MNB szerkesztésében és kiadásában, külön kötetben magyar és angol nyelven, valamint évente egyszer kínai nyelvű válogatáskötet is készül a legfontosabb tanulmányok felhasználásával. A folyóiratban megjelenő írások között lektorált tanulmányok, esszé jellegű dolgozatok, könyvismertetések, konferencia és egyéb tudományos tevékenységekről szóló beszámolók szerepelnek.

Egyéb kiadványok

Világjárványtól az újraindulásig – Az MNB válságkezelő lépései

A kormányok és a jegybankok történelmi léptékű válságkezelő intézkedésekkel válaszoltak a 2020 elején kitört koronavírus világjárványra. Előbbiek számos munkahelyvédő és gazdaságösztönző programot indítottak, utóbbiak a gazdaság minden szereplőjének likviditást biztosítottak és segítették a gazdaságok újraindulását. Az MNB Világjárványtól az újraindulásig – Az MNB válságkezelő lépései című kiadványában mutatta be és összegezte azon válaszlépéseit, amelyekkel Magyarország sikeresen kezelhette a koronavírus-járvány okozta válságot.

A lakossági állampapír-stratégia gazdaságpolitikai jelentősége

Az MNB szakmai műhelyei az elmúlt években intenzíven foglalkoztak a háztartási megtakarítási folyamatok alakulásával, a lakossági állampapír-stratégia fejlődésével és a MÁP Plusz bevezetésének tapasztalataival. E munka eredményeként számos elemzés született, amelyek jelentős részét a közvélemény is megismerhette szakmai cikkek és cikksorozatok formájában. A tanulmánykötet célja, hogy az évek során felhalmozott tudást és tapasztalatokat kiegészítse, szintetizálja és rendszerezze.

Fenntarthatóság és jegybanki politika – Zöld szempontok az MNB Monetáris politikai eszköztárában

Az MNB Zöld jegybanki eszköztár-stratégiája egységes keretet adva mutatja be azokat a lehetséges irányokat, amelyek segítségével a jegybank a monetáris politikai eszköztárába is át tudja ültetni a fenntarthatósági szempontokat. A stratégia a jegybank hosszú távú működését megalapozó keretrendszer, amelynek értelmében az MNB folyamatosan vizsgálja, hogy a monetáris politikai eszköztár egyes elemei hogyan segíthetik az árstabilitás elérése mellett a környezeti fenntarthatósági célok elérését. Az MNB célként tűzte ki, hogy a jegybanktörvény által rögzített keretek között, egyéb céljainak elérését nem veszélyeztetve támogassa a fenntartható módon megvalósuló gazdasági transzformációt és a klímacélok elérését, növelje a pénzügyi rendszer klímaturatoságát, hozzájáruljon a fogyasztói és társadalmi szemléletformáláshoz és a legjobb nemzetközi gyakorlatok meghonosításához, emellett értékelje monetáris politikai eszközeinek klímakitettséget.

Pénzügyi Navigátor Füzetek

A pénzügyi fogyasztóknak szóló tematikus, közérthető füzet sorozat a lakosság tájékozódásához, az egyéni pénzügyi döntések előkészítéséhez kínál segítséget. Az ingyenes kiadványok megtalálhatók a különböző pénzügyi intézmények fiókjaiban és ügyfélszolgálati irodáiban, az MNB Ügyfélszolgálatán, továbbá minden megyeszékhelyen a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat ügyfélfogadási helyszínein. A jogszabályváltozásokat és a piaci folyamatokat is nyomon követve az MNB rendszeresen aktualizálja a mintegy 40 témát felölelő tájékoztató füzet sorozatának tartalmát, illetve bővíti azok témáját. A 2021-ben tartalmilag és grafikailag is megújult füzetek több mint 100 partner (elsősorban pénzügyi szolgáltatók és a Magyar Posta) fiókhálózatán keresztül a lakosság széles köréhez jutottak el, valamint online is elérhetők az MNB Pénzügyi Navigátor aloldalán.

MNB-szakkönyvek

Az MNB kiemelt feladatának tekinti a hazai pénzügyi kultúra fejlesztését, ezért a rendelkezésre álló eszközökkel segíteni kívánja a közgazdasági oktatást, valamint a pénzügyi műveltség szélesítését és fejlesztését. Ennek alapvető elemét képezi a közgazdasági és monetáris politikai szakkönyvsorozat, amely 2021-ben újabb kötetekkel bővült.

Az év elején jelent meg Matolcsy György Egyensúly és Növekedés 2010–2019 Sereghajtóból újra éllovas című könyve második, átdolgozott kiadásának angol nyelvű verziója. A kötet részletesen bemutatja mindazokat az új gazdaságpolitikai elgondolásokat, innovációkat és eszközöket, amelyek a magyar gazdaság 2010 utáni – gazdaságtörténeti szempontból is – jelentős sikeréhez vezettek. A költségvetési és pénzügyi stabilizáció, valamint a jegybanki politika reformja együttesen teremtették meg a fenntartható növekedés alapfeltételeit, amelynek eredményeként tartós felzárkózási pályára állt Magyarország.

A pénzügyi forradalom évtizedében a jegybankok már világszerte vizsgálják a digitális jegybankpénz bevezetésének lehetőségét. Az MNB csatlakozni kíván a digitális jegybankpénz-kutatások terén élenjáró jegybankokhoz, amelynek első lépéseként átfogó tanulmánykötetet publikált *Egy új kor hajnalán – Pénz a 21. században* címmel. A magyar és angol nyelven is megjelent műben az MNB munkatársai összegzik a digitális jegybankpénzhez kapcsolódó elméleti megfontolásokat, a legfontosabb gyakorlati kérdéseket, az innovatív eszköz esetleges létrehozása mögött álló motivációkat és az új pénzforma adta lehetőségeket.

A Budapest Eurasia Forum 2021 elnevezésű rendezvényre jelent meg tanulmánykötet *Age of Eurasia – Future directions of knowledge, technology, money and sustainable geoeconomics (Eurázsia kora – a tudás, a technológia, a pénz és a fenntartható geoökonómia jövőbeli irányvonalai)* címmel, az MNB szoros nemzetközi partneri kapcsolataira támaszkodva hét országból 32 szerző közreműködésével. Az összesen 19, Eurázsia korával foglalkozó tanulmány hat fejezetben (geopolitika, többoldalú együttműködés, gazdaság, pénzügy, technológia és infrastruktúra, valamint oktatás) taglalja többek között a zöld átmenetet, az okos városokat és a pénz jövőjét. Számos további olyan területet is feltárnak, amelyek alkalmasak a hosszú távon fenntartható fejlődés, továbbá a kölcsönösen előnyös partneri kapcsolatok erősítésére Euráziában.

Augusztus 1-jén ünnepeltük nemzeti fizetőeszközünk, a forint forgalomba kerülésének 75. évfordulóját. A jegybank a forint 75. évének, illetve történelmi előzményeinek kiemelkedő eseményeit, fontos történéseit ismeretterjesztő könyv formájában is megörökítette az utókor számára. A *75 éves a forint – 75 év 75 történet* című jubileumi kötet létrejöttében az MNB, a Magyar Pénzverő Zrt., a Pénzjegynyomda Zrt., valamint a Diósgyőri Papírgyár Zrt. és a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársai működtek közre.

Az év végén megjelent Nagy Pénzkönyv nem csupán egy reprezentatív, hiteles pénztörténeti és pénzelméleti tanulmánykötet, de a hazai pénzügyi kultúra megújításának egyik új mérföldköve is. A kötet a konvencionális megközelítéstől eltávolodva, a pénz jelentését az eddigieknél lényegesen tágabb keretben vizsgálja.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében, továbbá célkitűzés, hogy nemzetközi szerepvállalása keretében az MNB minél szélesebb körben elismertté váljon, a magyar jegybanki munkát pedig minél nagyobb mértékben sikerüljön becsatornázni a nemzetközi vérkeringésbe, mely célok elérése érdekében nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és úgynevezett kulturális események kerülnek megszervezésre.

Nemzetközi szakmai konferenciák

A jellemzően többnapos, nemzetközi szakmai konferenciák nagy része 70–100 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 200–300 fős találkozókra is sor kerül.

A nemzetközi konferenciáknak elsősorban az MNB épülete ad helyszínt. Azonban a 2019-ben elkezdődött COVID-19 járvány újabb hullámai miatt a 2021-es évben továbbra is új rend szerint, az egészségügyi biztonságot előtérbe helyező formában kerültek megszervezésre a rendezvények, így azokat az év nagy részében virtuális vagy hibrid formában tartotta meg az MNB.

A 2021-ben megrendezésre került fontosabb nemzetközi szakmai rendezvények a következők voltak:

Lamfalussy Lectures Conference

A *Lamfalussy Lectures Conference* néven 2014-ben útjára indított, évente megrendezésre kerülő esemény célja, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel. A nemzetközi konferencia elindításával együtt az MNB elnöke megalapította a Lámfalussy-díjat is, amellyel azokat a nemzetközileg is kiemelkedő szakmai teljesítményeket, életműveket kívánja elismerni, amelyek befolyással vannak az MNB munkájára, valamint a nemzetközi monetáris és pénzügypolitikára. A Lámfalussy-díj mellett az MNB első elnökéről elnevezett Popovics-díjjal a közgazdaság és a pénzügyek területén kiemelkedő munkát végző fiatal szakembert jutalmazza a jegybank. A díjak átadására minden évben a konferenciához kapcsolódóan kerül sor.

2021 januárjában immár nyolcadik alkalommal – a pandémiás helyzetre tekintettel fennállása óta először online formában – került megrendezésre a konferencia, amelynek fókuszában a monetáris politika COVID-19 utáni jövője, valamint a járvány államadósságokra gyakorolt hatása állt. A konferenciát Virág Barnabás, az MNB alelnöke nyitotta meg, amelyet követően Gang Yi, a kínai jegybank elnöke tartott vitaindító előadást, majd Philip R. Lane, az EKB igazgatóságának tagja és az ír jegybank volt elnöke, Jacques de Larosière, az IMF volt vezérigazgatója és a francia jegybank volt elnöke, Yang Yao, a Pekingi Egyetem professzora és William B. English, a Yale Egyetem professzora vettek részt a szakmai szekcióban.

Az MNB szakmai bizottságának javaslata alapján az euro „atyjának” nevét viselő díjat 2021-ben Boris Vujčić, a Horvát Nemzeti Bank (HNB) elnöke, a Popovics-díjat Fábíán Gergely, az MNB Pénzügyi rendszer elemzéséért és statisztikáért felelős ügyvezető igazgatója kapta.

Budapest Renminbi Initiative Conference

Az MNB szervezésében 2021 márciusában, online formában zajlott a hatodik Budapesti Renminbi Kezdeményezés konferencia. Az esemény a központi bankok COVID-19 okozta globális válság elleni védekezését, valamint Kína és a Renminbi (RMB) járvány utáni szerepét járta körül elismert nemzetközi és hazai szakértők közreműködésével. A rendezvényt Dr. Patai Mihály, az MNB alelnöke nyitotta meg, majd Szijjártó Péter Magyarország külgazdasági és külügyminisztere mondott köszöntőt. A rendezvényen felszólalt Dayu Qi, a Kínai Népköztársaság Magyarországon akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete is. Mei Jin, a kínai jegybank európai képviselőjének főképviseelője, valamint Changchun Mu, a kínai jegybank Digitális Pénz Intézetének főigazgatója által tartott vitaindító előadásokat követően a meghívott vendégek a konferencián két panelbeszélgetés során osztották meg nézeteiket a kínai valuta világ gazdaság újraindításában játszott szerepéről, valamint a kínai központi bank digitális jegybankpénzének bevezetésével kapcsolatos kihívásokról és megoldásokról.

Visegrad Group Central Bank Governors Conference

Az MNB szervezésében magas szintű, jegybanki konferenciára került sor a Visegrádi Együttműködés létrejöttének 30. évfordulója alkalmából 2021. július 15-én. Az *Átmenet egy zöldebb gazdaságba – Kihívások és lehetőségek* című rendezvényen a V4 tagállamok jegybanki vezetői, illetve a régió vezető pénzügyi-gazdasági szakemberei vettek részt. A pandémiás helyzetre tekintettel online tartott konferencia központi kérdései a fenntartható gazdaságpolitika növekvő jelentősége és a zöld gazdasági fordulat voltak. A rendezvényt Matolcsy György, az MNB elnöke nyitotta meg, aki kiemelte a V4 történetének mérföldköveit. A konferencia nyitó ünnepségén beszédet mondott Peter Kažimír, a szlovák jegybank (Národná banka Slovenska) elnöke, Jiří Rusnok, a cseh jegybank (Česká národní banka) elnöke, Marta Kightley a lengyel jegybank (Narodowy Bank Polski) alelnöke is. A szakmai program két paneljének résztvevői a jegybankok klímaváltozás elleni küzdelemben betöltött szerepéről és a COVID-19 válságot követő zöld megújulás témájában folytattak beszélgetést.

World FinTech Festival in Budapest

Az MNB 2021 novemberében második alkalommal adott otthont a World FinTech Festival in Budapest eseménynek, a Singapore FinTech Festival hivatalos társrendezvényének. Az eseményen a világ élvonalába tartozó szakértők olyan

témákat jártak körül, mint a pénzügyek 3.0, a decentralizált pénzügyek, a kiberbiztonság, és a digitális jegybankpénz (CBDC). Az előadók között az MNB elnöke, Matolcsy György, a BIS Innovation Hub szingapúri irodájának vezetője, Andrew McCormack, a Bahama-szigetek jegybankjának elnöke, John A Rolle, a Microsoft alelnöke és IT biztonsági megoldásokért felelős technológiai vezetője, Michal Braverman-Blumenstyk, valamint a Société Générale csoport innovációs vezetője, Claire Calmejane is megosztotta értékes gondolatait.

Budapest Eurasia Forum 2021 E-Conference

Az MNB 2021. november 18–19. között immár harmadik alkalommal rendezte meg zászlóshajó rendezvényét, a Budapest Eurázsia Fórumot. A *Fenntartható növekedés és prosperitás Euráziában – Trendek, Kihívások, Megoldások* című online rendezvényen 15 ország 43 előadója hat tematikus panel mentén olyan változatos témákat vitatott meg, mint a jegybankok változó szerepe a COVID utáni időszakban, az eurázsiai geopolitikai erőter formálódása, vagy a gazdaságok motorjának számító innováció ösztönzése. Ezen kívül, a zöldfordulat terén való multilaterális együttműködés lehetőségei, illetve a digitális infrastruktúra fejlődése és a „digitális írástudás” témaköre is terítékre került. A rendezvény magas szintű megnyitóján köszöntőbeszédet mondott többek között Matolcsy György, az MNB elnöke; Zhenmin Liu, az ENSZ gazdasági és szociális ügyekért felelős főtájtárhelyettese; Szijjártó Péter, Magyarország külgazdasági és külügyminisztere és Guoli Tian, a China Construction Bank elnöke és ügyvezető igazgatója. A konferencián Dr. Patai Mihály, az MNB alelnöke mondott záróbeszédet, amelyben az eurázsiai partnerség erősítésének szükségességét emelte ki az előttünk álló globális kihívások közepette.

Central European Green Finance Conference

Az MNB immár hagyományos Zöld Pénzügyi Konferenciájára 2021. december 1-jén a Külgazdasági és Külügyminisztérium által szervezett Planet Budapest Fenntarthatósági Expó és Világtalálkozó részeként került sor. A rendezvény előadásai és panelbeszélgetései ez alkalommal a COP26 klímacsúcs pénzügyi rendszerre való következményeiről, a klímaváltozáson túli további környezeti anomáliák – mint például a biodiverzitási problémák – jelentőségéről szóltak, fókuszba állítva a megfelelően kialakított ESG-politikák potenciálját is az említett kihívások leküzdésének finanszírozására.

Dr. Kandrács Csaba, az MNB alelnöke előadásában bemutatta az MNB hosszú távú klíma stressztesztjét, mely szerint

– világszerte és hazánkban egyaránt – a banki hitelállomány minősége érdekében is fontos lenne a mielőbbi, rendezett átállás a karbonsemleges gazdaságra. Banai Ádám, az MNB ügyvezető igazgatója a klímaváltozás monetáris politikai vonatkozásairól és a Zöld Otthon Program úttörő szerepéről beszélt. A rendezvényen felszólalt az Európai Beruházási Bank, az Ázsiai Fenntartható Pénzügyek Intézet, és az EU Taxonómiáját kidolgozó Sustainable Finance Platform felsővezetői, csak úgy, mint a Cicero, a BlackRock valamint a 2° Investing Initiative és az ENSZ Környezetvédelmi Programjának magas szintű képviselői. A hazai piaci szereplők részéről a Magyar Bankholding Zrt., az Erste Bank Zrt. és az OTP Bank Nyrt. vezetői osztották meg zöld pénzügyi tapasztalataikat.

Kiemelendő, hogy a konferencia keretében adták át a pénzügyi szervezeteknek szóló Zöld Pénzügyek Díjakat, valamint a tudományos élet kiválóságainak szóló Zöld Pénzügyi Tudományos Díjakat.

Egyéb nemzetközi rendezvények

Ünnepélyes fogadás Magyarország és az Amerikai Egyesült Államok diplomáciai kapcsolatfelvételének 100. évfordulója alkalmából

A magyar–amerikai diplomáciai kapcsolatfelvétel 100. évfordulója alkalmából az MNB ünnepélyes fogadást szervezett 2021. december 9-én. A rendezvényt Dr. Patai Mihály, az MNB alelnöke nyitotta meg. Az ünnepségen beszédet mondott Marc Dillard, az Amerikai Nagykövetség ideiglenes ügyvivője és dr. Sztáray Péter, a Külgazdasági és Külügyminisztérium biztonságpolitikáért felelős államtitkára. A fogadás során bemutatásra került az évforduló tiszteletére az MNB által kibocsátott limitált példányszámú, törvényes fizetőeszköznek nem minősülő emlékérme is.

4. Kiegészítő információk az MNB 2021. évi felügyeleti tevékenységéről

12. táblázat	
Teljes körű felügyelet alatt álló intézmények¹	
Pénzpiac	759
Pénzügyi intézmény	284
Hitelintézet	33
Bank részvénytársaság	21
Bank fióktelep ²	1
Szakosított hitelintézet	10
Szövetkezeti hitelintézet	1
Pénzügyi vállalkozás	248
Bankcsoporthoz tartó pénzügyi vállalkozás	16
Önálló pénzügyi vállalkozás	232
Pénzügyi holding társaság	2
Szervező (NOK)	1
Nem pénzügyi intézmény	475
Pénzpiaci közvetítő ³	460
Pénzpiaci közvetítő alkusz	14
Pénzpiaci többes kiemelt közvetítő	4
Pénzpiaci közvetítő többes ügynök	307
Pénzpiaci áruhiteles többes ügynök	135
Pénzforgalmi intézmény	14
Elektronikus pénzkibocsátó	1
Biztosítási piac	425
Biztosítóintézet	33
Biztosító részvénytársaság	21
Biztosító egyesület	12
Biztosításközvetítő ⁴	391
Biztosításközvetítő alkusz	354
Biztosításközvetítő többes ügynök	37
Garanciaalap kezelő ⁵	1
Pénztári piac	54
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Magánnyugdíjpénztár	4
Önkéntes pénztár	49
Önkéntes egészség- és öregségélyező pénztár	11
Önkéntes egészségpénztár	3
Önkéntes öregségélyező pénztár	2
Önkéntes nyugdíjpénztár	33
Tőkepiac	59
Alapkezelő	42
ABAK alapkezelő	34
ÁÉKBV alapkezelő	8
Befektetési vállalkozás	13
Értéktár, Központi Szerződő Fél	2
Tőzsde	2
Összesen	1297

¹ Az intézményi kör tagjai az MNB teljeskörű felügyelete alatt állnak 2021.12.31-én.

² Nem másik EGT-államban székhellyel rendelkező pénzügyi intézmény magyarországi fióktelepe

³ A független pénzpiaci közvetítő intézmények száma tartalmazza a pénzpiaci közvetítőként nyilvántartásba vett és a pénzpiaci közvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket, valamint az egyéb főtevékenység alapján nyilvántartásba vett és pénzpiaci közvetítői tevékenységet is végző intézményeket

⁴ A biztosításközvetítő intézmények száma tartalmazza a biztosításközvetítőként nyilvántartásba vett és a biztosításközvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket, valamint az egyéb főtevékenység alapján nyilvántartásba vett és biztosításközvetítői tevékenységet is végző intézményeket

⁵ Kártalanítási Számla és Kártalanítási Alap

13. táblázat**A lefolytatott vizsgálatok száma a vizsgálatok típusa és szektorok szerinti bontásban***(darab)*

Vizsgálat típusa	Intézmény típusa	2021-ben indult	2021-ben lezárt
Prudenciális	Összesen	65	74
	Pénzpiac	17	25
	Biztosítási piac	7	10
	Pénztári piac	13	16
	Tőkepiac	25	19
	Témavizsgálatok	3	4
	<i>Bevont intézmények száma</i>	<i>36</i>	<i>22</i>
Fogyasztóvédelmi	Összesen	286	330
	Pénzpiac	28	240
	Biztosítási piac	6	56
	Pénztári piac	202	4
	Tőkepiac	32	20
	Témavizsgálatok	18	10
	<i>Bevont intézmények száma</i>	<i>18</i>	<i>0</i>
Piacfelügyeleti	Összesen	31	24
	Piacfelügyeleti felügyeléssel kapcsolatos	28	23
	Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos	3	1
Pénzmosás	Összesen	6	3
ICAAP/ILAAP/BMA	Összesen	61	28

14. táblázat**Kiszabott bírságok összege***(millió forint)*

Prudenciális bírság	744,8
<i>Pénzpiac</i>	358,9
<i>Biztosítási piac</i>	170,9
<i>Pénztári piac</i>	83,2
<i>Tőkepiac</i>	131,8
Fogyasztóvédelmi bírság	211,3
Pénzmosási bírság	321
Piacfelügyeleti bírság	141,5
Kibocsátói felügyeleti bírság	7,1
Eljárási bírság	6,8
Engedélyezési bírság	0,6
Összesen:	1433,1

15. táblázat	
A pénzügyi szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	1711
Engedélyező határozatok, végzések száma	831
Alapítási engedélyek száma	5
Tevékenységi engedélyek száma	13
Tevékenységmódosítási engedélyek száma	8
Állományátruházási engedélyek száma	8
Részesedésszerzési engedélyek száma	50
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	252
Engedély-visszavonások száma intézmény kezdeményezésére	26
Alapszabály-módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	12
CRR alapján kiadott határozatok	25
Egyéb engedélyező határozatok száma ¹	389
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	43
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	880
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	40
Engedély-visszavonási/engedélyfelfüggesztési határozatok száma az MNB kezdeményezésére szankcióként	7
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	314
Pénzmosás-megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	42
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	421
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	56
¹ Tartalmazza többek között a kiemelt közvetítők és pénzváltók engedélyező határozatait.	

16. táblázat	
Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	775
Engedélyező határozatok, végzések száma	700
Tevékenységi engedélyek száma	8
Tevékenységmódosítási engedélyek száma	7
Részesedésszerzési engedélyek száma	6
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	126
Engedély-visszavonások száma intézmény kezdeményezésére	5
Alapszabály-módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	8
CRR alapján kiadott határozatok	10
Egyéb engedélyező határozatok száma ¹	494
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	36
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	75
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	25
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	2
Pénzmosás-megelőzéssel kapcsolatban kiadott határozatok, végzések, feljelentések száma	2
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	29
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	10
Egyéb jogérvényesítő végzések száma	7
¹ Tartalmazza többek között a függő ügynökök és a Kbftv. szerinti közvetítők engedélyező határozatait.	

17. táblázat	
Biztosítási piaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	370
Engedélyező határozatok, végzések száma	220
Tevékenységi engedélyek száma	6
Állományátruházási engedélyek száma	6
Részesedésszerzési engedélyek száma	11
Személyi engedélyek száma (vezető és nem vezető állású)	112
Engedély-visszavonások száma intézmény kezdeményezésére	14
Egyéb engedélyező határozatok száma	4
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	67
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	150
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	10
Engedély-visszavonási/engedélyfelfüggesztési határozatok száma az MNB kezdeményezésére szankcióként	2
Folyamatos felügyelési határozatok/Intézkedést tartalmazó határozatok száma	37
Felügyeleti biztost kirendelő határozatok száma	2
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	94
Egyéb jogérvényesítő határozatok száma	5

18. táblázat	
Pénztári piaci szektorban hozott intézkedések	
<i>(darab)</i>	
Kiadott prudenciális határozatok, végzések száma	40
Engedélyező határozatok, végzések száma	17
Tevékenységi engedélyek száma	1
Állományátruházási engedélyek száma	0
Engedély-visszavonások száma intézmény kezdeményezésére	1
Alapszabály-módosítás engedélyezése és egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	9
Egyéb engedélyező határozatok száma	5
Engedélyezési eljárás érdemi végzéseinek száma	1
Jogérvényesítő határozatok, végzések száma	23
Vizsgálatokhoz kapcsolódó, intézkedést tartalmazó határozatok száma	16
Ideiglenes intézkedést tartalmazó végzések száma	1
Fogyasztóvédelmi határozatok, végzések száma	6

19. táblázat**Piacfelügyeleti és kibocsátói felügyeleti intézkedések***(darab)*

Kiadott jogérvényesítő határozatok, végzések száma	461
Piacfelügyeleti határozatok száma	12
Piacfelügyeleti jogérvényesítő végzések száma	407
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos határozatok száma	36
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos jogérvényesítő végzések száma	6
Kiadott engedélyező határozatok, végzések, hiánypótlások száma	1015
Kibocsátási határozatok száma	638
Kibocsátási végzések száma	12
Hiánypótlások száma	365

20. táblázat**Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések***(darab)*

Kibocsátások és tőzsdei bevezetések száma	13
Tőzsdei bevezetések száma	10
<i>Részvény</i>	7
<i>Kötvény- és jelzáloglevél program</i>	3
Vételi ajánlatok száma	3

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BISZ Zrt.: BISZ Központi Hitelinformációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság

BPM: fizetésimérleg-statisztikák módszertani szabványa (Balance of Payments Manual)

CCyB: anticiklikus tőkepufferráta (Countercyclical Capital Buffer)

DLT: megosztott főkönyvi technológia (Distributed Ledger Technology)

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EBRD: Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (European Bank for Reconstruction and Development)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

EMIR: Egységes Monitoring és Információs Rendszer

ESMA: Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

ESRB: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board)

FSB: Pénzügyi Stabilitási Tanács (Financial Stability Board)

GIRO: GIRO Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

HIRS: hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere (IRS) ügylet

ICAAP: tőke megfelelés belső értékelési folyamata (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

IFRS: Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards)

ILAAP: likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere – és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JMM: Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KGFB: kötelező gépjármű felelősségbiztosítás

KKTA: Központi Kgfb Tétéles Adatbázis

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KESZ: Kincstári Egységes Számla

KHR: Központi Hitelinformációs Rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

PNTI: Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

MFO: Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MNB: Magyar Nemzeti Bank

MSZH: Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

NPL: Nem teljesítő hitelek (Non Performing Loans)

OECD: Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PM: Pénzügyminisztérium

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

SNA: nemzeti számlák rendszere (System of National Accounts)

SRB: Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

THM: teljes hiteldíjmutató

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

FOGALMAK MAGYARÁZATA

AML/CFT (Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism): pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem

API (application programming interface): Alkalmazásprogramozási felület. Egy nyilvános API segítségével lehetséges egy programrendszer szolgáltatásait használni anélkül, hogy annak belső működését ismerni kellene.

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, amely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

CSDR (Central Securities Depositories Regulation): Az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 909/2014/EU rendelet

DEM: Devizaegyensúly mutató – a mérlegen belüli nyitott devizapozíciót a mérlegfőösszeg arányában kifejező arányszám.

Devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswap-állomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacséréjét foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM-II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési rendszer: A felvigyázott rendszerek esetében a Hitelintézeti törvény 6. § (1) bekezdés 27. pontjában meghatározott rendszer működtetésére az együttműködő felek közötti megállapodás alapján létrejött együttműködési forma. A pénzügyi infrastruktúra része. Magában foglalja a fizetési eszközöket, banki eljárásokat, valamint a bankközi fizetési rendszereket, amelyek együttesen teszik lehetővé a pénzforgalom lebonyolítását.

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet, és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Harmadik fél szolgáltatók: A pénzforgalmi piac új szereplői: a számlainformációs szolgáltatók, fizetés-kezdemenyvezési szolgáltatók és a kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközt kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók.

Hozzáférési interfész: A PSD2 előírása alapján minden számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak olyan interfészt kellett kialakítania, amely a meghatározott szabályok szerint elérhetővé teszi a harmadik fél szolgáltatók számára a következő szolgáltatások valamelyikének nyújtását az ügyfelek részére.

IDD (Insurance Distribution Directive): az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/97 irányelve a biztosítási értékesítésről.

IFR/IFD szabályozás: az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2033 rendelete (2019. november 27.) a befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2034 irányelve (2019. november 27.) a befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatkozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhöz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok. Amennyiben a kiegyenlítési tartalékok összege év végén negatív és a negatív egyenleg meghaladja az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény pozitív összegét, akkor a különbözetet a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig az eredménytartalék javára megtéríti. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

– **Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka:** a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

– **Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka:** a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MIFID II (Markets in Financial Instruments Directive): az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve a pénzügyi eszközök piacairól.

MNBtv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot mindez kötelezettségként értelmezendő.

MAR (Market Abuse Regulation): Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete a piaci visszaélésekről

MREL-követelmény: A szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimum-követelmény.

Pénzforgalmi hatósági eljárásokhoz kapcsolódó szabályszegések:

A szabályszegések:

– a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény tekintetében az ügyfelek keretszerződés megkötését megelőző tájékoztatását, valamint a keretszerződés formai és tartalmi követelményeit, a keretszerződés módosítását és megszüntetését, a fizetési számla megnyitását, a keretszerződésen alapuló fizetési megbízások esetében adott utólagos tájékoztatást, a fizetési műveletek jóváhagyását, valamint helyesbítését, a felelősségi és kárviselési szabályokat,

– a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet tekintetében a másodlagos számlaazonosítót, a munkanap kezdő és záró időpontját, valamint

a végső benyújtási határidőt, a fizetési megbízás átvételét, azonosítását, a fizetési megbízás, fizetési művelet teljesítésének pénzforgalmi szolgáltatók közötti visszautasítását, a fizetési megbízás pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítését, az értéknapra vonatkozó szabályokat, a fizetési művelet összegének a kedvezményezett részére történő rendelkezésére bocsátását és az átutalás különös szabályait,

- az alapszámlához való hozzáférésről, az alapszámla jellemzőiről és díjazásáról szóló 262/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet tekintetében a maximálisan felszámítható díj mértékét,
- a fizetési számla váltásáról szóló 263/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet tekintetében a fizetési számla megszüntetését a meghatalmazásban jelölt napon vagy a felmondási idő lejártakor, illetve a maradvány egyenleg átutalását,
- a 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a díjkimutatás egységesített formátumára és egységes szimbólumára vonatkozó végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról szóló 2017. szeptember 28-i (EU) 2018/33 bizottsági végrehajtási rendeletet alapján a fogyasztók részére vezetett fizetési számlákhoz kapcsolódó díjakról történő tájékoztatás egyes kérdéseiről szóló 144/2018. (VIII. 13.) Korm. rendelet tekintetében a fogyasztó részére adott díjkimutatás megfelelőségét (teljeskörűség, pontosság, részletezettség, kimutatás sorrendje), valamint az előírt tájékoztatási időszak hosszának megfelelőségét,
- az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet tekintetében az általános hitelesítési követelményeket, a biztonsági intézkedések felülvizsgálatát, az ismeret kategóriába sorolható elemekre vonatkozó követelményeket, az ismeret kategóriába sorolható elemekre vonatkozó követelményeket, a hozzáférési interfészekre vonatkozó általános követelményeket, a célra rendelt interfészre vonatkozó kötelezettségeket és rendkívüli intézkedéseket,
- a 924/2009/EK rendeletnek az Unión belüli, határokon átnyúló fizetések egyes díjai és a pénznemek közötti átváltási díjak tekintetében történő módosításáról szóló 2019. március 19-i (EU) 2019/518 európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK rendelet hatályon

kívül helyezéséről szóló 2009. szeptember 16-i 924/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet tekintetében az átutalásokhoz kapcsolódó, pénznemek közötti átváltási díjakról szóló tájékoztatást érintették.

PEPP (Pan-European Personal Pension Product): páneurópai egyéni nyugdíjtermék

Pmt: a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény

PRIIPS: (EU) 1286/2014 európai parlamenti és tanácsi rendelet a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve a biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról (Regulation (EU) No 1286/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on key information documents for packaged retail and insurance-based investment products).

PSD2 (Payment Services Directive 2): A megújított Pénzforgalmi irányelv. Az Európai Parlament és a Tanács 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződés kötésével egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROE (return on equity): sajáttőke-arányos jövedelmezőség

SCAR.: Az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-ei 2018/389/EU felhatalmazáson alapuló Bizottsági rendelet.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy

teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

SREP (Supervisory Review and Evaluation Process): felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat

VaR (value at risk): kockázatot érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt

várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP): A Növekedési Hitelesítési Program (NHP) keretében, az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként elindított, a magas energiahatékonyságú új lakások és családi házak építésének finanszírozása révén a hazai ingatlanállomány energetikai korszerűsítését és a zöld szempontok hitelezésben történő érvényesülését támogató program.

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2021. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Deloitte.

Deloitte Könyvvizsgáló
és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest,
Dózsa György út 84/C
Levélcíme: 1438 Budapest, Pf. 471

Tel: +36 (1) 428-6800
Fax: +36 (1) 428-6801
www.deloitte.hu

Bejegyzve:
Fővárosi Törvényszék Cégbírósága
Cg.: 01-09-071057

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa részére

Vélemény

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank (a „Bank”) 2021. évi éves beszámolójának könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2021. december 31-i fordulónapra készített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 26.307.422 millió Ft, a tárgyévi eredmény 57.094 millió Ft veszteség –, és az ugyanezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint a mellékelt éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Bank 2021. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Magyarországon hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénnyel (a „számviteli törvény”) összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Banktól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara „A könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzata”-ban, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Könyvvizsgálók Nemzetközi Etikai Standardok Testülete által kiadott „Nemzetközi etikai kódex kamarai tag könyvvizsgálóknak (a nemzetközi függetlenségi standardokkal egybefoglalva)” című kézikönyvében (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb információk: Az üzleti jelentés

Az egyéb információk a Bank 2021. évi üzleti jelentéséből állnak. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A független könyvvizsgálói jelentésünk „Vélemény” szakaszában az éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik az üzleti jelentésre.

Az éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk az üzleti jelentés átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy az üzleti jelentés lényegesen ellentmond-e az éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy az lényegesen hibás állítást tartalmaz.

A számviteli törvény alapján a mi felelőségünk továbbá annak megítélése, hogy az üzleti jelentés a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban van-e, és erről, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjáról vélemény nyilvánítása.

Véleményünk szerint a Bank 2021. évi üzleti jelentése minden lényeges vonatkozásban összhangban van a Bank 2021. évi éves beszámolójával és a számviteli törvény vonatkozó előírásaival. Mivel egyéb más jogszabály a Bank számára nem ír elő további követelményeket az üzleti jelentésre, ezért e tekintetben nem mondunk véleményt.

A fentiekén túl a Bankról és annak környezetéről megszerzett ismereteink alapján jelentést kell tennünk arról, hogy a tudomásunkra jutott-e bármely lényegesnek tekinthető hibás közlés (lényeges hibás állítás) az üzleti jelentésben, és ha igen, akkor a szóban forgó hibás közlés (hibás állítás) milyen jellegű. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelősége az éves beszámolóért

A vezetés felelős az éves beszámolónak a számviteli törvénnyel összhangban történő és a valós bemutatás követelményének megfelelő elkészítéséért, valamint az olyan belső kontrollért, amelyet a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítástól mentes éves beszámoló elkészítése.

Az éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Banknak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállításáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Bank pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelősége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy az éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha észszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

A Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok szerinti könyvvizsgálat egésze során szakmai megítélést alkalmazunk és szakmai szkepticizmust tartunk fenn.

Továbbá:

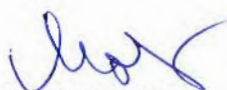
- Azonosítjuk és felmérjük az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak a kockázatait, kialakítjuk és végrehajtjuk az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálói eljárásokat, valamint elegendő és megfelelő könyvvizsgálói bizonyítékot szerzünk a véleményünk megalapozásához. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának a

kockázata nagyobb, mint a hibából eredő, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.

- Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek észszerűségét.
- Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállítása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Bank vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet az éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Bank nem tudja a vállalkozást folytatni.
- Értékeljük az éves beszámoló átfogó bemutatását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Az irányítással megbízott személyek tudomására hozzuk - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Bank által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is, ha voltak ilyenek.

Budapest, 2022. április 27.

.....
Molnár Gábor

A Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. képviselőjében
illetve mint kamarai tag könyvvizsgáló

Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest Dózsa György út 84/C.
Nyilvántartási szám: 000083

Kamarai tag könyvvizsgálói tagszám: 007239

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2020.12.31.	2021.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	6 812 269	10 953 788	4 141 519
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	1 113 627	3 302 769	2 189 142
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	5 144 510	6 309 756	1 165 246
4.10.	3. Egyéb követelések	554 132	1 341 263	787 131
	II. Követelések devizában	13 128 310	14 932 652	1 804 342
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	12 273 939	14 141 134	1 867 195
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	63 779	36 723	-27 056
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	790 592	754 795	-35 797
	III. Banküzemi eszközök	221 431	261 805	40 374
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	220 438	259 464	39 026
4.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	141 193	159 177	17 984
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	20 303 203	26 307 422	6 004 219
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2020.12.31.	2021.12.31.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	14 944 087	19 404 098	4 460 011
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 728 666	1 356 350	-372 316
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	5 084 832	8 475 400	3 390 568
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	7 164 366	7 675 234	510 868
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	966 223	1 897 114	930 891
	VII. Kötelezettségek devizában	4 050 607	5 917 948	1 867 341
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 161 653	578 047	-583 606
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	164 359	211 592	47 233
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	2 724 595	5 128 309	2 403 714
4.13.	VIII. Céltartalék	1 009	1 111	102
	IX. Banküzem egyéb forrásai	132 379	120 184	-12 195
4.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	62 428	65 179	2 751
4.15.	XI. Saját tőke	1 112 693	798 902	-313 791
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	202 909	208 333	5 424
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	654 452	68 044
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	-16 789	-74 741
	6. Tárgyévi eredmény	255 424	-57 094	-312 518
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	20 303 203	26 307 422	6 004 219

Budapest, 2022. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2020	2021	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	55 805	136 866	81 061
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	8 064	66 970	58 906
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	22 321	38 203	15 882
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	8 318	21 643	13 325
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	17 102	10 050	-7 052
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	299 503	204 623	-94 880
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	77 781	54 131	-23 650
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-40	-40	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	221 762	150 532	-71 230
4.19.	III. Deviza-árfolyamváltásból származó bevételek	294 151	153 119	-141 032
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	14 936	9 837	-5 099
4.21.	V. Egyéb bevételek	23 189	27 458	4 269
	1. Jutalékbevételek	1 358	1 593	235
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 961	3 533	1 572
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	19 870	22 332	2 462
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	556	156	-400
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	209	494	285
4.24.	VIII. Banküzem bevételei	278	240	-38
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	688 627	532 793	-155 834
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2020	2021	Eltérés
1	2	3	4	4-3
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	45 172	206 829	161 657
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	6 249	23 252	17 003
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	30 015	158 347	128 332
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	53	700	647
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	8 855	24 530	15 675
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	269 475	207 181	-62 294
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-2 425	-3 190	-765
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-177	-507	-330
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 713	-390	-4 103
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	268 364	211 268	-57 096
4.19.	XII. Deviza-árfolyamváltásból származó ráfordítások	8 002	6 898	-1 104
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	10 989	12 427	1 438
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	9 815	34 870	25 055
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	5 108	7 718	2 610
	1. Jutalékráfordítások	1 842	2 367	525
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 266	5 351	2 085
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	862	258	-604
4.13.	XVII. Értékvesztés	34 954	58 430	23 476
4.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	48 826	55 276	6 450
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	433 203	589 887	156 684
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	255 424	-57 094	-312 518

Budapest, 2022. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő ártértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelései és kötelezettségei ártértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatahoz kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,

- a napi ártértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységéből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegén kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegén kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2022. január 21. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNBtv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős miniszternek (pénzügyminiszternek) egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza magyar és angol nyelven. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNBr. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Molnár Gábor (Deloitte Kft.), kamarai tagsági száma: 007239.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, regisztrációs száma: 194599.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönböt az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -veszteségként kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP, NHP+ és NHP ZOP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönböt az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -veszteségként kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNBtv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket — az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően — minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat — az állampapírok, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével — a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírok (jelzáloglevelek, vállalati kötvények) minősítése portfólióként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósan mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredmény sorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint a fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkezett. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbség a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyam-nyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgy napja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leirtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettséggként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (például adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

Megnevezés	százalék 2021.12.31.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek (gépkocsik)*	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	20
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mívtárból adódóan évről évre nő (például telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2021. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2021-ben az MNB-nek 57,1 milliárd forint vesztesége keletkezett. A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítására hozott intézkedések fenntartása, majd a gazdaság újraindítása érdekében szükséges lépések alkalmazása fordulatot hozott a jegybanki mérleg alakulásában. A jegybank kamateredménye a preferenciális betétek sávós kamatozása és a tartósan emelkedő infláció leszorítása érdekében tett kamatemelések következtében veszteségbe fordult. A legjelentősebb eredménytétel továbbra is a devizaárfolyam változásából származó nyereség volt, de a növekvő kamat- és kamatjellegű veszteségre, az MNB működtetésével kapcsolatos ráfordításokra és az értékvesztésre már nem nyújtott fedezetet. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2021. december 31-én 26 307,4 milliárd forint volt, ami 2020 végéhez képest 6004,2 milliárd forintos (mintegy 30 százalékos) bővülést jelent.

Eszközoldalon az arany- és devizatartalék növekedése és az eszközvásárlások (állampapírok, állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények, jelzáloglevelek és vállalati kötvények vásárlása) mellett az NHP hitelek további emelkedése és a fedezett hitelek nyújtása járultak hozzá a mérlegfőösszeg bővüléséhez. Forrásoldalon legnagyobb mértékben a bankok forintbetétei emelkedtek, azon belül is az egyhetes betétek. A devizaforrások állománya a nemzetközi szervezetektől (BIS és EKB) év végén lehívott repók következtében, valamint az IMF SDR-allokációjához köthetően jelentősen megemelkedett, amit az ÁKK devizabetéteinek – törlesztésekhez, illetve konverziókhöz kapcsolódó – csökkenése mérsékelte. Növelte a mérlegfőösszeget a decemberben kibocsátott kéthetes diszkontkötvények állománya, és bővült a forgalomban lévő készpénz állománya is. A költségvetés forintbetét állománya csökkent, és alacsonyabb lett a jegybank saját tőkéje is, amelynek változása alapvetően az osztalékfizetésből és a 2021. évi veszteségből adódott.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény a 2020. évi 40,7 milliárd forint nyereség után 72,5 milliárd forint veszteségbe fordult 2021-ben. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény 70 milliárd forint veszteséget mutatott, az előző évhez képest 80,6 milliárd forinttal romlott. A dinamikusan bővülő kamatozó forintkötelezettségek, a preferenciális betétek sávós kamatozása, valamint az alapkamat 0,6 százalékról 2,4 százalékra történő többlépcsős emelése egyaránt a bankok forintbetétei után fizetett kamatok emelkedését eredményezték. Ezt a hatást csak részben tudta mérsékelni az, hogy az eszközvásárlási programokhoz köthetően a forint kamatbevételek is növekedtek. A deviza kamat- és kamatjellegű veszteség

2,6 milliárd forint volt, 32,6 milliárd forinttal maradt el a 2020. évi nyereségtől. Ennek oka egyrészt, hogy a nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek elmaradtak az egy évvel korábbi szinttől, másrészt a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye is csökkentette.

2021-ben továbbra is meghatározó eredménytétel volt a devizaárfolyam-változásból származó eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség 2021-ben 146,2 milliárd forintot tett ki, a 2020. évi kimagasló szinthez képest 139,9 milliárd forinttal csökkent. Ehhez az ÁKK adósságkezelési műveleteit lekövető – a korábbinál alacsonyabb – konverziós mennyiség, valamint a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltéréseinek csökkenése egyaránt hozzájárultak.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 3.12. fejezetét.

4.3. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	1 954	175 623	173 669
	5 éven túli lejáratú államkötvények	1 111 673	3 127 146	2 015 473
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	1 113 627	3 302 769	2 189 142

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor egyenlege 2021. év végére 3302,8 milliárd forintra nőtt. A növekedés mögött a 2020-ban induló állampapír-vásárlási programból eredő és 2021. december közepéig tartó folyamatos beszerzések álltak, amikor a Monetáris Tanács a program lezárásáról döntött. A portfólióban lévő fix kamatozású, jellemzően hosszú lejáratú állampapírok állománya 2020 végéhez képest névértéken – a vásárlások és az év végi, ÁKK általi visszavásárlás eredőjeként – összességében 2273,4 milliárd forinttal emelkedett, a kapcsolódó bekerüléskori pozitív árfolyam-különbözet 45,1 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A visszavásárolt portfólió részét képezte a változó kamatozású, 39,2 milliárd forint névértékű Államadóssági Kötvény. A 2021. december 31-én állományban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú.

4.4. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2020 végén, sem 2021 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizawap-ügyletek nettó egyenlege kötelezettség jellegű volt, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél kerül bemutatásra (lásd 4.5. pont).

4.5. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

Központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	1 727 352	1 355 080	-372 272
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	404	234	-170
	Közszektor azonnali számla	852	978	126
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	1 728 666	1 356 350	-372 316

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 372,3 milliárd forinttal mérséklődött. A változás alapvetően a KESZ állományában következett be, amelynek alakulását költségvetési és finanszírozási folyamatok magyarázzák.

Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	1 012 114	345 521	-666 593
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	149 539	232 526	82 987
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	1 161 653	578 047	-583 606

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2021. december 31-én 578 milliárd forint volt, ami 583,6 milliárd forinttal lett alacsonyabb a 2020 végi állományhoz képest. Az állami devizabetétek állományának 666,6 milliárd forintos csökkenését az ÁKK adósságkezelési műveletei indokolták. A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között továbbra is csak az euro/dollár kamatozó devizaswap-ügyleteknek volt nyitott állománya.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	– 1 éven belüli	1 072 851	345 521	-727 330
	– 1–5 éves	63 365	191 070	127 705
	– 5 éven túli	25 437	41 456	16 019
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	1 161 653	578 047	-583 606

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	-615 039	1 946 419	2 561 458
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-1 161 653	-578 047	583 606
	Összesen	-1 776 692	1 368 372	3 145 064

4.7. HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 152 180	2 865 189	713 009
	Jelzáloglevelek	682 879	671 415	-11 464
	Fedezett hitelek	2 263 480	2 623 373	359 893
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	49 142	153 005	103 863
	Egyéb hitelintézeti követelések	5 378	5 252	-126
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	5 153 059	6 318 234	1 165 175
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-8 549	-8 478	71
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	5 144 510	6 309 756	1 165 246

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2021. december végén 6309,8 milliárd forint volt, ami 1165,2 milliárd forint növekedést jelentett 2020 végéhez képest. A 20 százalékot meghaladó nagyságú változás továbbra is a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak enyhítésére – még 2020 folyamán – indított jegybanki eszközök igénybevételéhez volt köthető, annak ellenére, hogy 2021 utolsó harmadában a jegybank több válságkezelő eszköz lezárásáról döntött. Legnagyobb mértékben (713 milliárd forinttal) az NHP-hitelek állománya változott 2021 során. A szeptember végén lezárásra került NHP Hajrá 2021 végi állománya – az évközi igénybevételek hatására – összesen 880,8 milliárd forinttal volt magasabb a 2020 végénél. Az MNB Zöld jegybanki eszköztár-stratégiájának részeként októberben elindította az NHP Zöld Otthon Programot, amely eszközből év végéig 7,3 milliárd forint igénybevétel történt. A fennmaradó 175,1 milliárd forint negatív különbözet lejáratokból adódott. 2021. július végével a hosszú lejáratú fedezett hiteleszköz alkalmazását is megszüntette az MNB, a hitelek állománya addig folyamatosan bővült, majd az év hátralévő részében az akkori 2623,4 milliárd forint maradt.

A jegybank Zöld jelzáloglevél-vásárlási program elindításáról döntött, amelynek keretében 2021. augusztus elejétől, a nemzetközi standardoknak megfelelő zöld minősítéssel rendelkező fix kamatozású, forintban denominált, legalább 5 éves eredeti futamidővel kibocsátott jelzálogleveleket vásárol az elsődleges és másodlagos piacokon. Továbbá ismét elérhetővé vált a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség is. A Zöld program keretében vásárolt jelzáloglevelek és a lejárat állományok megújításából eredő jelzáloglevelek csak részben tudták mérsékelni a lejáratokból adódó állománycsökkenést, így összességében 11,5 milliárd forinttal lett alacsonyabb a jelzáloglevelek állománya az előző év végéhez képest. Az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvényekből 2021 folyamán 103,9 milliárd forint értékben vásárolt az MNB. Az egyéb hitelintézeti követelések sor a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések állományát tartalmazza.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.12.31.	
– lejárt	5 378	5 252	-126
– 1 éven belüli	157 066	196 698	39 632
– 1–5 éves	3 772 111	4 514 839	742 728
– 5 éven túli	1 218 504	1 601 445	382 941
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	5 153 059	6 318 234	1 165 175

Hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	1 860 596	1 369 371	-491 225
	Egynapos betétek	84 742	570 690	485 948
	Egyhetes betétek	3 049 000	6 447 280	3 398 280
	Azonnali számla	90 494	88 059	-2 435
VI.2.	Hitelintézetek betétei	5 084 832	8 475 400	3 390 568

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású vagy az alapkamattól független, sávós kamatozású forintlikviditást lekötő eszközök jelennek meg, melyek mindegyike éven belüli lejáratú volt. A betétek állománya 67 százalékkal nőtt 2020 végéhez képest, 2021. december 31-én 8475,4 milliárd forint volt az egyenleg. A növekedésben meghatározó volt az egyhetes betétek alakulása, 2021 végére 6447,3 milliárd forintra futott fel az állomány. Az egynapos betétek állománya 486 milliárd forinttal emelkedett ugyanezen időszak alatt. Hasonló mértékben, de ellentétes irányban változott a hitelintézeti bankszámlabetétek állománya, 2021. év végére 491,2 milliárd forinttal csökkent. Ezen belül a preferenciális betétek állománya 238,8 milliárd forinttal, a kötelező tartalékot és a marginbetéteket tartalmazó bankszámlabetétek együttes állománya 252,4 milliárd forinttal lett alacsonyabb.

4.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	59 678	-2 165 644	-2 225 322
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-100 580	-174 869	-74 289
	Összesen	-40 902	-2 340 513	-2 299 611

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 2299,6 milliárd forinttal 2340,5 milliárd forintra emelkedtek 2021 végére. A változás csaknem teljes egészében a nettó forintkötelezettségeknél következett be (lásd 4.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizakötelezettségek 2020. év végéhez képest 74,3 milliárd forinttal emelkedtek, 2021. december 31-én 174,9 milliárd forintot mutatott az állományuk. Ezen belül a hitelintézeteknél elhelyezett devizabetétek csökkenése és a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett devizabetétek növekedése rontotta, amíg a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása valamelyest javította a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	– 1 éven belüli	44 922	20 306	-24 616
	– 1–5 éves	284	4 209	3 925
	– 5 éven túli	18 573	12 208	-6 365
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	63 779	36 723	-27 056
	– 1 éven belüli	164 359	211 592	47 233
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	164 359	211 592	47 233
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-100 580	-174 869	-74 289

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Aranykészlet	570 550	1 799 194	1 228 644
	IMF szabad kvóta	128 159	137 296	9 137
	Devizabetét	3 161 631	4 044 768	883 137
	Deviza-értékpapírok	8 412 142	8 143 037	-269 105
	Deviza-repoügyletek állománya	1 457	16 839	15 382
II.1.	Arany- és devizatartalék	12 273 939	14 141 134	1 867 195

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2021. december 31-én 14 141,1 milliárd forint volt, ami 1867,2 milliárd forinttal haladta meg az előző évi állományt. A tartalék állományát növelték az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, az IMF által augusztusban végrehajtott SDR-allokáció, az állami devizakötvény kibocsátások, valamint a keresztárfolyamok változása. A 2021 végén meghirdetett euro-likviditást nyújtó swaptenderek és lehívott repomegállapodások értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására. Ezzel szemben az ÁKK adósságtörlesztési célú kifizetései, a MÁK devizakiadásai, valamint a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó devizaswapok lejáratára miatt csökkent a tartalék állománya. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 4,7 milliárd euróval 38,3 milliárd euróra emelkedett 2021. december 31-re. Az MNB háromszorosára növelte Magyarország aranytartalékát 2021 során.

A deviza-értékpapírok 2021. december 31-i állományából 949,2 milliárd forint értéket (összesen 11,7 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	595 313	1 440 453	845 140
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-41 181	-99 190	-58 009
I.3.	Egyéb forintkövetelések	554 132	1 341 263	787 131

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2021. december 31-én 1440,5 milliárd forintot mutatott, aminek 99 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanki értékpapír-vásárlások alkották. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 9,6 milliárd forint volt az év végén, amelynek 97,7 százalékára – az MNB minősítési szabályzatának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forintkövetelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 6,9 százalékos mértéket jelent. Az MNB által munkavállalóknak nyújtott kamatkedvezményes lakáskölcsönök és személyi kölcsönök együttes állománya 6 milliárd forint volt 2021 végén.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	702 705	747 072	44 367
	Külföldi fedezeti ügyletek*	87 396	6 806	-80 590
	Egyéb	491	917	426
II.4.	Egyéb devizakövetelések	790 592	754 795	-35 797

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 6,4 százalékos gyengülése miatt emelkedett. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

4.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	954 119	1 085 372	131 253
	MNB által kibocsátott kötvény	0	796 000	796 000
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	9 505	13 586	4 081
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 452	1 329	-123
	Egyéb kötelezettségek	1 147	827	-320
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	966 223	1 897 114	930 891

Az egyéb betétek és kötelezettségek állománya 930,9 milliárd forinttal 1897,1 milliárd forintra nőtt 2021. december 31-re. A változásban meghatározó szerepe volt a decemberben kibocsátott – eseti jellegű és rövid futamidejű – jegybanki diszkontkötvénynek, amellyel a pénzügyi rendszerben lévő likviditás hatékony sterilizációját támogatja az MNB. Ezen túl a belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek állománya is növelte az egyéb forintkötelezettségek teljes állományát.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Passzív repoügyletek	1 398 448	2 952 000	1 553 552
	IMF-betétek	1 127 152	2 047 309	920 157
	Külföldi betétek	118 298	72 947	-45 351
	Külföldi fedezeti ügyletek*	79 997	56 033	-23 964
	Egyéb kötelezettségek	700	20	-680
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 724 595	5 128 309	2 403 714

* A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2403,7 milliárd forinttal 5128,3 milliárd forintra emelkedett 2021. december 31-re. A változás nagyobb része a nemzetközi szervezetektől (BIS és EKB) történt repolehívásokhoz kapcsolódott, amelyek összértéke 2021 végén 2952 milliárd forint volt (1553,6 milliárd forinttal több, mint 2020 végén), és mindössze néhány napig állt fenn. Az IMF-betétek állománya 920,2 milliárd forinttal emelkedett nagyobb részt az SDR allokáció (lásd következő tábla), kisebb részt az árfolyamváltozás miatt. A külföldi betétek állományának 45,4 milliárd forintos csökkenése alapvetően a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának visszaesésével magyarázható. A külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség jellegű egyenlege 24 milliárd forinttal csökkent.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	– 1 éven belüli	2 265 205	3 797 555	1 532 350
	– 1–5 éves	17 762	29 731	11 969
	– 5 éven túli	17 180	1 614	-15 566
	– lejárat nélküli	424 448	1 299 409	874 961
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	2 724 595	5 128 309	2 403 714

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által végrehajtott SDR-kihelyezésekből (SDR allokációkból) származó forrásokat foglalja magába. A 2009. évi 991,1 millió SDR kihelyezés 2021 augusztusában 1859,4 millió SDR-rel bővült. A növekedés további része árfolyamváltozással magyarázható.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.12.31.	
- EUR	1 572 780	3 040 873	1 468 093
- USD	-74 786	-15 876	58 910
- JPY	60 614	0	-60 614
- SDR	521 070	1 441 195	920 125
- Egyéb	564 920	606 084	41 164
Egyéb devizakötelezettségek	2 644 598	5 072 276	2 427 678

Az egyéb soron szereplő 606,1 milliárd forintos 2021. december 31-i állomány nagyobb részét az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (43,7 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (11,7 milliárd forint külföldi és 204,1 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2020.12.31.	21 257	667	14 753	19 889	11 456	245	1 402	69 669
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 979	1 301	897	10 114	42	3	-735	13 601
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás								0
Selejt	-9	-4	-4	-522			-12	-551
Eladás				-6				-6
Térítés nélküli eszközátadás				-571	-6			-577
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-5			-54				-59
2021.12.31.	23 222	1 964	15 646	28 850	11 492	248	655	82 077
Értékcsökkenés részletezése								
2020.12.31.	15 514	0	6 115	12 256	0	0	0	33 885
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	2 272		442	2 955				5 669
Átsorolás miatti növekedés	1							1
Állományból történő kivezetés	-14		-4	-1 129				-1 147
Átsorolás miatti csökkenés				-1				-1
2021.12.31.	17 773	0	6 553	14 081	0	0	0	38 407
Nettó érték								
2020.12.31.	5 743	667	8 638	7 633	11 456	245	1 402	35 784
2021.12.31.	5 449	1 964	9 093	14 769	11 492	248	655	43 670
Változás	-294	1 297	455	7 136	36	3	-747	7 886

Az állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó könyv szerinti értéke 2021. december 31-én 56 millió forint volt. A berendezések állományát legjelentősebben az új ingatlanok informatikai hálózatának kiépítése és az egyéb informatikai eszközök beszerzése növelte, valamint a költöztetések miatt feleslegessé vált irodai berendezések, számítástechnikai eszközök karitatív célú átadása, illetve selejtezése csökkentette.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2020.12.31.	2021.12.31.	2020.12.31.	2021.12.31.	2020	2021
BIS	1,43	1,43	8 846	9 385	0	1919
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 296	2 320	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	17	17	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			11 159	11 722	0	1919

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2021. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	298 518	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	2 159 988	21,4394
Eesti Pank	24 800	23 082	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	138 751	1,3772
Bank of Greece	217 767	202 676	2,0117
Banco de España	1 049 820	977 069	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 673 514	16,6108
Banca d'Italia	1 495 637	1 391 992	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	17 631	0,1750
Latvijas Banka	34 304	31 927	0,3169
Lietuvos banka	50 953	47 422	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	26 991	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	8 594	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	480 188	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	239 822	2,3804
Banco de Portugal	206 054	191 775	1,9035
Banka Slovenije	42 391	39 453	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	93 837	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	150 508	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 803 826	8 193 738	81,3286
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Hrvatska narodna banka	71 391	2 677	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	2 021 181	75 794	18,6714
Összes NKB	10 825 007	8 269 532	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2021. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,3 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2020.12.31.	2021.12.31.	2020.12.31.	2021.12.31.	2020	2021
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	690	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	1 317	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	100,0	132 008	162 302	0	0
MNB-EduLab Kompetencia Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	-	100,0	-	280	-	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	81,4	81,4	11 555	11 555	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	7	10	0	0
Befektetések összesen			173 495	204 072	690	0

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2021.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	2 623
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,8	2 623
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	4

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. A társaság kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság meghatározó a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is. 2021-ben is kiemelt prioritást jelentett az MNB által megrendelt bankjegyek gyártása, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonsági alappapír gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegypapírok előállítását. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyek alappapírjait, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit. A koronavírus-járvány és a kihirdetett veszélyhelyzet korlátozásai miatt a belföldi csökkenő megszemélyesített okmány igények és az export megrendelések fokozatos növekedése jellemezte a 2021-es évet. A lejárt, de még megújítandó okmányok pótlását továbbra is kiemelt feladatnak tekintik a társaságok.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzermék előállítását. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket is gyárt, 2019 óta gyártója a Köztársasági Elnöki Hivatal megbízásából a nemzeti kitüntetéseknek is. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékérméknek, értékesít gyűjtői célú bankjegyeket, saját kibocsátású érmekeket, forgalmi érme-sorokat és egyéb csomagolt érmeket, valamint import befektetési-arany termékeket. 2020-ban lezárult a tulajdonosi stratégiában előirányzott beruházási program, amelynek eredményeként a legkorszerűbb szerszám- és verőüzemi technológiák kerültek beüzemelésre. A társaság 2021-től új, 2025-ig szóló tulajdonosi stratégia mentén folytatja tevékenységét. Igazodva a tulajdonos környezetvédelmi stratégiájához, a társaság megkezdte a felkészülést az ISO 14 001 környezetirányítási rendszer stratégiai időszak végéig történő bevezetésére. Az MNB emlékérmek-kibocsátási programja keretében a tervezett 16 tematikával szemben rekordszámú (19) kibocsátás jelent meg, a meghirdetett összesen 234 500 darab érme több mint 95 százaléka a tárgyévben értékesítésre került.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését,

közreműködik a pénzügyi szervezetek szanalási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztosi feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztosi kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztosi kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – a PSFN Kft. végzi el a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe, illetve a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerüljenek, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrzésvédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzszállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl – személy- és vagyonőrök biztosításával – őrzésvédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát a jegybank részére, kiegészítve azt a biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kísérési feladataival. Az MNB–Biztonsági Zrt. az őrzésvédelmi tevékenységhez, illetve a jegybankban ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődően értékelőelemzői és tanácsadói, valamint a megelőzési feladatokhoz kapcsolódó felkészítési tevékenységet végez. Ezen túlmenően az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt, valamint ellátja a recepció és telefonközpont üzemeltetési feladatokat és az MNB leányvállalatainak egyes élőerős, fizikai és információbiztonsággal kapcsolatos feladatait. Az MNB–Biztonsági Zrt. munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat is biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére. Az MNB–Biztonsági Zrt. ezeken túlmenően harmadik fél számára szolgáltatást nem végez.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése a 2020. március 2-án sikeresen elindult azonnali fizetési rendszer volt, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi belföldi forintátutalások. Az azonnali fizetési szolgáltatás sikeres elindulásával új időszámítás kezdődött a hazai pénzforgalomban. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság tulajdonában áll a Bölcs Vár, az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, az MNB Budai Központ, valamint az Optimum–Gamma Ingatlanbefektetési Kft. üzletrészen keresztül a balatonakarattyai MNB Képzési, Szabadidő- és Sportközpont. Az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum esetében ingatlanfejlesztési beruházás keretében sor került az ingatlan felújítására, irodai és múzeumi tér, illetve mélygarázs kialakítására. Az MNB Budai Központban a Szabadság téri épület állománya látja el munkáját a Székház rekonstrukciójának idején. Az MNB Képzési, Szabadidő- és Sportközpont jelenleg építés alatt van. A több lépésben végrehajtott, összesen 30,3 milliárd forintos évközbéli tőkeemelés hatására a befektetés könyv szerinti értéke 162,3 milliárd forintra emelkedett 2021. december 31-re. A tőkeemelések az ingatlanberuházásokkal összefüggő vásárlásokhoz és fejlesztésekhez, valamint az épületekben helyet kapó műalkotások beszerzéséhez biztosítottak forrást. 2022. év elején 1,6 milliárd forintos tőkeemeléssel finanszírozva megvásárlásra került a Burg Hotellel rendelkező Optimum–Omega Ingatlanbefektetési Kft. üzletrésze.

Az **MNB–EduLab Kompetencia Központ Kft.** az MNB 2021. május 28-án alapított leányvállalata, amely egy digitális oktatási platform fejlesztési projekt bázisán jött létre. A társaság az alapító által megfogalmazott társadalmi felelősségvállalási célok megvalósításában való hatékony közreműködést helyezi feladatai középpontjába. Az MNB–EduLab Kft. a „beconomist”

projekt keretein belül edukatív jellegű videó tartalmakat fejleszt, valamint szolgáltat egy dedikált platformon. Emellett a társaság tevékenysége egyéb tartalomfejlesztési projektekkel, további oktatásfejlesztést célzó feladatokkal is bővült. Az MNB–EduLab Kft. 2022. február 22-től a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont fenntartója. Az MNB–EduLab Kft. a jövőben az MNB, illetve leányvállalatai részére nyújtható átfogó szervezetfejlesztési–oktatási szolgáltatások körének bővítését, továbbfejlesztését tervezi. Ennek keretében a társaság igényfelmérést végez, tananyagot szerez be és értékesít tovább, oktatásszervezési tevékenységet lát el, illetve javaslatot ad a megrendelőnek a tananyagok szervezeti tudásba való beépítésére.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a magyar tőkepiac fejlesztése és a megfelelő méretű, illetve hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. 2021 folyamán a BÉT új stratégiát fogadott el a 2021–2025 közötti időszakra vonatkozóan, amelynek fő elemei: a BÉT tőzsdei bevezetése, a jövedelmezőség fókuszba helyezése (megfelelő leányvállalati stratégia, új üzletágak azonosítása, ESG szempontok beépítése a működésbe), az alap üzletágakban rejlő növekedési potenciál kiaknázása, illetve az üzleti stratégia megvalósítását támogató, biztonságos IT működés megteremtése. A BÉT tőzsdei bevezetése – sok egyéb pozitív hatás (hatékonyság, átláthatóság, széles tulajdonosi kör, forrásbevonási lehetőségek, marketing-elem) mellett – az MNB mint főtulajdonos stratégiai céljainak egyik kulcsfontosságú eleme, amellyel új befektetőket kíván vonzani a magyar és a regionális tőkepiacok sikere érdekében. 2021 során a vállalati kötvénypiacon látványos volt a fejlődés. A BÉT két indexből álló vállalati kötvényindex-családot indított, és az ÁKK a Magyarország által külföldön, euróban kibocsátott összes államkötvényt bevezette a Xbond piacra. Májusban megtörtént az első ipari termelő vállalat zöld kötvény-kibocsátása Magyarországon, majd júniusban egy újabb zöld kötvény bevezetésével már 50-re emelkedett a 2019-ben az MNB Növekedési Kötvényprogramjához kapcsolódóan indított XBond piacon kereskedhető vállalati kötvények száma. Az év második felében a részvények Xtend piaca három új kibocsátóval bővült. Emellett tovább bővült az ELITE program, amelyben már 50 vállalat vesz részt. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal bír, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet. A BÉT Budapest Institute of Banking Zrt. nevű leányvállalata 2021 során értékesítésre került.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság 2020 decemberében az MNB-től megkapta a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedélyét. A KELER még korábban, 2017 elején csatlakozott az EKB által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-kiegyenlítési platformhoz, amelynek célja a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tétele. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S előnyeit, folyamatban van a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) megvalósítása, amelynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája. A KSZP első fázisa 2021 végén élestedt, modernizálva az értékpapír-kiegyenlítés alapfolyamatát és nyomon követésének módját, valamint az értéktári törzsadatok, riportok és díjak kezelését.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el. Az MNB nyilvántartásaiban a KELER KSZF Zrt.-ben való tulajdonrész könyv szerinti értéke 2021. december 31-én a társaság minősítése miatt 10 millió forinttal emelkedett.

A kapcsolt felek felé történő számlázás piaci alapon, illetve az önköltség figyelembevételével, a díjelszámolás az érvényes hatósági díjtarifa (MNB-rendelet, hirdetmény) alapján történik.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	7 060	1 277	20 164
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 073	526	3 908
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 066	212	-52	1 226
GIRO Zrt.	7 496	10 371	14	17 881
MNB-Ingatlan Kft.	14	161 094	626	161 734
MNB-EduLab Kompetencia Kft.	50	230	-80	200
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	7 593	586	8 720
KELER Zrt.	4 500	20 610	1 521	26 631
KELER KSZF Zrt.	2 623	6 425	407	9 455

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2021.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	136	615
Magyar Pénzverő Zrt.	14	21
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	0	1 033
MNB-Biztonsági Zrt.	12	276
GIRO Zrt.	0	10
MNB-Ingatlan Kft.	1 541	700
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	1
KELER Zrt.	20	32
KELER KSZF Zrt.	5	0
Összesen	1 728	2 688

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel és az MNB-Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés teljesen, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni követelés nagyrészt a társaság által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott. Az MNB-Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérlethez köthető óvadék, a KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket tartalmazza.

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel és a Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek, illetve forgalmi és emlékérmék kiszámlázásából származik. A PSFN Kft.-vel szembeni kötelezettség a társaság 2022-es éves működésére elfogadott támogatási összeget tartalmazza, amely 2022 januárjában került pénzügyi rendezésre és ráfordításként elszámolásra.

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek jellemzően rövid lejáratúak. Ettől eltérően a KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelések az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn, továbbá az óvadékkövetelések, illetve a leányvállalatok munkavállalóinak lakáscélú kölcsöneihez fűződő követelések a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	Évközi változások		2021.12.31.
		Értékesítés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékesítés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	8 549	3	-74	8 478
I.3.	Egyéb forintkövetelések	41 181	58 427	-418	99 190
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	3 119		-2	3 117
III.	Egyéb követelések	71			71
VIII.	Függő kötelezettségek	1 009	258	-156	1 111
	- peres ügyek	832	106	-112	826
	- NHP+ konstrukció	133			133
	- egyéb célú származékos ügyletek	44	152	-44	152
	Összesen	53 929	58 688	-650	111 967
	Céltartalék, értékesítés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		58 688	-650	58 038

A céltartalék és értékesítés összesített állománya az év közbeni növekedés hatására 112 milliárd forintot tett ki 2021. december 31-én.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérlegsorok) kapcsolódóan összesen 58 milliárd forintos értékesítésképzés történt 2021-ben a monetáris politikai célú értékpapírok bővülő állománya következtében.

A befektetett pénzügyi eszközökre képzett értékesítés állományára nem volt számottevő hatással a KELER KSZF Zrt.-hez kapcsolódó értékesítés visszaírása.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre megképzett céltartalék-állomány 2021. év végén közel változatlan szinten maradt a 2020. év végi állományhoz képest.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében az év végén nyitott ügyletek negatív piaci értékéhez 0,2 milliárd forint céltartalék-állomány kapcsolódott.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2020.12.31.	2021.12.31.	
	Bankügyletek miatt	138 209	155 515	17 306
	Belső gazdálkodás miatt	2 984	3 662	678
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	141 193	159 177	17 984
	Bankügyletek miatt	61 943	64 479	2 536
	Belső gazdálkodás miatt	485	700	215
X.	Passzív időbeli elhatárolások	62 428	65 179	2 751

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	2021.12.31.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	202 909	208 333	5 424
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	654 452	68 044
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	-16 789	-74 741
XI.6.	Tárgyévi eredmény	255 424	-57 094	-312 518
XI.	Saját tőke	1 112 693	798 902	-313 791

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 5,4 milliárd forintos növekedése a 2020. évi 255,4 milliárd forint nyereség átvezetésének, valamint az MNB igazgatósága által jóváhagyott 250 milliárd forint osztalék – költségvetés részére történő – áprilisi befizetésének különbségéből adódott.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

4.16. KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2020.12.31.	2021.12.31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	586 408	654 452	68 044
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	57 952	-16 789	-74 741
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	644 360	637 663	-6 697

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint hivatalos árfolyamának 2020. év végéhez képest bekövetkezett gyengülése a kiegyenlítési tartalék növekedésének irányába hatott, amelynek egyenlege 68 milliárd forinttal 654,5 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállalt, amelynek hivatalos árfolyama 369 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 344,36 forint/euro volt 2021. december 31-én.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2021. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 16,8 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2020.12.31.			2021.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 639 105	2 639 105	69 792	2 659 054	2 659 054	-135 895
	- Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	21 263	1 099 617	1 099 617	-142 086
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	358 830	358 830	13 432	175 200	175 200	-14 587
2.	Futures ügyletek	109 331	22 263	-3	54 644	37 156	-328
3.	Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek	8 669 557	8 617 794	48 031	9 105 606	9 163 930	-99 418
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött forintlikviditást nyújtó devizaswapügylet	1 622 161	1 658 420	-47 508	518 904	528 777	-17 700
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött, euro likviditást nyújtó devizaswapügylet	1 098 676	1 089 970	8 927	1 989 648	1 984 640	6 226
4.	Kamatkozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 372 710	3 544 754	-217 374	2 945 305	3 059 273	-213 522
	- NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	129 511	110 636	22 271	106 386	89 956	29 513
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	14 790 703	14 823 916	-99 554	14 764 609	14 919 413	-449 163
6.	TBA ügyletek	191 077	41 863	705	252 224	14 235	87
7.	Futures ügyletek	94 084	0	-13	30 697	0	86
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	285 161	41 863	692	282 921	14 235	173
9.	Összesen (5+8)	15 075 864	14 865 779	-98 862	15 047 530	14 933 648	-448 990

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, amelyek a nettó devizapozíció részeként – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswap-ügyletek kicsit több mint felét teszik ki a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött ügyletek, amelyek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, az előző év végi állomány 2021. december 31-én változatlanul fennállt. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswap-ügyleteket, amelyek állománya lejáratok miatt csökkent.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli lejáratú ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várározásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – devizacsere-ügyletek. A forintlikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek, valamint az euro likviditást nyújtó devizaswap-ügyletek tendereit az MNB – monetáris politikai

célből – a likviditási folyamatok függvényében eseti jelleggel biztosítja a belföldi hitelintézetek részére. 2021. júniustól az MNB nem kötött forintlikviditást nyújtó devizaswap-ügyletet.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes, hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2021. december 31-én a kamatozó devizaswapok állományából 26 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáró tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 3 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli lejáratúak, a fedezeti ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Fedezeti célú származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.12.31.	
– 1 éven belüli	9 864 128	8 175 962	-1 688 166
– 1–5 év	3 676 762	5 477 024	1 800 262
– 5 éven túli	1 283 026	1 266 427	-16 599
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	14 823 916	14 919 413	95 497

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.12.31.	
NHP hitelkeret	301 685	642 776	341 091
Leányvállalati hitelkeret	1 031	1 939	908
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	133	0
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	1 563	1 567	4
Garanciák	1 822	1 994	172
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	2	-9
Összesen	306 245	648 411	342 166

Az NHP *fix* és az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségeként – mint hitelkeret – tartja nyilván.

A leányvállalat számára nyilvántartott hitelkeret a Pénzjegynyomda, a Pénzverő és az MNB–Biztonsági Zrt. részére munkavállalói lakáscélú hitelezésre szerződés szerint még rendelkezésre álló keretösszeget mutatja.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kvv-hitelekkel eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságvisszatérítést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2021-ben az állomány forint értékének növekedése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2020.12.31.	2021.12.31.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - elszámolóházon keresztül (garantált)	6 357	23 939	17 582
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - ügynökön keresztül (fedezettel)	216 668	270 257	53 589
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	18 987	22 543	3 556
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	205 179	253 816	48 637
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	205 179	253 816	48 637
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	1 412	16 328	14 916
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	1 394 246	2 953 651	1 559 405

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	4 240	46 908	42 668
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-7 557	-119 677	-112 120
(I.3.+II.1.+II.4.)— (X.3.+XI.3.)	Egyéb	82 333	75 464	-6 869
	Nettó kamateredmény	79 016	2 695	-76 321
	Forint-értékpapírok	-8 659	-21 275	-12 616
	Deviza-értékpapírok	-35 142	-38 965	-3 823
	Származékos ügyletek*	5 424	-14 976	-20 400
	Egyéb	22	0	-22
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-38 355	-75 216	-36 861
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	40 661	-72 521	-113 182

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2021-ben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 72,5 milliárd forint veszteség volt, ami a 2020. évi nyereséghez képest az eredmény 113,2 milliárd forintos csökkenését jelentette.

A nettó kamateredmény 2,7 milliárd forint nyereség volt, az előző évhez képest 76,3 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt mérsékeltek:

– a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 128,3 milliárd forintos növekedése a betétállomány emelkedése és a likviditást lekötő eszközök magasabb kamatozása miatt. Ez utóbbi az első félévben a sávós kamatozású preferenciális betétekkel, a második félévben az egyhetes betét emelkedő kamatával magyarázható;

– a devizatartalék után kapott, a 2020. évinél 23,7 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel, ami a devizahozamok alakulásával és a tartalék szerkezetének változásával függ össze;

– a központi költségvetés forintbetétei után fizetett, 17 milliárd forinttal magasabb kamat.

Az eredményt javították:

– a központi költségvetéstől származó, a 2020. évinél 58,9 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az államkötvény-állomány növekedéséhez köthetően (amit azonban 6,4 milliárd forinttal csökkentett az állampapírok – kamatjellegű eredményben elszámolt – amortizált nettó árfolyamvesztésének emelkedése);

– a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 15,9 milliárd forintos emelkedése a hosszú lejáratú, fedezett hitelek nyújtása és a jelzáloglevél-vásárlás hatására (ugyanakkor a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamvesztés 2021-ben az előző évhez képest 1,2 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben);

– az egyéb forintkövetelések utáni kamatbevételek 13,3 milliárd forintos emelkedése a Növekedési Kötvényprogram keretében vásárolt vállalati kötvények hatására (ezt a hatást mérsékelte azonban, hogy a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamvesztés 5 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben).

A nettó kamatjellegű eredmény – amely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 36,9 milliárd forinttal romlott.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020		2021	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	299 503	-22 803	204 623	-24 172
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	77 781	-6 765	54 131	-17 096
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-40	-40	-40	-40
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	221 762	-15 998	150 532	-7 036
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	45 172	-145	206 829	-34
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	30 015	-145	158 347	-34
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	269 475	-7 722	207 181	-5 411
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-2 425	-2 481	-3 190	-3 193
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-177	-178	-507	-507
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 713	-784	-390	-784
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	268 364	-4 279	211 268	-927

Megjegyzés: A táblázat csak a negatív kamattal érintett eredménykimutatás sorokat tartalmazza.

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az – állományhoz tartozó – eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein – negatív kamatláb alkalmazása miatt – keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozhatja az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2020	2021	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	23 611	19 646	-3 965
Kamatkozó devizaswapügyletek kamateredménye	-17 613	-21 816	-4 203
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-4 826	-10 864	-6 038
Futures ügyletek kamateredménye	-21	-8	13
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	-2 131	0	2 131
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	6 404	-1 934	-8 338
Származékos ügyletek nettó eredménye	5 424	-14 976	-20 400

A kamatswapok kamateredményének 4 milliárd forintos csökkenését az okozta, hogy a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek kamateredményének – az állományok egy részének lejáratára és a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása meghaladta a külföldi partnerekkel kötött kamatcsereügyletek kamateredményének növekedését.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. Az év során az ÁKK-val és a külföldi partnerekkel kötött ügyletek átlagos állománya egyaránt csökkent az előző évhez képest. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 21,8 milliárd forint veszteség volt, a 2020. évi veszteségnél 4,2 milliárd forinttal magasabb.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatráfordításuk összesen 6 milliárd forinttal emelkedett, ami a külfölddel kötött devizaswapok, illetve a hitelintézeteknek euro likviditást nyújtó devizaswap-ügyletek nettó kamatráfordításának növekedéséhez volt köthető.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj ráfordítását tartalmazza. 2021-ben nem volt ilyen ügylet.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 8,3 milliárd forinttal csökkent, a változás TBA-ügyletekhez, illetve egyéb célú kötvényfutures ügyletekhez köthető.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
	Jelzáloglevelek realizált árfolyamnyeresége	1	0	-1
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	14 935	9 837	-5 098
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	14 936	9 837	-5 099
	Magyar államkötvény realizált árfolyamvesztesége	0	20 803	20 803
	Vállalati kötvények realizált árfolyamvesztesége	0	8	8
	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	9 815	14 059	4 244
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	9 815	34 870	25 055
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	5 121	-25 033	-30 154

2021-ben a pénzügyi műveletek realizált vesztesége forint és deviza-értékpapírok eladásán keletkezett a forint- és dollárhozamok emelkedéséhez köthetően. A pénzügyi műveletek eredményét egyedi tranzakció, az ÁKK által – a papírok bevonása céljából – kezdeményezett állampapír-visszavásárlás is befolyásolta, ami az állampapírpiacot nem érintette. Az eredmény a 2020. évi nyereséghez képest 30,2 milliárd forinttal csökkent.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2020	2021
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	286 149	146 221
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	398 607	68 044
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	684 756	214 265

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.
 ** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI. 4. mérlegsor)

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2021-ben 214,3 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 146,2 milliárd forint nyereséget realizált, amíg 68 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot növelte. A devizaeladások 2021-ben nagyrészt az ÁKK adósságkezelési műveleteihez kapcsolódtak.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.16. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
	Bankjeggyártási költség	6 261	7 582	1 321
	Forgalmiérme-verés költsége	3 959	3 512	-447
	Emlékérmeverés költsége	769	1 333	564
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	10 989	12 427	1 438

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2021-ben 12,4 milliárd forint volt, ami az előző évhez viszonyítva 1,4 milliárd forintos növekedést jelent.

A bankjeggyártási költség 2021-ben 7,6 milliárd forintot tett ki, 2020-hoz képest 1,3 milliárd forinttal növekedett a gyártási volumen növekedése miatt. A forgalmiérme-gyártás költsége 3,5 milliárd forint volt, 0,5 milliárd forinttal elmaradt az előző évi értéktől. A változás a pandémia következtében a forgalmi érmék iránti csökkenő keresletnek köszönhető, ami a gyártási mennyiségre is hatással volt.

Az emlékérme gyártás költsége 2021-ben 1,3 milliárd forint volt, 0,6 milliárd forinttal haladta meg a 2020. évi értéket. A 2020. évi kibocsátási programban három olyan nemzetközi esemény is szerepelt, amelyek megrendezését a koronavírus-járvány miatt 2021-re átütemezték. A kibocsátott emlékermék mennyiségének és a nyersanyagáraknak az emelkedése egyaránt hozzájárult a költségek növekedéséhez.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1 358	1 593	235
XV.1.	Jutalékráfordítások	1 842	2 367	525
	Jutalékeredmény összesen	-484	-774	-290
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	1 961	3 533	1 572
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 266	5 351	2 085
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 305	-1 818	-513
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	19 870	22 332	2 462
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	18 081	19 740	1 659

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, az értékpapír-forgalmazási költségeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A fizetési- és számlaforgalomhoz kötődő jutalékbevételek 2021-ben a magasabb díjtételek következtében emelkedtek, amíg a jutalékráfordítások növekedését nagyjából a letétkezelői és a nostroszámla-vezetési díjak, valamint a KELER-nek fizetett értékpapír-forgalmazási díjak emelkedése okozta a kezelt állományok és tranzakciók növekedése miatt.

A jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
	Részesedések osztaléka	690	1 919	1 229
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	879	1 466	587
	Pénzügyi támogatások visszautalása	139	78	-61
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	24	26	2
	Egyéb bevétel	229	44	-185
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	1 961	3 533	1 572
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	792	1 393	601
	Pénzügyi támogatások	2 435	3 811	1 376
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	7	44	37
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	11	70	59
	Egyéb ráfordítás	21	33	12
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 266	5 351	2 085
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-1 305	-1 818	-513

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2020-hoz képest 1,2 milliárd forinttal emelkedtek. A BIS éves közgyűlése 2020-ban a koronavírus-járvány miatt az osztalékfizetés elhalasztásáról döntött, majd 2021-ben – a korábban jellemző osztalék kétszeresét – 5,4 millió eurót (1,9 milliárd forintot) fizetett ki osztalékként az MNB számára.

Az emlékérmék és a bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmek-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Magyar Pénzverő Zrt. felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén). A 2021-ben elért eredmény nagy része az I. (Szent) István és az Árpád-házi Szent Erzsébet aranyérmék kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2021-ben az MNB 3,8 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 1,4 milliárd forinttal meghaladta az előző évi értéket. A legjelentősebb tételek a PSFN Kft. éves működésére – a társaság elfogadott pénzügyi terve alapján – kifizetett 0,9 milliárd forint, amelyből december végén ugyanakkor 0,4 milliárd forint fel nem használt támogatást visszautaltak, valamint a Pénziránytű Alapítványnak kifizetett 0,5 milliárd forint voltak. Az év során visszautalásra került 0,1 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás is.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	16 642	20 451	3 809
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	3 047	1 626	-1 421
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	172	247	75
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	3	3	0
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	6	5	-1
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	19 870	22 332	2 462

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2021-ben az éves alapidjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 20,5 milliárd forint bevétel származott, amíg a 2020-ban megállapított díjkötelezettségekből 16,6 milliárd forint. Az MNB által határozatlan kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 1,6 milliárd forintot tett ki.

4.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2020	2021	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	11	12	1
	Közvetített szolgáltatások bevétele	132	77	-55
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	115	128	13
	Egyéb bevételek	20	23	3
VIII.	Banküzem bevételei összesen	278	240	-38
	Anyagjellegű ráfordítások	17 687	21 601	3 914
	Anyagköltség	486	626	140
	Igénybe vett szolgáltatások	17 167	20 931	3 764
	<i>Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	2 852	4 573	1 721
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	582	1 051	469
	<i>Postai és távközlési szolgáltatás</i>	885	1 045	160
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	1 500	1 548	48
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	2 975	3 645	670
	<i>Tagdíjfizetés</i>	877	1 067	190
	<i>Őrzésvédelem, pénzszállítás</i>	2 425	3 037	612
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	4 244	3 753	-491
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	827	1 212	385
	Egyéb szolgáltatások	34	44	10
	Személyi jellegű ráfordítások	26 058	27 722	1 664
	Értékcsökkenési leírás	4 684	5 668	984
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-455	-563	-108
	Banküzem működési költségei összesen	47 974	54 428	6 454
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	111	52	-59
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	127	74	-53
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	115	127	12
	Egyéb ráfordítások	499	595	96
	Banküzem működési ráfordításai összesen	852	848	-4
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	48 826	55 276	6 450
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-48 548	-55 036	-6 488

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmé-forgalmazás.

A banküzem 2021. évi nettó eredménye 55 milliárd forint veszteség volt, ami a 2020. évihez képest 6,5 milliárd forinttal (13,4 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2021. évi működési költségei közel 6,5 milliárd forinttal (13,5 százalékkal) magasabbak az előző évinél. A 2021. évi kiadásokat elsősorban az anyagjellegű ráfordítások növelték, de a személyi jellegű ráfordítások és az értékcsökkenési leírás összege is emelkedett 2020-hoz képest.

A 2021. évi *anyagjellegű ráfordítások* több mint 3,9 milliárd forinttal (22,1 százalékkal) haladták meg a 2020. évi költségeket.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően az „Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete”. Emellett az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés”, az „Őrzésvédelem, pénzszállítás” az „Eszközök karbantartása és bérlete”, továbbá az „Egyéb, nem

jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségei emelkedtek, a fent említetteknel kisebb összegben. Csökkentek ugyanakkor a „Hirdetés, piackutatás” díjai.

- Az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” költségének növekedését döntően az új ingatlanok (MNB Budai Központ, MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum) időarányos bérletéből és üzemeltetéséből, valamint a 2021-es év döntő részében még használt ingatlanok fenntartási és bérleti költségei okozták. (A Szabadság téri székház épülete 2021 decemberében került átadásra a rekonstrukciót végző kivitelező részére, a Krisztina körút 39. számú ingatlant pedig – aminek bérleti díja emelkedett – még egész évben bérelte az MNB.)
- Az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségeinek emelkedése alapvetően a már megvalósított informatikai beruházások (például: funkcióbővítések, magasabb rendelkezésre állási szintek, meglévő folyamatok automatizálása) általi többletköltségek és a korábbi években megkötött karbantartási, támogatási szerződések hatása. Emellett az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fordít az informatikai biztonság fenntartására és növelésére, amely ugyancsak emelkedő kiadásokkal járt.
- Az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” költsége a 2020. évihez képest főként az őrzésvédelmi szolgáltatások díjának növekedése miatt volt magasabb.
- Az „Eszközök karbantartása és bérlete” 2021. évi költségei leginkább az informatikai eszközök javítási és karbantartási költségeinél emelkedtek, főként a gyártói támogatások díjainak emelkedése, valamint a nagyobb mértékű alkatrész- és kellékanyag-felhasználás következtében. Ugyancsak növelte e kiadásokat az új épületek vagyonszervi rendszereinek üzemeltetési költsége.
- Az „Egyéb nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségeinek 2021. évi emelkedése elsősorban a fuvardíj és szállítási költségnél jelentkezett, az irodaköltöztetések, a nemesfémszállítás egyszeri kiadása, továbbá a belföldi futárszolgáltatás díjainak növekedése miatt. Emellett a kiadványok előállítási költségei is meghaladták az előző évit, döntően a megújított Pénzügyi Navigátor Füzetek újbóli megjelentetésének 2020-ról történt áthúzóódása miatt.

A pénzügyi kimutatások, auditálások (a számviteli bizonylatokon alapuló átvilágítások, eseti pénzügyi-számviteli elemzések, tanácsadások) költségei 2021-ben együttesen bruttó 31 millió forintot tettek ki, ebből az MNB saját könyvvizsgálatának éves ellenértéke 26 millió forint volt.

- A „Hirdetés, piackutatás” 2021. évi költségei csökkentek, főként a kommunikációs szolgáltatások igénybevételének mérséklődése miatt, miután a 2020. évi költségek egy része egyszeri kiadás volt, egy része pedig 2021-ben a korábbiaknál alacsonyabb értékben merült fel.

A 2021. évi *személyi jellegű ráfordítások* a 2020. évihez képest közel 1,7 milliárd forinttal (6,4 százalékkal) nőttek. Ebben meghatározó szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében a 2020. évi bértömegkeretek 2021. január 1-jei, illetve meghatározott feltételek mellett 2021. július 1-jei hatállyal 5–5 százalékkal növekedtek. Ezen kívül a világjárvány miatt kialakult helyzetre való tekintettel 2021-ben az MNB igazgatósága a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről szóló Kormányrendeletben foglaltak értelmében a munkavállalók számára rendkívüli SZÉP-kártya juttatás biztosításáról döntött, amelyhez kapcsolódóan 2021. december végéig meghosszabbításra került a szociális hozzájárulási adó mentessége, ami csökkentőleg hatott a személyi jellegű ráfordítások alakulására. A statisztikai átlaglétszám 4 százalékkal emelkedett. A 2021. évi reprezentációs költségek a 2020. évi alacsonyabb összegű kiadásokhoz képest ugyan 10,3 százalékkal emelkedtek, de a járványhelyzet miatt az MNB nemzetközi szempontból is jelentős rendezvényeinek egy része továbbra is elmaradt, vagy csak online formában került lebonyolításra.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2021. évi összege 21 százalékkal haladta meg az előző évit. Ez leginkább a 2021-ben megvalósult, túlnyomórészt informatikai beruházások következménye, amelyeken belül meghatározó volt az új épületek IT infrastruktúrájához szükséges eszközök beszerzése, továbbá a Microsoft licencek megújítása.

Az *önköltség-átvezetések* annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa, valamint néhány tételt MNBr. alapján egyéb ráfordításként kell megjeleníteni. Az átvezetések összege az előző évihez képest növekedett, aminek döntő oka, hogy az azonnali fizetési rendszerrel – mint a pénzforgalommal – kapcsolatos költségek átvezetése, részben új tételként, egész évben jelentkezett, továbbá a VIBER miatti általános működési költségek átvezetésének összege az előző évihez képest magasabb volt, főként a vonatkozó árváltozások miatt.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2020	2021	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	18 275	19 566	7,1
Egyéb bérköltség*	646	624	-3,4
Kifizetett bérköltség	18 921	20 190	6,7
Személyi jellegű egyéb kifizetés	3 352	3 750	11,9
Szociális hozzájárulási adó	3 378	3 351	-0,8
Szakképzési hozzájárulás	297	316	6,4
Rehabilitációs hozzájárulás	99	105	6,1
Táppénz hozzájárulás	11	10	-9,1
Járadékok	3 785	3 782	-0,1
Személyi jellegű ráfordítás összesen	26 058	27 722	6,4

** Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.*

fő

Megnevezés	2020	2021	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	1 470	1 529	4,0

A vezető tisztségviselők járandósága

millió forint

Testület	2021
Monetáris Tanács*	425
Felügyelőbizottság	222

** Tartalmazza a tanács MNB tv. 9. § (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.*

A vezető tisztségviselők kölcsönei

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2021.12.31.	Utolsó lejárat	Kamat mértéke
	<i>millió forint</i>			
Monetáris Tanács	120	84	2031.10.01.	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

** A kamatkedvezményes lakáskölcsön mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön mértéke a jegybanki alapkamat +1 százalék.*

4.26. EGYÉB, A 2021-ES ÉVET ÉRINTŐ ÉS A BESZÁMOLÁSI IDŐSZAKOT KÖVETŐ JELENTŐS ESEMÉNYEK

A koronavírus-járvány és hatásai

Az MNB mint a monetáris politika megvalósításáért és a pénzügyi rendszer felügyeletéért felelős intézmény, illetve mint a készpénzellátás és a fizetési rendszerek központi rendszereleme kiemelt szerepet játszik a magyar gazdasági életben. Ennek megfelelően az érvényben levő működési kockázatkezelési és üzletmenet-folytonossági stratégia, továbbá a pandémiára vonatkozó akciótervek, illetve a veszélyhelyzet kihirdetését követően meghozott döntések alapján az MNB a koronavírus-járvány idején is felkészült, hogy folyamatosan biztosítsa működésének elvárt, magas minőségét, így a létfontosságú rendszerek üzemeltetését.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) koronavírus-járvány terjedése kapcsán 2020. január végén kihirdetett egészségügyi veszélyhelyzeti állapota 2021-ben is fennállt. Az MNB a munkavállalói egészségének védelme, valamint az üzletmenet-folytonosság biztosítása érdekében a koronavírus járvány folytatódása alatt is törekedett a járvány MNB-t érintő hatásainak minimalizálására. A 2021 őszi kezdődő negyedik hullám során az MNB ismét növelte az otthoni munkavégzés arányát, illetve korlátozta a személyes találkozókat a fertőzés terjedésének megakadályozására. A készpénzlogisztikai területen rendszeres kötelező tesztelést vezetett be a készpénzellátás folyamatosságának fenntartása érdekében. A COVID munkacsoport folyamatosan nyomon követte az elnöki rendelkezésben meghatározott oltakozási kötelezettség teljesítését.

Az MNB monetáris politikai lépéseit 2021 első hónapjaiban a koronavírus-járvány gazdasági hatásai és a gazdaság helyreállítása határozta meg. A jegybank intézkedései és programjai nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar gazdaság sikeresen újrainduljon. Az év közepétől emelkedő infláció kezelésére a jegybank 2021 júniusától kamatemelési ciklust indított, és megkezdte a válságkezelő eszközök alkalmazásának leépítését is. Az MNB év az utolsó hónapjaiban is folytatta a havi kamatemeléseket, a pénz- és árupiaci kockázatok erősödésére pedig rugalmasan reagált. Ezen felül decemberben befejezte a válságkezeléshez kapcsolódó programok lezárási folyamatát.

Az MNB a beszámolási időszakot követően a jövőben is figyelemmel kíséri a járványhelyzetet és annak gazdasági hatásait, valamint az MNB, mint a monetáris politika megvalósításáért és a pénzügyi rendszer felügyeletéért felelős intézmény részéről adandó válaszokat.

Nemzetközi helyzet

A beszámolási időszak végét követően indult meg a háború Ukrajna és az Orosz Föderáció között. A háború kapcsán már bevezetett és várhatóan bevezetésre kerülő, nemzetközi szankciós intézkedéseket, és ezek általános gazdasági helyzetre gyakorolt hatásait az MNB, mint a monetáris politika megvalósításáért és a pénzügyi rendszer felügyeletéért felelős intézmény, illetve mint a készpénzellátás és a fizetési rendszerek központi rendszereleme, e rendszerek egészére vonatkozóan is, valamint saját működésére nézve is kiemelten és folyamatosan figyelemmel kíséri.

Az MNB kockázatkezelési profilján belül az orosz-ukrán háború hozadékaként megnőtt a compliance kockázatok elemzésének jelentősége. A nemzetközi elvárásoknak való megfelelés keretein belül a szankciós-embargós korlátozó intézkedések folyamatos változásainak nyomon követése, valamint az MNB vonatkozásában releváns előírások haladéktalan alkalmazása kiemelt prioritást kapott. Az MNB a meglévő partnereit folyamatosan monitorozza, továbbá eseti üzleti kapcsolatok során minden tényezőt figyelembe véve dolgozza ki a követendő eljárásokat a felmerülő kockázatok csökkentése érdekében.

Az orosz-ukrán háborús konfliktus hatására bevezetett gazdasági és pénzügyi szankciók korlátozták az orosz Sberbank és csoportja működését. Az Egységes Szanálási Testület, az Európai Unió szanálási szervezete 2022. március 1-jén megtiltotta az ausztriai székhelyű Sberbank Europe AG., a hazai Sberbank Magyarország Zrt. anyavállalatának további működését. Az anyavállalat fizetéseképtelenségének kimondása nyomán előállt helyzetben az MNB visszavonta a Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását. Ezek az események nem érintették a hazai pénzügyi rendszer többi tagját, amelyek változatlanul biztonságosan, a megszokott rendben szolgálták ki ügyfeleiket. Az MNB az azóta eltelt időszakban folyamatosan monitorozta a teljes magyarországi bankrendszer likviditását, a pénzmozgásokat.

A pénzügyi szektor stabilitásának biztosítása és a pénzügyi szektorba vetett közbizalom fenntartása érdekében az MNB számára fontos, hogy a helyzetre minél következetesebb válaszokat adjon.

A Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyének 2022. március 2-i visszavonása és a végelszámolás elindulása a hitelintézet MNB-vel kötött ügyleteit is érintette. Az MNB fennálló kintlévőségei (nagyraoszt NHP hitelek) mögött fedezetek állnak. Az értékpapírfedezetek elvonásra kerültek. Az MNB a jövőben folyamatosan figyelemmel kíséri a végelszámolás menetét.

Az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri a konfliktust, az életbe lépő szankciós intézkedéseket, mindezek gazdasági hatásait, valamint az MNB, mint a monetáris politika megvalósításáért és a pénzügyi rendszer felügyeletéért felelős intézmény részéről adandó válaszokat.

Budapest, 2022. április 27.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS
A MAGYAR NEMZETI BANK 2021. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.